NAGELATENE LEERREDENEN

VAN

REV. R. PIETERS.

LEERREDENEN

EN

ANDERE STUKKEN.

Rev. R. Pieters.

NAGELATENE

LEERREDENEN

VAN

ROELOF PIETERS,

In leven, Leeraar der Eerste Ger. Kerk te Holland, Mich.

Uitgegeven onder toezicht van de Leeraren A. ZWEMER en B. VAN ESS.

GRAND RAPIDS, MICHIGAN,
W. G. BAAS.
1880.

"Zalig zijn de dooden, die in den Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hunnen arbeid ; en hunne werken volgen met hen." (Openb. 14 : 13*b*).

INHOUD.

VOORWOORD.

De Predikatien van den overleden Ds. R. Pieters, die wij door een kort voorwoord het lezend publiek aanbieden, waren, gelijk te zien is uit het oorspronkelijk eigenhandig geschrevene, niet voor de pers bestemd en daarom in dien vorm dat zij niet door den druk verspreid konden worden alvorens eene welwillende hand zich met die taak wilde bemoeien. Hoewel wij gaarne hadden gezien dat dit aan anderen ware opgedragen die met meer bekwaamheid dit werk hadden kunnen verrichten en door eigen gemeentelijken arbeid niet zoo gebonden waren, zoo hebben wij evenwel, daartoe verzocht, zulks niet durven weigeren. Wij hebben dat werk echter niet op ons genomen om allen schijn van onbescheidenheid te willen vermijden, neen, andere beweegredenen, die wij niet behoeven te verbergen, hebben ons daartoe gedrongen en opgewekt.

Vooreerst hadden wij onzen, nu overleden broeder PIETERS niet alleen lief, zoodat wij gaarne door middel van deze leerredenen zijnen

naam in gedachtenis wenschen te bewaren bij zijne vele vrienden en bekenden, maar evenzeer houden wij ons overtuigd aan de andere zijde dat ZEerw. een bedienaar des Evangelies was, wiens eenmaal uitgesprokene predikatien tot zoo rijken zegen zijn geweest, dat zij dubbel waard zijn gedrukt en menigmaal gelezen te worden. Het spijt ons echter te moeten zeggen dat wij, daar Ds. PIETERS gewoon was op den kansel zich slechts van eene beknopte schets te bedienen, wij alleen een tiental (in meerdere of mindere mate voluit geschrevene preeken konden verkrijgen die in de eerste jaren zijner Evangelie-bediening door hem zijn uitgesproken. Zij zijn niettemin allen van dien inhoud, volgens ons bescheiden oordeel, dat gij er de eenmaal ernstige en krachtige prediker, voor zoo ver gij hem gekend en gehoord hebt, duidelijk in zult herkennen, alsmede zijn helder verstand, gegronde bijbelkennis en liefde voor zijnen God en medemenschen. Waarlijk, het was hem in zijn leven om de eere Gods, de komst van Jezus rijk en het waarachtig geluk van arme zondaren te doen. Dat dit een feit was, is in zijn leven overvloedig uitgekomen en kunnen deze predikatien, na 's mans dood, nog bevestigen.

Wij hebben in deze leerredenen niet alleen de naakte voorstelling van de zonde en hare ontzaggelijke gevolgen voor tijd en eeuwigheid, maar evenzeer den weg des heils ter onzer behoudenis aangewezen, alsmede den rijkdom der genade en overvloeiende levensvolheid in Jezus Christus als de door God gezondene Zaligmaker van verlorene zondaren. En waar wij aan de eene zijde gewezen worden op eigen machteloosheid om onszelven te redden, daar worden wij aan de andere zijde evenzeer bepaald bij onze zedelijke verantwoordelijkheid, kortom, wij meenden met alle recht te mogen beweren, dat de gansche weg der zaligheid van begin tot het einde, er even getrouw als duidelijk in wordt voorgesteld.

Waar wij nu bedroefd zijn dat de Eerw. overledene Ds. PIETERS niet meer met zijnen mond tot ons spreken zal, daar verstrekt het ons tot niet geringe blijdschap dat wij, door middel van zijne pen die nu voor

altoos rust, nog eenige predikatien bezitten, waardoor hij spreekt, nadat hij gestorven is.

Moge de uitgave welwillend ontvangen en het aantal lezers vele worden, opdat de overgeblevene weduwe met hare kinderen ook nog eene tijdelijke ondersteuning moge verkrijgen door de nagelatene pennevrucht van een dierbaren echtgenoot en zorgdragenden vader—bovenal, moge de Heer de levenswoorden zoo met zijnen Geest bedauwen dat zijn naam er door verheerlijkt en vele zielen gered, gesterkt en vertroost mogen worden.

B. VAN ESS.

LEVENSSCHETS

VAN

Rev. ROELOF PIETERS.

Levensschets van Rev. Roelof Pieters.

"En wij bidden u, Broeders! erkent degenen, die onder u arbeiden, en uwe voorstanders zijn in den Heer, en u vermanen; en acht hen zeer veel in liefde, om huns werks wil. 1 Tess. 5 : 12, 13.

De predikatien die hier volgen zijn door een' anderen broeder het publiek aanbevolen. Zij zullen voor zichzelven eene plaats maken in het christelijk gemoed van den lezer. Een levensschets van den overleden broeder die ze gesproken, en geschreven heeft, is niet noodig om dezelve waarde bijtezetten. Een mensch kan geen waarde geven aan zijn werk, maar het werk toont de waarde van hem die het verrichtte. Ook heeft Gods waarheid niet noodig om door den naam van een mensch, die ze sprak bevestigd te worden. Ze draagt het zegel harer voortreffelijkheid in zichzelven: want de waarheid is uit God.

Het is om den lezer in kennis te stellen met den schrijver dezer predikatien; en om dankend te erkennen de genade en gaven geschonken aan den broeder, wiens gedachtenis wij zoo gaarne voor de vergetelheid bewaren, dat wij eenige bladzijden vullen met zijne geschiedenis.

Reeds zijn schetsen van zijn leven publiek gemaakt in *De Hope*, welker mede-redacteur hij was, en in het *Gereformeerd Maandschrift*, waarvan hij de vader genoemd kan worden. Doch hoe groot en goed ook zijn werk en invloed moge geweest zijn, in deze middelen om ons volk te leeren en te stichten; hij arbeidde er aan in gemeenschap met andere broeders. Doch deze predikatien zijn uitsluitend zijn werk, het kan daarom niet overtollig gerekend

worden, zijne levensschets te voegen bij de uitgave derzelve. De man, en zijn werk, maken *een* geheel uit. De broeder en zijne levensbaan, en in zijne gedachten over de waarheid Gods, als met *een* oogopslag tegelijk te kunnen zien, zal zeker niet buiten zijne plaats zijn.

Rev. ROELOF PIETERS, werd geboren den tweeden Maart 1825, te Havelte, Prov. Drenthe, in Nederland. Wij hebben geene bijzonderheden te melden van zijne kindschheid of jongelingsjaren, die hij op den vaderlandschen bodem doorleefd heeft. Van verre de meesten die uit Nederland hierheen gekomen zijn, is na hun overlijden, bijna niets bekend van hunne voorgeslachten, of jeugdig leven, en van sommigen zelfs niet de plaats of provincie hunner geboorte. De inwoning in een ander land, en de inlijving onder een ander volk, dan het vaderlandsche, doen afkomst en kindschheid bijna vergeten worden. Het ligt zoo in de natuur der zaak: de insmelting met eene groote natie, maakt onze vroegere, en persoonlijke geschiedenis te klein om in aanmerking te komen. Wat echter voor het publiek geen waarde kan hebben, moet dat toch voor ons, en onze kinderen hebben:—de overplanting eener menschen-familie, uit den moeder-stam in eene vreemde, is eene bijzondere voorzienigheid van God, en vervult daarom een bijzonder doel van God, met het geslacht der menschen, waarvan hij een iegelijks woning "te voren verordend en bepaald heeft."

Zoover ons bekend is, heeft Ds. PIETERS in Nederland geen ander onderwijs genoten, dan dat der gewone lagere scholen. Hij leerde ook daar zijnde, het timmermans handwerk, als voorbereiding voor het zich voorgestelde levenswerk, dat echter zoo vaak door ons misrekend wordt: "want de mensch overdenkt wel zijnen weg; maar de Heere stiert zijnen gang." Terwijl zoo de kweeking van zijn jeugdig leven hem schenen te vormen tot een burgerwerkman, werd hij door de genade Gods, reeds toen afgezonderd en voorbereid tot een hooger werk. Hij kreeg daar onder de leiding van den Heiligen Geest dat onderwijs, hetwelk den mensch bekend maakt met zichzelven, met zijnen God, en met den weg der zaligheid. Op vierentwintigjarigen leeftijd kwam

hij in 1849 hierheen. Zooveel wij weten was zijn doel met deze verhuizing om de voordeelen der meerdere vrijheid, der grootere inkomsten, en der sneller volksontwikkeling te genieten. Zoover wij nu zien kunnen, na het eindigen zijner levensbaan, werd hij door God naar deze zijde der zee geroepen, om mede te arbeiden in het bouwen van "eene woonstede Gods in den Geest," die hier opgericht werd in de gemeenten der broederen, die Hij hier eene plaats ter woning gegeven had.

Te Milwaukee waar hij zich eerst vestigde werd hij, door woord en wandel, al spoedig bekend als een jong mensch die diep en onderscheidend de waarheid Gods kende. Van moeielijke teksten, of donkere vragen werd in de gezelschappen der vromen van hem vaak de verklaring gevraagd. En hoewel, ongetwijfeld, die antwoorden toen niet altijd waren, wat zij in zijn later leven zouden geweest zijn, toch getuigden zij van eene oorspronkelijkheid van denken, en een helderheid van zien, die bij weinigen van zijne jaren gevonden worden.

Het was hier, dat hij in zijne arbeid bezig zijnde, bijna verongelukte door eenen hoogen val, doch hoewel langen tijd de vlugheid van zijnen gang er door gehinderd werd, was toch zijne loopbaan niet ten einde, en zou God hem doen klimmen tot hoogere orde van werk.

Met goede getuigenis vertrok hij van daar, naar Chicago, waar door klimmen van jaren, en omgang met andere christenen, zijne talenten verder ontwikkelden, en hij kenbaar werd als iemand wiens aanleg en christelijk leven op hoogeren arbeid wees, dan die aan den schaafbank. Toen Dr. Van Raalte met hem was bekend geworden, liet hij niet na hem hierop te wijzen. Hij besprak deze zaak met hem, zelfs terwijl hij aan den arbeid bezig was, en drong er op aan dat hij zich voor de Bediening zou laten voorbereiden. Het werd toen duidelijk dat in zijn hart eene lang verborgene neiging, en aandrift tot de evangelie verkondiging lag, die slechts behoefde opgewekt, en gelegenheid gegeven te worden, om zich te verklaren. Hij liet zich overreden; legde zijn gereedschap neer, en gaf handenarbeid op, om dien te wisselen met boeken, en studie, en inspanning. In Maart, 1855, kwam hij naar Holland,

Michigan, om daar zijne studien te beginnen in de school die toen den naam droeg van *Holland Academy.* Ofschoon toen reeds in eenigzins gevorderden leeftijd voor studie, was zijn ijver en bekwaamheid er voor groot genoeg om met de andere studenten, die jonger waren, gelijke vorderingen te maken in het verkrijgen van wetenschap, terwijl hij hun vooruit was in kracht van geest, en vastheid van oordeel.

In 1858 vertrok hij naar de Theologische School te New Brunswick. Ook daar onderscheidde hij zich door zijne vorderingen in godgeleerde wetenschappen. Zijn rijpere kennis, sterkte van geest en ernstig leven, zoowel als zijne gevorderde jaren, deed velen op hem zien, als op een voorganger, en oudere broeder, bij wien raad en wetenschap gezocht, en gekregen werd.

In 1860 kreeg hij aanzoek van de gemeenten in het Westen om van de School te komen, en haar te dienen in het evangelie. De behoefte destijds aan leeraars deed de Classis en de Synode daartoe hare toestemming geven; doch hij durfde niet toegeven aan dien wensch der gemeenten. De gelegenheid die hem gegeven was tot voorbereiding durfde hij niet bekorten, al scheen het noodzakelijk, en al was de aanbieding aantrekkelijk en vereerend.

Zoo bleef hij voortstudeeren in Theologie tot het voorjaar van 1861, wanneer hij naar Michigan terugkeerde, en den 30 Mei van dat jaar, door de Classis van Holland geexamineerd, en tot de Heilige Bediening toegelaten werd.

Hij kreeg roepingen van gemeenten uit de Classis van Holland en van Wisconsin. Het koste hem moeite te beslissen waarheen te gaan. Zijn besluit werd om de twee, toen kleine gemeenten, Drenthe en Graafschap gecombineerd zijnde, te dienen. Na in het huwelijk getreden te zijn met Miss HENDRIKA ZWALUWENBURG, vestigde hij zich ter woon in de pastorie van de gemeente Drenthe, vanwaar hij den, door de roeping bepaalden, dienst in Graafschap ging verrichten. De afstand dier twee gemeenten van elkander is veertien mijlen; in voor en najaar waren de wegen daarheen nauwelijks reisbaar; zoo werd het werk te bezwarend, te meer daar toen reeds de kwaal die hem de levenskracht zou sloopen, zich begon te openbaren.

In 1864, liet hij den dienst in de gemeente Graafschap los; en toen hij in Mei des volgenden jaars door de gemeente Alto in de Classis van Wisconsin beroepen werd, welk beroep hij aannam, eindigde ook zijnen arbeid in de gemeente Drenthe.

Zijn vierjarigen arbeid in de gemeente Alto is niet alleen dienstbaar geweest, om haar op een vasteren voet te zetten, en door zijne krachtige prediking tegensprekers van gereformeerde leere, en praktijk, den mond te sluiten, of krachteloos te maken, maar de geheele Classis gevoelde dat zij op haar veld een arbeider gekregen had, die zijne handen met kracht aan het werk sloeg, en op hare vergaderingen een man des raads was, naar wien men in moeielijke gevallen zag, en wiens oordeel men zoo gaarne, en zoo veilig volgde. Het was gedurende zijnen dienst in deze gemeente, dat hij eene poging deed om een kerkelijk *weduwfonds* tot stand te brengen, dat "genoegzame hulp" zou geven, en op beginselen van christelijke roeping, en liefde, zou rusten, meer dan op gecontracteerde verzorging, waarvoor eerst betaald moet worden. Zijn verzoekschrift dat door de Classis aan de Algemeene Synode zou voorgelegd worden, gloeide van warmte en teederheid, en sprak met eenen ernst en overredenden aandrang, die scheen niet terzijde te kunnen gezet worden. Het heeft echter gefeild gewenschte gevolgen te hebben. Niet alleen de Life Insurances (Levens-verzekeringen) maar ook de kerkelijke fondsen voor weduwen, en verzwakte leeraars zijn, in ons land, te veel op "business principles" en te weinig op geloofsgehoorzaamheid gebouwd. Moeielijk als het is, tegen den stroom des tijds op te roeien, is het toch jammer dat deze zaak niet reeds voor lang aangegrepen is, door de Hollandsche Classes. Indien er gelijke medewerking ware, konden we zwakke leeraars, en leeraars weduwen op eene meer bijbelsche wijze verzorgd krijgen, dan nu gedaan wordt. En hoe eerder het werk door Ds. Pieters begonnen, weer opgenomen, en beproefd wordt, hoe beter. We hebben kracht genoeg om *al* het werk te doen wat de Heere van ons vordert.

In Mei 1869, kwam hij op de roeping der Eerste gemeente te Holland, weer naar Michigan terug. Hier was zijn laatste, en zijn groot arbeidsveld. De gemeente werd door hem onderwezen

in de waarheid Gods, met eene kracht, en ernst die gegroeid was door studie en ondervinding, en gerijpt door gedurig terugkeerende dreigingen des doods. Veelmalen heeft hij gesproken op vergaderingen, en gepreekt in de gemeenten, onder den indruk dat den tijd zijner ontbinding aanstaande was. Dat het misschien zijn laatste getuigenis was die hij geven zou van de waarheid des evangelies, of zijn laatste raadgeving in betrekking tot den welstand der gemeenten. Hier heeft hij grooten invloed geoefend op de algemeene belangen der kerk: de opvoeding in de lagere scholen, en de opleiding tot de Bediening.

Terwijl hij de Nationale District School voorstond, en als een zegen der Natie beschouwde, was het toch zijne uitgesprokene overtuiging, dat de lagere school eerst dan volledig, en voldoende is, voor kinderen van het belijdend Christendom, wanneer zij onder den invloed van christelijke beginselen staat. Hij zag—en zag daar recht—dat een geheel neutrale school een *onmogelijkheid* is. Christus en de Bijbel *buiten* de school te sluiten, al doet men het nog zoo eerbiedig, is daar *binnen* te geven een objectieve les, in het ongeloof aan Christus en den Bijbel. En hoewel, zoomin bijbel-waarheden, als zedeleer, nog niet geheel uit onze scholen, en schoolboeken geweerd zijn, toch wordt eene steeds sterker wordende kracht openbaar, die tegenstand biedt aan het christelijke, en bijbelsche in de scholen. Hij was er over bekommerd waar dit in de toekomst toe leiden mocht.

In betrekking tot kweeking voor de bediening des evangelies, was het zijne volste overtuiging, dat theologische kweeking *in het westen*, om verschillende reden, voor ons volk, het beste was. Dankbaar erkende hij echter, het grondig en gereformeerd onderwijs der Theologische School te New Brunswick, waar hij zelve geleerd had. De worsteling veroorzaakt door opheffing van onderwijs in het Theologisch Departement, in Hope College, heeft hem veel verdriet gekost.

Waar hij geroepen werd, was hij gewillig zoover zijn tijd en krachten toelieten, te helpen aan de hoogere kweeking, en het onderwijzen van ons volk. Hij gaf onderwijs in verschillende vakken van het Theologisch Departement, en hield de catechisatien

die door de studenten moesten bijgewoond worden. Vele jaren was hij lid, en nu laatst President, van den Council van Hope College. Ook was hij lid van de Commissie voor uitgave van "DE HOPE."

Als hij in dat blad schreef wist men wat hij bedoelde. Hij zocht niet naar schoone,—maar krachtvolle woorden; niet naar onderwerpen om te behagen, maar om te stichten. Hij schreef niet om te voldoen aan de begeerten van het volk, maar gedreven door de overreding dat het roeping was, het volk wat te zeggen.

Jammer dat hij niet meer geschreven heeft; inzonderheid dat er van zijne preeken, uitgesproken in de laatste jaren zijns levens, geen uitgeschreven zijn:—Toen toch, staande dikwijls als tusschen dood en leven—en de dood nader bij, dan het leven—sprak hij met eene volheid, en zalving, en kracht van overreding, die nog lang in gedachtenis zal gehouden worden van degenen die ze gehoord hebben.

Maar het is een mensch niet gegeven *alles* te doen wat wij zelve, of anderen wenschen gedaan te hebben. Ook heeft hij zich niet gespaard, maar meer werk gedaan dan zijne kracht toeliet te doen. Behalve veel krankheid en zwakheid in zijn huisgezin, leed hij, bijna al den tijd zijner bediening, aan eene kwaal die zwakkere gestellen, en van minder geestkracht geheel zouden ontmoedigd hebben. Een kwaal die hem gedurig tot nabij het graf—en eindelijk er in bracht. Na weer eene gevaarlijke operatie ondergaan te hebben, en daarvan bijna schijnbaar hersteld te zijn, was de levenskracht te ver weggezonken, om geheel weer op te kunnen komen. Koortsen, waarvoor nauwelijks een oorzaak kan aangewezen worden, sloopten in weinige dagen zijn laatste levenskracht —en den 14 Februari, 1880, ontsliep hij—in den Heere.

Het geweld der ziekte liet niet toe, dat hij in die weinige laatste dagen veel kon spreken. Het behoefde niet; hij had genoeg gesproken op aarde; hij had genoegzame en volle getuigenis gegeven van het leven in Jezus, en zijne hope in dien Zaligmaker, om hem geloovig te kunnen wegleggen in het graf; en instemmende met de woorden der bedrukte weduwe, zeggen wij: Rust, Broeder! rust. Uw werk is afgedaan, en is welgedaan.

Niemand is volmaakt. Ook niet de dierbare overledene broeder, wiens levensloop we in korte trekken geschetst hebben. Doch we zijn niet geroepen, in het geven van eene levensschets, om als rechter te oordeelen over eenig mensch, maar om te erkennen de genade en gaven die God geschonken heeft; en die waren bij dezen broeder vele, en groote.

Hij bezat een ernst die kenbaar werd in prediking en gesprek; in zijne huiskamer zoowel als in publieke plaatsen. Zeker heeft de weg waar langs God hem leidde, door vele beproevingen en smarten, veel bijgedragen tot aankweeking—of liever, tot heiliging van eenen natuurlijken aanleg daarvoor. Doch zijne ernst was niet geboren uit de stroefheid eener zich van vreugde terugtrekkende hartestemming, doch—zoover wij elkander gekend hebben spreken we,—uit diepe overreding dat de waarheid Gods, en de zaligheid der zielen te gewichtig zijn, om niet het geheele hart er aan te geven, in den korten tijd levens, die wij er voor hebben.

Hieruit vloeide een standvastigen ijver, die hem geen tijd, of lust overliet voor ontspanning, of uitspanning; en die waar ergens ook, belangen voor Sion te behartigen waren, hem met hand, en hart, en mond er voor deed arbeiden. Getuige hiervoor zijn de artikelen geschreven voor het publiek, na het ondergaan van zijne laatste operatie, en eer hij nog kracht genoeg had om te schrijven. Ook zijn dringende haast, om, eer hij niet meer mocht zijn, in het leven te zien het Gereformeerd Maandschrift, voor hetwelk hij eene onvervulde plaats zag in de godsdienstige behoeften van ons volk.

Aan de belijdenis der Gereformeerde Kerk was hij trouw, omdat het zijne volste overtuiging was dat de belijdenis getrouw is aan het Woord van God. Oorspronkelijk, en onafhankelijk als hij was, in zijne predikwijze, kende hij toch geen verschil met de erkende kerkleer. De verbonds-leer bekleedde eene groote plaats in zijn hart, en daarom ook in zijnen dienst. Zonden bestrafte hij vrijmoedig; zondaars riep hij ernstig tot bekeering; en van hen die bekeering beleden, eischte hij: "brengt dan vruchten voort der bekeering waardig."

Van nieuwigheden in godsdienstoefening of leer was hij afkee-

rig. En terwijl hij in zijne bediening " oude en nieuwe dingen voortbracht, uit den schat zijns harten" scheen hij toch geen voorkeur te hebben, of te geven, aan de eene waarheid boven de andere, maar verkondigde met evenveel kracht *al* de waarheden—den vollen raad Gods—welke, volgens zijne overtuiging de gemeente noodig had.

Wij hebben zijn voorbeeld en medewerking in de Bediening gehad; en de gemeenten hebben een getrouw getuige van Gods waarheid, en een zorgend herder voor hunne zielen in hem genoten. Hij is niet meer. Zijn invloed ten goede, en zijne nagedachtenis leeft nog in de kerk, en in de harten; en deze bundel predikatien zijn als eene nalatenschap van hem voor de gemeenten. Mogen ze nog spreken nadat hij die ze sprak gestorven is. En dat de gedachtenis des rechtvaardigen in zegening blijve, tot verheerlijking van Hem " uit wiens volheid wij allen hebben ontvangen, ook genade voor genade."

A. ZWEMER.

I.

Het Vertegenwoordigend Karakter van Adam.

Het Vertegenwoordigend Karakter van Adam.

TEKST. ROMEINEN 5: 12—14.

"Daarom gelijk door eenen mensch de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood; en alzoo de dood tot alle menschen doorgegaan is, in welken allen gezondigd hebben. Want tot de wet was de zonde in de wereld; maar de zonde wordt niet toegerekend, als er geene wet is. Maar de dood heeft geheerscht van Adam tot Mozes toe, ook over degenen, die niet gezondigd hadden in de gelijkheid der overtreding van Adam, welke een voorbeeld is desgenen, die komen zou."

De vertegenwoordiging van velen in *een* persoon, wordt gevonden in elke regering der burgerlijke maatschappij. Van den koning op zijn troon tot den geringsten vader des huisgezins. De betamelijkheid van zoo eene regering wordt nimmer betwijfeld, maar de wetten door zulke volksvertegenwoordigers gemaakt, zijn van bindende kracht, niet alleen voor hun, die ze gezonden hebben, maar ook voor hun die niet stemgerechtigd zijn.

Indien wij nu den Bijbel opslaan, zoo zien wij dat het geen menschelijke uitvinding is, maar van Goddelijken oorsprong, want het wordt overvloedig in Gods Woord gevonden; ja, al de zegeningen die wij genieten, vloeien door dit kanaal. Wanneer wij onze oogen opslaan, en de schoone veelkleurige Boog in de wolken beschouwen, dan gedenken wij aan het verbond met Noach gemaakt en wij passen de belofte aan dien tweeden vader van ons geslacht, zoo willekeurig op ons zelven toe, dat wij zeker zijn dat de aarde nimmer door den vloed zal overstroomd worden.

Indien wij den jood gadeslaan, gelijk hij nog ten huidigen dage omdwaald door alle landen, als een balling onder alle natien der aarde, met zijn aangezicht naar het oosten gekeerd wanneer hij tot den God zijner vaderen roept, en als met eenen arends-blik Palestina beschouwt als zijn vaderland, zoo gedenken wij de be-

lofte aan Abram gedaan, als de vertegenwoordiger van al zijn zaad, dat Kanaan hun eene erfelijke bezitting zou zijn.

Wanneer wij in onzen tijd den olijfboom van Paulus zijne takken zien uitspreiden over de gansche aarde, noodigende alle volken onder zijne verkwikkende schaduw, gedenken wij aan het verbond Gods met Abraham, als de vertegenwoordiger der zichtbare kerk, en wij gevoelen dat wij hier in het huis van God zijn uit kracht van de belofte aan Abraham gedaan, dat hij een erfgenaam der wereld zoude zijn. Er zijn echter twee vertegenwoordigers, en dat elk aan het hoofd van een bijzonder verbond, waarbij wij allen het grootste belang hebben, en die wij verstaan moeten zullen wij een duidelijk begrip van den weg der verlossing hebben. Dat niemand hier onverschillig moet zijn kan niet miskend worden, dewijl wij allen verloren zijn in Adam en alleen kunnen behouden worden in Christus. *Adam de vertegenwoordiger van het gansche menschdom*, is het onderwerp onzer rede.

Het is echter noodzakelijk, eer wij dit onderwerp kunnen verstaan, dat wij een helder denkbeeld hebben van Adams verplichting jegens God, als zijn Schepper, en van zijne bekwaamheid om aan zijne roeping te beantwoorden. Dit is noodzakelijk om Gods doen met het menschdom te regtvaardigen, want hij die hier in het duister is, kan nimmer zijnen Bijbel verstaan, noch de soevereiniteit Gods in zijne handelingen met den mensch billijken. Laat ons daarom

I. Adam beschouwen in zijne verplichting als schepsel,

II. Als vertegenwoordigend verbondshoofd van al zijne kinderen, en

III. Bewijzen dit vertegenwoordigend karakter uit den tekst.

I.

Salomo onderwijst ons in het doel van God, waarom hij alle dingen geschapen heeft, wanneer hij zegt: "De Heere heeft alles gewrocht om zijns zelfs wil; ja, ook den goddeloozen tot den dag des kwaads" (Spr. 16: 4). Hier hebben wij een gewichtige waarheid, die geschreven moest zijn in het hart van iederen mensch. Gods eer is het eerste en voornaam doelwit der schepping; de za-

ligheid van den mensch is meer het ondergeschikte, voortvloeiende uit het eerste. En hier is het begin van waarheid en dwaling. Hij die het geluk van den mensch, als het hoofddoel der schepping beschouwt, heeft zijn oog niet gevestigd op de ware Noordstar, maar wordt bedrogen door dwaallicht, hetwelk velen heeft doen dwalen. De eer van God is dus het middenpunt in de zedelijke wereld, gelijk de zon in het firmament; alles draait om dit middenpunt, en alles wat God geschapen heeft moet aan dit doel beantwoorden. Hoe Hij alles gemaakt heeft leert ons Mozes: "En God zag al wat Hij gemaakt had, en ziet, het was zeer goed." (Gen. 1: 31*a*). De mensch, die God verheerlijken moest meer dan het redenloos gedierte, werd begiftigd met verstandelijke vermogens en het beeld Gods werd in zijne ziel gedrukt, zoo dat de zedelijke vermogens zijner ziel, eene gelijkheid hadden met die van zijnen Maker. Begiftigd met een lichaam, wonderlijk gemaakt door Gods vinger, en eene ziel, geschapen naar Gods beeld, werd hij in het paradijs geplaatst, waar hij omringd was van alles wat zijn leven veraangenamen kon. De zon met hare koesterende stralen troetelde zijn voorhoofd en de frissche morgen koelte kondigde hem aan dat zijnen Vader nabij was, met wien hij in zoete gemeenschap verkeerde; en dus kon hij krachten verzamelen om Gòd te verheerlijken. Hij was derhalve naar ziel en lichaam, door alles wat hem omringde, en door den dagelijkschen omgang met God, volkomen bekwaam om aan het doel der schepping te beantwoorden. En dit was hij ten duursten verplicht. In de eerste plaats als schepsel, was het zijne roeping God in alles te gehoorzamen. Het noodzakelijk verband dat er bestaat tusschen God als Schepper, en den mensch als schepsel, gaf God een souverein recht gehoorzaamheid van Adam te eischen, en verplichtte hem met al zijne krachten God te dienen; want God heeft geen schepsel onafhankelijk van Hem gemaakt, maar heeft het aanzijn geschonken aan den voornaamsten engel voor zijnen troon, en den geringsten worm in het stof, met het bepaalde doel Hem te dienen, zoolang Hij hun het leven schenkt, zoodat als schepsel, Adam verplicht was onvoorwaardelijk te gehoorzamen. Deze verplichting, ten tweede, wordt grooter, indien wij in aanmerking

nemen de weldaden die hij ontvangen had. Indien de verantwoordelijkheid in de zedelijke wereld geevenredigd is met de weldaden die den mensch ontvangt, en de omstandigheid waarin hij geplaatst is, wie kon grooter verplichting hebben dan Adam? Gewis, niemand! Begaafd met verstandelijke vermogens, gekroond met het beeld Gods, geplaatst onder de vaderlijke zorg van God, in den lusthof des Heeren, bezat hij voorrechten, waarvan wij ons geen denkbeeld kunnen vormen. Zij brachten hem onder de duurste verplichting God te dienen door eene volmaakte gehoorzaamheid. In de derde plaats merken wij op dat Adam verplicht was God te dienen, uit kracht van Gods wet geschreven (niet op steenen tafelen) maar in het binnenste zijner ziel, en het was zijn vermaak en verplichting die wet te gehoorzamen; al zijne kracht, tijd en zielsvermogens, te wijden aan den dienst van zijnen schepper. En nadat hij eene volmaakte gehoorzaamheid bewezen had kon hij zeggen: "Ik ben een onnutte dienstknecht, want ik heb slechts gedaan wat ik schuldig was, en hij had geene aanspraak op belooning, en God kon zijn levenslamp elk oogenblik uitblusschen zonder hem onrechtvaardig te behandelen. Dit is het ware licht waarin Adams standpunt als schepsel jegens zijnen Schepper beschouwd moet worden. Zijne verplichting als schepsel was volmaakte gehoorzaamheid, en indien hij in eenig opzicht tekortschoot, zoo zondigde hij, en God, als Schepper, had volkomen recht met hem te doen naar zijn soeverein welbehagen. Van deze verplichting tot gehoorzaamheid, uit kracht van schepping, wordt het ons klaar, dat Adam geen eeuwig leven kon verdienen door goede werken, maar dat hij het uit Gods hand als een vrije gift moest ontvangen. En terwijl God zijne beloften verbondswijze geeft, zoo hebben wij hier de ware oorsprong, van het verbond tusschen God en Adam, gegrond op liefde. Dit verbond wordt gewoonlijk het verbond der werken genoemd, omdat God, naar zijn soeverein welbehagen, Adam als de vertegenwoordiger van het gansche menschdom, gelegenheid gaf, een eeuwig leven voor zich zelven en al zijne kinderen te verdienen. En dat het waarlijk de goede hand Gods was, die Adam daar plaatste als onze vertegenwoordiger, zal duidelijk worden bij de behandeling van ons tweede deel.

II.

Wij hebben gezien dat Adam geene aanspraak op belooning kon hebben uit kracht van gehoorzaamheid, maar moest het als een vrij geschenk uit Gods hand ontvangen. Deze gift, om het eeuwig leven te verdienen, heeft God in de hand van Adam gegeven voor zich zelven en al zijn nazaten, toen Hij hem als vertegenwoordigend verbondshoofd in een' staat van beproeving stelde, en dus het gansche menschdom behandelen wilde naarmate Adam zich waardig of onwaardig gedroeg. En dit vertegenwoordigend standpunt van Adam heeft zijnen grond niet in de daadzaak, dat hij onzen natuurlijken vader was—dit maakte hem bekwaam onze vertegenwoordiger te wezen; een engel kon het niet zijn—maar het is gegrond op het vrije soeverein welbehagen Gods. God heeft hem daar geplaatst in dien staat van beproeving, en gaf hem het gebod niet te eten van den boom der kennis des goeds en des kwaads, en bekrachtigde dit gebod met de woorden: "Ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven." Hier hebben wij dus het gebod waaraan hij beproeft zoude worden, want ofschoon hij verplicht was God in alles te gehoorzamen, zoo was nochtans dit het proefgebod voor hem, als vertegenwoordiger, waarbij het menschdom stond en viel. En dit gebod was duidelijk, en Adam bezat alles wat hij noodig hadt tot gehoorzaamheid, want het was eenvoudig niet te eten van eenen boom in het midden van den overvloed des hofs. De overtreding was *de dood;* niet slechts de de lichamelijke, maar "dood" als de vertegenwoordiger van al de rampen gevolgd op de zonde, voor tijd en eeuwigheid. Die bedreigde straf sluit in zich het verlies van Gods beeld, afgesneden zijnde van Hem als de Bron des levens, onderworpen aan zijnen toorn en rechtvaardig ongenoegen voor tijd en eeuwigheid. En dat dit het gevolg van Adams zonde was, is openbaar uit de gevolgen; zijn lichaam werd niet alleen aanstonds aan de verderfelijkheid onderworpen, maar zijne ziel stortte neder van den hoogen kring des lichts, waarin hij gewandeld had in de duisternis der hel, want de weinige woorden die over zijn zondige lippen vloeien, beschuldigende God dat Hij hem bedrogen had, in den grootsten zegen welke Hij den mensch hier op aarde geschonken

heeft, openbaren ons duidelijk dat zijne ziel den geestelijken dood gestorven was. Maar de gevolgen der zonde strekten zich verder uit dan Adam, dewijl hij de vertegenwoordiger en het hoofd der gansche schepping was; daarom viel den vloek van God op het gansche schepsel, waaronder het nog zucht en als in barensnood is tot nu toe; ja, het aardrijk zelve was verzengd door den vloek des Almachtigen; terwijl de hemel van boven bedekt was met duistere wolken eener verbolgene voorzienigheid, en de opkomende storm hem aankondigde de komst van een' vertoornd Rechter. Uit deze gevolgen is het duidelijk, wat de meening was van het dreigement: "gij zult den dood sterven," en dat het Adam gegeven was in zijn vertegenwoordigend karakter, want de uitkomst kan zich niet verder uitstrekken, dan tot hen, die in het dreigement bedoeld wierden. Dit was de dreigende houding van het gebod voor Adam, en in hem voor geheel zijn geslacht. Doch het behelst aan de andere zijde ook eene belofte, voor hem, en in hem voor al zijn kinderen. Indien hij volharden zou God te gehoorzamen in den tijd zijner beproeving, zoo zou hij niet alleen bevestigd worden in zijnen staat, maar hij zou uit kracht van Gods belofte, als de vertegenwoordiger van het menschdom, een recht ten eeuwigen leven verkrijgen voor zich zelven en al zijn kinderen. Dit waren de voorwaarden die God verbonden heeft aan het vertegenwoordigend karakter van Adam. En dat Adam dezelve heeft aangenomen is klaar, want als schepsel was het zijn plicht zulke voorwaarden te ontvangen als God hem gaf, die als Schepper een volmaakt recht had Adam zoo een standpunt, en zulke wetten te geven, als Hij in zijne eeuwige wijsheid goeddacht. Als beelddrager Gods bezat Adam eenen wil die volkomen onderworpen was aan Gods wil, want indien zijn wil niet in alles overeenstemde met dien van God, die altijd recht en goed is, zoo moest zijn wil noodzakelijk verkeerd zijn, en dus zondig, strijdig tegen hetgeen de Bijbel leert, dat hij goed en naar Gods beeld geschapen was. Dus was Adams wil in volkomene harmonie met den wil van God.

Adam nu heeft deze voorwaarden niet alleen ontvangen, maar met dankbaarheid omhelst, als eene groote gift voor hem en zijn

geslacht; want ze leerden hem dat, alhoewel hij Heer der gansche schepping was, hij nochtans eenen Heer in den hemel had dien hij gehoorzamen moest; en dit vermeerderde zijne kennis, versterkte zijne zielsvermogens, en vergrootte dagelijks zijne blijdschap in God, door nieuwe gehoorzaamheid. Dus was het gebod heilzaam zelfs voor hem in dit, maar veel meer voor het toekomend leven, en dat voor hem en zijne kinderen. Want uit kracht van schepping was het zijne plicht God volmaakt te gehoorzamen, zonder de minste aanspraak op belooning; en zijne kinderen moesten noodzakelijk in dezelfde betrekking geplaatst worden. Nu, echter, gaf God hem als vertegenwoordigend verbondshoofd, gelegenheid door de gehoorzaming van het proefgebod het eeuwige leven te beerven, en bevestigd te worden in de voorrechten van het tegenwoordige voor zich zelven, en al zijn nakomelingen.

Uit deze aanmerkingen besluiten wij dat Adam de voorwaarden des verbonds, als ons representeerend hoofd, met dankbaarheid ontvangen heeft, als een genadig geschenk van een liefhebbend Vader. Het is daarom geheel ten onrechte, wanneer onze bedorvene harten klagen, dat het onrechtvaardig was ons geluk voor tijd en eeuwigheid in de handen van Adam te geven, want God heeft ons in hem eene heerlijke beproeving geschonken, hem overladen met al de voorrechten bestaanbaar met een vrij werkend wezen, de weg van overtreding aan alle zijden toegesloten, uitgenomen dit *eene* gebod—en dit was noodzakelijk om zijne gehoorzaamheid het vrije offer zijner ziel te maken. En indien zij, die nu ontevreden zijn, omdat het Jehovah niet behaagde neder te komen van zijn eeuwigen troon om de toestemming te vragen van arme wormen des stofs, tegenwoordig geweest waren in het paradijs, niet met hun verduisterd, door de zonde bedorven oordeel, maar in het licht, en de reinheid van Adams ziel, zij zouden de rechtvaardigheid van deze onderhandeling erkend hebben—te meer, indien ze denken onschuldig te zijn aan Adams zonde, omdat zij niet geraadpleegt zijn, zoo zoude het te veel bewijzen, want het zoude hen uitsluiten van het werk des *tweeden* Adams. God heeft niet meer naar den wil van den mensch gevraagt in het een, als in het ander, maar heeft beide gedaan naar zijn soe-

verein welbehagen, op grond zijner eeuwige deugden. Het is waar, er bestaat een band des geloofs tusschen Christus en zijn volk, en dit maakt hun deelgenooten van het genadeverbond, maar vanwaar dit geloof? Is het niet de gave Gods? Er bestaat ook een band der vereeniging tusschen Adam en zijne kinderen. Het is natuurlijke geboorte, en dit is ook de gave Gods.

Dus hebben wij gezien dat de verplichting van Adam als schepsel volmaakte gehoorzaamheid was, zonder dat hij hierdoor iets verdiende. Evenzeer, dat God hem als vertegenwoordigend hoofd des menschdoms in *een* verbond heeft genomen. We hebben de voorwaarden des verbonds verklaard en gezien dat Adam dezelfde als een genadig geschenk voor zich zelven en zijn zaad heeft aangenomen.

III.

Het is duidelijk, Gel! dat de tijd ons niet toe laat deze tekst in deszelfs uitgebreidheid te behandelen, want elk woord wordt bijna door dezen of genen schrijver betwist, en de reden is te vinden niet in de duisterheid van Paulus' woorden, maar in den hoogmoed van het menschelijk hart, hetwelk de vernederende waarheid niet uithoort, en zich daarom in duizend bochten wringt om eene meening aan deze verzen te geven, vreemd van des Apostels bedoeling. De Apostel zegt: "Daarom gelijk door eenen mensch de zonde in de wereld ingekomen is." Het woord "daarom," staat in verband met het voorgaande, en wijst ons dat het doel van Paulus is om de leer der rechtvaardigmaking des geloofs (waarvan hij gesproken heeft) op te helderen en te bewijzen door de overeenkomst die er bestaat tusschen Adam en Christus. Hier begint hij mede in het 12de vers, zet het voort in het 18de, zoodat verzen 12—14 bewijzen leveren voor het vertegenwoordigend karakter van Adam. In verzen 15—17 wordt het onderscheid aangetoond tusschen den eersten en den tweeden Adam, terwijl hij in vers 18 tot het besluit komt, dat wij verloren zijn door *eene* misdaad, en behouden moeten worden door *eene* rechtvaardigheid. Dit is het natuurlijk verband der woorden. De Apostel zegt dan in vers 12: "Dat de zonde door eenen mensch in de wereld gekomen is." *Zonde,* is iets dat niet tot onze natuur

behoort, noch tot deze wereld, ook heeft zij hare intrede niet aan toeval te danken, want er bestaat geen toeval in Gods regeering. Hoe is de zonde dan in de wereld gekomen? Paulus zegt, door eenen mensch; Mozes leert ons wie het is, Adam, en dat als het vertegenwoordigend hoofd, want Eva was de eerste overtreder. Adam is daarom de eenen mensch door wien de zonde in de wereld gekomen is. Echter de zonde komt nimmer alleen; maar waar deze verwoester zijne vaandels plant, in welke geschreven staat: "Ten dage als gij daarvan eet zult gij de dood sterven," daar kunt gij zeker zijn dat gij zijn dienstknecht vindt. En wie is het? Paulus zegt: "En door de zonde de dood." De dood is daarom het gevolg van Adams zonde. Dit komt dus juist overeen met Gods Woord in het proefgebod aan Adam gegeven. Doch wij hebben gezegd dat Adam dit proefgebod ontvangen had als representerend hoofd, daarom was de dood niet tevreden met hem maar ging, uit kracht van zijn vertegenwoordigend standpunt, over op geheel zijn nakomelingschap om zijne ongehoorzaamheid, want de dood gaat van het een, tot het ander geslacht; verschoonende noch de ouden van dagen, noch de jeugdigen in het midden hunner kracht, maar snijdt ze af als een bloem des velds; ja, strekt zelfs zijne magere hand uit, en scheurt het onnoozel wicht van den liefhebbenden moeder, hebbende een gelijk recht tegen allen, en barmhartigheid voor niemand. Wel mogen we uitroepen, O dood, wat hebt gij gedaan! En wat zult gij noch doen!—Maar waarom is het Gel! Moeten wij zijn' ijzeren schepter buigen omdat wij het ongeluk hebben een sterfelijk lichaam ter wereld te brengen? Of heeft deze koning der verschrikking zulk een' verwoesting op Gods aardbodem aangericht zonder verlofbrief des hemels? Heeft God geene macht een onnoozel kind te beschermen, dat noch van zijne rechter-, noch van zijne linkerhand weet? Helaas! een' arme vertroosting voor den man die niets meer ziet in Adam dan de eerste zondaar, een' blinde onderwerping aan een noodlot, onwaardig voor den Christen; en daarom geeft Paulus eene betere oorzaak, gegrond op het vertegenwoordigend karakter van Adam, wanneer hij zegt: "In welken allen gezondigd hebben," dat is, de dood gaat tot alle men-

schen omdat ze allen in Adam gezondigd hebben. Niet door persoonlijke overtreding, dit konden zij niet doen; noch omdat alle menschen in zijne lenden waren opgesloten, en wij dus eene bedorvene natuur ter wereld brengen; deze verdorvenheid is een gevolg van de straf om Adams overtreding, en bewijst dat wij schuldig zijn aan zijne zonde, omdat er zulk eene wettige vereeniging bestond tusschen Adam en zijn zaad, waardoor hij hen alle vertegenwoordigde en zij in hem gerekend werden, en uit kracht van deze representerende eenheid hebben wij allen in hem gezondigd, en worden dus geboren onder de toerekening van den vloek der eerste overtreding. En dat dit de meening des Apostels is, is klaar uit hetgeen volgt. "Want tot de wet was de zonde in de wereld." Zonde staat hier voor den straf der zonde; juist als de Apostel zegt van Christus, "Want dien die geen zonde gekend heeft, heeft hij zonde voor ons gemaakt" dat is, heeft de straf der zonde op hem gelegd. Zoo hier. God heeft het menschdom gestraft om de zonde voor de wet van Mozes, waaruit blijkt dat zij overtreders der wet waren. Maar, zegt de Apostel, "de zonde wordt niet toegerekend als er geene wet is." Waar dus de zonde toegerekend wordt, daar moet eene wet zijn; "maar de dood" (als de straf der zonde) "heeft geheerscht van Adam tot Mozes," waaruit het blijkt dat de menschen overtreders der wet waren. Welke wet hebben zij dus voor Mozes' tijd overtreden, niet de geschrevene wet, want die bestond niet; echter hebben alle menschen de wet der natuur overtreden, waarom de heidenen rechtvaardig veroordeeld zullen worden. Ook deze wet bedoeld de Apostel niet, maar hij wijst ons terug naar de overtreding van het proefgebod, wanneer hij zegt dat de dood als de straf der zonde geheerscht heeft, "ook over degenen die niet gezondigd hadden in de gelijkheid der overtreding Adams." Hier hebben wij dus zulken die niet gezondigd hebben door de overtreding van Mozes wet, noch de wet der natuur; en nochtans worden zij behandeld als zondaren. Vooronderstel u, een klein kind, slapende in de armen eener liefhebbende moeder, in al den bloei en onnoozelheid der prille jeugd . . . . . Wat meent die verandering van kleur? Helaas! het wordt overvallen door de gevolgen der

zonde; eene koorts heeft haar verderfelijk zaad reeds in het bloed geworpen; ziet, hoe de schoonheid des gelaats verdwijnt; aanschouwt het teedere schaapje, worstelen tegen de ziekte, die doordringt tot al de deelen des lichaams; ziet, hoe het al zwakker en zwakker wordt, terwijl de koorts in krachten toeneemt totdat den laatsten levensdrop verteerd is. Na dus deze pijnlijke worsteling korter of langer verduurd te hebben, komt de dood, als de belooning der zonde en snijdt het bloempje af. Wat zal de bedrukte vader zeggen? Hij weet dat zijn kind geene dadelijke zonde gedaan heeft, en dat zonder overtreding der wet geene zonde wordt toegerekend, nochtans ziet hij dat zijn kind de gevolgen der zonde ondervindt ter dood toe. Zal hij zijne oogen opslaan en vloeken zijnen Maker als een tiran, die de onschuldigen straft? neen, dat laat zijn geweten hem niet toe, hij weet dat God rechtvaardig is. Zal hij nederzien in de laatste rustplaats van zijn kind, en een traan van medelijden storten op het stoffelijk overschot van zijnen lieveling die hem door een onverbiddelijk noodlot uit de armen gerukt is? Is het in de armen des doods gevallen door toeval? En was er geen God in den hemel, die de jonge raven hoort als zij roepen, om zijn kind te verlossen? Neen, Gel! deze dingen zijn onmogelijk onder de regeering van een rechtvaardig God. Hoe moet dit raadsel dan opgelost worden? Hoort wat Paulus zegt: "Zoo dan gelijk door eene misdaad de schuld gekomen is over alle menschen tot verdoemenis." Het wordt dus opgelost in het vertegenwoordigend karakter van Adam, "in welken allen gezondigd hebben"—het is dus het verbroken werkverbond waaronder kinderen geboren worden, en de overtreding van het proefgebod waaraan wij allen schuldig zijn, omdat Adam ons vertegenwoordigend hoofd was. En dit is het eenige gezichtspunt dat de bedrukte vader aan de eene zijde leert de hand op den mond te leggen, en te zeggen: "Hij is de Heer, Hij doe wat goed is in Zijne oogen;" en aan de andere zijde zijne ziel vervult met hoop dat gelijk zijn kind verloren is door den eersten Adam, het behouden kan worden in den tweeden. Want Paulus zegt: "Adam was een voorbeeld desgenen die komen zou." Adam is dus een voorbeeld van Christus. Er moet daarom een overeenkomst zijn

tusschen het voorbeeld en deszelfs tegenbeeld. Waarin komen Adam en Christus overeen? De Apostel toont ons aan in dit hoofdstuk en in 1 Cor. 15 waar ze overeenkomen, en waar ze onderscheiden zijn; en wij zien dat hun gansche overeenkomst in *een* hoofdstaak bestaat, hun vertegenwoordigend karakter. Uit kracht van deze vertegenwoordiging heeft Adam de dood in de wereld gebracht. Christus, het leven. Adam was dus een voorbeeld van Christus als verbondshoofd. En terwijl Paulus in onzen tekst, de leer der rechtvaardigmaking des geloofs opheldert door de daadzaaak, dat de zonde van Adam aan al zijn zaad wordt toegerekend, redenerende van het voorbeeld tot het tegenbeeld, zoo kunnen wij terug redeneeren van het tegenbeeld tot het voorbeeld, en uit de rechtvaardigmaking des geloofs bewijzen het vertegenwoordigend karakter van Adam. De vraag is dus, hoe worden wij gerechtvaardigd in Christus? Is het omdat wij zijn voorbeeld volgen? Niemand kan dit met ja beantwoorden. Is het omdat Christus zijne gerechtigheid in ons stort, en worden wij dus persoonlijk rechtvaardig, en is deze ingestorte gerechtigheid, de grond van onze rechtvaardigmaking voor God? Geenszins. Want God rechtvaardigt de goddeloozen, zonder in het minste hunne personen in aanmerking te nemen, door de toerekening van Christus gerechtigheid, zoodat wij gerechtvaardigd worden, niet om onze goede werken, maar in ons vertegenwoordigend hoofd Christus. En indien Christus het tegenbeeld van Adam is, zoo moet het volgen dat alle menschen verloren zijn in hun vertegenwoordigend hoofd, Adam. "Zoo dan, gelijk door eene misdaad de schuld gekomen is over alle menschen tot verdoemenis; alzoo ook door eene rechtvaardigheid komt de genade Gods over alle menschen tot rechtvaardigmaking des levens." Allen, die vereenigd zijn met Adam door natuurlijke geboorte, zijn verloren in hem; allen, die vereenigd zijn met Christus door een levend geloof, worden behouden in hem. Wij hebben dus gezien dat de dood als de straf der zonde door Adam in de wereld gekomen is, en dat de dood tot alle menschen doorgegaan is uit kracht van Adams zonde in het proefgebod, en dat alle menschen in hem gezondigd hebben als vertegenwoordigend hoofd. Dit bewijst de Apostel door aan te

toonen dat de zonde niet wordt toegerekend zonder de wet; nochtans heeft de dood met al deszelfs rampen geheerscht, niet alleen voor de wet, maar zelfs over kinderen, hoewel zij geene dadelijke zonde hebben, omdat zij geene wet hebben. Zoo moet het dan volgen dat zij gezondigd hebben in Adam, niet omdat hij hunnen natuurlijken vader was, want in dien zin zal de zoon niet dragen de ongerechtigheid des vaders, maar omdat God Adam als vertegenwoordiger aan het hoofd des verbonds geplaatst heeft. Als zoodanig zegt Paulus was hij het voorbeeld van Christus. Daar zijn echter nog andere bewijzen voor het vertegenwoordigend karakter van Adam, doch tijdshalve zullen wij die met stilzwijgen voorbijgaan. Liever willen wij deze redevoering sluiten met eenige practische opmerkingen.

Wij leeren uit deze geschiedenis dat het menschdom eene heerlijke beproeving gehad heeft; dat God Adam met alles begiftigd heeft dat hem in staat kon stellen het gebod te gehoorzamen, maar hij heeft moedwillig Gods gebod versmaad zijne wet met voeten vertreden en den duivel gelooft meer dan God. Hij heeft zich zelven en al zijn zaad losgerukt van de Bron des levens, en is als de morgenster, de zoon des dageraads uit den hemel gevallen in de nachtelijke duisternis der hel. God is rein en rechtvaardig, maar de kroon is van ons hoofd gevallen. Wee onzer! want de wieg waarin het teedere wichtje slaapt is overdekt met de duistere wolken van een vertoornd God. De schreiende stem van het pas geboren kind, predikt luide dat wij afgesneden zijn van God. Ja, wanneer wij de tweede dood met zijn alles verwoestende zeis, het teedere bloempje, nauwlijks ontloken, zien afsnijden, het verkondigt ons bij vernieuwing ten dage als gij daarvan eet zult gij den dood sterven, en dat wij kinderen zijn van eenen afvalligen vader. Wij leven niet meer in een' proeftijd, neen, wij zijn of verloren in Adam, of behouden in Christus; er is geen midden-stand. Tot wien behoort gij? Gel! eene gewichtvolle vraag, want het antwoord schuift het kleed ter zijde en geeft u een gezicht, in die duistere, onbekende toekomst, en geeft u een duidelijke kennis van uwe eeuwige woning, zoodat gij kunt weten, indien gij op dit oogenblik den hemel zaagt geopend en den zoon des menschen nederdalen op zijnen troon, om gericht te houden over alle vleesch,

of gij aan zijne rechter-, dan aan zijne linkerhand geplaatst zoudt worden. Want indien gij nog vereenigd zijt met den eersten Adam, zoo zijt gij reeds verloren, en dien verloren toestand waarin gij geboren zijt, maakt het ten eenemaal onmogelijk dat gij u zelven kunt redden, want het sluit in zich een schuld die gij nooit kunt betalen, en waarom de tijdelijke en eeuwige straffen van een rechtvaardig God op u rusten. Evenzeer sluit het in zich, het verlies van Gods beeld, zoodat wij geboren worden met een naakte ziel, ontbloot van alle gerechtigheid, dus afgescheiden van onzen oorsprong. De kloof tusschen u en uwen Maker kunt gij nimmer vullen noch zijn beeld in uwe ziel herstellen, omdat de ziel niet alleen Gods beeld verloren heeft, maar als een bedorven fontein is die stinkende wateren opgeeft, en uit deze onreine bron des harten stijgen zoo vele zondige begeerlijkheden, die overgaan tot zoo vele dadelijke zonden dat ze meer zijn dan de haren des hoofds, en als het zand aan den oever der zee; ja, rijzen op als bergen voor uw aangezicht. Vraag het nu u zelven, zondaar! wie gij ook zijt, die uwe oude vriendschap met Adam nog niet hebt opgezegd, of het niet waar is dat gij in zonden ontvangen en geboren zijt, en daarom bij uwe geboorte reeds verloren zijt. Dit is nu de reden dat wij u het vertegenwoordigend karakter van Adam verklaard hebben, opdat gij overtuigd moogt worden, dat gij in hem, als verbondshoofd, verloren zijt, en dus door Gods Geest en het licht der waarheid eene begeerte in uwen boezem moge ontstaan, om in een ander verbondshoofd behoudenis te zoeken. Het is niet noodig u te bewijzen, dat gij door dadelijke zonden uwe schulden dagelijks vermeerdert, en u zelven toorn vergadert als een schat in den dag des toorns. Uw eigen geweten predikt u dit in uwe eenzaamheid, op uwe slaapstede, in het huis van, en bij het graf uwer dierbaren; ja, zondaar! gij moogt het woord des predikers niet aannemen, uwe conscientie, de predikstoel van uw hart zegt u, als Gods stedehouder, dat gij een zondaar zijt door dagelijksche overtreding van Gods wet. Maar wij houden u dezen tekst voor, opdat gij de bron moogt kennen, niet slechts om op een rechtzinnige wijze over deze waarheid te praten, en ze te verwaarloozen door ongerechtigheid, als helaas, zooveel in onze dagen geschiedt!—

maar opdat gij ze moogt gevoelen, en de onmogelijkheid verstaan, u zelven ooit door eigene kracht uit dezen verloren toestand te redden. En laat niemand denken, dat deze onmacht hem verschoonen zal voor Gods gericht. Neen, Gel.! dit is eene schuilplaats gebonwd door den duivel, en zal u niet dekken als God het "gericht zal stellen naar het richtsnoer en de gerechtigheid naar het paslood; en de hagel zal de toevlucht der leugen wegvagen en de wateren zullen de schuilplaats overloopen." Deze onmacht is onze schuld en hierin bestaat onzen diepen val. God echter heeft zijn recht niet verloren. En als schepsel zijt gij verplicht Hem volmaakt tegehoorzamen. Laat niemand denken dat hij onschuldig is, omdat hij verloren ter wereld komt. "Zal ook het maaksel zeggen tot hem, die het gemaakt heeft, waarom hebt gij mij zoo gemaakt?" Zult gij de schuld op God leggen? Hij zal zijne handen wel weten te zuiveren van uw bloed. Te meer, daar hij u niet alleen met uwen verloren toestand in Adam bekend maakt, maar u tegelijker tijd predikt, dat er een ander verbondshoofd is in wien gij behouden kunt worden. Christus den tweeden Adam heeft het leven en de onsterfelijkheid aan het licht gebracht, en ofschoon gij diep verloren zijt en onmachtig om u zelven uit dien toestand te redden, zoo is er eene volheid in Hem om te behouden. Indien gij dus door een levend, arm zondaars geloof tot Hem de toevlucht neemt, zoo zult gij in Hem meer terug ontvangen dan gij in Adam verloren hebt. Voor uwe schuld zult gij de rechtvaardigheid van Christus ontvangen, want hij is het vertegenwoordigend hoofd van al zijn volk, en zij zullen in Hem gerechtvaardigd worden van al hunne schulden. En gelijk alle menschen in Adam het beeld Gods verloren hebben, zoo wordt dit door de herscheppende genade van den tweeden Adam hersteld, en het beeld Gods blinkt wederom in de ziel, weshalve Paulus schreef: "Aangedaan hebbende den nieuwen mensch die vernieuwd wordt tot kennis naar het evenbeeld desgenen die hem geschapen heeft." De ziel die door den val van Adam eene vuile bron van zonde geworden was, wordt voor hun, die in den tweeden Adam gelooven, gereinigd door den H. Geest, verworven door Christus. Door de heiligende invloeden van dien

Geest en de kracht der waarheid wordt de ziel dagelijks vernieuwd naar het evenbeeld van Christus, totdat zij ten laatste van alle smet gewasschen, zonder vlek of rimpel voor God zal verschijnen volmaakt in haar vertegenwoordigend hoofd Christus. Welke verschooning zal er zijn voor den zondaar die de volheid in Christus versmaadt? Is hij verloren in Adam? er is behoudenis in Christus. Is hij verzonken onder tallooze schulden door de zonde van den eersten Adam, hij wordt om niet gerechtvaardigd door de toegerekende gerechtigheid van den tweeden Adam. Is zijne ziel ontbloot van alle gerechtigheid, hebbende het beeld Gods verloren in het eerste verbondshoofd, de ziel wordt gekleed met den mantel van heiligheid, en het beeld Gods prijkt in de ziel door het tweede verbondshoofd. Wij vragen het andermaal wat verschooning wilt gij inbrengen? Vraagt het u zelven in de tegenwoordigheid van God, gij die den ouden Adam zoo lief hebt in al zijne ongerechtigheid en u vermaakt in de zonde. En gij, die dien ouden Adam opsiert en zijne schande zoekt te bedekken, door de vijgebladeren van uwe eigene gerechtigheid, en dus den mantel der gerechtigheid van den tweeden Adam verwerpt. Ja, gij allen die niet vereenigd zijt met Christus door een levend geloof, wat wilt gij antwoorden indien gij in al uwe naaktheid voor God zult staan? Gij zult verstommen en bekennen in uw eigen geweten dat gij rechtvaardig verloren gaat, omdat gij den eersten Adam bemind hebt en den tweeden gehaat, en zijn aanbod, om u, uit vrije genade om niet te rechtvaardigen, verworpen hebt. Gij hebt deze waarheid gehoord; indien gij ze niet gevoeld, noch geloofd, arme mensch, val op uw knieen voor God, klaag hem de hartheid van uw hart; want het is eene eeuwige waarheid dat zij die niet in Christus behouden worden, in Adam verloren zijn. God geve u te vluchten tot de uitgebreide armen zijns zoons.

Nog een enkel woord tot u kinderen van God! die uw verloren toestand in Adam kent en betreurt, maar u ook verblijd in den tweeden Adam. Bewondert in aanbidding de wijsheid van uwen God, die uit de schrikkelijke verwoesting der zonde, zulk een heerlijk gebouw der genade wist op te richten, ja veel heerlijker dan het eerste. Want onze vertegenwoordiger was een mensch,

de tweede God bovenal te prijzen in der eeuwigheid. De schuld is door eene misdaad tot verdoemenis, maar de genade gift is uit vele misdaden tot rechtvaardigmaking des levens; ja, kinderen Gods, uwe tallooze misdaden heeft hij op eens uitgewischt door zijn eigen bloed. Uw lot is niet in de hand van eenen mensch, maar in Christus uw vertegenwoordigend hoofd aan de rechterhand des Vaders. Gij zijt met Hem begraven, met Hem opgestaan, in Hem gerechtvaardigd, met Hem gezet in den hemel, en voor eeuwig zult gij in Hem staan, en zullen de zegeningen des hemels u toevloeien door uw verbondshoofd. Maar gedenk ook onder welke verplichting gij hier door gebracht zijt om voor Hem te leven. Als schepsel zijt gij verplicht Hem volmaakt tegehoorzamen; hoeveel te meer daar Hij u getrokken heeft uit de macht der zonde, uwen voet geplaatst op den rots der eeuwen, en u leden van zulk een hoofd gemaakt heeft, als ranken ingeent in zulk een wijnstok. Wel moogt gij zeggen: "De snoeren zijn mij in liefelijke plaatsen gevallen; ja, een schoone erfenis is mij geworden." "Wat zal ik den Heere vergelden voor al zijne weldaden, aan mij bewezen? Ik zal den beker der verlossing opnemen en den naam des Heeren aanroepen. Mijne geloften zal ik den Heere betalen, nu in de tegenwoordigheid van al zijn volk." En voornamelijk die belofte om uwe kinderen in de vreeze des Heeren te onderwijzen. Gij brengt hen met het zondig beeld des eersten Adams ter wereld; rust niet ouders, voor dat zij door een waar geloof met Hem verbonden zijn, die in de wereld kwam, leed en stierf om u en uwe kinderen, niet slechts van de schuld der zonde te ontheffen, maar weer deelgenooten te maken van Gods zalige gemeenschap om Hem eeuwig toe te brengen de lof en aanbidding voor Zijne eeuwige liefde en vrije ontferming, Amen.

II.

Christus de Verhoogde Zaligmaker.

Christus de Verhoogde Zaligmaker.

TEKST. JOHANNES 3 : 14, 15.

"En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzoo moet de Zoon des menschen verhoogd worden ; opdat een iegelijk die in hem gelooft, niet ver derve, maar het eeuwige leven hebbe."

De tekst is een gedeelte van het nachtgesprek tusschen eenen leeraar Israels en den Leeraar van God gezonden, waarin de eene zijne onkunde en de andere zijne hemelsche wijsheid openbaart. Nicodemus wist dat Jezus een Leeraar was van God gezonden, omdat Hij teekenen deed die geen mensch kon doen. Hij zag dus op het uitwendige, en was zeker in de verwachting dat Christus het koninkrijk in Israel herstellen en spoedig als de Zone Davids op den troon zijns vaders zoude zitten en het volk Israels verlossen van de Romeinen. Hij was dus niet vrij gebleven van de vleeschelijke verwachting zijner tijdgenooten.

Christus, die zijn hart doorzag, wees hem naar binnen, zeggende: "Voorwaar, voorwaar zeg ik u : tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het koninkrijk Gods niet zien." "Nicodemus zeide tot hem : Hoe kunnen deze dingen geschieden ?" Hij wil zeggen dit schijnt mij ten eenemaal onmogelijk. Jezus wijst hem op zijne onkunde, dat hij, hoewel een leeraar in Israel, zoo verblind was door de verwachting van aardsche heerlijkheid, dat hij de eerste beginselen van Gods koninkrijk niet verstondt noch geloofde. De Heer zeide dat Hij sprak hetgeen Hij wist en getuigde wat Hij gezien had. "Indien ik ulieden de aardsche dingen gezegd heb" dat is, zulke dingen die hier op aarde geschieden, namelijk, wedergeboorte uit water en Geest, als de eerste beginselen des koninkrijks, "hoe zult gij gelooven indien ik u de hemelsche zou zeggen?" dat is zulke dingen die in den hemel besloten

zijn tot verlossing der menschen; dingen die niemand weet, dan de Zoon des menschen die uit den hemel nedergedaald is. Dit was het plan Gods besloten in den hemel; dat, "gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzoo de Zoon des menschen moet verhoogd worden. Het onderwijs van Christus had dus een strekking om Nicodemus naar binnen te wijzen, en dat de Zoon des menschen gekomen was niet om op den aardschen troon van David te zitten, maar om verhoogd te worden gelijk de slang in woestijn tot genezing van arme zondaren. Laat ons eerst elkander wijzen op de geschiedenis en dan de toepassing, die Christus er van maakt, nader bespreken.

Het volk Israels was na eene moeielijke reis in de woestijn Sin gekomen, en legerden zich in eene plaats genaamd Kadesh, waar Mirjam stierf. Toen zij begraven was, begon het volk te murmureeren omdat zij geen water hadden. God bracht voor dit ondankbaar volk water uit de steenrots te voorschijn, bij welke gelegenheid Mozes zich bezondigde alsmede Aaron. God zeide dat zij niet in het beloofde land zouden komen. Een weinig ten zuiden van Kades was de berg Hor. Dit was de plaats waar Aaron tot zijn volk verzameld zoude worden. Wij zien daar Mozes, Aaron en Eleazar den berg beklimmen voor de oogen van het gansche volk. Nadat Mozes hem zijne priesterlijke kleeren had uitgetrokken, stierf hij; en toen het volk hen daarna zag afkomen van den berg, werd er een gemist, want Aaron was niet meer!

Nadat het volk hem 30 dagen beweend had, geraakten zij in strijd met de Kanaanieten, die eenigen van het volk gevangen namen. Israel vluchtte tot den Heere en beloofde eene gelofte, en de Heere hoorde hen en verloste hen. Toen zij nu gereed waren om dezen berg waaraan een zoo groote herinnering verbonden was, te verlaten, moesten zij om het land der Edomieten reizen. Nu werd het volk verdrietig, want die moeite was hen te veel. En alhoewel zij binnen weinige dagen zoovele blijken van Gods gunst en zulke geduchte proeven van zijne rechtvaardigheid gehad hadden, te weten: Mirjam gestorven; het water uit den steenrots gedronken; de plechtige optocht van Mozes en Aaron, om elkan-

der als twee geliefde broeders voor de laatste maal te omarmen, en terwijl Aaron den priestermantel uittrekt om dien aan zijnen zoon te geven, verlaat de ziel het vleeschelijk omhulsel om in het ware Kanaan de ruste van het volk Gods te genieten. Doe nog bij deze plechtige en indrukwekkende vertooning, de 30 dagen rouw; de overwinning van hunnen vijand; en, indien wij nu de boosheid van het menschelijk hart niet kenden, wie zoude hebben kunnen gelooven, dat een omweg van een weinig dagen te veel zoude zijn voor zulk een volk, dat zoovele blijken in hun midden had, dat Jehova tegenwoordig was. Echter, hier zien wij werkelijk het beeld van het menschelijk hart. Zij begonnen te spreken tegen God en tegen Mozes en de Heere hoorde het en zondt vurige slangen onder hen die het volk beten, zoodat er velen stierven. "Daarom kwam het volk tot Mozes en zeide: Wij hebben gezondigd, omdat wij tegen den Heere en tegen u gesproken hebben; bidt den Heere dat hij deze slangen van ons wegneme. Toen bad Mozes voor het volk," En werden de slangen weggenomen? Neen, Gel! Werd Mozes' gebed niet verhoord? Zekerlijk! maar niet in den weg die Israel verwachtte, en zoo gaat het veeltijds met Gods kinderen. God gaf een middel hetwelk bijzonder geschikt was het volk te verootmoedigen, want door het verblijf der slangen in hun midden, werd de zonde in gedachtenis gehouden, en de behoefte aan redding bleef levend; terwijl het middel, Gods barmhartigheid en rechtvaardigheid, op het heerlijkst ten toon werd gesteld. Want God zeide tot Mozes: "Maakt u eene vurige slang, en stel ze op eene steng; en het zal geschieden, dat al wie gebeten is, als hij haar aanziet, zoo zal hij leven. En Mozes maakte eene koperen slang en stelde ze op eene steng; en het geschiedde, wanneer eene slang iemand beet, zoo zag hij de koperen slang aan, en hij bleef levend." Hier hebt gij nu de geschiedenis. Laat ons nu zien welk eene toepassing de mond der waarheid er van maakt in onzen tekst. "En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzoo moet de Zoon des menschen verhoogd worden; opdat een iegelijk, die in hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." Er bestaat dus een gelijkheid, niet tusschen de natuur der slang en Christus, maar

tusschen het verhoogen van de slang, en den dood van Christus en zijne verhooging als Zaligmaker; en evenzeer, tusschen den toestand van het volk Israels, en eene door de zonde verlorene wereld. Het is ons doel, Gel! u deze overeenkomst tusschen de verhoogde slang, als het eenige redmiddel van Israel; en de verhoogde Christus, als het eenige redmiddel voor den verloren zondaar, eenvoudig en klaar voor te stellen; opdat gij het allen verstaan moogt, waar gij genezing moet zoeken, en dus geene verontschuldiging moogt hebben, dat gij den weg des levens niet geweten hebt.

Vooreerst. Het volk Israels was in een ellendigen toestand, in de duisternis; in opstand tegen God hunnen leidsman en weldoener en moesten zijn ongenoegen ondervinden, door middel van de beten der vurige slangen. Ziet, daar zijn zij gelegerd in de woestijn; zij hebben nauwelijks hunne harde woorden tegen God gesproken, of de legerplaats is vervuld met deze vurige slangen, en nu neemt het werk der verwoesting eenen aanvang. Daar is er reeds een gestorven; ginds valt een ander zieltogend ter aarde; daar wordt het spelende kind gebeten en nog nauwelijks is het tot de armen van eenen liefhebbenden vader gevlucht, of het vergif heeft reeds doodelijk het hart doortrokken. Ginds vlucht er een voor het monster, om een ander, nog boosaardiger te ontmoeten, die hem het vergif in de leden blaast, en hij is niet meer. Wat dunkt u van zoo eenen toestand? Heeft niet het geschrei van vaders en moeders, zusters en broeders, hebben niet de gewonden en de stervenden elkander als verdrongen in dezen verschrikkelijken nood, te meer, dewijl er geene kruiden gewasschen waren tegen dit kwaad, en geen redmiddel gevonden werd. Was het een wonder, Gel.! dat het volk de toevlucht nam tot God?—Doch zijn wij niet in dezelfde toestand, door de zonde? Zijn wij van natuur niet in opstand tegen God, onzen Schepper en Weldoener? Dragen wij niet de straf der zonde beide in lichaam en ziel en heeft dit vergif niet als olie ons gebeente doortrokken, zoodat God getuigt, weinige jaren na de schepping, "Dat de boosheid des menschen menigvuldig was op de aarde, en al het gedichtsel der gedachten zijns harten ten allen dage alleenlijk boos was." En welke

verwoesting de zonde over de wereld verspreid heeft, is uit de geschiedenis bekend. Maar waartoe bewijs van buiten?—Tast in uw eigen boezem, en gij zult zien dat gij melaatsch zijt; "immers het gansche hoofd is krank, en het gansche hart is mat; van de voetzool af tot het hoofd toe is er niets geheels aan hetzelve; maar wonden, striemen en etterbuilen, die niet uitgedrukt noch verbonden zijn en geene derzelve is met olie verzacht." Indien gij u niet zoo geheel van het gif der zonde doortrokken gevoeld als Gods Woord hier beschrijft, zoo is dit geen bewijs dat gij niet zondig zijt, maar dat de zonde u reeds ongevoelig gemaakt heeft; gij zijt dus door deze ongevoeligheid in grooter gevaar en nader bij verharding, juist als het volk Israels, toen ze gebeten werden pijn gevoelden, maar, wanneer het vergif hun hart doortrok, werden ze meer ongevoelig, dewijl de levensgeesten reeds uitgebluscht waren. Zoo gaat het met den zondaar. Hij herinnert zich een tijd dat zondige gedachten hem ontroerden; toen hij echter dit gevoel verzondigd had, brachten zondige woorden hem nog tot nadenken; toen ook dit gevoel door de zonde gedood was, vervulden zondige daden hem nog met schrik. En wee, den man die dit gevoel verzondigd! Doch wij vertrouwen dat gij het allen toestemt dat onzen toestand niet alleen gelijk is aan die van Israel, maar zooveel ellendiger als de eeuwige dood schrikkelijker is dan de tijdelijke; het vergif der zonde ongeneeslijker dan de beet van een slang. En indien gij allen nu overtuigd mocht worden, dat er geen redmiddel in uzelven, noch in eenig schepsel gevonden kan worden, dat gij nochtans genezen moet worden, zult gij niet voor eeuwig verloren gaan. Wanneer gij dit waarlijk gelooft, dan zou er een geschrei opgaan uit dit huis niet minder dan uit het leger van Israel, en gij zoudt verslagen in het hart uitroepen: "Mannen broeders! wat zullen wij doen?" en met den stokbewaarder vragen: "Lieve heeren! wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?" Of met den tollenaar bidden: "O God! wees mij zondaar genadig!"

Laat ons in de tweede plaats zien vanwaar Israels genezing kwam. Het was van God, niet van Mozes. De Heer geboodt hem eene slang van koper te maken en dezelve te verheffen op

eene steng in het midden des legers. En zoo is het met het middel ter genezing van onze ziel. God heeft Zijnen eigen Zoon gegeven tot een geneesmiddel, en dat *voor* de tijden der eeuwen. En gelijk er eene overeenkomst was tusschen de slang die ter genezing moest dienen, en de slangen die het volk beten, uitgenomen dat de verhoogde niet van vergiftigen aard was, maar door Gods kracht ter genezing diende, zoo was het niet alleen noodzakelijk dat Christus God was, om eene genezende kracht daar te kunnen stellen, maar hij moest mensch zijn dat is, dezelfde natuur, die gezondigd had, moest ter genezing dienen. Daarom zeide de Apostel: "Dat God Zijn Zoon gezonden heeft in de gelijkheid des zondigen vleesches opdat Hij de zonde veroordeelen zou in het vleesch." Christus is ons in alles gelijk geworden doch zonder zonde. Hij verscheen in het vleesch, heilig en rein zonder zonde, nochtans omringd door al de zwakheden onzer natuur. Echter het was niet genoeg dat hij op aarde verscheen; de slang werd niet alleen gemaakt, maar zou ze tot genezing dienen, zoo moest zij verhoogd worden in het midden des legers. Zoo is de Zoon des menschen verhoogd in deze wereld, op Golgotha; beladen met zonden is hij opgehangen tusschen hemel en aarde; uitgestrekt aan het vervloekte hout, met een lichaam verwond door felle geeseling, doorboord in handen en voeten, opdat er genezing mocht vloeien voor onze zonden uit zijne wonden: "Want hij is om onze overtreding verwond, om onze ongerechtigheden is hij verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt was op Hem, en door zijne striemen is ons genezing geworden." (Jes. 53 : 5). Hij stierf aan het kruis als de van God geschonken Borg voor zijn volk, tot een slachtoffer ter verzoening hunner zonden; "want God heeft onzer aller ongerechtigheid op hem doen aanloopen, als dezelve geeischt werd toen werd hij verdrukt." (Jes. 53 : 6, 7). "Want dien, die geene zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in hem." (2 Cor. 5 : 21). Christus is dus verhoogd aan het kruis om ons het leven te geven. De Christus moest dus verhoogd worden in de wereld, gelijk de slang in de woestijn, als het eenige redmiddel voor zondaren, overeenkomstig zijn eigene getuigenis;

"En ik, zoo wanneer ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal hen allen tot mij trekken." (Joh. 12 : 32). En deze verhooging meent meer, dan het korte oogenblik dat hij aan het kruis hing. Dat hout is reeds jaren vergaan. De gekruiste Christus moet verhoogd worden door de prediking des evangelies. Gelijk Mozes de slang verhoogd heeft, zoo is het de roeping der kerk Christus te verhoogen in de wereld. Wilt gij weten waar de ware kerk is? Wij zeggen daar, waar Christus het duidelijkst wordt gezien; waar de banier des kruises het hoogst wordt verheven; daar, waar de kerk niets begeert te weten dan Jezus Christus en dien gekruisigd. Mozes heeft zich ongetwijfeld weinig bekommerd of de paal, waaraan hij de slang verhoogde, zuiver recht, of in alles netjes bewerkt was; neen, de steng die de slang het hoogst verhief, was de beste. Ook heeft het volk hunnen tijd niet verspild met het beoordeelen van den paal, veel minder hunne oogen afgewend van het redmiddel, omdat de steng hen niet behaagde; neen, Gel.! het was hun te doen om genezing, en dit vloeide uit eene geloovige beschouwing van de slang, niet van de steng. Het oprechte hart houdt zich niet op met bijzaken. De reiziger in de woestijn die in dagen geen water gezien heeft, vraagt er niet naar of hem het water in eenen gouden beker, of in een aarden kroes wordt aangeboden; het is water dat zijne dorst kan lesschen. Hij heeft behoefte aan de bron; wijst hem die, en zijne behoeften zijn vervuld. Zoo is het ook in het geestelijke, wanneer de mensch het vergift der zonde waarlijk gevoelt, hij vraagt er dan niet naar wie hem het redmiddel aanwijst; maar die hem de verhoogde Christus het duidelijkst voor oogen stelt, is de beste vriend; die hem langs den korsten weg tot de bron des levenden waters leidt, is zijn beste raadsman. En ofschoon er geroepen wordt: hier is de kerk! of daar de rechtzinnige leer! hij vraagt waar de Christus is, want hij is gebeten van de oude slang en gevoelt dat het gift lichaam en ziel verwoest en dat hij spoedig genezen moet worden, zal het niet voor eeuwig te laat zijn. Daarom roept hij met den stokbewaarder: "Lieve heeren! wat moet ik doen, opdat ik zalig worde."

Er zijn echter vele menschen, die zoo weinig gevoel hebben van

het vergift der zonde, dat zij tijd genoeg meenen te hebben om hun leven te besteden in het beoordeelen der kerk; die belijden moeten, dat, ja de Christus wel gepredikt wordt, als het eenige redmiddel ter zaligheid, maar de schotel waarin het brood des levens wordt opgedischt behaagt hen niet; de beker, waarin hun het levend water wordt aangeboden, is niet van hun maaksel, niet naar hun smaak, en daarom willen zij niet drinken. De ware reden is echter, zij hebben geen dorst; en indien er zoodanigen onder mijne T. zijn, die de oogen altoos naar beneden hebben en de steng beschouwen, waaraan de slang verhoogd is, wij hebben u de boodschap van Mozes te brengen: opwaarts! opwaarts! indien gij genezen wilt worden. Ziet op Christus; en waar gij hem, als het eenige redmiddel, het hoogst verheven ziet, daar hebt gij de beste kerk.

Laat ons nu de boodschap van Mozes beschouwen, die hij het volk te brengen had. Hij werd door God gezonden om de kinderen Israels het eenige middel ter genezing voor te stellen en aan te bieden, en dat aan allen, zonder onderscheid van staat of rang, zonder in aanmerking te nemen of zij juist gebeten, dan reeds nabij den dood waren. Hij had hun niets anders toe te roepen dan: Ziet, en aanschouwt de koperen slang! en gij zult genezen worden. Hij had niets van zich zelven te zeggen, noch van de schoonheid der paal, opdat niet het oog van een stervenden Israeliet afgetrokken werd van de slang. Ook wees hij hen niet op eigen waardigheid ter verkrijging van vrijmoedigheid; neen, hij had niets te plaatsen tusschen de stervenden en de verhoogde slang, dan de eenvoudige boodschap Gods: Ziet, ziet! En ofschoon hij den ganschen dag predikte: de slang, de slang! . . . hij had den volgenden dag en week dezelfde oude boodschap: aanschouwt, aanschouwt!—al is het ook met een gebroken gezicht—de verhoogde slang, en gij zult behouden worden. En dewijl de slangen niet weggenomen werden, maar het volk bij vernieuwing beten, zoo bleef de behoefte levend, en de oude boodschap van Mozes was altoos nieuw. Hieruit kunt gij dus leeren wat de boodschap van God aan eene verlorene wereld is. Hij heeft Christus verhoogd, als het eenige redmiddel ter zaligheid.

En wij hebben u niet anders te brengen, dan de oude boodschap, ruim 1800 jaren geleden, door Johannes gepredikt in de woestijn: "Ziet het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt!" En wij vragen er niet na, Gel.! van welken staat of rang gij zijt; wij weten dat de gansche wereld verdoemelijk is voor God, en dat er geen anderen naam onder den hemel gegeven is door welken wij moeten zalig worden, dan de verhoogde Christus, dat er geen ander middel is, om deelgenoot dier zaligheid te worden, dan het geloof. Daarom begeeren wij u niets toe te roepen dan: "Gelooft in den Heere Jezus, en gij zult zalig worden." Aanschouwt, aanschouwt het Lam, dat geslacht is van voor de grondlegging der wereld. Ziet hem rondwandelen in Judea en zijn gezegende armen uitstrekkende, roept hij: "Komt allen tot mij die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven. Zoo iemand dorst heeft, die kome tot mij en drinke." Aanschouwt hem Gel.! die uwe zonden gevoelt en genezing begeert. Gedenkt, toen Hij in den Hof de toorn Gods droeg tegen de zonde van het gansche menschelijke geslacht; toen Hij in de zaal van den Hoogepriester geslagen, bespogen en gegeeseld werd, wat Jezaja zegt: "Maar hij is om onze overtreding verwond, om onze ongerechtigheden is hij verbrijzeld; de straf die ons den vrede aanbrengt was op hem, en door zijne striemen is ons genezing geworden." Aanschouwt hem, toen hij door de straten van de bloedstad als een lam ter slachting werd geleid, dragende de paal aan welken hij verhoogd zoude worden, totdat hij uitgeput van krachten, daaronder bezweek. Ten laatste ziet, O ziet op hem, alle gij einden der aarde; toen hij, verhoogd tusschen twee moordenaren, zijn leven gaf tot een rantsoen voor velen. Daar hangt hij aan den kruispaal, opdat aller oogen hem aanschouwen mogen en leven; opdat zijn eigen woord vervuld moge worden: "En ik, wanneer ik van de aarde verhoogd zal zijn, zal hen allen tot mij trekken." Nu hebben wij u niets anders toe te roepen, arme mensch, wie gij ook zijt, die nog in de zonde leeft en wandelt naar het goeddunken uwes harten, dan: ziet en aanschouwt den van God verhoogden Zaligmaker, en er zal kracht van hem uitgaan om u te genezen van uwe melaatschheid; ja, hij zal u volgens zijn eigen beloften, trekken door de

Goddelijke kracht zijner uitgebreide liefdearmen. En gelijk Mozes het volk niet gebood zich zelven te genezen, dewijl er geene kruiden gewasschen waren voor die kwaal, maar hen wees op de verhoogde slang, zoo wijzen wij u niet op u zelven ter genezing, want wij weten dat het onmogelijk is. Immers zoomin een moorman zijn huid, of een luipaard zijne vlekken veranderen kan, zoomin kunt gijlieden goed doen die geleerd zijt kwaad te doen. "Al wiescht gij u met salpeter, en naamt u veel zeep, zoo is toch uwe ongerechtigheid voor mijn aangezicht geteekend spreekt de Heere Heere." Indien uw bedriegelijk hart u dus predikt, dat gij het kwade moet laten, het goede doen, uw leven beteren, en dan genezen zijt van uw kwaal; zoo weet, Gel.! dat het niet de boodschap van God is, maar van den boozen; en dat gij nimmer genezing zult vinden. De boodschap van God is: Ziet en aanschouwt Mijn Zoon, die ik gegeven heb voor de grootste der zondaren. "Want dit is een getrouw woord, en aller aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken van welke ik de voornaamste ben." "Want Christus als wij nog krachteloos waren, is te zijner tijd voor de goddeloozen gestorven." Gij ziet dus, dat het Gods wil is, dat wij de grootste der zondaren op den verhoogden Zaligmaker wijzen, en Christus heeft toen hij verhoogd aan het kruis hing, een proef gegeven van zijne bekwaamheid, om een groot zondaar te genezen; toen hij den moordenaar in zijne armen nam en hem als een zegeteeken met zich voerde in het paradijs Gods. Mogelijk zegt iemand: ik gevoel mij niet zoo een groot zondaar. Wel, Gel.! indien gij gezond zijt, zoo hebt gij den medicijnmeester niet noodig; halve zondaren kent den bijbel niet. Mozes heeft de slang verhoogd, niet voor hen die gezond, maar die gebeten zijn; zoo is Christus gekomen om te zoeken dat verloren was. Hij getuigt zelve: "Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekeering." Echter laat ik u, die zoo spreekt en denkt, waarschuwen, dat de ongevoeligheid geen bewijs van onschuld is, maar dat het vergift der zonde u reeds ongevoelig gemaakt heeft, en uw toestand is dus allergevaarlijkst; want wat het bedriegelijk hart u ook wijs maakt, uw geweten zegt u, dat gij een verloren

zondaar zijt, en dat uw ongevoeligheid het beste bewijs is van de grootheid uwer zonden. Is u echter deze ongevoeligheid tot last, en begeert gij er van verlost te worden? dan wijzen wij u op den verhoogde Christus. Niets, mijne Gel.! kan het hart van eenen zondaar gevoeliger maken, voor de gruwelijkheid der zonde in de oogen van een heilig God, dan het kruis van Christus. Daar hebt gij de zonde in hare ware natuur; daar heeft God de zonde veroordeeld in het vleesch zijns zoons. Indien gij dus de hatelijkheid der zonde wilt kennen, bukt voor het kruis van Christus en blikt op den stervenden Jezus wanneer gij hem daar ziet hangen, als het reine, onschuldige en onbevlekte Lam Gods, ja Gods eigen Zoon, een vloek voor vervloekten. Aanschouwt hem, zondaar! verhoogd tusschen hemel en aarde, bespot van menschen, verlaten van God, uitroepende: "Mijn God, Mijn God! waarom hebt gij mij verlaten?" Daar kunt gij zien wat de zonde is, daar aanschouwt gij de rechtvaardigheid Gods in zijne afkeerigheid tegen de zonde, en evenzeer ziet gij daar het liefhebbende hart van God voor arme zondaren. Indien gij u dus biddend voor den gekruisten Christus nederwerpt, juist zooals gij zijt, dan zal er kracht van hem uitgaan om uwe blinde oogen te openen, en uw hard hart te ontsluiten; dit is de boodschap van God tot zondaren. En ofschoon die boodschap zoo oud is als de wereld en dagteekent van de eerste moederbelofte; ofschoon zij voor den waanwijzen Griek, en voor de verlichte wereld van de negentiende eeuw een dwaasheid moge zijn, en voor den Jood die op eigene gerechtigheid bouwt alsmede voor den werkheiligen Christen van onzen tijd eene ergernis is, zoo hebben wij nochtans geen anderen raad, dan die goede oude boodschap te brengen, waarin Paulus zich beroemde, toen hij zeide: "Want ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u dan Jezus Christus en dien gekruisigd." Hij noemt Christus de kracht Gods en de wijsheid Gods, en hij schaamde zich niet om door het evangelie eenen gekruisten Christus te prediken, want zegt hij: "Het is eene kracht Gods tot zaligheid voor een iegelijk die gelooft." God heeft dus voor den armen zondaar geen andere boodschap, dan ziet en aanschouwt Mijnen Zoon! en gij zult leven. En dewijl de slangen niet weg-

genomen werden, zoo hadden zij, die eenmaal genezen waren, geenen waarborg dat zij niet andermaal gebeten zouden worden, en derhalve had Mozes hen steeds bij vernieuwing dezelfde boodschap te brengen: Aanschouwt de koperen slang. Zoo gaat het Gel.! met de kinderen Gods in dit leven, de zonde is wel weggenomen, doch het is Gods wil dat er een doorn in het vleesch zal blijven, om hen arm en behoeftig te houden, opdat zijne genade genoeg zij. De Christen mag dus met het oog des geloofs den verhoogden Christus beschouwd hebben en daarom gerechtvaardigd zijn; hij blijft echter een zondaar en gevoelt dat hij eene wet in zijne leden heeft welke strijd voert tegen de wet zijns gemoeds en hem gevangen neemt onder de wet der zonde; en hem de bange klachte doet uiten: "Ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen van het lichaam der zonde?" Hoe zal hij dus daarvan genezen; hoe zal de heiligmaking bevorderd worden? Wij hebben bij vernieuwing toe te roepen: Aanschouwt den verhoogden Christus, die ons van God geschonken is, niet alleen tot wijsheid, en rechtvaardigmaking, maar ook tot heiligmaking en volkomene verlossing. Daarom bedrukte broeder en door onweder voortgedreven zuster! die de overgeblevene kracht der zonde gevoelt, en wenscht genezen te worden, wij hebben u geene andere boodschap te brengen dan Mozes had: Ziet, aanschouwt de Christus als hij, verhoogd aan het kruis, voor uwe zonden gestorven is en uwe oude natuur met hem gekruisigd heeft; aanschouwt hem toen hij ten grave daalde, en weet dat gij door den doop met hem begraven zijt; ziet op hem, als hij uit het graf verrees als uwe Borg en vertegenwoordigend Hoofd, weet dat gij met hem opgestaan zijt tot een nieuw leven en door hem te beschouwen in de kracht zijner opstanding, zult gij dagelijks vernieuwd worden naar zijn beeld. Ziet op hem, als hij verheerlijkt is aan de rechterhand des vaders als uwen grooten Hoogepriester, die u door zijne voorspraak den Geest der heiligmaking zondt. Dusdanig de Christus aanschouwd met het oog des geloofs, worden Gods kinderen naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid als van des Heeren Geest.

Wij hebben dus gezien, dat de slang verhoogd was als het eeni-

ge, van God gegeven middel tot genezing, en dat Mozes niets anders te prediken had, dan: Ziet, aanschouwt de verhoogde slang. En wat was de roeping van het volk? Zien, de oogen openen, al was het ook stervende, wilden zij genezen worden. Er was dus iets te doen voor hen. De slang was de vrije gift van God; op Goddelijk bevel werd hun de slang niet alleen aangeboden, maar op Gods bevel bevolen er op te zien, en de slang zou niets baten, de prediking van Mozes geen nut doen, indien zij de oogen sloten. Het zien was het kanaal waardoor de olie der genezing vloeide in hunne wonden; stopt echter dit kanaal, de genezing is onmogelijk. Indien de gebeten Israeliet zeide: wat zal mij het zien op die koperen slang baten? Is het niet veel beter de wonde te zuiveren met rein water, en genezende kruiden te gebruiken die het vergift uitzuiveren? Zoude ik deze niet kunnen gebruiken en rein worden? Wat zoude het einde van zoodanig een handeling geweest zijn? Niets anders dan een stoute ongehoorzaamheid aan Gods gebod en een gewissen dood.

Indien een ander zeide: wanneer ik mijn werk gedaan heb, dan zal ik de slang aanschouwen, ik heb immers nog tijds genoeg . . . Wat was zulks anders dan een spelen met het leven, een verachten van Gods woord dat geen uitstellen kent, maar zegt: Heden zoo gij zijne stem hoort, ziet, heft uwe oogen op en aanschouwt de slang, eer het vergift, u de oogen verblindt en het voor eeuwig te laat is. Indien een ander zei: mijne wonde is te groot, het vergift heeft mij het gansche lichaam doortrokken; er is geene genezing voor mij, en hij opent zijne stervende oogen niet, om met een gebroken gezicht de slang te aanschouwen, hij sterft. Wat zij dus ook voorwenden, hetzij ten aanzien van zich zelven, of gebrek met de paal, of leemte in Mozes; een ding is zeker, zien is hun werk, het noodzakelijk werk, het eenige middel ter bevrijding van den dood. Alzoo, Gel.! is het gesteld met den zondaar. God heeft zijnen zoon verhoogd als de eenige en volkomene Zaligmaker die eene volkomene verzoening aangebracht heeft door zijn eigen dood. Hij is verhoogd niet alleen op Golgotha, maar aan de rechterhand des vaders, een Vorst en Zaligmaker om zondaren te geven bekeering en leven en vergeving der zonden. Er is dus

niets te doen om de zaligheid te verdienen; het is Gods gifte, "Want alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft" Zaligwording is dus de gift Gods in Christus Jezus; en Hij zondt zijne dienstknechten uit in de wereld met de woorden: "Ziet alle dingen zijn gereed, komt tot de bruiloft." Komen is dus het werk van de gasten. "De Geest en de bruid zeggen kom! En die het hoort, zegge kom! en die dorst heeft kome; en die wil, neme het water des levens om niet." Hier hebt gij dus het water des levens om niet, maar die dorst heeft moet komen, die drinken wil, moet de hand uitsteken en nemen. De bijbel leert ons, dat Christus eene volkomene Zaligmaker is, voor diegene welke door hem tot God gaan. *Gods* werk is dus zaligheid in Christus te schenken uit vrije genade, *ons* werk is, te komen, te gaan en de aangebodene zaligheid aan te nemen. Dit komen, gaan en aannemen, wordt in den bijbel door *een* woord uitgedrukt: Geloof. Geloof in den Heere Jezus is dus noodzakelijk om deelgenoot te worden van de aangebodene zaligheid. Wanneer de schrift zegt, gelooft, ziet en aanschouwt Mijnen Zoon, zoo moet dit niet beschouwd worden als eene goede raad om ons den weg der zaligheid te leeren, latende het aan onze willekeur over, om het aan te nemen of te verwerpen, maar als een gebod alsof God zeide: Zondaar! Ik gebiede plechtig als uwe Schepper en Weldoener, die uw geluk wil, "Gelooft in mijn Zoon," en Hij doet er de belofte bij, dat een ieder die gehoorzaam is het eeuwige leven ontvangt, maar bekrachtigt tevens dit gebod met de donderende stem zijner dreiging; dat een ieder die niet in den Zoon gelooft, het leven niet zien zal, maar dat de toorn Gods op hem blijft. Gij ziet dus Gel.! dat geloof niet alleen noodzakelijk is ter zaligheid, maar dat het een goddelijk gebod is; en niet te gelooven berooft dus niet alleen van zaligheid, maar ongeloof is eene versmading van de aangebodene zaak, eene verachting van Gods gebod, en moet ons dus noodzakelijk onder het oordeel Gods brengen. Het is daarom duidelijk, dat geloof het eenige middel is om deelgenoot van Christus te worden, en dat dit geloof ons werk is. Een ieder moet voor zich zelven gelooven. Als een bedelaar moet hij zijn hand uitsteken en de aangebodene gaven

aannemen, zal zijne hongerige ziel verzadigd worden. De stervende Israeliet moest op de slang zien zoude hij genezen worden. Naaman moest zich wasschen, zoude hij gereinigd worden; de man met de dorre hand moest die uitstrekken, zoude hij genezen worden. Zoo een bedelaar de hand in zijnen boezem houdt, en de aangebodene gave niet aanneemt, hij blijft gebrek lijden. Indien de Israeliet niet op de slang zag, stierf hij; indien de hoofdman zich niet wascht, hij blijft melaatsch; indien de man zijn dorre hand niet uitsteekt, hij wordt niet genezen. Dus is het met den zondaar gesteld; de eisch van God is bekeert u en gelooft het evangelie. Hij die niet gehoorzaamt, de toorn Gods blijft op hem, en hij gaat voor eeuwig verloren; die gelooft, heeft het eeuwige leven en komt niet in de verdoemenis. Wilt gij zalig worden zondaar, hier is uw werk. De Christus is verhoogd als de van God gegevene Zaligmaker, het gebod van God komt tot u: Ziet en aanschouwt de Christus en gij zult leven. Heden terwijl gij zijne stem hoort, leert u nederwerpen aan zijne voeten met de uitroep: "Heere ik geloof, komt mijn ongeloovigheid te hulp. Of wilt gij het uitstellen tot den dag van morgen? Weet dan, dat God rechtvaardig is zoo hij uw leven afsnijdt in dezen nacht, en uw deel stellen met de ongehoorzamen en versmaders van het bloed van Christus. Leert ook gij gelooven, voor wien de weg der zaligheid door het geloof in den gekruisten Christus, eene ergernis en eene dwaasheid tot hiertoe geweest is, omdat gij waant in u zelven een middel ter reiniging van de melaatschheid der zonde hebt. Door uitwendige hervorming, door braaf en deugdzaam te leven in de wereld, godsdienstig te zijn, tranen te schreien over de zonde, en wat gij ook moogt hebben, waarop gij betrouwt om u aangenaam bij God te maken—dit alles is op zich zelven goed, maar wee dien man welke van deze dingen een Christus maakt of ze stelt in plaats van het geloof. Hoe dwaas was het voor den Israeliet die gebeten was, om zijne oogen met verachting af te wenden van de verhoogde slang, en zijn leven wilde redden door de kracht der kruiden die in zich zelven wel goed, echter vruchteloos waren voor die wonden; indien er zulk een dwaas in het leger was, hij moest het met den dood betalen. Zoo gaat het

met den armen zondaar, die op iets anders vertrouwt, dan de Christus, door het geloof aanschouwd.

En dat ook gij gelooven moogt, die tot hiertoe uwe oogen gesloten hebt, en geweigerd op den verhoogden Christus te zien, omdat gij hier of daar een fout meent te zien; weet het, de Christus is Gods gave, en Hij gebiedt u dezelve aan te nemen door zulk een persoon en in zulk een plaats als Hij goedvindt. Indien dus de persoon die u de Christus predikt; of de kerk waar hij gepredikt wordt, u een steen des aanstoots is, en u belet om op den Christus te zien, zoo kunt gij u zelven verwoesten, maar zult geene verschooning hebben wanneer gij in de eeuwigheid ontwaakt met eene ontbloote ziel, omdat gij niet gegeten hebt van het brood des levens, dewijl u de schotel niet behaagde. Wat ook uwe verschooning zij weet het, dat God u gebiedt om in Zijnen Zoon te gelooven; indien gij niet gelooft moet gij voor eeuwig verloren gaan. Gelooft gij dit en is het de oprechte begeerte van uw hart om te gelooven, zoo zal het u op de knieen voor God brengen met den uitroep: "Heere, ik geloof, komt mijne ongeloovigheid te hulp," en gij zult ondervinden dat gij kracht van boven noodig hebt en dat het geloof een gaaf Gods is. Het is uw werk, en God eischt dat gij tot Hem zult komen. Zoo, deze eisch Gods weerklank vindt in uwe ziel, zoo zult gij ondervinden dat gij de innerlijke almachtige trekking van Gods Geest noodig hebt en dit zal u doen uitroepen: "Trek mij, wij zullen u naloopen." God gebiedt u op den verhoogden Christus te zien, hem lief te hebben met uw gansche hart. Indien gij nu gelooft dat het uwe roeping is te gehoorzamen en gij waarlijk begeert uwe oogen te openen om op het Lam Gods te zien en uw hart te ontsluiten voor de liefde Gods, zoo zult gij prakticaal ondervinden dat het Gods werk is om blinde oogen te openen en steenen harten te verbrijzelen, doch evenzeer ervaren, dat het uwe taak is, om te zien op Christus en hem geloovig te omhelzen. De Heere zegene de gesprokene woorden en doe ons allen bidden: " Schep mij een rein hart, o God!" open mijne oogen, "en vernieuw in het binnenste van mij eenen vasten geest," Amen.

III.

De Noodzakelijkheid der Bekeering.

De Noodzakelijkheid der Bekeering.

TEKST. JEREMI'A 3 : 19.

"Ik zeide wel: Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten? en u geven het gewenschte land, de sierlijke erfenis van de heirscharen der Heidenen? Maar Ik zeide: Gij zult tot Mij roepen: Mijn Vader! en gij zult van achter Mij niet afkeeren.

Wat zoudt gij denken, Gel.! van de onderdanen eens konings, die door snoode opstand tegen hunnen wettigen vorst, in de gevangenis geworpen, om daar loon naar werk te ontvangen in deze rebellie volharden, niettegenstaande hun genade wordt aangeboden indien ze slechts met schuldbekentenis en berouw tot hem willen terugkomen? Zoudt gij hen geen dwazen noemen indien zij dit aanbod verwierpen, en nochtans hoopten als goede burgers aangenomen te worden? Wat zoudt gij dan zeggen indien die vorst op nieuw beleedigt door het versmaden van zijne gunst, nochtans zoo nederbuigend goed is, om met zulke ondankbaren te redeneeren, hen door drangredenen te bewegen om door belijdenis van schuld tot hem terug te komen, hun verzekerende dat hij hen nimmer wil, noch kan aannemen langs eenen anderen weg, bestaanbaar met de wet des lands en het belang van zijn rijk? Gewisselijk, gij zoudt u verwonderen over zulk eene liefde. Maar wat denkt gij van deze ongelukkigen, die zoo verblind zijn, dat zij nogmaals niet alleen zijn offer versmaden, maar daarenboven nog hopen om met al hun afkeer van den vorst, zijne wetten en de goede burgers des lands, de welverdiende straf te ontkomen en in gunst aangenomen te worden? Gewisselijk, gij verfoeit zulk een ondankbaar en boos bestaan, hetwelk vorst en volk, land en wet, begeert op te offeren aan den afkeer welke in den boezem getroeteld wordt. En gij verwondert u over de blindheid van deze ongelukkigen, die niettegenstaande dit alles, noch blijven hopen

om onder de goede burgers geplaatst te worden. Wij gelooven niet, Gel.! dat er onder de menschen zulk een tooneel gevonden wordt, waar de vorst zoo nederbuigend goed is, noch de onderdanen zoo diep gezonken zijn. Het wordt echter gevonden op deze aarde, neen, een grooter tooneel vertoont zich hier. God daalt als het ware neder op aarde om de menschen te bewegen om Zijn gunst te ontvangen, en belooft dat Hij hen wil aannemen indien zij slechts met berouw en leedwezen hun vorigen weg willen verlaten, en verzekert hen dat er geen andere weg is om aangenomen te worden, dan door vrije genade in den weg des geloofs, door de Geest der aanneming tot kinderen; en betuigt dat Hij besloten heeft niemand een erfdeel onder de kinderen te geven, die niet waarlijk Hem als kind lief heeft; ja, betuigt dat Hij het niet kan doen zonder zich zelven te verzaken. En de gewichtvolle vraag aan het oude Israel gedaan, komt tot u in dit oogenblik, tot u allen die hier zijt, goeden en kwaden; ouden en jongen; rijken en armen; allen die onder het licht der waarheid leven en door den doop ingelijfd zijn in de zichtbare kerk; en tot u, die u bij de kinderen Gods gevoegd hebt; ja, die aan de tafel des Heeren het brood der kinderen genomen hebt; tot u allen die niet waarlijk tot God bekeerd zijt komt de vraag van God: "Hoe zal ik u onder de kinderen zetten? En de Heere geve dat gij bij de beschouwing dezer waarheid een opmerkzaam hart moogt hebben, opdat gij de onmogelijkheid leert inzien, ooit een kinderdeel te ontvangen zoolang gij geen kinderhart hebt.

Deze vraag leert ons twee zaken: dat er een vader is die kinderen heeft, en dat er personen zijn welke hij niet onder de kinderen kan plaatsen. Laat ons daarom

I. Het Huisgezin des Vaders beschouwen.

II. Wie de personen zijn welke Hij niet in zijn huis kan zetten.

I.

Het verband waarin deze woorden voorkomen is niet zeer duidelijk. Het doel des kapittels is echter klaar; en behelst eene bestraffing van Judah wegens hunne snoode afwijking van den

Heer, en dat zij zich niet van harten tot God bekeerden. Hierop volgt een vermaning tot bekeering, en dat zij hunne ongerechtigheid zouden erkennen; opdat zij met waar berouw tot Hem mochten terugkomen, die hen zoo vriendelijk toeriep: "Bekeert u, gij afkeerige kinderen." Waarop dan eene heerlijke belofte volgt, dat er een tijd zou komen dat Judah en Israel zich vereenigen zouden in den dienst van God; en dat zij uit het land van het Noorden terug zouden komen, in het land hunner vaderen. Dan komt de vraag in den tekst: "Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten?" Ik heb u het goede land beloofd, om u als mijne kinderen in de erfenis uwer vaderen te brengen, maar hoe kan ik dit doen, daar gij zulk een weerspannig volk zijt, ongehoorzaam aan mijne gebodeu, en gij bekeert u niet van harten; hoe zal ik u in dien toestand onder de kinderen zetten? en u geven het gewenschte land? Dit kan alleen geschieden wanneer eene andere belofte vervuld is; want gij zult roepen: "Mijn Vader!" als gij de Geest der aanneming tot kinderen bezit, dan zult gij van achter Mij niet meer afwijken. In dit verband beschouwt, behelst de vraag, eene verklaring, vragender wijze voorgesteld; dat het onmogelijk is dat zij onder de kinderen geplaatst konden worden, zoolang zij zich niet van harten bekeerden, en door den Geest konden roepen: "Mijn Vader!" Dit is het licht waarin wij den tekst wenschen te beschouwen, en dus de vraag van God tot ons zelven brengen: "Hoe zal ik u onder de kinderen zetten? en u eene erfenis hierboven geven in het gewenschte land," zoolang gij geen kinderhart hebt. Opdat die bedriegelijke hoop, huisvestende in de boezem van elk mensch; dat hij wel zalig zal worden, ofschoon hij naar het goeddunken zijns harten wandelt, door de waarheid ontdekt mag worden, als ijdeler dan de ijdelheid zelve. Dat het eeuwige onveranderlijk besluit van God geloofd mag worden dat er maar *een* weg is in welken afgevallen zondaren, de aanneming tot kinderen deelachtig kunnen worden door het geloof in Christus. En dit besluit is zoo onveranderlijk als God zelve, want hij heeft een erfenis in den hemel voor Zijne kinderen, en niet voor de vreemden. Hij heeft een aangenaam land voor de de schapen, niet voor de bokken; Hij heeft de boom des levens

verzegeld zoodra Adam het kinderhart verloren had; Hij heeft hem geplant in den hemel en niemand zal deszelfs vrucht eten, dan die Hem waarlijk als Vader lief heeft. Gij ziet dus Gel.! dat kinderen erfgenamen zijn in het huis Gods. Wij zullen u dus kortelijk aantoonen wie de kinderen zijn; opdat, indien uw geweten trouw genoeg is u te prediken dat gij tot dezelve niet behoort, gij bij de overdenking van ons tweede deel overtuigd moogt worden dat gij geen hoop van zaligheid hebt.

Een kind is zulks geworden of door geboorte, of door aanneming. Uit kracht van schepping zijn wij allen kinderen van God; dit kindschap hebben wij verkocht voor de zonde, en wij zijn dienstknechten der zonde geworden en haters Gods, hebbende Hem geheel verlaten. God echter, heeft ons niet overgegeven, maar voedt en verzorgt ons. Ja Hij heeft zelfs besloten om eenigen uit het gevallen menschdom aan te nemen tot zijne kinderen, en deze aanneming van God is die weldaad van het verbond der genade waardoor den uitverkoren zondaar, die van natuur vervreemd is van God, om de verdiensten van Christus door het geloof omhelst, de Geest der aanneming ontvangt, eu dus opgenomen in het huis Gods, als kind een genadig recht geschonken wordt aan al de weldaden en voorrechten des genadenverbonds; dus een erfgenaam Gods, en medeerfgenaam Christus; want God is zijn Vader en Christus zijn oudsten Broeder; al de geloovigen broeders van hetzelfde huisgezin. En deze aanneming is het werk van Gods vrije genade; " Die ons te voren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus, in zich zelven, naar het welbehagen van zijnen wil." (Ef. 1 : 5). Dit volk dus in de eeuwigheid verordineerd tot aanneming, wordt door Gods Geest overgeplant uit het rijk der duisternis, in dat des lichts; van slaven der zonde, kinderen Gods gemaakt; van erfwachters der verdoemenis, erfgenamen Gods en burgers van het hemelsche vaderland; dit, ja dit zijn de kinderen Gods; deze worden hier voorbereid door de waarheid, geheiligd aan hunne harten, door de kracht des Heiligen Geestes. Deze, en deze alleen zullen hier namaals het gewenschte land—de schoone erfenis ontvangen. Waaraan wordt dit volk nu gekend Gel.? Wij zullen u slechts enkele wenken geven.

Vooreerst. Zij zijn vreemdelingen hier op aarde, en hebben hun vaderland hierboven, als zoodanig hebben zij het oog gevestigd op het einde der reis, begeeren niet meer van de wereld dan zij ter bevordering hunner reis noodig hebben, want zij vergeten hetgeen achter is en strekken hen uit tot hetgeen voor is, en ofschoon het hen somtijds gaat als ongehoorzame kinderen, die spelen bij den weg, hooren zij zoo gedurig de stem: "Ik ben een vreemdeling hier op aarde, de hemel is mijn vaders huis," en zetten bij vernieuwing hunne aangezichten Zionwaarts, loopen, gaan, of kruipen, naarmate zij kracht van boven ontvangen, en de wereld den rug toekeeren. Daarom behoort gij (hoe braaf gij ook zijt) niet tot de kinderen van God die uw fortuin in de wereld zoekt, die tehuis zijt hier in het midden van uwe bezitting; en God den hemel wel gunt, zoo gij slechts de aarde moogt hebben. En geen wonder, want de kinderen van God hebben een vader hier boven: "Want gij hebt niet ontvangen den Geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze; maar gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, door welken wij roepen: Abba, Vader!" (Rom. 8: 15). En ofschoon dit woord "Vader" zoo gemakkelijk van de lippen rolt dergenen die niet weten wat ze zeggen, wordt het dikwijls door Gods kinderen uitgesproken met een gebroken stem, een bevende tong en een ontroerd hart; want zij weten wat het is voor een arm zondaar, God, Vader te noemen. Echter, hoe ook de duivel, en hun eigen ongeloovig hart het hun betwisten, dit woord Vader, *mijn* Vader! vloeit zoo natuurlijk uit hun kinderhart, dat ze het reeds geuit hebben eer ze het weten, is het niet in woorden, zoo spreekt nochtans in diepe verzuchting het hart mijn Vader! mijn Vader! O mocht ik u met een volkomen geloof Vader noemen; zoodat deze zucht van vader een levend kenmerk is, dat er een kinderbetrekking bestaat tusschen de ziel en God. En deze betrekking wordt verder openbaar door liefde; het is zoo natuurlijk voor een kind om zijn vader lief te hebben, dat wij het kind dat niet lief heeft, een ontaarde zoon noemen; zouden dan zij die uit God geboren zijn, hunnen hemelschen Vader niet liefhebben? Gewisselijk, Gel.! het is zoo natuurlijk voor de kinderen van God om lief te hebben

als het voor natuurlijke menschen is God te haten; want de een beschouwt God als Vader, den ander als een Rechter die hem straffen zal om zijne zonden; en ofschoon het hemelvuur der liefde niet altoos helder brandt in den boezem van den waren Christen, noch ook de haat der onbekeerden altoos naar buiten gezien wordt; zoo zijn het nochtans twee beginselen, zoo onderscheiden als hun oorsprong en einde onderscheiden zijn: het eene is een kool van het altaar des hemels, en ofschoon dikwijls bedorven onder de asch dezer wereld, nochtans indien de wind van Gods Geest het hart doorwaait, zoo ontbrandt dit liefdevuur, dat in eeuwigheid niet zal worden uitgebluscht; want, "God is liefde; en die in de liefde blijft, blijft in God, en God in hem." (1 Joh. 4: 16.) Het ander is een zwarte kool, genomen uit de hel, vervult met het venijn der zonde, en hoe dit ook geborgen mag zijn onder het kleed van uitwendige zedigheid, zoo wordt het nochtans openbaar wanneer God met zijne oordeelen den mensch bezoekt, of hem doet zien in den spiegel van zijn heilige wet, dat het hart vervult is met wrevel en vijandschap tegen God. "Daarom dat het bedenken des vleesches vijandschap is tegen God" (Rom. 8: 6). Hier hebt gij een andere trek van het kinderhart: het zegt, al is het ook stamelende, Vader! Het heeft lief, niet alleen in voorspoed, maar het kust de roede. Die deze dingen hebben, behooren tot het huisgezin Gods. Zoo gij nu acht geeft op de verborgene beginselen uwes harten, zoo zult gij onder gewone omstandigheden kunnen weten of gij den Geest der aanneming deelachtig zijt. Laat een ieder voor zich zelven getrouw zijn "want die den Geest van Christus niet heeft komt hem niet toe." Wij zullen u nog een andere kindertrek schetsen, terwijl wij het hart voor een weinig verlaten, want God alleen is in staat om deze fontein te peilen. Wij zullen de wateren proeven welke er uitvloeien, en den raad van den Grooten Meester volgen: "Aan de vrucht zult gij den boom kennen." Zoo verstaat dan, want gij weet het allen, dat een kind gaarne gehoorzaam is, als de bevelen des vaders hem lief en dierbaar zijn. Zoo is het met de kinderen van God. Zij zeggen met David: "Hoe lief heb ik uwe wet! Zij is mijne betrachting den ganschen dag." (Ps. 119: 97). Want gelijk het kinderhart

zich openbaart in liefde, zoo wordt de echtheid der liefde openbaar door gehoorzaamheid. "Want dit is de liefde Gods dat wij zijne geboden bewaren." (1 Joh. 5: 3). Christus zegt: "Indien gij mij lief hebt, zoo bewaart mijne geboden." (Joh. 14: 15). Deze begeerte tot gehoorzaamheid strekt zich niet alleen uit tot zulke geboden, welke met onze opvoeding, stand, karaktertrekken, en wereldlijke inzichten gepaard kunnen gaan, en dus geene zelfverloochening eischen, maar ook tot zulken die vergeleken worden bij het afkappen van rechterhand, het uitrukken van rechteroog; ja, een kruisigen van het gansche lichaam. En deze zelfverloochening is niet een onderwerping aan een noodlot hetwelk wij niet kunnen ontvluchten; zulk eene onderworpenheid is geen kenmerk van een kinderhart. Maar het is een vrijwillige zelfverloochening omdat het de wil van God is; en in de gehoorzaamheid van des vaders wil, heeft de ware Christen een innig vermaak, al smart het ook vleesch en bloed. Alhoewel den Christen hier op aarde een gedurige strijd heeft tusschen vleesch en geest, en maar een klein beginsel van die gehoorzaamheid heeft die hij wenscht te hebben, zoo heeft hij nochtans eene oprechte begeerte om al Gods geboden te doen; hij treurt in zijne binnenkamer voor God, over zijne onvruchtbaarheid. Daarom onderzoekt u zelven. Vloeien uwe godsdienstige werken uit de bron der liefde? Zoo ja, dan zijn zij echt en het ware kenmerk van een kind. Zoo ze echter voorkomen uit de opvoeding welke gij genoten hebt, of uit de omstandigheden onder welke gij geplaats zijt, of uit eigenliefde en eerzucht, zoo is het een gehoorzamen van u zelven, en niet van God en dus geen waar kenmerk van kindschap, want alle deze dingen kunnen in een vreemdeling gevonden worden. Dus hebben wij u het huisgezin getoond. God is Vader, Christus oudsten Broeder. Hij heeft uit het gevallen menschdom zich een volk geheiligd en aangenomen tot kinderen; deze heeft Hij door de wederbarende kracht des Heiligen Geestes een kinderhart gegeven. Dit kinderhart openbaart zich door te roepen: "Mijn Vader! Gij zijt de Leidsman mijner jeugd," door Hem als Vader lief te hebben; want de liefde Gods is in hunne harten uitgestort door den Heiligen Geest, die hen gegeven is. Deze liefde dringt hen tot dank-

bare gehoorzaamheid aan al de wetten van God, zoodat zij een zeer gewillig volk zijn in de dienst van God, en deze gehoorzaamheid vloeit voort uit de bron der liefde. Dit huisgezin wordt hier voorbereid door de kracht der waarheid, de besprenging des bloeds van Christus en de reinigmakende invloeden van Gods Geest; opdat zij eenmaal zonder vlek of rimpel in het gewensche land hierboven mogen verschijnen, waar het goede dat hier ten deele was, volmaakt zal zijn. Dit zullen de kinderen zijn in het huis van hunnen Vader hierboven. Indien gij nu hier bij aanvang geen kinderhart ontvangt, maar sterft als een vreemdeling van God, met hoeveel klem komt dan de vraag tot u : " Hoe zal ik u onder de kinderen zetten ?" God geve u het licht van zijnen Geest, opdat de vraag van God u niet alleen in de ooren klinke, maar in uwe harten grijpe, en scheure het masker van bedrog van uw verstand ; zoodat gij de onmogelijkheid moogt zien om ooit een erfdeel onder de kinderen te ontvangen, zoolang gij een vreemdeling van God zijt. Want wat zal het u baten, gel.! dat gij u zelven bedriegt met een ingebeelden hemel, terwijl gij het eeuwigblijvend getuigenis van God hebt, dat gij den breeden weg bewandelt en elk oogenblik kunt nederstorten in het eeuwig verderf. Daarom smeeken wij u plaatst u zelven waar de bijbel u plaatst ; waar uw geweten zegt dat gij behoort, en indien uw geweten u veroordeelt, dat gij de Geest der aanneming tot kinderen niet bezit, God is meerder dan uw geweten en Hij ziet alle dingen. Wij herhalen nogmaals de gewichtvolle vraag : " Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten ?" opdat gij overtuigd moogt worden bij de behandeling van ons tweede gedeelte, dat het onmogelijk is ooit de straten van het nieuw Jeruzalem te betreden met onreine voeten ; maar dat gij het onbillijke, het ondankbare moogt verstaan van die hoop om in den hemel te komen, zonder den weg des geloofs te bewandelen ; een hoop welke niets minder is, dan dat de bijbel een leugen, God geen God meer zij, en de hemel zoo niet in een hel, ten minste in een tranendal veranderd worde ; want wij verzekeren u, waar gij u ook bevindt met een ongereinigd hart, hetzij op aarde, in de hel, of in den hemel, daar zal deze poel van ongerechtigheid zooveel vergiftige dampen opgeven, welke de plaats

uwer omgeving in een tranendal veranderen zal, al ware het ook het paradijs Gods.

II.

Bij het behandelen van dit gedeelte, moet gij allen diep doordrongen zijn van de waarheid, dat er in het koninkrijk Gods geen onderscheid is tusschen rijk en arm; aanzienlijk en gering; braaf en goddeloos. Deze dingen zijn nuttig in de maatschappij, maar komen niet in aanmerking in het rijk Gods. De groote vraag waar het alleen op aankomt is kindschap. En nu is het immers nauwelijks noodig na hetgeen al reeds gezegd is, om u aan te toonen, die naar de begeerte van uw hart leeft, dat het een dwaze hoop is ooit in den hemel te komen, terwijl gij dagelijks leeft niet alleen in vervreemding van God maar met schrik en afkeer aan Hem denkt. Deze haat en afkeer tegen God, uwen Schepper en Weldoener, in Wiens hand uw leven en uwen adem is, openbaart gij dagelijks door de harde gedachten die gij van Hem hebt, wanneer Hij u straft om uwe zonden; door het versmaden van zijne wetten, wanneer gij u met vreugde baadt in de zonde; met een opgeheven hand uwen wettigen vorst beoorloogt, en met sprekende daden zegt: "Wijk van mij, want aan de kennis uwer wegen heb ik geen lust." Neen, Gel.! indien gij acht geeft op uw eigen hart (want wij zijn van natuur allen dezelfde); zoo zult gij bekennen dat gij God haat als heilig en rechtvaardig; dat gij zijne wetten haat omdat zij u beteugelen op uwen zondigen weg; dat gij zijn volk haat, omdat zij u bestraffen en door een heiligen wandel veroordeelen.

De Apostel P. zegt van den natuurlijken mensch dat hij leeft "in boosheid en nijdigheid, hatelijk zijnde en elkander hatende." Niettegenstaande de bijbel u dus beschrijft, uw geweten zegt Amen! Zoo is mijn toestand. Zoo hoopt gij evenwel in den hemel te komen. Weet gij wat gij hoopt? Gij hoopt dat God die "te rein van oogen is, dan dat Hij het kwade zou zien," de zonde voor eeuwig zou dulden in Zijne tegenwoordigheid; dat het hemelsche heiligdom, gereinigt door het bloed van Christus, ontheiligd mag worden door het binnentreden van melaatsche zondaren, die geweigerd hebben zich te laten reinigen. Neen, Gel.! Gij zijt niet

zoo blind om te gelooven dat gij den hemel zult binnensluipen met den last uwer zonden, al was er ook geen alziend oog om u te ontdekken. De poort des hemels is te eng, dan dat gij met uwe zonden er kunt ingaan; de muur van het nieuw Jeruzalem is te hoog, dan dat gij er met uwe zonden over kunt klimmen. Neen, gij zijt niet zoo ondankbaar, om hier, dat leven hetwelk gij van God ontvangen hebt, te besteden in den dienst der zonden, en aan het einde in den hemel onder de kinderen geplaatst te worden. Gij hoopt misschien op bekeering eer gij sterft; de toekomst zal betere dagen brengen, wanneer gij oud wordt, of op uw ziekbed komt, dan zult gij roepen tot God om genade en gunst en om een kinderhart. Door deze list echter, heeft de duivel er reeds velen bedrogen. En zult gij Gel.! de stem der waarschuwing niet hooren, welke uit de plaats der pijniging gehoord wordt: Te laat! te laat! voor eeuwig te laat! "De oogst is voorbijgegaan, de zomer is ten einde; nog zijn wij niet verlost." (Jer. 8: 20). Arme mensch! Hebt gij een waarborg des hemels dat gij oud zult worden? dat gij een jaar zult leven?—een maand?—een dag?—een uur? dat gij *een* andere ademtocht zult halen, of een polsslag voelen, eer gij nederzinkt op de plaats waar gij nu zit? Zult gij uwe stem paren met hen die voor meer dan vijf duizend jaren, de treurige klacht hebben uitgestort: Te laat! te laat, ook voor mij? Zijt gewaarschuwd. God heeft u reeds jaren gedragen, en gij hebt reeds jaren Hem vergeten. Hij heeft u menigmaal gewaarschuwd, ja gesmeekt dat gij de wapenen van opstand zoudt neerleggen; maar gij hebt zijne waarschuwing veracht; zijne vermaning versmaadt en zijt voortgegaan op uwen weg; zoodat gij op dezen dag nog verder van God zijt dan ooit voor dezen. Hier hebt gij dus uw toestand, en de vraag komt tot u: "Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten?" Oordeel voor u zelven. Is het recht om u in den hemel te plaatsen, in spijt van uwe zonden, en verloochening van Gods deugden? Gij zegt immers neen! Gij toont het immers dat gij onder de kinderen van God niet behoort, terwijl gij hun gezelschap hier op aarde reeds schuwt? Gij zijt dus in u zelven overtuigd dat gij niet in den hemel komt zoo gij thans zijt, en dat de hoop op toekomstige bekeering een strik des satans

is. Daarom geeft alle hoop om zalig te worden op, en bewandel den weg des verderfs, als mannen die weten waar ze heen gaan; opdat gij niet teleurgesteld wordt, wanneer gij heden of morgen nederstort in den poel des verderfs. "Want die niet gelooft is alreede veroordeeld." "Want die den Zoon ongehoorzaam is die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem." (Joh. 3: 18, 36).

Gij ziet dus, Gel.! dat gij niet alleen zeker zijt van uw eeuwige verdoemenis, indien gij sterft zoo gij nu zijt; maar dat gij alreede veroordeeld zijt, onder de toorn des Almachtigen. Het zwaard des Rechters hangt boven uw hoofd aan een enkele draad, hetwelk ieder oogenblik afgeknipt kan worden. Waar zijt gij dan? Antwoordt deze vraag in het stille uur van den nacht, indien God u zoolang spaart.

Maar er is een ander soort van menschen die uit de hoogte nederzien op zondaren en tollenaren, en van ganscher harte toestemmen dat zulken niet meer onder de kinderen kunnen gezet worden. Maar die het zeer ongerijmd denken, indien brave burgers als zij zich noemen, dit voorrecht betwist zoude worden. Het moge waar zijn, dat gij brave burgers der maatschappij zijt, en dat gij niet te beschuldigen zijt van doorbrekende zonden, een ieder het zijne geeft, en niemand benadeelt; ja, zelfs ter kerk gaat en dus op uwe wijze godsdienstig zijt. Voor zoover deze dingen in u gevonden worden, zijn zij prijzenswaardig in de zamenleving; en geven u een zeker recht om onder de goede burgers gezet te worden. Maar, ei lieve! zeg mij eens, wat heeft het burgerrecht van deze zondige aarde te doen, met het kinderrecht hierboven in den hemel? Indien God u persoonlijk vraagt: "Hoe zal ik u onder de kinderen zetten?" Zoudt gij durven antwoorden: Ik ben een eerlijk burger van dit tranendal? Neen, Gel.! want gij verstaat dat tot het kindschap andere dingen vereischt worden; er moet een geestelijke geboorte uit God plaats hebben. Hoort wat de Mond der Waarheid getuigt: "Voorwaar, voorwaar zeg ik u: tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het koninkrijk Gods niet zien. Gijlieden moet wederom geboren worden." (Joh. 3; 3, 7). "Voorwaar zeg ik u: indien gij u niet verandert, en

wordt gelijk de kinderkens, zoo zult gij het koninkrijk der hemelen geenszins ingaan." (Matt. 18: 3).

Gij ziet dus, dat de weg om kinderen te worden, die God verordend heeft, is wedergeboorte en aanneming. Deze wedergeboorte is niet de vrucht van hervorming in de maatschappij, maar het werk van Gods Geest in de harten dergenen die gelooven. "Maar zoovelen hem aangenomen hebben, dien heeft hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in zijnen naam gelooven." (Joh. 1: 12). En gij kent immers geen wedergeboorte uit water en Geest, omdat gij niet als een arm zondaar in Jezus gelooft, en daarom hebt gij niet ontvangen den Geest der aanneming, en dus zijt geen kinderen, en hebt geen kindsgestalte voor God; gij beschouwt hem niet als uw Vader in Christus; gij beschouwt den hemel niet als uw vaderland, en zijt dus geen vreemdeling op deze wereld. Gij verkwikt u niet met de gedachte aan God, en uw ziel ontbrandt niet in de hoop dat gij spoedig uw hemelschen Vader zult ontmoeten, want gij hebt hem niet lief. Neen, want die lief heeft is uit God geboren; en omdat gij niet lief hebt daarom hebt gij geen vermaak in zijne geboden, ofschoon gij u beroemt, brave burgers te zijn. Zoo onderzoekt eens waaruit uwe braafheid vloeit en gij zult bevinden dat het niet is om God als uw Vader te gehoorzamen, maar dat het ontstaat *of* uit een zachtaardige natuur, *of* uit een godsdienstige opvoeding. Uit den invloed wellicht die u omringt. Eer en aanzien zijn onder de menschen ook van gewicht om iemand zedig te maken; of indien gij God niet geheel vergeet in uwe goede werken, zoo stelt gij Hem niet voor u als een Vader die u lief heeft, en wien gij daarom schuldig zijt weder lief te hebben; maar als een Rechter, die u om uwe zonden wil straffen; gij zoekt door uwe braafheid, een eigen gerechtigheid op te werpen, welke u een recht zal geven hiernamaals, een plaats onder Gods kinderen te hebben. Het gaat u dus als het oude Israel waarvan Paulus getuigt, dat zij een ijver tot God hadden en nochtans werden zij verworpen: "Want alzoo zij de rechtvaardigheid Gods niet kennen, en hunne eigene gerechtigheid zoeken op te richten, zoo zijn zij der rechtvaardigheid Gods niet onderworpen." (Rom. 10: 3). Gij hebt dus in uwe

braafheid waarop gij vertrouwt, een zeker bewijs dat gij niet onderworpen zijt aan God, en daarom nog geheel vervreemd zijt van zijne gemeenschap. Gij ziet Gel.! dat gij in strijd met God zijt. Hij heeft gezegd, zonder wedergeboorte zal niemand het koninkrijk der hemelen zien, veel minder een kinderhart in hetzelve ontvangen. Gij zegt: ik hoop in den hemel te komen, omdat ik burgerlijk leef. God zegt: zonder heiligmaking zal niemand God zien. Gij hoopt in den hemel te komen, omdat gij u zelven van den uitwendigen drek der zonde gewasschen hebt. God zegt: in het nieuw Jeruzalem zal niets inkomen dat onrein is; gij hoopt er binnen te komen met de vuilste melaatschheid, want eigengerechtigheid is een gruwel voor God, een vertreden van het bloed van Christus. God heeft aan zijne kinderen de heerlijke erfenis belooft; en gij hoopt er deelgenoot van te zijn, hoewel gij weet dat gij een vreemdeling zijt, en geen liefde hebt, noch tot God, noch tot zijn volk. Gij zijt dus overtuigd, dat gij niet in den weg zijt waarop God zondaren aanneemt tot kinderen. Gij hebt een bijpad gekozen van eigen uitvinding. Gij hebt u een ladder van eigen gerechtigheid gemaakt, waarmee gij over de muur denkt te klimmen, en zult beschouwd worden als een dief en moordenaar. Dit is uw karakter en zielsrichting; gij hoopt in den hemel te komen, en God zegt gij zult het niet zien. Hij werpt het op uw eigen geweten, wanneer de vraag van den tekst tot u komt: "Hoe zal ik u onder de kinderen zetten?" Zal ik het doen ten koste van mijn heiligheid? Zal ik het doen met verzaking van mijn eed, daar ik gezworen heb dat geen ongeloovige in mijne rust zal ingaan? Heb ik mijn Zoon mijn eeniggeboren gegeven, en zijn bloed op Golgotha doen vloeien, om een weg te openen, langs welken arme zondaren, die de eeuwige verdoemenis verdiend hebben, tot kinderen Gods kunnen aangenomen worden? En zult gij die niet in hem gelooft evenwel in den hemel komen, en dus toonen dat het bloed van Christus te vergeefs gestroomd heeft; dat God niet waarachtig is in zijne dreigementen? Zijt gij zoo laag gezonken, gij, braven in ons midden, dat gij dus begeert zalig te worden? Zoo ja, dan hebt gij in deze begeerte het zekerst bewijs dat het voortvloeit uit eigenliefde? Gij zijt echter overtuigd

dat het onmogelijk is dat gij eene erfenis onder de kinderen zult ontvangen. Indien gij u den hemel voorstelt gelijk het waarlijk is, een huisgezin waar God, Vader; Christus, oudsten Broeder en het Hoofd der gemeente is, welke zoo nauw met elkander en met Christus vereenigd zijn als leden van een lichaam; allen *een* lied zingende: "Waardig is het Lam dat ons Gode gekocht heeft met zijn bloed," en gij zoudt zingen: "Waardig is de man die door eigen dapperheid hier gekomen is;" Zoudt gij zulk een wanklank durven aanheffen in den hemel? Wij gelooven het niet; want gij gevoelt u hier reeds zoo ongemakkelijk wanneer gij bij geval eens in de vergadering van Gods kinderen komt. Ik meen niet de kerk; daar kunt gij gemakkelijk zitten, maar die kleine kringen waar Gods volk van hart tot hart spreekt, daar is het u bang; ja, somtijds zoo bang, dat u het hart klopt van vrees dat zij u zullen aanspreken. Indien gij u dus geen Mahomedaansche hemel voorstelt, zoudt gij niet eens begeeren in den hemel te komen. Wat gij ook hoopt, en wat gij u ook voorstelt, gij ziet dat het onmogelijk is om onder de kinderen gezet te worden, zoo gij niet in Gods weg als een arm verloren zondaar door het geloof in Christus, de Geest der aanneming tot kinderen ontvangt. Daarom laat uwe hoop varen, bedrieg u zelven niet langer, weet dat gij op den weg des verderfs zijt; opdat ook gij niet met een ingebeelden hemel ter helle stort.

Er is nog een derde soort tot wien de vraag komt: "Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten?" Het zijn diegene welke hier een plaats onder de kinderen hebben, die door belijdenis zich bij de kerk gevoegd hebben, die getrouw ter kerk gaan; ja die ook aan de tafel des Heeren verschijnen en het brood der kinderen nemen; die ook op gezette tijden van den dag hnnnen bijbel lezen; hunne gebeden opzeggen; en ook nu en dan van het hunne bijdragen tot verspreiding van Gods Woord. Met *een* woord, die zich in al den uitwendigen vorm als kinderen vertoonen, en die zeer ontevreden zouden zijn, indien hun kindschap werd betwijfeld.

Wij kennen u niet Gel.! God kent u, en zal u eenmaal oordeelen, en gij kunt u zelven kennen. Wij weten dat er in Gods kerk zulke menschen zijn die geveinsden genoemd worden, gelijk

de Pharizeen in de dagen van Christus. Deze zijn verder van het koninkrijk Gods dan hoeren en tollenaren. Er zijn anderen die meer oprecht zijn, die een zekere ernst hebben, die waarlijk ontzag en eerbied betoonen voor God en zijn dienst; die vragen wat moet ik doen opdat ik het eeuwige leven beerve. Zij echter, zijn niet gestorven aan de wereld, doch zijn nabij het koninkrijk Gods. Beiden zijn er echter buiten. En wanneer het groote vischnet geopend zal worden, zullen de kwaden worden ontdekt en weggeworpen, wanneer de gemeente voor de rechterstoel van Christus geplaatst wordt. Hij kent zijne schapen. In de bruiloft des konings was maar *een* ingeslopen, geen bruiloftskleed aanhebbende, en hoe verstomde hij, toen hij werd ontdekt. Daarom gij allen die tot het huis Gods behoort, beproef u zelven of gij in het geloof zijt. Hoe zijt gij werkzaam in dit huis, als een dienstknecht? Doet gij al uw werk, uit vrees voor straf, of om den hemel te verdienen? Of ook om eer en aanzien te verkrijgen van de menschen? Indien gij dus als knecht werkt, zoo hebt gij geen wezenlijke smaak in uwe godsdienstige verrichtingen. Bedrieg u niet met een zondags-gevoel in de kerk zijnde, dit kan heel wel bestaan met vervreemding van God. De vraag is, smaakt en proeft gij in uwen huiselijken godsdienst dat God goed is; want indien de Geest der aanneming tot kinderen uw deel is, en gij wezenlijk uit God geboren zijt, zoo zult gij niet alleen kennen wat wij in het begin gezegd hebben, maar gij zult als "nieuwgeboren kinderen, zeer begeerig zijn naar de redelijke en onvervalschte melk van Gods Woord." Indien gij niet waarlijk behoefte gevoelt aan geestelijk voedsel, zoo is het te vreezen dat gij geene geestelijke geboorte deelachtig zijt. De vraag komt dus tot u: "Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten?" Uwe belijdenis moge u een recht geven tot de voorrechten der strijdende kerk, maar er wordt iets anders vereischt om onder de kinderen hierboven geplaatst te worden. Hier hebt gij te doen met menschen, die slechts uwen uitwendigen wandel beschouwen, en de belijdenis uwer lippen hooren; hierboven hebt gij te doen met Hem die harten en nieren doorzoekt. Hij vraagt een kinderhart, hetwelk het beeld des Vaders draagt, zooals het gezien wordt in den oudsten Broeder, wel niet

in dezelfde maat, maar van dezelfde natuur. Ziet nu voor u zelven toe of gij dit kinderhart hebt; zoo niet, dan zullen uwe voorrechten welke gij hier geniet u geene plaats onder de kinderen in het gewenschte land geven, maar gij zult als kinderen des koninkrijks uitgeworpen worden. Gij hebt dus geen hoop op den hemel, en gij moet op de vraag: "Hoe zal ik u onder de kinderen zetten?" volgens uw eigen geweten antwoorden, dat het onmogelijk geschieden kan, indien gij u niet verandert en een kind wordt. Daarom, ook gij die u zelven bedriegt omdat de wereld u de oogen verblind heeft; en gij die onder een schapenvacht een wolvenhart bezit, verberg alle hoop op ooit in den hemel te komen, zoo gij niet als een arm zondaar in Gods weg de toevlucht tot zijne genade neemt. Want God heeft maar *een* deur in den hemel; maar *een* weg om tot die deur te komen. En ofschoon gij nu als goddeloozen of als geveinsden zeer ver van dien weg verwijderd zijt, of als brave en godsdienstige menschen er digter bij zijt, is even veel; want gij allen wandelt in het duister, en dat in een land vervult met moerassen, spelonken, en schrikkelijke afgronden. De een valt hier, de ander daar, maar gij gaat allen naar eene plaats. "Want gij zijt zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israels, en vreemdeling van de verbonden der belofte, geene hoop hebbende, en zonder God in de wereld." Indien gij dit nu gelooft, en alle hoop om zalig te worden in uw eigen weg laat varen, zoo is er hoop voor u in Gods weg; want God heeft een ruime, breede, koninklijke weg geopend in het bloed zijns Zoons, voor de grootsten der zondaren, die in den weg des geloofs met waar berouw tot Hem de toevlucht neemt. Ofschoon gij uw leven besteed hebt in zonde, zoodat gij de grootste der zondaren zijt, of als een uitwendig braaf burger leeft, of tot de kerk van Christus behoort; wij hebben eene boodschap voor u allen: "Alleenlijk kent uwe ongerechtigheid dat gij tegen den Heer uwen God hebt overtreden." Gelooft de boodschap van pardon, eeuwig pardon. Maar gij moet bukken voor uw God, Hem eeren door als een veroordeeld zondaar aan zijne voeten te vallen, om pardon leeren vragen; opdat Hij u door zijn Geest herscheppe naar het evenbeeld zijns Zoons; dat Hij u de Geest der aanne-

ming tot kinderen verleene, opdat gij een kinderhart moogt hebben, en roepen: "Mijn Vader! Gij zijt de leidsman mijner jeugd," Dan, wanneer de grijsheid uwen schedel dekt, zal Hij nog Vader zijn, ja tot in eeuwigheid. Want gelijk de onveranderlijkheid van God waarborg is, dat niemand onder de kinderen geplaatst zal worden, zonder kinderhart; zoo is dezelfde onveranderlijkheid Gods waarborg dat Hij zijne beloften zal vervullen: dat "die zoekt zal vinden; die klopt zal geopend worden" en ook: "die tot Mij komt zal ik geenszins uitwerpen." Wendt u naar mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde! want Ik ben God en niemand meer." (Jes. 45: 22). Daarom vragen wij u nog eens, wilt gij zalig worden in Gods weg? Zoo neen, gij gaat gewis verloren. Het woord van Christus tot de Joden: "Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben," zal u voor eeuwig in het aangezicht vliegen. Zoo ja, val voor Hem neder en vraag Hem om alles wat u ontbreekt, van de eerste overtuiging uwer zonden, totdat gij van de laatste smet gewasschen zult zijn in het bloed des Lams. Gij zult dan ondervinden wat de Apostel zegt: "Want gij hebt niet ontvangen den Geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze; maar gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, door welken wij roepen: Abba, Vader! Dezelve Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn. En indien wij kinderen zijn, zoo zijn wij ook erfgenamen, erfgenamen van God en medeerfgenamen van Christus." De Heere verleene u dit, Amen.

IV.

De Veelvuldige Wijsheid Gods.

De Veelvuldige Wijsheid Gods.

TEKST. EFEZE 3 : 10.

"Opdat nu, door de gemeente, bekend gemaakt worde aan de overheden en de machten in den hemel de veelvuldige wijsheid Gods."

In het heilige van den tempel te Jeruzalem stond de ark des verbonds; overschaduwd door de vleugelen der Cherubijnen, welke met diepe eerbied en ontzag op het verzoendeksel staarden, begeerig om te zien in die dingen welke verborgen waren in den boezem van God voor de tijden der eeuwen; en slechts gedeeltelijk ontsluierd in die typische tempel met zijn gouden Cherubijnen. Maar het typische karakter des ouden tempels gaf hoop, dat de verborgenheid door schaduwen en beelden bedekt, meer volkomen zoude worden, in het tegenbeeld van den geestelijken tempel des Nieuwen Testaments, waar geen levenlooze Cherubijnen op een gesloten verzoendeksel zouden staren, maar het heirleger des hemels zoude met verheuging de barmhartigheid Gods tentoongespreid zien in den boezem der gemeente. Wanneer de typische tempel, met zijne schaduwen verdwenen was, en de gemeente hare armen uitstrekte om alle natien te omhelzen in haar verzoende boezem; dan zou de weg der verlossing volkomen ontwikkeld worden; algemeen pardon van de daken gepredikt worden; de poorten Zions aan alle zijden geopend en de menigte der heidenen tot de gemeente toevloeien. Dit is de onnaspeurlijke rijkdom van Christus, welke de Apostel in vs. 8 verkondigde onder de heidenen, om allen te verlichten, gelijk hij in vs. 9 zegt: "Opdat zij mochten verstaan welke de gemeenschap der verborgenheid zij, die van alle eeuwen verborgen is geweest in God." Het doel en oogmerk wordt ons medegedeeld in den tekst: "Op-

dat nu, door de gemeente, bekend gemaakt worde aan de overheden en de machten de veelvuldige wijsheid Gods." De gemeente wordt ons hier voorgesteld als het lijdelijke voorwerp, waarin God zijn menigvuldige wijsheid tentoonspreidt. Wij kunnen haar beschouwen onder het beeld van een schilderij, waar op de teekenmeester zich zelven met groote wijsheid in zijn gansche karakter geschetst heeft. De engelen worden ons voorgesteld als de leerlingen, welke met groote lust de schilderij beschouwen, om het karakter des kunstenaars te leeren. Zoo zien de engelen met diepe eerbied, de deugden te voorschijn treden, in de ontwikkeling van het plan der verlossing in den boezem der gemeente. De menigvuldige wijsheid Gods wordt gezien in de overeenstemming dier deugden in het kruis van Christus van welk middenpunt, de verkwikkende stralen der waarheid, de gansche gemeente beschijnen, tot zaligheid van Gods volk; blijdschap der engelen en verheerlijking van een Drieeenig God. De wijsheid Gods tentoongespreid in den boezem der gemeente is het onderwerp onzer rede. Laat ons daarom

I. Zien hoe de menigvuldige wijsheid Gods zichtbaar is in het hoofd der gemeente.

II. Hoe het gezien wordt in de leden.

III. In de middelen waardoor hoofd en leden vereenigd worden.

I.

Het is duidelijk voor u allen, dat wij slechts enkele wenken kunnen geven, van de onderscheidene wegen, in welke de veelvuldige wijsheid Gods openbaar wordt; in de samenstelling van dat wonderbare lichaam, de gemeente Gods. Wij beginnen met het Hoofd; niet alleen omdat hij het lichaam regeert, en zijn leven mededeelt aan ieder lid, zoodat hij het beeld is naar hetwelk de gemeente veranderd wordt van heerlijkheid tot heerlijkheid; maar hij is bovendien de hoeksteen, "een beproefde steen; een kostelijken hoeksteen die vast gegrondvest is." Dat er groote wijsheid noodig was, om den hoeksteen te leggen voor den tempel des levenden Gods, aan welken reeds bijna zes duizend jaren ge-

bouwd is, kan niemand ontkennen. Het is een hoeksteen, waarop het gebouw onbewegelijk rust, ofschoon de poorten der hel, met de wijsheid der menschen en de machten der vorsten, voor eeuwen getracht hebben dit gebouw te verwoesten. Wat anders dan goddelijke wijsheid kon zulk een hoeksteen leggen? Wat anders dan goddelijke wijsheid kon een hoofd schenken aan zulk een lichaam, waarvan de eerste mensch het eerste lid was? en de laatste, wie zal het zijn? Een hoofd, bekwaam om het gansche lichaam, en ieder lid in het bijzonder te regeeren, en te beschermen; ofschoon zij zoo ver van elkander gescheiden zijn als hemel en aarde, en ze nochtans zoo nauw met elkander en het hoofd te vereenigen, dat een en hetzelfde leven door het gansche lichaam vloeit. Wie anders dan God kon zulk een hoofd schenken? Wie anders dan God kon het zijn? Toen de raadsbesluiten Gods in den schoot der Gemeente ontwikkeld werden, hoe Hij van alle eeuwigheid zijn eigen Zoon had aangesteld tot hoofd en hoeksteen der gemeente; toen zagen de engelen de veelvuldige wijsheid Gods in het kiezen van een goddelijk persoon, die almachtige kracht met oneindige wijsheid kon paren; wiens naam als het eeuwige Woord, zijne bekwaamheid aantoonde in de Godheid te openbaren. Het is dus geen wonder, Gel.! dat de engelen met heilbegeerig verlangen het licht der profetieen verwelkomde, als de stralen van de zon der gerechtigheid, schijnende in den spiegel der gemeente, als de veelvuldige wijsheid Gods.

Het is echter niet genoeg tot redding van den mensch, dat het hoofd der gemeente al de macht en wijsheid heeft welke er vereischt wordt om het lichaam te regeeren en te beschermen. Hij moet eene geschiktheid hebben om met het lichaam te vereenigen. Indien zijn leven, het leven der gemeente moet worden, zoo moet er een band van vereeniging zijn. Waar zal het gevonden worden? Indien de Zone Gods het hoofd zal worden van een lichaam uit het menschelijk geslacht, zoo moet hij als het hoofd dezelfde natuur deelachtig zijn. Maar wij zijn zondig en onrein. Hij is heilig en rein. Hoe moet deze zwarigheid opgeruimd worden? Zal de heilige God zich omkleeden met zondig vleesch? En indien zijn goddelijke kracht hem een lichaam schept, zoo is hij onzen

broeder niet, hebbende ons vleesch en been ; maar staat alleen, en kan dus niet meer dan een engel, ons vertegenwoordigend en levengevend hoofd zijn. Engelen, noch menschen, konden deze verborgenheid uitvinden. Maar hier treedt de menigvuldige wijsheid Gods te voorschijn. De belofte van het vrouwenzaad ontdekt ons een ander gedeelte van Gods verborgen raad, en geeft een nieuw bewijs van zijn menigvuldige wijsheid. God wil een lichaam voor zijn Zoon bereiden door de kracht des Heiligen Geestes, buiten de vertegenwoordigende lijn van Adam, in welke zonde en verdorvenheid door toerekening wordt voortgeplant. Zoodat wanneer Christus in het vleesch verscheen, Hij geen nieuw, maar een volmaakt rein mensch zoude zijn, nochtans van ons vleesch en bloed. Nu, deze reine menschelijke natuur, is zuivere menschheid, gelijk ze door God geschapen is. Met deze reine, menschelijke natuur, kan de Godheid zich vereenigen, en nochtans heilig blijven. Deze reine menschheid zal de band van eenheid zijn, de ladder Jacobs langs welken God tot den mensch zal afdalen, en den mensch tot God opklimmen, omdat de God-mensch zijne handen op beiden legt. Dit was de groote verborgenheid van de volheid des tijds : "God geopenbaard in het vleesch." In den God-mensch openbaart zich dus de veelvuldige wijsheid Gods in deszelfs oneindige diepte. In hem heeft de gemeente een hoofd, welke al de bekwaamheden heeft om als Middelaar tusschen God en den mensch te staan. Hij was de Zoon Gods, onder de menschen, en de Zoon des menschen in den hemel. Hij is het die zijne rechterhand op den troon des Vaders legt, en met zijne linkerhand een gevallen broeder opheft uit de diepe zondenval, en dat niet slechts tot reine menschheid, maar tot eeuwige heerlijkheid. In hem woont niet alleen de volheid der Godheid, waardoor hij het eeuwige leven kan mededeelen aan zijn volk, maar hij bezit al het medelijden der reine menschheid, hetwelk hem bekwaam maakt, het teederste medelijden te oefenen met de behoeften van ieder lid. Wie ziet niet in al dit, de menigvuldige wijsheid Gods? Is het wonder, Gel.! dat toen de engelen den God-mensch in Bethlehems krib aanschouwden, zij hunne hemelsche heirlegers te zamen riepen, en de velden deden weergalmen

van vreugde: "Eere zij God in de hoogste hemelen, vrede op aarde, in de menschen een welbehagen?" Laten wij onze stemmen paren met die der engelen: "Vrede op aarde, in menschen een welbehagen;" want door de menigvuldige wijsheid Gods, zien wij niet alleen heilige menschheid, teruggebracht tot deze zondige aarde, maar vereenigd met de Godheid. Waarlijk de God-mensch is de wijsheid Gods, en waardig om het hoofd der gemeente, en de hoeksteen van den geestelijken tempel te zijn.

II.

Het eerste dat ons hier ontmoet is de eenheid welke God ons geslacht gegeven heeft, niet alleen als gesproten uit dezelfde ouders; maar als vereenigd in een vertegenwoordigend hoofd. Het moet bovendien verstaan worden dat de gevallen mensch het geschikte voorwerp is, voor de tentoonspreiding der deugden Gods. Hij schiep den mensch met al de verstandelijke en zedelijke vermogens der ziel, welke hij noodig had voor zijne hooge roeping. Begaafd met Gods beeld, waardoor hij bekwaam en genegen was, zijn vermogen tot Gods eer te gebruiken, was hij dus aan alle kanten beveiligd tegen de zonde, zoover als het bestaanbaar was met de vrije uitoefening van zijnen wil. Hij verkoos te zondigen, en werd daardoor onderworpen aan den vloek der wet. En door zijn vertegenwoordigend zedelijk karakter, werd het gansche menschdom van God losgerukt, en zonk in den geestelijken dood. In deze korte geschiedenis ligt een diepte van goddelijke wijsheid, welke engelen, noch menschen kunnen peilen. Nochtans zien wij een weinig van die wijsheid, in de daadzaak, dat God den mensch met zulke vermogens der ziel, en zijn eigen beeld begaafd heeft; dat Adam volkomen bekwaam was aan zijne roeping te beantwoorden, zoodat God rein en heilig blijft, hoewel Hij de zonde toeliet. In die toelating, wordt wederom Gods wijze voorzienigheid openbaar, door het menschdom niet zoo diep te laten zinken dat het met de duivelen gelijk stond. De mensch dus door *eigen* schuld gezonken in dood en verdoemenis, wordt nu het voorwerp in wien God zijne volmaaktheden tentoonspreid voor de engelen, en voornamelijk zijne wijsheid; door deze volmaaktheden op zoodanig eene wijze te vereenigen, dat hare schijnbare strijdigheid,

dienstbaar wordt om Gods heerlijkheid luisterijker te vertoonen. Terwijl de engelen Gods rechtvaardigheid met aanbidding bewonderd hadden; toen Hij de booze engelen strafte voor hunne ongehoorzaamheid, konden zij voor den ongehoorzamen mensch niets anders verwachten. Maar hoe verblijdend werden zij teleurgesteld, toen zij in plaats van het zwaard des Rechters, liefde en barmhartigheid, hare vleugelen van bescherming over den schuldigen mensch zagen uitbreiden. En terwijl de engelen met blijdschap ontdekten dat God niet alleen rechtvaardig, maar ook liefde en barmhartig was; bleef het nochtans een raadsel voor hen, hoe deze deugden te zaam konden werken in de redding van den mensch. Indien God de onveranderlijke Jehovah is, en zijne wetten niets anders zijn dan de uitvloeisels zijner onveranderlijke natuur; hoe is het dan mogelijk dat de schuldige mensch bevrijd kan worden van de vloek der wet? Het was onmogelijk, Gel.! voor de engelen om uit te vinden, hoe God rechtvaardig kon blijven in het behoud der zondaren. Wederom het oog in de gemeente. In deze spiegel zien zij de verborgenheid opgelost in het hoofd, in wien rechtvaardigheid en liefde zich vereenigen. Toen hij in het vleesch verscheen als de Zoon des Vaders, bezittende de volheid der Godheid en de volheid der menschheid; plaatste hij zich als het hoofd der gemeente onder de wet; nam de zonde van zijn volk op zich, welke hij als het Lam Gods kon dragen, en als onzen broeder voor en in onze plaats kon lijden; dus der goddelijke gerechtigheid genoegdoen, niet alleen in deszelfs heiligheid als goddelijk, maar ook in deszelfs toepassing tot dezelfde menschelijke natuur welke gezondigd had. In hem kan dus de wet haar volle eisch hebben, in dezelfde natuur welke overtreden had. Aldus werd Gods rechtvaardigheid op het heerlijkst gezien, toen de Zoon van God verhoogd werd aan het kruis; opdat de wet vervuld mocht worden in ons, en wij in hem eene volkomene verlossing hebben. Maar de mensch moet niet alleen verlost worden van den vloek der wet; hij moet haar volmaakt gehoorzamen, zal hij een recht ten eeuwigen leven hebben. En terwijl de wet voor den mensch gegeven is, zoo wordt gehoorzaamheid van den mensch geeischt en niet van een ander schepsel. Hieruit blinkt

wederom de veelvuldige wijsheid Gods, dat het hoofd der gemeente, welk zich zelven met nadruk de Zoon des menschen noemde, de wet volmaakt gehoorzaamd heeft. Hij heeft dus een recht de belooning te eischen. De wijsheid Gods wordt dus gezien in het hoofd en in de leden. De leden waren onder den vloek der wet; het hoofd heeft hen verlost. De leden hebben de wet niet gehouden, en hebben dus geene aanspraak op hare beloften; het hoofd heeft eene eeuwige gerechtigheid aangebracht. De leden hebben allen geestelijk leven verloren; het hoofd heeft leven in zich zelven, en tevens macht om het medetedeelen aan wien hij wil. Maar al deze zegeningen zijn voorwerpelijk in het hoofd, en kunnen dus de leden niet baten, zoolang zij geene persoonlijke deelgenooten dier zegeningen worden. Hiertoe moet er een geestelijke band van vereeniging bestaan tnsschen het hoofd en de leden. Waar zal het gevonden worden? De mensch is niet alleen zondig, maar is een vijand van God; hij haat zijne wetten, en gelooft zijne bedreigingen niet; maar zegt tot God met sprekende daden: "Wijk van mij, want aan de kennis uwer wegen heb ik geen lust, laat mij met vrede, ik heb geen behoefte aan uw raad; maar ik wil wandelen naar de begeerte van mijn eigen hart. Niettegenstaande deze groote dwaasheid, blijft de mensch een redelijk schepsel, die tot de gemeenschap met God geleid moet worden door redelijke middelen, zoodat hij zeer gewillig is in den dag van Gods heirkracht; want indien zijne vrijheid weggenomen wordt, zoo wordt zjine verantwoordelijkheid weggenomen; en hij houdt op een geschikt voorwerp te zijn voor de ontwikkeling van Gods menigvuldige wijsheid. Hier zijn wij dus wederom tot een verborgenheid gekomen, waar engelenwijsheid tekortschiet. Hoe is het mogelijk, dat de mensch behouden kan worden, en de zonde die in hem woont gedood. Hoe kan hij zich zelven verloochenen, hatende hetgeen hij tot hiertoe in zijn boezem getroeteld heeft, en liefhebbende hetgeen hij tot hiertoe gehaat heeft. Hoe kan de hoogmoedige mensch uit de slavernij der zonde verlost worden, een kind en erfgenaam Gods, en medeerfgenaam van Christus gemaakt worden? Dan, in deze verhooging niet alleen zijn natuurlijke hoogmoed verzaken, maar nederiger te worden, naarmate hij

hooger verheven wordt; zoodat wanneer de kroon des hemels hem op den schedel gedrukt wordt, zelf zoo volkomen vernietigd is, dat de belijdenis: "Niet *ons*, o Heere! *niet ons*, maar *uwe naam* geef eer," van de lippen der gansche gemeente zal vloeien. Wederom, met de engelen het oog in de gemeente; wij zullen zien dat ook hier de menigvuldige wijsheid Gods, het onmogelijke, mogelijk gemaakt heeft.

III.

De sleutel welke deze verborgenheid opent, is eenvoudig. Het bestaat in de prediking des Evangelies, omhelst door een waarachtig geloof, gewerkt door God den H. G. in de harten der uitverkorenen. In dit eenvoudige middel wordt de wijsheid op het heerlijkst gezien. De wijsheid des menschen wordt gezien in het kiezen van zulke middelen, welke het beste geschikt zijn om zijn doel te bereiken. Met wat aanbidding hebben de engelen dan Gods wijsheid aanschouwd, in het middel waardoor Hij zondaars met zijn Zoon vereenigt. De mensch is een redelijk wezen, welke door inwendige geestelijke trekking tot God gebracht moet worden. Wie is nu beter in staat om op onzen geest te werken, en de mensch te trekken overeenkomstig zijn geestelijke natuur, dan de H. G. zelve? Wat is beter geschikt ons verduisterd verstand te verlichten, en nieuwe levenskracht aan de ziel te geven, dan de Waarheid Gods? Maar de prediking des Evangelies is voornamelijk doeltreffend voor den mensch als een verloren zondaar. Het heeft genade voor den grootsten zondaar. Het erkent geene nationale voorrechten, maar ontmoet alle menschen als verdoemelijk voor God. Het ontdekt de verborgenheid, welke in voorgaande eeuwen den kinderen der menschen niet is bekend gemaakt, dat God in Christus de wereld met zich zelven verzoend had; de middelmuur des afscheidsels gebroken; Jood en Heiden vereenigd tot een lichaam, beide verzoend met God in het bloed zijns Zoons; verkondigende alom dat het jubeljaar der vrijlating gekomen was; dat de heidenen medeerfgenamen zijn van hetzelfde lichaam, en mededeelgenooten der belofte in Christus door het Evangelie. Dit was de groote verborgenheid waarvan Paulus spreekt in het 9de vers, welke van alle eeuwen verborgen is geweest in God.

Het was zulk een verbazend wonder, dat nu door de menigvuldige wijsheid Gods een weg geopend was in welke de heidenen als in een oogenblik overgeplant konden worden van den tempel der afgoden, in den geestelijken tempel des levenden Gods, dat de gemeente in verwondering uitriep: "Zoo heeft God dan ook den heidenen bekeering gegeven ten leven." En ofschoon de prediking des geloofs in een' gekruisten Zaligmaker, volgens menschelijke inzichten, het meest ongeschikte middel was, om Jood en Heiden te vereenigen; voor den hoogmoedige wijsgeer was het dwaasheid, voor den deftige, eigengerechtigheid zoekende Farizeer, was het een steen des aanstoots. Nochtans wordt de menigvuldige wijsheid Gods gezien, in het nederwerpen van alle hoogten, welke zich verheffen tegen het kruis van Christus. Het reinigt het hart van de verborgen vijandschap, welke voor jaren gekoesterd is. Dezelfde personen welke gisteren doodelijke vijanden waren, ziet gij heden als broeders om de banier des kruises geschaard; ontvangende hun leven uit dezelfden wijnstok, hebbende dezelfde hoop, dezelfde liefde. Zij omringen het kruis van Christus als het voorwerp van hunne teederste genegenheden, hebbende allen dezelfde geestelijke smaak, verkondigende den dood van hunnen gemeenen Zaligmaker; dus verklarende aan de engelen hunne gemeenschap met elkander, en van het gansche lichaam met het hoofd. Hoe groot moet niet de vreugde der hemelgeesten zijn, in het aanschouwen van zulk een tooneel! Hoe groot is de blijdschap der engelen, in het aanschouwen der menigvuldige wijsheid Gods, geopenbaard in de gemeente, door de prediking van een' gekruisten Verlosser! Maar de wijsheid Gods wordt niet minder openbaar in de natuur des geloofs, in verband tot het doel dat God beoogt. Het geloof is van dien aard, dat het God op het hoogst verheerlijkt en de mensch op het diepst vernedert. Het geloof verheerlijkt God; want het erkent geen ander God, dan Jehovah, gelijk Hij gezien wordt in het kruis van Christus; en hier wordt Hij gekend in zijne oneindige volmaaktheden. Het is de liefde Gods in de overgaaf van zijnen Zoon, welke ons zijne rechtvaardigheid in het rechte licht vertoont; want Gods wet eischte een goddelijk slachtoffer, eer liefde haar armen kon uit-

breiden om den gevallen mensch te redden. Het is wederom zijne rechtvaardigheid welke ons zijne liefde in haar oneindigheid leert kennen. Want indien Gods rechtvaardigheid iets minder geëischt had dan een goddelijk Lam, zoo had zijne liefde zich niet knnnen openbaren in hare goddelijke grootheid, door de overgaaf van den Zoon zijner liefde. Zoo is het met al de deugden Gods; de eene wordt gezien in derzelver goddelijke schoonheid, in het licht van de andere; de menigvuldige wijsheid Gods in de vereeniging dier deugden tot de eer van God en de zaligheid des menschen; want het geloof schenkt den geloovigen een' volkomene zaligheid; het vereenigt hem met Christus als het hoofd; maakt hem in Christus erfgenaam van alles. En niettegenstaande dat dezelfde persoon welke gisteren een arm verloren zondaar was, en nu door het geloof erfgenaam is van de wereld en deszelfs volheid, de hemel en deszelfs heerlijkheid; zoo vloeit het nochtans uit de natuur des geloofs dat het den mensch op het diepst vernedert. Want hij die gelooft, verklaart in zijn geloof dat hij een dood en doemschuldig zondaar is; door het aannemen van pardon verklaart hij, dat hij schuldig is; door het uitstrekken van de hand om een gift te ontvangen, betuigt hij, dat hij een arme bedelaar is. Dus vloeit het uit den aard des geloofs, dat alle roem voor eeuwig uitgesloten is; en dit blijft zoo bij den voortgang, want het geloof leeft niet bij den schat welke onderwerpelijk in zijn hart gevonden wordt, hem dus onafhankelijk makende van God; maar het voedt den mensch van een schat, welke buiten hem in een ander gevonden wordt. Dus door het geloof te leven, blijft de Christen bij den voortgang zoo afhankelijk van Christus, als het hulpbehoevende wicht eener dragende moeder. Is het dus wel wonder, Gel.! dat de engelen begeerig zijn om in den spiegel der gemeente de veelvuldige wijsheid te zien, welke zoo heerlijk uitblinkt in de prediking des geloofs, als het middel waardoor zij zondaren met Christus vereenigt, op zulk eene wijze dat God alles en in allen wordt? De mensch, van welken staat, rang of natie hij ook zijn moge, wordt op het diepst vernederd; nochtans ontvangt hij eene volkomene zaligheid door het geloof in een' gekruisten Verlosser. Wel mogen engelen en menschen met Paulus uitroepen: "O diepte des rijkdoms beide

der wijsheid, en der kennis Gods; hoe ondoorzoekelijk zijn zijne oordeelen, en onnaspeurlijk zijne wegen."

Wij zouden u de veelvuldige wijsheid kunnen aantoonen in den persoon die het Evangelie verkondigt. God kon de boodschap des heils in het firmament des hemels geschreven hebben; Hij kon het verkondigd hebben met de bazuin der engelen. Maar Hij legt dezen schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht zij van God; en opdat Hij de zaligheid zoo dicht bij den gevallen mensch mocht brengen als immer mogelijk was; het te laten hooren uit den mond van een medezondaar; die terwijl hij predikt, zelve een levend voorbeeld kan zijn van de kracht der waarheid; en opdat de gemeene sympathieen der menschelijke natuur, mede mochten werken op sprekers en hoorders. Wij zouden u nog kunnen wijzen op de menigvuldige wijsheid Gods, in de kweeking der kerk voor de eeuwigheid; wanneer de gansche gemeente de volkomene vervulling deelachtig zal zijn, van die wonderlijke belofte: "dat alle dingen moeten medewerken ten goede voor diegene welke God liefhebben en naar zijn voornemen geroepen zijn." Maar de tijd zoude ons ontbreken. Wij willen daarom eindigen met eenige practische opmerkingen.

Het is duidelijk, Gel.! indien de gemeente de spiegel is, waar God zijn menigvuldige wijsheid tentoonspreidt, en dat niet alleen voor menschen, maar voor de overheden en machten in den hemel; dat er dan niets in de gansche schepping bestaat, hetwelk zoo dierbaar in de oogen Gods is, dan de gemeente, die Hij met zoo veel heerlijkheid omkleed heeft; want al wat heerlijk, lieflijk en goed is, vereenigt zich in de Godheid, en de spiegels waarin Gods deugden gezien worden, is de gemeente. Alles wat er dus bestaat buiten God en de gemeente is van een ondergeschikt belang, zoodat hemel en aarde dienstbaar zijn tot eer van God en de zaligheid van zijn volk. Wanneer wij de wereld aanschouwen in hare verbazende grootte; de hooge bergen welks kruinen zich tot de wolken verheffen; de ruisschende wouden; de schoone veelkleurige bloemen; de machtige rivieren, stroomende van zee tot zee; en de oceaan met zijne bruischende golven, zoo roepen wij met David: "O Heere, hoe menigvuldig zijn uwe werken! gij hebt

ze alle met wijsheid gemaakt." Maar wat is deze aarde met al haar schoonheid, dan de woonplaats der gemeente, de tabernakel waar zij vertoeft in haar vreemdelingschap. Zoodra de laatste pelgrim hierboven in 's Vaders huis is, zal deze aarde verbrand worden, om plaats te maken voor duurzamer woning. Wat zijn de koninkrijken en vorsten der wereld, anders dan dienstknechten der gemeente, zoodat Jehovah beloofd heeft: "Dat vreemden uwe muren zullen bouwen, en hunne koningen zullen u dienen, en uwe poorten zullen steeds open staan, zij zullen des daags of des nachts niet gesloten zijn; opdat men tot u inbrenge het heir der heidenen, en hunne koningen tot u geleid worden, want het volk en het koninkrijk welke u niet zullen dienen, die zullen vergaan; en die volken zullen gansch verwoest worden." Zelfs de engelen gaan niet alleen ter school in de gemeente, maar zijn de dienstknechten der gemeente. "Zijn zij niet alle gedienstige geesten die uitgezonden worden, om dergenen wil, die de zaligheid beerven zullen?" Het is dus de gemeente voorwien God alles gemaakt heeft, opdat de glorie van God in de gemeente gezien worde tot aanbidding voor engelen en menschen. Het is echter duidelijk voor u allen, dat indien de gemeente de spiegel is, waar God zijn deugden openbaart, dat Hij alle schending van dien spiegel schrikkelijk zal wreken. Zoudt gij u niet vertoornen, indien uw huisgezin smadelijk behandeld werd, omdat dat huisgezin het dierbaarste is dat gij op aarde hebt? En zal God de gemeente die Hij met het bloed zijns Zoons gekocht, en tot een spiegel zijner veelvuldige wijsheid gemaakt heeft, ongestraft laten, scheuren, verachten en bespotten? Neen, Gel.! zijt gewaarschuwd; weet, dat er geschreven staat: "die ulieden aanraakt, die raakt zijn oogappel aan." "Ik heb geijverd over Zion met een grooten ijver; ja met groote grimmigheid heb ik over haar geijverd." De gemeente is dus het lichaam Christus, de oogappel Gods, de tempel des H. Geestes. Paulus zegt: "Zoo iemand den tempel Gods schendt, zal God schenden; want de tempel Gods is heilig, welke gij zijt." Het is dus eene groote zonde, om de gemeente Gods te beroeren, hetzij dat het van binnen, of van buiten geschiedt; eene zonde, waaronder ons volk in dit land verzinken zal, indien God

het niet verhoedt. Men praat over de gebreken der gemeente; men beoordeelt de gemeente; ontrust en scheurt de gemeente; alsof zij de speelbal is, waar ieder mee handelen mag naar goeddunken. Mensch! gij kunt de gemeente niet aanroeren dan met gevaar van eeuwige zaligheid. "Saul! Saul! wat vervolgt gij mij?" zoo klonk het eens van de wolken des hemels. Nog merken wij aan, dat indien de gemeente de spiegel is, waar God zijne deugden vertoont in het zaligen van zondaren; dan is het de roeping van ieder mensch, zaligheid te zoeken in den boezem der gemeente; en het daar te zoeken juist als God het geopenbaard heeft, d. i. in den weg des geloofs. In dien weg wordt Gods wijsheid openbaar; hoe hij in Christus den goddeloosten zondaar rechtvaardigt, en nochtans de driemaal heilige Jehovah blijft.

Een ieder die dus zaligheid zoekt buiten de gemeente, of die in de gemeente een eigen weg van zaligheid heeft uitgevonden, wat die ook moge zijn: eigengerechtigheid; helpende genade; liefde Gods zonder rechtvaardigheid; mededeelzaamheid; rechtzinnige belijdenis der waarheid zonder het hart er bij; de openbare godsdienst bijwonen; berouw en tranen; of gemoedsbeweging; en wat het bedriegelijk hart meer uitvindt, zij gewaarschuwd. Dit alles is prijzenswaardig, op de rechte plaats; maar wanneer deze dingen als een gedeeltelijke of geheele grond der zaligheid beschouwd worden, zoo is het niets anders dan de veelvuldige wijsheid Gods, tot veelvuldige dwaasheid te maken. Paulus zegt: "dat God de wijsheid der menschen tot dwaasheid gemaakt heeft." En zal een arm stofbewoner, die niet weet wat morgen geschieden zal, een betere weg van zaligheid uitvinden dan God geopenbaard heeft in den spiegel der gemeente? Indien de engelen met blijdschap en verwondering de nieuwe blijken der goddelijke wijsheid aanbidden in de bekeering van zondaren; met hoe veel medelijden, ja verontwaardiging moeten zij de poging niet beschouwen van arme stervelingen, om uittevinden wat niet alleen voor de engelen verborgen was, maar hetwelk Paulus noemt: "de diepte des rijkdoms beide der wijsheid en der kennis Gods." Tracht daarom niet langer, het onmogelijke mogelijk te maken; dit is Gods werk, en heeft het gedaan, en openbaart het u in den

boezem der gemeente. Hij heeft u in die gemeente het licht des levens geschonken; en gij zijt tot nu toe niet alleen blind geweest voor de wijsheid Gods; maar gij hebt die wijsheid welke engelen aanbidden veracht, door onverschilligheid, of door uwe eigene wijsheid op den troon te plaatsen. Gij hebt reeds jaren eigen wijsheid beproeft, en nog zijt gij niet gered; gij hebt Gods wijsheid versmaadt; de engelen beschaamd; de gemeente bedroefd; u zelven bijna voor eeuwig verwoest. Is het dus geen tijd Gel.! uwe dwaasheid te erkennen, en met David te bidden: "Ontdek mijne oogen, dat ik aanschouwe de wonderen van uwe wet." Gij zijt nog ter plaats, waar de veelvuldige wijsheid Gods gezien wordt in de gemeente, waar Christus u voor oogen geschilderd wordt, en door God zelve aangeboden, als de kracht en de wijsheid Gods, om u te geven bekeering en vergeving van zonden. Gelooft in hem, zoo zal in uwe zaligheid de veelvuldige wijsheid Gods, met nieuwen luister schijnen, en de engelen in den hemel, zullen zich verblijden.

En nu ten laatste, Gemeente! heeft deze stof geen geduchte les voor ons? De gemeente is de spiegel daar God zijn wijsheid openbaart. De engelen blikken heilbegeerig van den hemel om die wijsheid te zien. Wat hebben die hemelgeesten gezien? Wat zien zij op dit oogenblik? Wordt de wijsheid Gods gezien in onze goede orde in de gemeente? In de eerbied met welke wij hier verschijnen in Gods huis? Wordt de wijsheid Gods gezien tot blijdschap der engelen in onze onderlinge liefde; hoe wij te zamen gevoegd zijn door eenen Geest tot een lichaam, waarin het eene lid streeft om den andere voorbij te streven in de opbouwing van dat lichaam? Wordt de wijsheid Gods gezien in het stille geloofsleven der gemeente, waardoor wij leunen op de belofte Gods? Wordt de wijsheid Gods gezien in de kracht van het bloed Christus, tot heiligmaking der gemeente? Leeren de engelen nieuwe lessen van Gods wijsheid door de toebrenging van zondaren tot de gemeente? Wij zouden deze vragen vermenigvuldigen kunnen; maar waar zal het antwoord vandaan komen? Van de beschamende blos welke ik op het aangezicht der gemeente lees? Wij lezen in dien blos de belijdenis dat wij eene duistere spiegel zijn. Ech-

ter laat een ieder in eigen boezem tasten en vragen zich zelven hoevele vlekken van liefdeloosheid; verachting der gemeente; wereldzin; oneerbiedigheid in, en voor het huis Gods hij op dien spiegel gedrukt heeft; vlekken tot oneer van Gods wijsheid en beschaming der engelen. Laat ons die vlekken (een ieder de zijnen) brengen tot het bloed van Christus, dat van alle zonden reinigt, Amen.

V.

De Christus Dierbaar voor het Geloof.

De Christus Dierbaar voor het Geloof.

TEKST. 1 PETRUS 2 : 7*a*.

"U dan, die gelooft, is hij dierbaar."

Wat dunkt u van den Christus? zoo klonk het eens in de ooren der Farizeen. Zoo wordt de vraag op dit heden ons voorgesteld. Wat zullen wij antwoorden? Wij gelooven allen dat Christus de Zoon van God is, gelijk hij ons in het Evangelie wordt voorgesteld, en dus van oneindige waarde. Maar het antwoord op de vraag: Wat denkt gij voor u zelven van den Christus? hangt af van de behoefte welke wij aan hem gevoelen; het oog waarmee wij hem beschouwen; de bekwaamheid welke wij in hem zien, om aan onze behoefte te voldoen. Daarom vermaant Petrus de geloovigen, dat zij zeer begeerig zouden zijn naar de redelijke en onvervalschte melk; omdat zij als nieuwgeborene kinderen behoefte gevoelden aan voedsel, en gesmaakt hadden dat de Heer goedertieren is. Hij vermaant hen, te komen tot den levenden hoeksteen, welke bij God uitverkoren en dierbaar was, hoewel door de menschen verworpen. Welke dierbaarheid er dus in Christus moge gevonden worden, en hoe duidelijk hij door God de Vader wordt voorgesteld als een volkomen Zaligmaker, bekwaam voor den grootsten zondaar; het is nochtans de waarheid dat hij van allen niet beschouwd wordt als de paarl van groote waarde. Hiertoe is geloof noodig, geestelijke geboorte uit God. Dit is de reden waarom deze kostelijke steen voor sommigen een steen des aanstoots en eene rots der ergernis is; en voor anderen een dierbare hoeksteen, een beproefden steen die wel en vast gegrondvest is; zoodat een iegelijk die in hem gelooft, niet beschaamd zal worden. De Chris-

tus is dezelfde hoe wij hem ook beschouwen; maar hij is voor ons bij den aanvang en voortgang dierbaar naarmate wij gelooven. Indien wij onze eigene schuld en verloren toestand bij Geestes licht, niet alleen verstandelijk beschouwen, maar gevoelen; en dan het oog des geloofs geopend wordt, om de Christus te zien in al zijne bekwaamheid, om zulk eenen zondaar te redden; zoo begint hij dierbaar te worden, en de ziel begint te verlangen die schat als hun eigendom te bezitten. De paarl van groote waarde heeft de ziel bekoord, zij rust niet totdat dien schat haar eigendom is, zij spoedt om haar alles te verkoopen, om die paarl deelachtig te worden; want het geloof heeft het verstand verlicht, zoodat de ziel de innerlijke goddelijke waarde van den Christus kent, wanneer het geloof gevraagd wordt, wat is uw liefste meer dan een ander. Het antwoord is: "Mijn liefste is blank en rood, hij draagt de banier boven tienduizenden; hij is gansch begeerlijk. Zulk een is mijn liefsle, ja zulk een is mijn vriend." Gij ziet dus dat het geloof den Christus aanschouwt in zijne dierbaarheid; en dit is de reden waarom Jezus Christus, die gisteren en heden en tot in eeuwigheid dezelfde is, voor de ongeloovigen een steen des aanstoots en eene rots der ergernis; maar voor hen die gelooven, dierbaar. Wek uwe aandacht op, Gel.! hoort met biddende verzuchting om Geestes licht; opdat gij u zelven moogt beproeven of de Christus ook voor u dierbaar is, terwijl wij u de Christus voorstellen zullen als dierbaar voor het geloof.

I. Als de van God geschonken Borg.

II. Als het rustpunt van vertrouwen.

III. Als de hoop voor de toekomst.

I.

Stel u iemand voor, Gel.! die door eigen dwaasheid en verkwisting, zich zelven van al zijn goed beroofd heeft, en dus niet alleen in de diepste armoede gedompeld, maar door den schuldeischer in de gevangenis geworpen, tot zoolang hij alles betaald heeft, waartoe hij nimmer in staat is; en daarom zijn leven moet eindigen in dien droevigen toestand, zonder een enkele straal van hoop. Is het vooruitzicht van zoodanig eèn mensch niet duister? en zijn

de gevolgen van zijne verkwisting niet bitter? Indien een rijk man, die overvloedige schatten bezit om al zijne schulden te betalen, door liefde en medelijden bewogen, hem aanbiedt niet alleen borg te zijn voor al zijne schulden, maar ook hem in zijne vorige betrekking te herstellen; en indien de ongelukkige hem kent als volkomen bekwaam om als borg voor al zijne schulden te betalen, hem gelooft op zijn woord dat hij aan zijne beloften voldoen zal; hoe dierbaar zou zulk een borg niet zijn voor dien schuldenaar; hoe zou hij hem niet duizendmaal zijnen redder noemen; voor hem nedervallen; zijne voeten kussen en besproeien met tranen van dankbaarheid? Maar is een borg voor tijdelijke schulden zoo dierbaar; is de redding uit tijdelijken nood, welke slechts van korten duur is, zoo verkwikkelijk; is de dankbaarheid zoo groot welke wij onze weldoeners in deze wereld bewijzen, is het dan wel wonder, dat Petrus van den Christus getuigt: "U dan, die gelooft, is hij dierbaar?" Ja dierbaar ook in het karakter als plaatsvervangenden borg? Het geloof heeft immers ontdekt, dat wij allen schuldenaren zijn voor God, dood en doemwaardige schuldenaren, die niets hebben om te betalen, maar ook niet kunnen hopen ooit bekwaam te zijn zich zelven te redden; maar het geloof belijdt, en gevoelt dat indien God in het gericht wil treden, het niet een uit duizend kan antwoorden. Deze schulden mogen den wereldling niet drukken; de mensch die de oogen geopend zijn, gaat gebukt onder de zonde, en als een zwaren last zijn ze hem te zwaar geworden; want hij gelooft niet alleen in het algemeen dat hij een zondaar is, maar hij gevoelt zich persoonlijk losgerukt van God; ontbloot van Gods beeld; een slaaf der zonde; het voorwerp van Gods heilig ongenoegen; in een woord, een arm, jammerlijk, blind en naakt verloren zondaar. En dit alles is niet eene bloote rechtzinnige belijdenis; maar eene persoonlijke daadzaak, dat hij zich verloren gevoelt, die wettig veroordeeld is, en slechts wacht op het uur der strafoefening. De ziel dus in zich zelve verloren, ziet weenende herwaarts en derwaarts; totdat het oog des geloofs, door de verborgen leiding des Geestes, op den Christus gevestigd wordt als de plaatsvervangende Borg voor zondaren. Het ziet in hem de van God geschonken Zaligmaker, tot

rechtvaardigmaking, heiligmaking en volkomene verlossing. Gevoelt hij zich als een doodschuldige, hij ziet hoe de Borg voor zondaren gestorven is; opdat zij door hem zouden leven. Gevoelt hij zich onder den toorn van een rechtvaardig God, het geloof ziet hoe de Borg die toorn Gods tegen de zonde gedragen heeft; toen hem dien bitteren beker in den hof werd ingeschonken. Gevoelt hij zich ontbloot van alle gerechtigheid welke voor God bestaan kan, de Borg heeft eene eeuwige gerechtigheid verworven; zoodat hij genoemd wordt: "Jehovah onze gerechtigheid." Kent de mensch zich bezoedeld en geheel melaatsch door de zonde, hij hoort Jesaja reeds van den Borg voor zondaren getuigen: "Hij is om onze overtreding verwond, om onze ongerechtigheden is hij verbrijzeld; en de straf die ons den vrede aanbrengt, was op hem, en door zijne striemen is ons genezing geworden." "Het bloed van Jezus Christus reinigt ons van alle zonden." Gevoelt de mensch zich losgescheurd van God, als de bron van alle zaligheid, in het verbroken werkverbond; het geloof beschouwt den Christus, als Borg van een veel beter verbond, een verbond hetwelk verzegeld is met het bloed van Gods Zoon; een genadeverbond, waarin de geloovige hersteld wordt in de gemeenschap met God, zoodat hij niet alleen verlost wordt van den vloek der wet, maar eene volkomene zaligheid ontvangt.

Is het wel wonder, Gel.! dat een Borg en Zaligmaker zoo bekwaam, om al de diepliggende, eeuwige behoeften der ziel te voldoen, de paarl van groote waarde is, voor het ontdekte, verslagene en gebroken zondaars-hart? Naarmate de nevelen des ongeloofs verdwijnen, en het licht des Geestes de ziel beschijnt, de Borg in zijne volheid gezien, met toeeigenende geloofskracht omhelsd wordt; naar die mate wordt hij dierbaar voor het geloof, zoodat de ziel met Asaf uitroept: "Wien heb ik nevens u in den hemel? nevens u lust mij ook niets op aarde." Het ongeloof moge in het teedere wicht van Bethlehems kribbe, niets anders zien dan het kind van eenen armen timmerman; het is het geloof dat onder het schamele kleed, en op de armen eener nederige maagd, de zaligmaker der wereld ziet. Het is het toeeigenond geloof, waardoor de vrome Simeon hem in zijne armen neemt, en als de dierbare

gift des Vaders aan de dankbare boezem drukt. De verharde Joden mogen hunne hoofden schudden in verachting, en met hunne spottende oogen den stervenden Jezus aan het kruis zien hangen; het ongeloovige Christendom moge hem met medelijden beschouwen als de martelaar voor een goede zaak; het is het geloof, dat hem daar ziet hangen als een vloek voor vervloekten; het toepassend geloof ziet het bloed uit zijn doorboorde leden vloeien, als de dierbare prijs ter verzoening zijner zonden. Het geloof ziet in den gekruisigden Borg, de veroordeeling der zonde, en de kruisiging der oude natuur; terwijl het uit de wonden van den stervenden Christus, de ware balsem Gileads ziet vloeien, ter genezing zijner zonden. Het ongeloof moge hem ten grave zien dalen als een kwaaddoener; het geloof staart hem na in de grafspelonk, als de Borg die graf en dood overwonnen heeft, en de geloovige beschouwt zich zelven begraven met hem—dus van de slavernij der zonde verlost. En gelijk het geloof den Borg beschouwt als dierbaar in zijn dood en begrafenis; zoo is hij niet minder dierbaar in zijne opstanding. Het geloof ziet zich gerechtvaardigd in den gerechtvaardigden Borg, het aanschouwt in de verrijzing van den oudsten Broeder het zegel des hemels; dat het graf niet voor eeuwig gesloten blijft over zijn stof; dat de blijde morgen der opstanding ook voor hem zal aanbreken, en de liefelijke stem van Christus zijne stille rustplaats zal binnendringen—hem uit zijn rustige slaap ontwaken tot eeuwige heerlijkheid. Ofschoon hij de aarde verlaten heeft, zijn dierbaarheid is niet verminderd; het geloof beklimt den Olijfberg en ziet hem in triumf ten hemel varen; waar de wolk hem bedekt voor het lichamelijk oog, daar dringt het geloof door lucht en wolken, en ziet den dierbaren vriend aan de rechterhand des Vaders op den troon der genade, waar wij hem aan het einde onzer redevoering zullen beschouwen als de hoop der toekomst. Wat dunkt u nu van den Christus als Borg, zoude hij niet dierbaar zijn voor het geloof? Is hij geen kostelijke hoeksteen, die uitverkoren en dierbaar is? Is hij niet het grootste geschenk, dat God de Vader kon geven? Zou zulk een geschenk geen oneindige waarde hebben voor de geloovigen, die zich zelven kennen als de onwaardigste zondaren? Gij gevoelt het kinderen

Gods dat Petrus de waarheid gesproken heeft, toen hij zeide: "U dan, die gelooft, is hij dierbaar." Gij zijt bereid met eenen vaderlandschen dichter te zingen:

> "Wat is uw naam o Jezus, zoet!
> Veel meer dan duizend honigbeeken;
> Hoe streelt die mijn verliefd gemoed,
> Daar 'k U mijn Zaligmaker reken
> En in uw duur betaalde schuld,
> Den nood zie van mijn ziel vervuld."

Is de Christus zoo dierbaar gelijk hij als Borg geleden en gestreden heeft; hoeveel dierbaarder wordt hij nog wanneer wij hem verder beschouwen.

II.

Hier is het wederom het geloof dat behoefte gevoelt aan zulk een rustpunt. Het ongeloof moge genoeg aan zich zelven hebben voor den tijd en de eeuwigheid; de uitwendige belijder moge zich gerust nederleggen op het bed van eigengerechtigheid; zich veilig gevoelen tegen den toekomenden toorn, onder de vleugelen der kerk, vertrouwende op de waarneming der uitwendige plichten; en daarom geen behoefte gevoelen om op almachtige armen te leunen, en geen dierbaarheid zien in een rustpunt dat buiten hem in een ander gevonden wordt. Het geloof is beter onderwezen. Het beschouwt al deze dingen als gebroken rietstaven welke hem reeds duizendmaal de handen doorboord hebben. Het geloof is niet alleen van dien natuur dat het den mensch bij aanvang aan zich zelven ontdekt als een verloren zondaar, en doet hem als zoodanig vluchten tot de uitgebreide armen eener liefhebbenden Zaligmaker; maar het leert hem bij den voortgang eigen ledigheid, doodelijke armoede, en diepe afhankelijkheid gevoelen. Daarbij ontdekt het hem de kracht der overgeblevene zonde, welke wel door genade overwonnen, maar niet uitgeroeid is; en somtijds met zulk een kracht der verleiding de ziel bestormt, dat hij met David uitroept: "Nu zal ik een der dagen door Sauls hand omkomen." En met Paulus gevoelt hij: "dat hij eene wet in zijne leden heeft, welke strijdt tegen de wet zijns gemoeds, en hem gevangen neemt onder de wet der zonde." Ook de diepe verzuch-

ting vloeit uit zijne gewonde ziel: "Ik ellendig mensch! wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods." Bij deze inwendige kracht der zonde, welke het geloof bestrijden moet, heeft het uitwendige machtige vijanden. Paulus zegt: "Wij hebben den strijd niet tegen vleesch en bloed; maar tegen overheden, de machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht." Daarom vermaant Petrus de geloovigen in dezen brief: "Zijt nuchteren en waakt, want uwe tegenpartij, de duivel, gaat om als een brieschende leeuw zoekende wie hij zou mogen verslinden." Al deze in- en uitwendige verzoeking ziet en gevoelt het geloof, dat hij ook naar ontvangene genade, dezelve in eigen kracht niet kan overwinnen; hieruit wordt de behoefte geboren, een rustpunt des vertrouwens buiten zich zelven te hebben. En nu ontdekt datzelfde geloof, hetwelk hem eigen zwakheid en de kracht des vijands deed zien, ook de rots des vertrouwens, welke hem nimmer beschamen zal. Kan het dus wel anders zijn, Gel.! of de Christus moet voor het geloof allerdierbaarst zijn? Zoude het anker niet dierbaar zijn voor de scheepslieden, die door eene woedende zee, op en neder geworpen, en nochtans veilig zijn, omdat het schip aan een onwankelbaar anker is vastgehecht. En welk eene onwankelbare grond heeft den geloovige niet om op Christus te vertrouwen? Zijn macht is oneindig; want het geloof erkent zijn goddelijkheid, en deze goddelijke kracht is niet ledig, maar is ten goede voor zijn volk. Hoe dierbaar is het daarom voor den geloovige, wanneer hij in diepe wegen van beproeving geleid wordt, en de zonde met hare doodelijke pijlen zijne ziel doorpriemt; in uitwendige drukkende omstandigheden des levens verkeert; van vrienden verlaten; van alle menschelijke hulp ontbloot; als een hulpeloos schaap gaat dolen, in eene dorre woestijn. Wanneer hij met den Dichter gevoelt, wanneer hij klaagde: "De afgrond roept tot den afgrond, bij het gedruisch uwer watergoten; al uwe baren en uwe golven zijn over mij heengegaan." Hoe welkom, troostrijk en dierbaar, is in zulke omstandigheden een goddelijk rustpunt voor de vermoeide ziel. Welk een dierbaarheid wordt er dan gezien in de belofte, "dat hij die in de duisternis wandelt, en geen licht

heeft, betrouwe op den naam des Heeren en steune op zijnen God." Het wordt alleen door ondervinding gekend. Hoe dierbaar moet de rots niet zijn voor de reiziger door de Oostersche woestijn, waaronder hij niet alleen zijn moede leden kan uitrusten en veilig zijn tegen de woedende stormen, maar zijne matte ziel kan verkwikken door de frissche wateren welke er uitvloeien. En zou het geloof geen meer dierbaarheid smaken, wanneer het vermoeid door de strijd tegen de zonde, zich vertrouwend werpt in de armen eener Almachtige Verlosser? Waarlijk, Gel.! het geloof heeft behoefte aan een goddelijk rustpunt, tot troost, bescherming en leiding door dit tranendal; als zoodanig heeft het geloof de Christus leeren kennen, en daarom is hij zoo dierbaar voor het hart. Hoe dierbaar was niet de tegenwoordigheid van de goddelijke Meester voor de verslagene discipelen, toen hun scheepje dreigde te zinken, en zij door het enkel machtwoord: "Zwijg, wees stil!" de stormen en woeste baren, in eene stille kalmte zagen veranderen. Hoe dierbaar was voor den zinkende Petrus, de arm van eenen goddelijken Meester, als het rustpunt zijns vertrouwens, toen de golven hem dreigden te verslinden. Welk een rustpunt de woorden van Jezus voor zijne jongeren geweest zijn in die bange nacht gesproken: "Uw hart worde niet ontroerd; gijlieden gelooft in God, gelooft ook in mij," kan alleen verstaan worden door het geloof; wanneer het in droevige omstandigheden de nietigheid van alle menschelijke hulp ondervindt, en zich geloovig kan toevertrouwen aan hem die ook nu noch zijn volk toeroept: "Uw hart worde niet ontroerd; gijlieden gelooft in God, gelooft ook in mij." Ja, kinderen Gods, gelooft in hem; want ofschoon uwe vijanden machtig en vele zijn, en gij u zelven kent als een weerloos schaap; vertrouwt op hem die gezegd heeft van al zijn volk: "Ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit mijne hand rukken." Is de Christus dus niet dierbaar voor het geloof als het goddelijk rustpunt van vertrouwen? Maar Jezns is niet alleen dierbaar voor het geloof, omdat hij almachtige armen heeft tot dekking en bescherming voor zijn volk; het geloof ziet in den Christus een oudsten Broeder. Een menschelijk hart klopt in zijn boezem. En

hieraan heeft de Christen behoefte in tijden van duisternis, tegenspoed en lijden. Wanneer de ziel in verlating van Gods vriendelijk aangezicht gebukt onder de zonde, en gevoel van eigen onwaardigheid gaat omdolen; is zij nauwlijks in staat om aan God te denken, die zoo oneindig hoog verheven is boven nietige stofbewoners. Wanneer de ziel in zware beproeving leeft, en behoefte gevoelt aan de onmiddelijke tegenwoordigheid van hem die haar troosten en beschermen zal; zoo moet het geloof klaar en duidelijk zijn, zal de ziel zich op God kunnen verlaten. Hoe dierbaar wordt nu de Christus, als de barmhartige Hoogepriester, die door lijden geheiligd is, om als de overste Leidsman vele kinderen tot heerlijkheid te leiden. "Want wij hebben geenen Hoogepriester, die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden; maar die in alle dingen gelijk als wij, verzocht is geweest, doch zonder zonde." Op grond van dit menschelijk medegevoel in Christus, vermaant den Apostel: "Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade; opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd." De Apostel wist dat het menschelijk medelijden in Christus, niet minder behoefte is voor het geloof om op hem te vertrouwen, dan zijne goddelijke almacht. Een kind dat zich in gevaar bevindt, moge behoefte hebben aan de sterke armen van eenen liefhebbenden vader, ter bescherming; het vertrouwt niet minder op het deelnemende vaderhart, hetwelk die armen bestuurt. Maar het kind dat zich in lijden bevindt, gevoelt zich getroost in het midden der smarten, wanneer het de traan van medelijden en deelneming in het oog der liefhebbende moeder aanschouwt. Wanneer een kind zich bezondigd heeft, en berouw gevoelt, met hoeveel vertrouwen werpt het zich niet in 's moeders schoot; wetende dat het moederhart medelijden heeft met de zwakheid des kinds. En het is niet alleen kinderbehoefte, Gel.! welke zulk een medegevoel dierbaar maakt. Het is de behoefte der menschheid. Wij vertrouwen een vriend, naarmate hij machtig is ons te redden, en een waar broederhart in zijn boezem klopt. Welk een rustpunt des vertrouwens vindt het geloof dus in Christus, omdat hij niet alleen almachtige armen heeft ter bescherming;

maar als mensch, een medelijdende Hoogepriester is, door wien wij tot den Vader naderen. Deze dierbaarheid van den Zaligmaker, vloeiende uit zijn goddelijke kracht en menschelijk medelijden, wordt nog grooter; omdat het geloof ziet dat oneindige goddelijke liefde ze beide bestuurt. Wanneer de ziel een levendig gevoel heeft, niet alleen van oorspronkelijke onwaardigheid, maar dat hij ook na ontvangene genade van God afdwaalt, tegen het licht van zijn eigen geweten, en de waarschuwing van Gods Geest, in zware zonden valt; zoodat hij duizend zegeningen verzondigd heeft; de goede zaak van Christus beleedigd, het volk Gods bedroefd en de vijanden Gods verblijd heeft; zoo wordt de naam van God om zijnentwil gelasterd. Indien hij nu door Gods Geest uit dien toestand ontwaakt, zijne zonde in deszelfs hatelijkheid ziet als bedreven tegen een liefhebbend God, van wien hij niets dan weldaden heeft ontvangen; dan verfoeit hij zich in stof en asch. Spreekt nu tot zulk een mensch van de goddelijke almacht des Verlossers, om de grootste der zondaren te redden; vermaan hem om op Christus te vertrouwen, tot hem te vluchten; hij zal u antwoorden dat hij het weet dat Christus oneindig in vermogen is; maar dat hij niet gelooven kan, dat hij zulk een zondaar kan liefhebben. Spreekt tot hem van Christus als de barmhartige Hoogepriester, de medelijdende oudste Broeder; hij zal u zeggen dat dit alles is voor diegene welke hem liefhebben; maar dat hij dit medelijden verzondigd heeft, en daarom niet op Christus vertrouwen kan. Predikt hem nu een Verlosser, die met dit alles eene oneindige liefde paart, eene liefde, welke de grootste der zondaren roept op hem te vertrouwen; eene liefde sterker dan den dood; hooger dan de hemelen; dieper dan den afgrond; eene liefde welke zich uitstrekt niet slechts tot struikelende Petrussen, maar tot de diep gevallene; ja tot de diepst gezonkene Apostel de eerste boodschap zijner opstanding liet brengen. Dit mag liefde, goddelijke liefde genoemd worden; en hij die zoo lief kan hebben, is waardig het vertrouwen onzer harten. Hij die de boezem zijns Vaders verlaten heeft, om zijn volk te zoeken en zalig te maken, die door liefde bewogen zijn eigen leven niet dierbaar achtte, maar het gewillig ten offer bracht, voor de grootste der

zondaren; hij heeft in zijn dood blijken zijner liefde gegeven, welke boven alle bedenking verheven zijn. Wat dunkt u dus van den Christus, is hij niet dierbaar voor het geloof, in voor- en tegenspoed; in licht en duisternis, en in welke omstandigheden de mensch zich ook bevindt? Hij is het waardige rustpunt des vertrouwens, de onwankelbare rotssteen des harten; een ieder die op hem vertrouwt zal niet beschaamd worden in tijd noch eeuwigheid.

III.

Als de hoop der toekomst is hij dierbaar geweest voor het geloof; zoodra het de eerste Moederbelofte hoorde, stond de beloofde Messias voor de kerk des Ouden Testaments, als de Star der hoop. Hij was de hoop van Abram in zijn vreemdelingschap, en door het geloof heeft hij de dag des Heeren gezien, en zich verblijd. Een stervende Jacob hoopte op zijne zaligheid. Een lijdende Job kon zijne smarten vergeten, omdat hij wist dat zijn Verlosser leefde. Een Mozes zag reeds zooveel dierbaarheid in hem, "dat hij de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom achtte, dan de schatten in Egypte." Profeten hebben van hem gesproken. De Dichters van Zion gezongen. De geloovigen door alle tijden reikhalzende naar hem uitgezien, als de hoop van Israel. En toen hij in de volheid des tijds in het vleesch verscheen, en na zijne loopbaan geeindigd te hebben met die veel beteekenende kruiswoorden: "Het is volbracht," als overwinnaar in triomf van den Olijfberg ten hemel voer; toen was de eerste belofte welke het geloof gegeven werd: "Deze Jezus zal wederkomen." Hij is dus niet zoo spoedig ten hemel gevaren, of het geloof wordt weer bij vernieuwing op hem gewezen, als de hoop der toekomst. Uit deze handeling van God met zijn volk, wordt het ons klaar dat de Christen behoefte heeft, om door het geloof, de Christus te verwachten in de toekomst. Het ongeloof moge spottende vragen: "Waar is de belofte zijner toekomst;" het geloof hoort de belofte welke de Gods openbaring sluit: "Die deze dingen getuigt, zegt: "Ja ik kom haastelijk." En het amen des geloofs: "Ja kom, Heere Jezus!" is het antwoord geweest van allen die in het geloof ontslapen zijn; is de ontboezeming van allen die hem thans beminnen, en zijne verschijning liefhebben;

en het zal in de toekomst de hoop zijn van allen die hij door het geloof dierbaar geworden is. Want het geloof verwacht de komst van Jezus als de vervulling van al haar vurige wenschen, hetwelk niets minder is, dan verlossing van alle zonden en wonden. De zaligheid, welke zij hier slechts als eerstelingen in druppels ontvangen, hopen zij daar met volle teugen te drinken uit de stroomen des levenden waters; en de lang verwachtte, maar altijd verwijderde zielevriend, in zijne heerlijkheid te aanschouwen. Hier worden de beste wenschen dikwijls teleurgesteld, hier kwelt hij zijne ziel gedurig met de zonde, welke hij in zich zelven, en in de wereld aanschouwt. Hier is het zijne roeping te strijden en te lijden, en in dien strijd ontvangt hij menige pijnlijke wonde, welke wel gedurig verbonden worden door de Groote Medicijnmeester, verzacht door den balsem Gileads; maar ook gedurig bij vernieuwing weer opengescheurd worden, door den vijand die nimmer sterft. Het vroomste leven van den besten Christen, bestaat in waken en bidden, lijden en strijden; altijd aangegord met de volle wapenrusting Gods, wil hij niet door de zonde overwonnen worden. En ofschoon het geloof overwinnen zal, door de hoop welke voorgesteld wordt; zoo zal hij nochtans ondervinden dat hij ten laatste zijn lichaam aan het duistere graf moet toevertrouwen. Indien dit nu het einde der strijd was, zoo was de Christen waarlijk de ellendigste van alle menschen; Maar het geloof ziet over graf en dood; wetende dat de toekomst des Heeren genaakt, waarin hij niet alleen de ziel, maar ook het lichaam van alle geweld der zonde zal verlossen. Hoe dierbaar wordt dus de Christus als de hoop der toekomst voor het geloof, wanneer hij zelf den laatsten strijd moet strijden, of als hij zijne dierbaren in de koude grafkuil ziet dalen, niet als zulken die geene hoop hebben; maar die "wedergeboren zijn tot eene levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de dooden." Maar de Christus is niet minder dierbaar voor het geloof als de hoop der toekomst voor de kerk van God op aarde. Waar wij nu onze oogen wenden, de zonde met al deszelfs jammerlijke gevolgen, omringen ons aan alle zijden. Wij vragen natuurlijk zal de zonde voor altoos regeeren? Zal nimmer de overwinning van het kruis in zulke

treffende tooneelen op aarde gezien worden, dat on- en bijgeloof het niet kunnen ontveinzen dat Jezus gezalfd is tot Koning der koningen? dat zonde en ongerechtigheid zich ten minsten verbergen zal in de holen der duisternis, zoo het niet geheel van de aarde wordt weggedaan? Ja, Gel.! wij hebben de belofte dat de aarde vervuld zal worden met de kennis des Heeren. Het hoe van deze komst, moge onderscheiden beschouwd worden. De zaak zelve is dierbaar voor het geloof, en als zoodanig de hoop en verwachting van het Israel Gods door alle tijden geweest. En wij gelooven dat er tooneelen op deze wereld gezien zullen worden, welke de smaad van het kruis voor eeuwig zullen vernietigen.

Ten laatste. De Christus is dierbaar als de hoop der toekomst voor het geloof, omdat het geloof veranderd zal worden in aanschouwen. Hier zijn wij vreemdelingen, hiernamaals tehuis. Hier zijn het slechts oogenblikken dat de ziel de tegenwoordigheid van haar beste vriend geniet, en slechts enkele stralen van zijn vriendelijk aangezicht worden gezien. Dit weinige doet hen met blijde hoop de toekomst van dien vriend verwachten, wiens gemis ze hier zoo dikwijls betreurt; maar dan voor eeuwig zal genieten, want daar zal geen dood noch scheiding meer zijn, geene zonden, noch wonden de ziel bedroeven. Ja, de Christus is dierbaar als de hoop der toekomst; want hij komt om zijn volk van het geweld des grafs te verlossen. Hij komt als de Bruidegom, om zijne kerk welke hij met den prijs van zijn eigen bloed ondertrouwd heeft, van de laatste smet der zonde te verlossen; en ze onder het bazuingeschal der engelen als de vrouw des Lams ten hemel te voeren. Hij komt als de Herder der schapen om zijn uitverkoren kudde te verlossen van de hitte der zon bij dag, en gure stormen bij nacht, en ze te leiden tot het paradijs hierboven, waar de zon des daags niet zal steken. De gansche kudde zal verstaan wat David eens zeide: "De Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken. Hij doet mij nederliggen in grazige weiden; Hij voert mij zachtjes aan zeer stille wateren. Hij richt de tafel toe voor mijn aangezicht en verkwikt mijne ziel." Dus hebben wij u den Christus voorgesteld als dierbaar voor het geloof, gelijk het hem ziet als plaatsvervangende Borg; als het rustpunt des vertrouwens,

waarop het geloof zich veilig verlaten kan, omdat zijne macht oneindig is. Zijn hart vloeit van teeder medelijden. Zijne liefde voor zijn volk is sterker dan de dood, ja de dood des kruises. Wij hebben u gewezen op hem als de hoop der toekomst, gelijk het geloof hem verwacht tot zaligheid. Wat denkt gij nu, kinderen Gods! heeft Petrus te veel gezegd, toen hij schreef: "U dan, die gelooft, is hij dierbaar?" Zegt uw hart niet amen, op dit getuigenis, en gevoelt gij niet dat hij de paarl van groote waarde is, de schat, het goede, het beste deel, dat niet van u zal weggenomen worden; en draagt hij niet de banier boven tienduizend, is niet al wat aan hem is, gansch begeerlijk?"

Wij zullen eindigen met de vermaning van Johannes: "Geliefden! nu zijn wij kinderen Gods, en het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen. Maar wij weten dat als hij zal geopenbaard zijn, wij hem zullen gelijk wezen; want wij zullen hem zien gelijk hij is. En een iegelijk, die deze hoop op hem heeft, die reinige zich zelven, gelijk hij rein is." Kan het wel anders zijn; M. B.! Zullen wij dien dierbaren Vriend, in het binnenste zijner heilige ziel wonden, door onze zonden? Kunnen wij zoo ondankbaar zijn, iets lief te hebben boven hem die al onze liefde waardig is? Kunnen wij zoo dwaas zijn, dat wij slechts voor een oogenblik in het practische leven, de dienst der wereld kiezen, boven deze paarl van groote waarde? Indien wij door de verzoeking in zonde vallen, en hem bedroefd hebben, zullen wij niet op onze aangezichten vallen, ons zelven verfoeien in stof en asch? Laat ons hem verheerlijken door bij vernieuwing met berouw en leedwezen in zijne goddelijke armen te vluchten, en aan zijne medelijdende borst vallen, en met den dichter uitroepen:

"Kom! Heere Jezus! haast U! kom!
Vervul mijn hoop in 't heiligdom."

VI.

Christus een Volkomen Zaligmaker.

Christus een Volkomen Zaligmaker.

TEKST. HEBREEN 7 : 25.

"Waarom hij ook volkomenlijk kan zalig maken degenen, die [illegible]or hem tot God gaan, alzoo hij altijd leeft om voor hen te bidden."

Het doel van den Apostel in dit hoofddeel, is in het helderst daglicht te stellen, de heerlijkheid van Christus priesterschap, boven dat van Aaron. Dit doet hij vooreerst door de grootheid van Melchizedek als priester, en als voorbeeld te bewijzen uit de geschiedenis; dat Abraham de patriarch, hem tienden gegeven en Melchizedek hem gezegend heeft. Het is nu boven alle tegenspraak verheven dat het mindere gezegend wordt van het meerdere; dus hebben wij het klaarste bewijs dat Melchizedek in zijne bediening als priester en type van Christus, meerder was dan Abraham. De Apostel toont verder dat zelfs Levi, uit wien het Aaronitische priesterschap is voortgekomen, tienden gegeven heeft aan Melchizedek, toen hij nog in de lenden van Abraham was. Het Aaronitische priesterdom was dus minder dan dat van Melchizedek. Deze minderheid wordt verder openbaar door de onvolkomenheid van het Levietische priesterschap, welke het dus noodzakelijk maakte, dat een priester opstond naar de orde van Melchizedek.

Verder, geeft de Apostel ons een ander bewijs dat Christus voortreffelijker is dan de Levietische priesters, dewijl de zonen van Aaron priesters werden nit kracht van de wet eens vleeschelijken gebods, maar Christus naar de kracht des onvergankelijken levens; gene, werden priesters uit kracht van geboorte uit Aaron, deze, door eedzweering: "De Heere heeft gezworen, en het zal

Hem niet berouwen, gij zijt Priester in der eeuwigheid naar de ordening van Melchizedek." De Aaronietische priesters waren vele, omdat zij sterfelijke menschen waren, en dus door den dood verhinderd werden om altoos te blijven; maar Christus, omdat hij in eeuwigheid blijft, heeft een onvergankelijk priesterschap, en behoeft dus geen opvolger. Paulus bewijst dus de meerderheid van Christus, boven de Aaronietische priesters: Ten eerste, uit de ontmoeting van Abraham en Melchizedek; ten tweede, door de afschaffing van het Levietische priesterschap; omdat het onvolkomen was, en het opstaan van een ander priester, namelijk Christus, naar de ordening van Melchizedek; ten derde, door de aanstelling, te weten, de zonen van Aaron, uit kracht van de vleeschelijke geboorte uit Levi; Christus, door eedzwering van God zelve; ten vierde, de zonen van Levi volgden elkander op, omdat ze stierven; Christus heeft geen opvolger, dewijl hij God is, en een onvergankelijk priesterschap ontvangen heeft. De Apostel komt vervolgens tot het besluit van onzen tekst: dat indien Christus eeuwig blijft, en een onvergankelijk priesterschap heeft, hij volkomen kan zaligmaken; hetgeen de Levietische priesters niet konden doen met al hunne offeranden.

Laat ons daarom ter verklaring van onzen tekst, drie vragen beantwoorden.

I. Wat beteekent het volkomen zalig te maken.

II. Waarom Christus volkomen kan zaligmaken, en

III. Wie deze volkomene zaligheid deelachtig zullen worden.

I.

Wat beteekent het volkomen zalig te maken? Dit is onze eerste vraag. En waarlijk, Gel.! het is eene vraag van het grootste gewicht, want de vraag is niet hoe de heilige engelen volkomen zalig kunnen worden; ook niet, hoe Adam in den staat der rechtheid volkomen zalig was; maar de vraag is, wat volkomen zaligheid meent voor arme doemelingen, die onder den toorn van een' rechtvaardig God liggen, en onmachtig zijn, zich zelven van dien toorn te bevrijden. Menschen, die bovendien eene ziel in zich omdragen die geheel en al door de zonde bedorven is; omdat zij

afgesneden is van de bron waaruit hare zaligheid vloeit, en dus niets anders dan rampzalig is. Wat is er dus toe noodig zulk eenen mensch volkomen zalig te maken? Wij antwoorden in de eerste plaats, opruiming van schuld; zoodat hij verlost wordt van den vloek der wet, waaronder hij geboren is; en deze schuld heeft hij door dagelijksche zonden vergroot. Die schuld maakt hem het voorwerp van Gods ongenoegen, zoodat God die heilig is in toorn en verbolgenheid nederziet, en geene gemeenschap met hem kan hebben; want Hij is te rein van oogen dan dat Hij het kwade zou kunnen aanschouwen. En dit ongenoegen Gods tegen den zondaar is niet iets dat ver is, en hem eerst zal treffen in de eeuwigheid; neen, het is nabij; hij gevoelt het in zijne ziel, indien hij zijn geweten niet als met een brandijzer heeft toegeschroeid; het maakt zijn leven bitter; het berooft hem van alle genot des levens; zelfs de enkele gedachte aan dood en eeuwigheid, snijdt hem, in het midden van de vreugde der wereld, gelijk een zwaard door de ziel. Hij moge door de driften der natuur gejaagd, een schijn van zaligheid smaken in het genieten der zonde, het zijn slechts Sodomsdruiven, van buiten wel begeerlijk, maar van binnen vol van het vergif der zonde, hetwelk zijne ziel in de stille ure van den nacht doorpriemt met de schrikkelijke gedachte, dat hij te doen heeft met een rechtvaardig God. "De goddelooze, zegt mijn God, hebben geenen vrede." (Jes. 57: 21). En geen wonder, dat de zondaar geen zaligheid kent; want hij gevoelt zich afgesneden van de bron waaruit alle zaligheid vloeit. Het is daarom zoo natuurlijk dat de zondaar zich onzalig gevoelt als het is voor eene rivier om uit te drogen, wanneer er eene groote zandbank gelegen is tusschen haar en de bron, waaruit ze haar water ontvangt.

Wij zien dus, dat het onmogelijk is voor den zondaar volkomene zaligheid te genieten, zoo hij niet met God vereenigd is, en deze vereeniging is onmogelijk zoo hij niet gerechtvaardigd is in de goddelijke vierschaar, en dus vrijgesproken wordt van al zijne schuld.

Het is echter niet slechts wegneming van schuld, dat noodzakelijk is tot volkomene zaligheid; neen, de ziel moet zoowel be-

vrijd zijn van straf, als werkelijk in gemeenschap treden met God. Dit volgt op de rechtvaardigmaking, wanneer de zonde, als de scheidsmuur tusschen God en de ziel vernietigd is; dan vloeien de stroomen van zaligheid uit God als de bron, en dat door Jezus Christus, tot de ziel; welke dus, hereenigd met haren oorsprong, zich zalig gevoelt. Deze zaligheid is hier onvolmaakt, en zal eerst dan volkomen zijn wanneer de ziel van de laatste smet der zonde gewasschen is, en zonder vlek of rimpel, of iets dergelijks, voor God verschijnt. Zij heeft echter de verzekering dat deze gemeenschap met God, en de daaruit voortvloeiende zaligheid nimmer zal ophouden; maar zoo lang zal duren als de bron kan vloeien, en de ziel genieten, dat is, eeuwig. Dus hebben wij gezien dat tot volkomene zaligheid noodig is: opruiming van schuld; gemeenschap met God; reinwording van alle zonden en het bewustzijn dat deze zaligheid eeuwig zal duren.

II.

Waarom kan Christus volkomen zaligmaken? De Apostel zegt: "Dewijl hij altoos leeft om voor hen te bidden." Christus is dus de Groote Hoogepriester en Voorbidder bij den Vader. Hij heeft zich zelven niet verhoogd tot Priester, maar die tot hem gesproken heeft: "Gij zijt Priester in der eeuwigheid naar de ordening van Melchizedek." Hij heeft dus wettig recht om als Voorbidder op te treden voor zijn volk; doch de voorbidding des Hoogepriesters rustte op eene voorafgegane offerande. Hij kon niet voor God verschijnen in het binnenste heiligdom zonder bloed; er moest verzoening van zonden plaats hebben. "Christus is echter door zijn eigen bloed, eenmaal ingegaan in het heiligdom, eene eeuwige verlossing teweeggebracht hebbende." Zijne voorbidding in den hemel is dus gegrond op zijne voldoening. Deze voldoening was van goddelijke waarde, want het was God, die zijne gemeente gekocht heeft met zijn eigen bloed, en het moet verstaan worden, dat het de Heer der heerlijkheid was, die aan het kruis hing; en ofschoon de menschelijke natuur het offer was dat leed en stierf, de goddelijke natuur was het altaar, waardoor deze kostelijke gave geheiligd werd, zoo behoorden nochtans beide naturen tot *een* persoon. Deze eenheid maakte het offer van goddelijke waar-

de, en dus genoegzaam voor de schuld van al zijn volk. Hierdoor is de eerste stap tot volkomene zaligheid geschied. Christus heeft daarom als Priester door zijnen dood de schuld weggenomen. "Want God was in Christus de wereld met zich zelven verzoenende, hunne zonden hun niet toerekenende." (2 Cor. 5 : 19). Gelijk wij reeds gezegd hebben, het is niet genoeg dat de schuld opgeruimd is ; de zondaar moet in gemeenschap met God gebracht worden. Christus heeft door zijnen dood niet alleen rechtvaardigmaking, maar alles, wat tot volkomene zaligheid noodig is verworven ; daarom leert de Schrift dat Hij gaven genomen heeft toen hij opgevaren is, en deze gaven moeten den zondaar toegepast worden ; derhalve zegt Christus, dat de H. G. het uit het zijne zoude nemen en het hun mededeelen. Christus heeft dus de hemelschuren vervuld met zaligheid, en is ten hemel gevaren om ze uittestorten over zijn volk.

Hier hebben wij dus de tweede zaak die Christus tot eenen volkomen Zaligmaker maakt. Hij heeft niet alleen de schuld, als de scheidsmuur, tusschen God en den zondaar opgeruimd, maar eene volle zaligheid verworven, die nimmer uitgeput kan worden. Nu zijn wij dus genaderd tot het groote werk van Christus voorbidding. De weg tot den Vader is geopend. De schatten zijn reeds weggelegd in den hemel ; er moet nu gemeenschap zijn tusschen God en den mensch, langs welken den zondaar persoonlijk deelgenoot wordt van deze weldaden. Hierin bestaat de ware zaligheid, om te gelooven dat niet alleen anderen maar ook ons volkomene zaligheid geschonken wordt.

De voorbidding van Christus heeft voornamelijk twee zaken ten doel : de toepassing der gaven door hem verworven, en de gemeenschap tusschen de ziel en God, welke zoo dikwijls door onze zonden gesloten wordt, open te houden. Hebbende dus het recht van Christus overwogen, om als Hoogepriester voor ons in te treden, namelijk rustende op Gods aanstelling tot het priesterschap, de grond waarop hij voorbidt is zijne eigene offerande. Het doel dier voorbidding is, om de verdiende zaligheid toe te passen, en de gemeenschap tusschen de ziel en God op te houden.

Laat ons nu de voorbidding zelve beschouwen. Het woord

"voorbidden," meent iemand te ontmoeten om iets van hem te begeeren; en deze begeerte kan zijn of ten nadeele of ten voordeele van iemand. Ten nadeele van de Joden was het, wanneer Paulus zegt: "Of weet gij niet, wat de Schrift zegt van Elia? hoe hij God aanspreekt tegen Israel?" (Rom. 11: 2). Een ander voorbeeld hebt gij in Hand. 25: 24 waar Festus zegt, "Gij ziet dezen van welke mij de gansche menigte der Joden heeft aangesproken d. i. om Paulus te dooden." In een goeden zin wordt het gebruikt van Christus in Rom. 8: 24. "Die ook ter rechterhand Gods is, die ook voor ons bidt." In Jes. 53: 12, lezen wij: "En die veler zonden gedragen heeft, en voor de overtreders gebeden heeft." Johannes zegt: "Wij hebben eene voorspraak bij den Vader." Deze voorbidding wordt den H. G. toegeschreven in Rom. 8: 26. "Want wij weten niet, wat wij bidden zullen gelijk het behoort, maar de Geest zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen." Wij moeten echter het onderscheid tusschen de voorbidding des Geestes, en die van Christus niet voorbijzien. De Geest bidt in onze harten, door ons te onderwijzen wat wij noodig hebben, en hoe wij door het geloof in den naam van Christus moeten vragen, zelfs wanneer Gods kinderen geen woorden hebben, zoo zijn het de verzuchtingen des Geestes die uit hunne ziel opstijgen tot God. De Geest dus bidt voor ons. Christus bidt hierboven als de Hoogepriester bij den Vader; hij is dus daar onzen voorspraak.

Hoe Christus voorbidt is ons niet duidelijk geopenbaard en het betaamt ons daarom met eerbied over deze zaak te spreken, en niet verder in de verborgenheid des hemels in te dringen, dan wij Gods Woord tot leidsman hebben. Wij weten echter dat het niet bestaat in een ootmoedig smeeken voor den troon van God; want dit behoort tehuis hier op aarde in den staat zijner vernedering, maar niet in den hemel, waar hij, de verheerlijkte Middelaar op den troon der genade is. Ook is het geen bidden om den Vader te bewegen, zijne schatten uit te storten. Neen, Gel.! het was liefde in de boezem des Vaders, die Hem bewoog zijnen Zoon een offer voor onze zonden te maken; het is liefde voor zondaren dat de Vader bewogen heeft zijnen Zoon tot Borg en Middelaar aan te stellen. De gedachte welke dikwijls huisvest in het hart

van den mensch, dat de Vader een strenge Rechter is die bewogen moet worden, medelijden te hebben met arme zondaren, door het bloed en de voorbidding van Christus, is der goddelijke liefde onwaardig, welke echter zoo groot was, dat Hij zijn eenigen Zoon niet gespaard heeft. Evenzeer is die gedachte verwoestend voor het hart van den mensch, want ze sluit zijn hart voor God. Het denkbeeld dat de Vader bewogen moet worden door den Zoon, wordt zelfs maar al te dikwijls in den boezem van Gods kinderen gevonden, weshalve Christus zegt: "En ik zeg u niet dat ik den Vader voor u bidden zal; want de Vader zelf heeft u lief." (Joh. 16: 26, 27). De voorbidding van Christus is dus geen ootmoedig smeeken om de Vader te bewegen dat Hij ons zegene. De voorbidding van Christus wordt opgeklaard, door het voorbeeld van den Hoogepriester onder Israel. Nadat deze geofferd had voor zich zelve en het volk, nam het bloed en ging als de vertegenwoordiger van het gansche volk, dragende de namen der twaalf stammen op zijnen borst, in het binnenste heiligdom voor God; dus als voorspraak en verzoener des volks, bij God intredende. Zoo is ook Christus, als onzen grooten Hoogepriester en Borg, ingegaan met zijn eigen bloed om nu voor God te verschijnen voor ons. Een ander voorbeeld hoe Christus voorbidt, hebben wij in het Hoogepriesterlijk gebed, nog op aarde zijnde, uitgesproken, als hij zeide: "Vader! ik wil dat daar ik ben ook die bij mij zijn, die Gij mij gegeven hebt." Dit "Vader! ik wil," moet nu niet beschouwd worden als eenen stouten eisch, maar als de uitdrukking van zijnen wil gegrond op het genadeverbond, waarin de Vader aan den Zoon beloofd heeft, "dat hij hem de einden der aarde tot zijne bezitting, en de heidenen tot zijn erfdeel zou geven; en, als hij zijne ziel tot een schuldoffer gesteld zal hebben, dan zal hij zaad zien." Een derde voorbeeld waardoor wij het wellicht kunnen ophelderen, is de geschiedenis van twee broeders; de oudste had door groote daden het vaderland gered, maar daarin zijnen arm verloren; de jongste had zich schuldig gemaakt aan overtreding der wet, en stond voor den rechter om veroordeeld te worden. Eer echter het vonnis uitgesproken was, komt de oudste broeder in de rechtszaal; en, zonder een woord te spreken,

steekt hij de stomp van zijn afgezetten arm omhoog. De rechters, gedachtig aan hetgeen hij gedaan had, spreken zijnen broeder vrij. Wij gelooven dus dat de voorbidding van Christus hierin bestaat dat hij zich met zijn menschelijk lichaam, hetwelk hij geofferd heeft tot verzoening voor de zonden zijns volks, vertoont in de tegenwoordigheid Gods en dus de vervulling van de beloften des Vaders, en evenzeer de toepassing der zaligheid, die hij door zijnen dood verdiend heeft, vraagt voor allen waarvoor hij gestorven is. Wat zijn nu de vruchten van deze voorbidding? De eerste vrucht is de rechtvaardigmaking. Wanneer een zondaar veroordeeld staat voor Gods gericht, en het uur der minne gekomen is voor zoo iemand om deelgenoot te worden van Christus verdiensten, dan treedt hij voor den zondaar in, en het luidt in het goddelijk gericht: "Verlos hem, dat hij in het verderf niet dale, ik heb de verzoening gevonden." (Job 33: 24). De zondaar gaat nu uit als een gerechtvaardigd mensch; wedergeboren uit water en Geest, heeft hij behoefte aan gemeenschap met God, en die gemeenschap zoekt de ziel door het gebed, door de openbare godsdienstoefening, en door al de middelen, welke de Heere heeft ingesteld. Echter de beste werken van Gods kinderen, zijn met zonden bevlekt en kunnen dus niet aangenaam zijn voor God, en daarom kan de ziel daarin geene zaligheid smaken. Wij hebben Christus, als onze Voorbidder noodig, en de gebrekkige gebeden van Gods volk, rijzen op tot God als een liefelijk reukwerk, geheiligd door de voorbidding van den grooten Hoogepriester. De ziel geniet wederkeerig door bemiddeling van dezen voorspraak, niet alleen de goedkeuring van God in zijn hart; maar gevoelt zich zalig in de gemeenschap met God, als een verzoend Vader, in het aangezicht van Jezus Christus. De zaligheid die genoten wordt wanneer zij door den grooten Hoogepriester met vrijmoedigheid tot het wijnhuis des Vaders naderen, en hij de liefde, als zijn banier over hen uitbreidt, laat zich beter gevoelen dan beschrijven. Zij kunnen dan zeggen: "Zijne linkerhand zij onder mijn hoofd, en zijne rechterhand omhelze mij." Zij gelooven dan reeds dat Jezus volkomen kan zaligmaken. Echter deze gemeenschap met God is dikwijls van korten duur, want het bedrieglijk

hart leidt ter zijden af, en zij vallen in zonde. Nu verbergt God zijn aangezicht en de ziel wordt ontroerd. De harp, waarmede hij zoo even den Heere loofde, "De Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken," hangt nu aan de wilgen, want de zonde heeft hem uit het rechte verband gerukt; en, indien hij nu geen Borg, en medelijdend Hoogepriester had, zoo was hij hopeloos verloren. Hier heeft hij dus behoefte aan eene Voorspraak, eene Priester, die hem bij vernieuwing verzoent met God; niet door eene nieuwe offerande, maar door zijne voorspraak, gegrond op zijn eigen bloed, waardoor hij eene eeuwige verlossing teweeggebracht heeft. Daarom zegt Johannes: "Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben eene voorspraak bij den Vader, Jezus Christus den rechtvaardigen, en hij is eene verzoening voor onze zonden." Het is dus bij vernieuwing de Christus die den zondaar in de gemeenschap met God brengt. En zoo gaat dat van dag tot dag, want de kinderen van God verbreken zoo gedurig de gemeenschap met God door de zonde; Christus, echter, als hunne voorspraak bij den Vader, is altoos bereid, als de barmhartige Hoogepriester, verzoening voor hun te doen, en dus de gemeenschap tusschen de ziel en God op te houden door zijne voorbidding. Het is echter niet alleen de inwonende zonde, waarom de Christen eene verzoenende voorspraak in den hemel noodig heeft; maar hij heeft eenen vijand, die omgaat als eenen brieschende leeuw, zoekende hem te verslinden, en deze weet dat hij de kinderen van God geen kwaad kan doen wanneer zij in het licht van Gods aangezicht wandelen. Daarom zoekt hij hen niet alleen te verleiden, maar hij beschuldigt hen voor God. En hoe vreemd dit ook moge schijnen, het is nochtans de leer des bijbels. In Zach. 3: 1—5 hebben wij niet alleen de Hoogepriester Josua in zijne vuile kleederen voor God, maar de satan aan zijne rechterhand. Ja, kinderen van God! de satan zoekt u eerst tot zonde te verleiden, en dan aan te klagen bij den Heer. Daarom zeide Christus tot Petrus: "Simon, Simon! de satan heeft ulieden zeer begeerd om te ziften als de tarwe." In de openbaring wordt hij genoemd de verklager der broederen die hen verklaagde voor onzen God dag en nacht. En wat dunkt u, Gel.! hoe zou het met Jozua gegaan

zijn, toen hij daar in vuile kleederen met den satan aan zijne rechterhand voor God stond, indien hij geene Voorspraak had? Gij weet het, kinderen Gods! wanneer de satan u wijst op uwe zonden dat gij dikwijls geen woord ter verontschuldiging hebt in te brengen. Maar den blik des geloofs op Christus geslagen, als de groote Voorspraak; dan heet het: "De Heere schelde u, gij satan! ja, de Heere schelde u die Jerusalem verkiest." Tot Jozua was het: "Ziet ik heb uwe ongerechtigheid van u weggenomen, en ik zal u wisselkleederen aandoen." En hoe het met Petrus zoude afloopen, indien de satan hem siften kon, is openbaar uit de schandelijke verloochening van zijnen Meester, en hij was voor eeuwig verloren geweest, indien Jezus niet gezegd had: "Ik heb voor u gebeden dat uw geloof niet ophoude."

Gij ziet dus, Gel.! hoe noodzakelijk het is in den strijd met deze onzichtbare macht der duisternis, eene goddelijke voorspraak in den hemel te hebben, die op al de beschuldigingen des satans kan antwoorden. Christus is dus ook hier volkomen bekwaam om zalig te maken degenen die door hem tot God gaan.

Er is nog eene andere vrucht van Christus voorbidding; n. l. de heiligmaking der ziel. De Christen is niet volkomen zalig, zoo lang hij het vergif der zonde in zijnen boezem voelt. Hij moge gerechtvaardigd zijn, en eenen vrijen toegang hebben tot God, om dagelijks verzoening te ontvangen; hij kan zich niet volkomen zalig gevoelen, zoo hij niet geheel en al van de zonden verlost is. Hij moet daarom zoo gedurig uitroepen: "Ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods?" De heiligmaking des zondaars, is het werk des H. G. Die Geest is de vrucht van Christus verdiensten, en hij wordt toegepast op grond van zijne voorbidding. Daarom zeide Christus "En ik zal den Vader bidden, en hij zal u eenen anderen Trooster geven, opdat hij bij u blijve in der eeuwigheid, namelijk de Geest der Waarheid." Het is die Geest der Waarheid welke het nieuwe leven kweekt in de ziel, en de Christen bekwaam maakt om niet alleen tegen de zonde te strijden, maar te overwinnen. En wanneer de ziel door de zonde dien Geest bedroeft, zoodat hij van hem schijnt te wijken, hij verlaat hem echter niet; want de groote voorspraak

bidt: "Heilig ze in uwe Waarheid, uw Woord is de Waarheid." "Vader! ik wil, dat waar ik ben, ook die bij mij zijn, die gij mij gegeven hebt." Dus wordt het werk der heiligmaking voortgezet in de ziel door den H. G. in de dagelijksche afsterving van den ouden, en de opstanding van den nieuwen mensch; totdat het uur van verlossing gekomen is, en het lichaam der zonde tot de aarde keert, en de ziel, gewasschen in het bloed des Lams en geheiligd door den Geest Gods, zonder vlek of rimpel hierboven verschijnt. Dus is Christus ook hier wederom volkomen bekwaam om zalig te maken; dewijl Hij ons geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigmaking, en heiligmaking en verlossing. Christus heeft dus de ziel volkomen zalig gemaakt; en het lichaam, dat nu in verderfelijkheid gezaaid wordt, zal eenmaal door zijne kracht in onverderfelijkheid opstaan, om met de ziel hereenigd, eene volkomene zaligheid te genieten.

Indien de verheerlijkte mensch nu de overtuiging heeft, dat die zaligheid eeuwig duurt, zoo is hij volkomen zalig; en deze overtuiging hebben de hemelburgers, wat zeg ik! de kinderen Gods hebben ze hier reeds. Paulus heeft voor achttien honderd jaar reeds deze triumf-taal doen hooren: "Dat noch hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel, ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heer." Deze overtuiging der gezaligden in den hemel rust niet op de daadzaak dat zij in den hemel zijn, noch omdat ze verlost zijn van alle zonde; want de engelen die eens volmaakt heilig waren en den troon van God omringden met hunne Halleluja's, zijn nedergestort in den diepsten afgrond omdat ze hun beginsel niet bewaard hebben. Er bestaat dus niets in de gezaligden zelve wat hun eenen waarborg geeft dat ze nimmer uit het paradijs verdreven zullen worden, maar de waarborg is in den tekst, wanneer Paulus zegt: "Alzoo hij altijd leeft om voor hen te bidden." Christus zal dus voor eeuwig het hoofd der gemeente en de ware wijnstok zijn, waaruit de zaligheid zal vloeien door al de leden. De zekerheid der zaligheid bestaat dus in de eenheid der geloovigen met Christus. Hij is een eeuwige Hoogepriester; "want de wet stelt tot Hoogepriester, menschen die zwakheid hebben; maar het woord

der eedzweering, die na de wet is, stelt den Zoon die in eeuwigheid geheiligd is." In het boek der Openbaring, waar het gordijn des hemels een weinig wordt ter zijde geschoven, wordt de zaligheid in Christus beschreven: "Want het Lam, dat in het midden des troons is, zal hen weiden, en zal hun een leidsman zijn tot levende fonteinen der wateren, en God zal alle tranen van hunne oogen afwisschen." Dit vers volgt onmiddelijk op eene beschrijving van de zegeningen des hemels; n. l.: "Zij zullen niet hongeren, noch dorsten, en de zon zal op hen niet vallen." En waarom niet? Want het Lam, het Lam, zal ze dekken. Christus kan dus volkomen zaligmaken, omdat hij altoos leeft om voor zijn volk te bidden en als de eeuwige Hoogepriester hen eeuwig kan zegenen. Wat dunkt u nu, kinderen Gods! van den Christus, is hij bekwaam om u volkomen zalig te maken? Hij, door God aangesteld als uwe Hoogepriester, heeft door zijne eigene goddelijke offerande, niet alleen uwe schuld weggenomen, maar den hemel vervuld met schatten, en is nu als uwe voorspraak bij den Vader, om door zijne bemiddeling deze schatten over u uit te storten. Wanneer gij zondigt, hij is uwe voorspraak; als de satan u beschuldigt, hij is daar als uwe Borg en Hoogepriester, die den satan scheldt; maar u bekleedt met wisselkleederen en eenen reinen hoed op uw hoofd zet. Hij is het die door zijne voorbidding u den H. G. zendt, en die u reinigen zal van al uwe zonden; die u, als het Lam Gods, voor eeuwig zal spijzigen met de vruchten van den boom des levens, en u zal leiden aan de stroomen des levenden waters. Wat dunkt u, is het te veel gezegd van den Apostel, "dat hij volkomen kan zaligmaken degenen die door hem tot God gaan; alzoo hij altijd leeft om voor hen te bidden?" Neen, gij gelooft het allen, dat Christus volkomen kan zaligmaken. Maar is die zaligheid voor alle menschen, zoo neen, hoe kan ik weten dat ze voor mij is? Paulus zegt: "Degenen die door hem tot God gaan."

III.

Wie zullen deze volkomene zaligheid deelachtig worden? De tekst zegt: "Die door hem tot God gaan." Wij hebben gezien dat de zonde eene groote scheidsmuur geworpen heeft tusschen God en den zondaar; zoodat het dus onmogelijk is dat er gemeen-

schap kan zijn, zonder opruiming van zonde, door een derden persoon; die, om zoo te spreken, een midden-standpunt bekleedt tusschen God en den mensch; een persoon, waardig genoeg om aan de rechterhand des Vaders te staan, en die nochtans zoo laag kan afdalen, dat hij zich niet schaamt arme zondaren bij de hand te nemen en ze broeders te noemen—een persoon, die voor eeuwig in den boezem des Vaders was, en nochtans in den tijd uit eene vrouw geboren werd. Hij is dus, gelijk Jacobs ladder, die met den eenen voet als op de aarde kan staan, en met den anderen op den troon Gods; en dus een band van eenheid, eene koninklijke weg is, langs welken hemel en aarde gemeenschap zou kunnen hebben. Deze koninklijke weg, de geestelijke ladder Jacobs, is niemand anders, dan Christus. Hij getuigt van zich zelven: "Ik ben de weg, en de waarheid en het leven. Niemand komt tot den Vader dan door mij." (Joh. 14: 6). Bij een andere gelegenheid zeide hij: "Ik ben de deur; indien iemand door mij ingaat die zal behouden worden; en hij zal ingaan en uitgaan en weide vinden." (Joh. 10: 9). Verbeelt u nu eene stad, vervuld met koninklijke schatten, omringd aan alle zijden door een hoogen muur, hebbende slechts *eene* poort, en *eene* rechte koninklijke weg, die deze stad in gemeenschap brengt met de plaats, waar zich duizende arme ellendigen bevinden, tot wie de koning zijne gezanten zendt met de blijde boodschap, dat zij ter vervulling hunner behoeften, deelgenooten zijner schatten kunnen worden; dat alle dingen gereed zijn; de poort open, de weg bereid, de koning bereid om hen met opene armen te ontvangen. Indien er nu gevraagd wordt: Wie zullen deze groote schatten genieten? is dan niet het antwoord als uit eenen mond: Allen, zonder onderscheid van staat, rang, goed of kwaad, goddeloos of deugdzaam, allen,—die langs den koninklijken weg, door de poort in de stad komen en dus tot den koning naderen in zijn eigen weg; alleen deze, maar ook deze alleen, zullen die schatten genieten. Dit is de wijze, Gel.! waarop God met arme zondaren handelt. Hij heeft den hemel vervuld met goederen; hij heeft de bruiloft des Lams bereid, en zijt verzekerd, wanneer God de bruiloft bereid, dat er genoeg is voor u allen. Hij zendt zijne dienstknech-

ten uit om te zeggen dat alle dingen gereed zijn. Hij heeft de nieuwe en levende weg ingewijd door het bloed van zijn eigen Zoon. En vraagt gij nu, wie zullen de schatten des hemels genieten, en dus volkomen zalig worden? het antwoord is niet de brave, de deugdzame, de rechtzinnige; maar die door die nieuwe en levende weg tot God gaan; die door den Zoon tot den Vader naderen; deze, en deze alleen, zullen deelgenooten zijn van de volkomene zaligheid. Christus, is dus de weg tot den Vader, alle andere wegen zijn bijpaden. Christus is de deur; die over de muur tracht te klimmen, is een dief en moordenaar, en hij zal nederstorten in den diepsten afgrond.. Maar wat meent het nu door den Zoon tot den Vader te gaan? In hem te gelooven, hem te gebruiken, en te omhelzen zooals hij van den Vader gegeven is tot rechtvaardigmaking, heiligmaking, en volkomene verlossing. Dus alle dingen zijn in hem te vinden. God is niet genaakbaar dan in Christus; neen, Hij is een verterend vuur voor den zondaar, en wij noodigen u niet tot een eeuwige gloed. Wij hebben niet meer recht om tot God te naderen, dan het volk Israels had, om in het binnenste heiligdom te treden, maar wij moeten naderen door den grooten Hoogepriester. In hem is God genaakbaar voor de grootste der zondaren, "want God was in Christus, de wereld met zich zelven verzoenende." Wanneer een zondaar door het licht van Gods Geest ziet, dat hij verloren is, en zich afgesneden gevoelt van de bron des levens, met het pak der zonde beladen, herwaarts en derwaarts ziet, niet wetende waar hij eene weg van behoudenis zal vinden, en nochtans vluchten moet om zijns levens wil; en in den angst zijner ziel uitroept: "Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?" Het antwoord is: "Gelooft in den Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden;" gaat door den grooten Hoogepriester tot God en gij zult welkom zijn. Wanneer nu deze boodschap geloofd wordt op grond van Gods beloften en de mensch alles laat varen, wat hij in zich zelven heeft en zich werpt in de armen van hem, die gezegd heeft "Komt allen tot mij, die vermoeid en belast zijt, en ik zal u rust geven," zoo wordt hij door het geloof vereenigd met Christus. Vereenigd nu, zoo wordt hij niet meer beschouwd als een zondaar die van verre moet

staan, maar in Christus als zijn Borg en Hoogepriester nadert hij met vrijmoedigheid tot den Vader, en wordt deelgenoot van de schatten des hemels. Die dus door Christus tot God gaat en het leven vindt buiten zich zelven, die is op den koninklijken weg; en naarmate hij nu gebruik van dezen weg maakt, zal zijne reis voorspoedig zijn en het licht van den Berg Zions door het oog des geloofs gezien worden. Het blijft echter waarheid, om bij vernieuwing en duizendmaal bij vernieuwing door Christus tot den Vader te gaan; en dit zal eeuwig duren, en daarom zal de zaligheid niet ophouden, maar eene eeuwige volkomene zaligheid voor allen zijn die door hem tot den Vader gaan. Laat ons nu met een kort woord ter toepassing eindigen.

In de eerste plaats vragen wij u, die van u zelven gelooft, dat gij door Christus tot den Vader gaat, en dus door het geloof in den Middelaar een vrijen toegang tot de schatten des hemels hebt; schat gij dit onuitsprekelijke voorrecht, en bezit gij het met blijde dankbaarheid? Gedenk eens wat u te beurt gevallen is; en blik eens terug op uwe treurig eertijds, toen gij beladen met schuld, gewenteld in uw bloed, op de vlakte des velds laagt en niemand medelijden met u had, gescheiden van uwen God. Doch welk eene omkeering! Nu deelgenoot van eene volkomene zaligheid, een vrije toegang tot den troon der genade, en dat door bemiddeling van Gods eigen Zoon. Of was het geen voorrecht voor dien man, die den dood verdiend had, maar door bemiddeling van des konings zoon, niet alleen vergeving voor zijne misdaad, maar de vrijheid verkrijgt om aan de hand van den zoon tot den koning te naderen. Is uw voorrecht niet onuitsprekelijk grooter, daar gij als een arme zondaar de vrijheid hebt om te naderen tot den koning der koningen, door Gods eigen Zoon? En dat niet slechts eenmaal, maar elk oogenblik van uw leven, onder alle omstandigheden, met alle uwe begeerten, en dat niet alleen wanneer gij met lust en ijver in zijne geboden wandelt, maar ook dan, wanneer gij overtreden hebt, dat dagelijks geschiedt, dan zeg ik, hebt gij eene voorspraak bij den Vader. Gevoelt gij u een zondaar te zijn, gij hebt de vrijheid, dagelijks bij vernieuwing door den grooten Hoogepriester tot het bloed der verzoening te gaan. Gevoelt gij

u arm, door Jezus Christus, zijt gij deelgenoot eener volkomene zaligheid; en gij gelooft immers wel, hoe groot ook uwe armoede, hoe uitgebreid de behoeften eener onsterfelijke ziel moge zijn, dat de rijkdom Gods genoegzaam is om u volkomen zalig te maken? O, hoe blijde en dankbaar zoudt gij niet zijn, indien gij, arm zijnde, toegang hadt tot de schatten eens konings; hoe veel grooter is uw voorrecht. kinderen Gods, die met al uwe ellenden den toegang hebt tot eene zaligheid "die geen oog gezien, geen oor gehoord, noch ooit in eens menschen hart is opgekomen. Gevoelt gij u te zwak in den strijd tegen de zonde, geen nood, zoo gij waarlijk begeert te strijden, al zijn het slechts gebrekkige verzuchtingen uwer ziel, de barmhartige Hoogepriester, die in alles verzocht is als wij, en daarom medelijden met ons kan hebben, is aan de rechterhand des Vaders. Daar bidt hij, dat uw geloof niet ophoude; en, uit kracht van zijne voorspraak, ontvangt gij kracht van boven om niet alleen te staan en te strijden, maar in hem te overwinnen. Wanneer de satan u beschuldigt en begeert te ziften als de tarwe—en ongelukkig die in de zeef van den vorst der duisternis komt en geen voorspraak bij den Vader heeft—die door den Zoon tot den Vader gaat, en dus eene voorspraak hebt bij hem die de satan overwonnen en hem zijne vaten ontroofd heeft, hij dekt u onder zijne goddelijke handen. En deze vrijheid om door den grooten Hoogepriester tot den Vader te gaan, zal niet ophouden bij den dood; neen, zij zal eerst dan volkomen zijn, wanneer deze groote Hoogepriester zijne zegenende handen over u zal uitbreiden, en u als zijne kudde zal leiden in de grazige weiden van het paradijs hierboven, en doen nederliggen aan de oevers van zeer stille wateren, de wateren des levens, voortvloeiende uit den troon des Lams. Wat dunkt u kinderen Gods, is uw voorrecht niet grooter dan dat der engelen? Want, zijt gij het niet. die uit den poel der zonde getrokken zijt en door den nieuwen en levenden weg van Gods Zoon tot den Vader gebracht, daar uw oudsten Broeder als uw vleesch en been, tot uwen Borg en Hoogepriester aan de rechterhand des Vaders hebt, dragende, gelijk de Hoogepriester van Israel, de namen van het geestelijke Israel op zijne borst? Gij zijt dus in Christus verhoogd boven de engelen.

Indien gij nu deze voorrechten met dankbaarheid bezit, zoo zult gij ze naarstig gebruiken voor het doel, waartoe ze u geschonken zijn. Want dat God u dezen weg geopend heeft, toont aan, dat gij er behoefte aan hebt. Hoe staat het nu met uw dagelijksch leven voor God? Hebt gij wat te doen voor uwen grooten Hoogepriester in het hof des hemels? De man Gods vroeg eens eene vrouw: Of er iets te doen was voor haar bij den koning? en zij antwoorde: Ik woon in het midden mijns volks. Gaat het u ook zoo, als Christus u vraagt: Is er iets te doen bij den Vader voor u, dat gij door daden zegt, ik woon in het midden mijner bezitting? De reden, Gel.! dat wij zoo weinig van de goederen des hemels genieten; dat er zoo weinig wasdom is in het geestelijke leven; en dat er zoo weinig van Christus gesproken wordt, als een volkomen Zaligmaker, is, dewijl wij in den regel zoo geesteloos zijn. De oorzaak hiervan is te vinden niet in Christus, maar in ons. Er is geen levendige geloovige gemeenschap genoeg met den Vader door den Zoon. Vraag het u zelve, nadert gij tot God in het verborgene, in uw huiselijken godsdienst, en in het openbaar, met de diepste overtuiging dat gij alleen vrijheid hebt te komen in het bloed van Christus en dat uwe beste werken met zonde bevlekt zijn? De vraag is niet of gij dit met den mond belijdt, maar of gij het in uwe ziel gevoelt wanneer gij uwe knieen voor God buigt, dat het alleen in den naam van Jezus is, dat gij verhoord wordt. O, Gel.! hoe weinig wordt er zoo geworsteld met God in den naam van Christus. Wanneer de algenoegzame voorspraak van den grooten Hoogepriester gelooft wordt, zoo zullen wij niet alleen verfoeien de heiligen der Roomsche kerk, maar ook de heiligen in ons eigen hart. Want wie weet niet, die zijn eigen hart kent, dat hij dikwijls hoopt op verhooring des gebeds, naarmate hij zich aangedaan gevoelt en vrijheid meent te hebben tot God te komen, wanneer hij een verbroken hart heeft en tranen kan schreien. Deze dingen zijn goed, maar ziet toe, dat gij van deze dingen geenen weg maakt om tot God te gaan, want dan zijn ze niet beter dan de heiligen der Roomsche kerk. De grond van vrijmoedigheid is niet *in*, maar *buiten* ons in Christus. In hem hebben al de geloovigen vrijheid tot God te gaan; de zwakken

zoowel als de sterken, en dat onder alle omstandigheden. Daarom, Gel.! het is ons voorrecht en onze roeping veel gebruik te maken van Christus als onze voorspraak bij den Vader. God eischt het; Christus is altoos bereid en nimmer moede voor ons intetreden bij den Vader. Wij hebben altoos behoefte om door hem tot God te gaan. Wanneer wij gezondigd hebben, of in verzoeking des satans zijn, of behoefte hebben om kracht van boven te ontvangen tegen de zonde, of wat ons ook moge ontbreken, in alles en ten allen tijde hebben wij een voorspraak bij den Vader. "Dewijl wij dan vrijmoedigheid hebben, om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus, en dewijl wij hebben eenen grooten Hoogepriester over het huis Gods, zoo laat ons toegaan met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, onze harten gereinigd zijnde van het kwaad geweten en het lichaam gewasschen zijnde met rein water." Werpt dan uwe vrijmoedigheid niet weg, door te leven in de zonde, noch door een grond in u zelven te zoeken; want het bloed van Jezus Christus reinigt ons van alle zonden, en hij kan volkomenlijk zalig maken; alzoo hij altijd leeft om voor hen te bidden.

En nu noch een enkel woord tot u die geene deelgenooten zijt dezer groote zaligheid. Gij kunt niet ontkennen, Gel.! dat ook gij behoefte hebt aan deze zaligheid; want gij zijt niet beter van natuur dan de kinderen Gods, maar moet met hen bekennen dat gij afgesneden zijt van uwen God, en daarom, arm, blind, naakt en jammerlijk. Gij gevoelt u niet gelukkig, want gij zijt een dwalend mensch, die in het duistere omtast; elk oogenblik in gevaar neder te storten in eenen verschrikkelijken afgrond. Gij weet dat elke stap de mensch nader brengt aan een einde, waarvoor hij huivert. En wie rijzen de haren niet ten berge, wanneer hij met bedaardheid denkt wat het is eeuwig, eeuwig van God vervreemd te zijn en te verkeeren in de buitenste duisternis, zonder ooit eenen enkelen straal van hoop te zien, en dat niet voor honderden of duizenden van jaren, maar voor eeuwig; want daar zal geene tijd meer zijn om te rekenen bij dagen en jaren, maar het zal enkel nacht zijn zonder einde. En ofschoon velen uwer reeds jaren in zulk een ongelukkigen toestand omgedoold hebben,

niettegenstaande gij van uwe jeugd af, zijt toegeroepen: "Dit is de weg, wandelt in dezelve," zoo zijt gij voortgegaan op uw dwaalspoor en zijt thans verder van God, en bijgevolg, nader aan uw verschrikkelijk einde, dan gij ooit geweest zijt. Gij zijt echter nog in het heden der genade, en God biedt u allen, ja, de grootste der zondaren, op dit oogenblik eene volkomene zaligheid aan, niet in u zelven, maar in Christus de groote Hoogepriester. In hem is volkomene zaligheid voor u allen, en dat om niet; want het is verdiend door het lijden van Christus voor allen die door hem tot God gaan, en voor die alleen. Verstaat het daarom, Gel.! wat Gods weg is. Het is door Christus tot God te gaan, in hem te gelooven, u zelven voor tijd en eeuwigheid aan hem toe te vertrouwen, en dat niet, omdat gij braaf en godsdienstig zijt, niet, omdat gij tot de kerk behoort en gereformeerd zijt, noch ook, omdat gij tranen kunt schreien over uwe zonden; maar, omdat God in zijn Woord u noodigt, om als een arm, ellendig, dood en doemschuldig zondaar, in den nieuwen en levenden weg, door het bloed van Christus, de toevlucht te nemen tot zijne genade. Maar komen moet gij, of verloren gaan; want het is, zooals wij gezegd hebben; daar is maar *een* weg, die tot den Vader leidt, maar *eene* deur, door welke gij in het nieuw Jeruzalem kunt ingaan—de weg des geloofs in Christus. Er is maar *een* kanaal door hetwelk de zegeningen des hemels vloeien; het is de groote Hoogepriester aan de rechterhand des Vaders. Dit is de koninklijke weg, waarop de dwaze zelfs niet zal dwalen, maar al wie deze bewandelen, zullen eene volkomene zaligheid genieten. Allen, echter, die niet door den Zoon tot den Vader gaan, moeten noodzakelijk verloren gaan; niet, omdat er geen zaligheid voor hen is; want het bloed van Gods Zoon is van oneindige waarde, noch, omdat ze onmachtig zijn; want God wil alles uit genade schenken, het geloof zoowel als de zaligheid zelve. Neen, Christus zelf geeft ons de ware reden waarom menschen onder het licht der Waarheid verloren gaan: "Gij wilt tot mij niet komen, opdat gij het leven zoudt hebben." Komt dan tot hem; komt heden, opdat gij leven moogt in eeuwigheid, Amen.

VII.

Abrahams Voorbeeld.

Abrahams Voorbeeld.

TEKST. GENESIS 13 : 5—17.

"En Lot, die met Abram toog, had ook schapen en runderen en tenten. En dat land droeg hen niet, om zamen te wonen; want hunne have was vele, zoodat zij zamen niet konden wonen. En er was twist tusschen de herders van Abrams vee, en tusschen de herders van Lots vee. Ook woonden toen de Kanaanieten en Ferezieten in dat land. En Abram zeide tot Lot: Laat toch geene twisting zijn tusschen mij en tusschen u, en tusschen mijne herders en tusschen uwe herders; want wij zijn mannen broeders. Is niet het gansche land voor uw aangezicht? scheid u toch van mij; zoo gij de linkerhand kiest, zoo zal ik ter rechterhand gaan; en zoo gij de rechterhand, zoo zal ik ter linkerhand gaan. En Lot hief zijne oogen op, en hij zag de gansche vlakte der Jordaan, dat zij die geheel bevochtigde: eer de Heere Sodom en Gemorra verdorven had, was zij als de hof des Heeren, als Egypteland, als gij komt te Zoar. Zoo koos Lot voor zich de gansche vlakte der Jordaan, en Lot trok tegen het oosten; en zij werden gescheiden, de een van den ander. Abram dan woonde in het land Kanaan; en Lot woonde in de steden der vlakte, en sloeg tenten tot Sodom toe. En de mannen van Sodom waren boos, en groote zondaars tegen den Heere. En de Heere zeide tot Abram, nadat Lot van hem gescheiden was: Hef uwe oogen op, en zie van de plaats, waar gij zijt, noordwaarts en zuidwaarts, en oostwaarts en westwaarts. Want al dit land, dat gij ziet, zal Ik u geven, en aan uw zaad, tot in eeuwigheid. En Ik zal uw zaad stellen als het stof der aarde, zoodat indien iemand het stof der aarde zal kunnen tellen, zal ook uw zaad geteld worden. Maak u op, wandel door dit land, in zijne lengte en in zijne breedte; want Ik zal het u geven."

Paulus zegt: "Al de Schrift is van God ingegeven, en is nuttig tot leering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing die in de rechtvaardigheid is." En het doel waartoe God de Schrift zoo heeft ingegeven, dat zij door alle tijden, en in alle omstandigheden des levens tot leering, vermaning en verbetering kan dienen, wordt ons in het volgende vers meegedeeld: "opdat de mensch Gods volmaakt zij tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust." Hierom hebben wij die de einden der aarde bewonen, niet

alleen zulk een rijken schat van onderwijs in Gods Woord, maar ook zulk eene menigte van voorbeelden tot vermaning, waarschuwing, vertroosting en beschaving in de bijbelheiligen van vroegeren en lateren tijd. Hierom moest een Job zoo veel lijden; opdat een Jacobus ons zoude vermanen in het midden van den strijd des levens: "Mijne broeders! neemt tot een voorbeeld des lijdens en der lankmoedigheid de Profeten die in den naam des Heeren gesproken hebben. Gij hebt de verdraagzaamheid Jobs gehoord, en gij hebt het einde des Heeren gezien." Wanneer de Apostel ons eene beschrijving geeft van de straffen, die het volk Israels in de woestijn deden vallen, zoo zegt hij: "En deze dingen alle zijn hunlieden overkomen tot voorbeelden; en zijn beschreven tot waarschuwing van ons." Christus zelf toen hij zich zoo diep vernederde om de voeten te wasschen van zijne discipelen, zegt: "Gij heet mij Meester en Heer; en gij zegt wel, ik ben het. Indien dan ik, de Heer en Meester, uwe voeten gewasschen heb, zoo zijt ook gij schuldig, elkanders voeten te wasschen. Want ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat gelijkerwijs ik u gedaan heb, gijlieden ook doet." Wanneer Petrus christelijke huisknechten vermaant om hunne heeren onderdanig te zijn, zelfs den harden, zoo zegt hij: "Want dat is genade, indien iemand, om het geweten voor God, zwarigheid verdraagt, lijdende ten onrechte. Want wat lof is het, indien gij verdraagt, als gij zondigt, en daarom geslagen wordt? Maar indien gij wel doet, en daarover lijdt, dat is genade bij God." En nu bindt hij het op het geweten door hen te wijzen dat dit juist eens Christens roeping is, ten onrechte te lijden, onschuldig te zijn, en nochtans als schuldig behandeld te worden, zwarigheid te verdragen; "want zegt hij hiertoe zijt gij geroepen," dit is als Christen uwe bestemming, en waarom? "dewijl Christus voor ons geleden heeft, ons een voorbeeld nalatende;" opdat gij die u Christenen noemt, zijne voetstappen zoudt volgen. Wanneer de bijbel ons leert, hoe God het onmogelijke mogelijk maakt, door het geloovig gebed; zoo wijst hij ons op het voorbeeld van Elias. En opdat ons ongeloovig hart dat voorbeeld niet krachteloos zou maken door te zeggen ja; maar Elias was een groot profeet, een man Gods; maar wij die

zoo ver beneden hem zijn, kunnen niet hopen dat God, ons gelijk hem zal hooren; zoo voegt er den Apostel bij: "dat hij een mensch was, van gelijke beweging als wij." De Apostel gebruikt dus zijn voorbeeld om ons te bemoedigen in het gebed. Abraham wordt ons voorgesteld als den Vader der geloovigen. Zijn geloof staat geboekt tot een voorbeeld voor de gansche kerk ter navolging. Maar ook hier is het waar, met het geloof van Abram, wat wij zeiden van Elias. Hij streeft ons zoo ver vooruit, dat wij hem nauwelijks in de verte kunnen nastaren. Echter het groote geloof is niet de eenige deugd waarin Abraham ons ten voorbeeld kan strekken. Het gansche leven van den vriend Gods is rijk in leering. De geschiedenis u voorgelezen is een treffend voorbeeld van menschelijke grootmoedigheid, nederige toegevendheid, heilige verachting van de schatten der aarde. Deze geschiedenis voert ons niet op den berg der beproeving, om de grootheid van zijn geloof te aanschouwen in het offeren van zijn zoon; maar het voert ons in het practische leven van den aartsvader in den familiekring waar wij hem kunnen volgen, en zijn voorbeeld ons practische wijsheid kan leeren. Jehovah make ons nederig, opdat wij in onze bijzondere omstandigheden iets zullen leeren uit het voorbeeld van dezen vader der geloovigen. Wij wijzen u vervolgens op de geschiedenis

I. In den oorsprong en omstandigheden van het ongenoegen.

II. Hoe het opgeruimd werd door de edelmoedige wijsheid van Abram.

III. Hoe God deze daad van Abram met zijne goedkeuring bekroonde.

I.

Abram, de zoon van Terah, had in Ur der Chaldeen het gebod van God ontvangen, vaderland en vrienden te verlaten; en te gaan naar een land dat Jehovah hem wijzen zou. En Abram toog henen gelijk de Heer tot hem gesproken had, en Lot de zoon van Abrams broeder van Haran toog met hem. Deze twee vrienden togen dus te zamen naar het land dat Jehovah Abram beloofd had als eene erfelijke bezitting voor hem en zijn zaad. In dit

land der belofte, leefden zij als vreemdelingen trekkende van plaats tot plaats om weide te zoeken voor hunne kudden. Echter altoos onder het vaderlijk oog van Jehovah die geen mensch toeliet hen te onderdrukken; ook bestrafte hij koningen om hunnentwil, zeggende: "Tast mijne gezalfden niet aan, en doe mijne Profeten geen kwaad." Dus wandelden zij in veiligheid onder de schaduw des Almachtigen van volk tot volk; totdat Abram een groot herder-vorst geworden was, want de geschiedenis zegt: "Abram was zeer rijk, in vee, in zilver, en in goud." En hij ging, volgens zijne reizen van het zuiden tot Bethel toe, tot aan de plaats waar zijne tent in het begin geweest was. Abram had dus op zijne reizen naar het zuiden Bethels (Gods Huizen) opgericht, en op zijne terugreis kon het wel niet anders of het vrome hart van den vriend Gods moest bij dit Bethel zijne rustplaats nemen bij de plaats des altaars, dien hij in het eerst daar gemaakt had; en Abram heeft aldaar den naam des Heeren aangeroepen. Het Huis Gods was hem dierbaar; een altaar onder den blauwen hemel, in een vreemd land was hem eene heilige plek, omdat hij daar gemeenschap kon houden met zijn hemelschen vriend, door het plechtig aanroepen van Jehovahs naam. En Lot die met Abram toog, had ook schapen, en runderen en tenten. Lot was dus ook een rijk herder-vorst geworden. Hij ondervondt het wat God beloofd had aan Abram: "Ik zal zegenen die u zegenen." Het is dus beter met de vromen in het huis Gods de naam des Heeren aan te roepen, dan te wonen in de tenten der goddeloosheid. Ook Lot ondervondt het, dat de zegeningen des Heeren over Abram uitgestort op hem dropen, gelijk hij naderhand, al deze zegeningen, ja zijn eigen vrouw verloor, toen hij om zijns levens wil uit de tenten der goddeloosheid moest vluchten. Deze beide herder-vorsten leefden dus in vrede, en genoten de zegeningen des hemels in zulk een overvloed dat "het land hun niet droeg om zamen te wonen; want hunne have was veel, zoodat zij te zamen niet konden wonen." Maar het ging ook gelijk het gewoonlijk gaat, die goederen vermeerdert, vermeerdert smart, en de zegeningen zouden ook hier spoedig in eenen vloek veranderd zijn, indien Abram het niet door zijne wijsheid verhoed had. Het

vuur van twist begon reeds te ontbranden; "er was twist tusschen de herders van Abrams vee, en de herders van Lots vee. Ook woonden toen de Kanaanieten en de Ferezieten in dat land." De zegeningen Gods werden hier dus eene bron van twisting, en dat niettegenstaande zij in het midden der vijanden van Gods volk woonden. Dit moest hen ten minste ontzag ingeboezemd hebben, opdat de naam van Jehovah niet gelasterd zou worden. Daar waren zij vreemdelingen, belijders van den levenden God, broeders in een vreemd land, twistende met elkander over weilanden en waterputten, zoodat de wereld er mee spotte; "want de Kanaanieten woonden toen in het land." Dit was dus de verzwarende omstandigheid van dien twist, dat het geschiedde in het midden van de wereld. Broedertwist is altijd de groote breuk van de Kerk geweest. Men ontziet elkander niet in het beoorlogen, al woont men ook in het midden der Kanaanieten, die er den spot mee drijven, en de naam des Heeren lasteren. Abram zag echter de storm opkomen, de gezichtseinder was bedekt met duistere wolken der toekomst. Het vuur smeulde reeds onder de asch. De vonken van dit vuur werden gezien; spoedig breekt het uit, en ontbrandt de gansche familie. Abrams scherpen blik voorzag, dat dit ongenoegen tusschen zijne knechten en die van Lot eenen kwaden invloed zouden uitoefenen op de vriendschap tusschen hem en zijn vriend. Hij wist reeds duizend jaren voor dat het door den wijze man in het Spreukenboek gezegd was: "Het begin des krakeels is gelijk een die het water opening geeft; daarom verlaat den twist, eer hij zich vermengt." Abram wist reeds wat velen onder het licht van het Evangelie nog niet weten, ofschoon het 2865 jaren geleden is dat Salomon schreef: "Het is eere voor een man, van twist af te blijven; maar ieder dwaas zal er zich in mengen." Abram kon de gedachte niet dulden in zijnen boezem dat hij zulk een smaad op den dienst van Jehovah zou brengen. Hij was te Bethel, in het huis Gods geweest; hij had geofferd op het altaar des Heeren, de naam van Jehovah aangeroepen in het midden van een afgodisch volk. Hij stond daar, de vertegenwoordiger der gansche kerk, de olijfboom geplant in de beloften Gods, en zou die boom de wrange vruchten van Sodom dragen?

Hij stond daar als een licht in het midden der duistere wereld, en zou dat licht geen ander schijnsel geven dan twist en ongenoegen? Hij stond daar als de dienstknecht van den levenden God; en zullen de heidenen Jehovah niet beoordeelen uit zijne dienstknechten? Deze gedachte kon Abram niet dulden in zijnen boezem. De verwoesting van zijne familie, het verlies van Gods vriendelijk aangezicht en zijne vaderlijke leiding in een vreemd land; maar bovenal de eer van Jehovah, stonden als zoovele schrikbeelden voor den braven aartsvader. Hij wacht geen oogenblik. Hij vraagt niet wie de oorzaak van het ongenoegen is. Hij haast zich. Hij gedraagt zich als de minste in het oog van wereldwijzen; maar is groot in het oog van dien God, die zijn eigen Zoon niet spaarde, maar hem tot eenen Vredevorst gaf aan schuldige doemelingen. "En Abram zeide tot Lot"—wat zeide hij, dat Lot, of zijne herders, dit twistvuur ontstoken hadden? neen; hij werpt de schuld niet op een ander, noch onderzoekt niet naar die vuile geschiedenis; "hij haat zelfs den rok die met het vleesch bevlekt is." Eene zaak brandt in zijnen boezem. Hij kan niet leven in ongenoegen met zijnen vriend, *vrede* moet hij hebben. "En Abram zeide tot Lot: laat toch geene twisting zijn tusschen mij, (hij noemt zich zelven eerst) en tusschen u, en tusschen mijne herders en tusschen uwe herders;" en welke reden geeft hij? "want wij zijn mannen broeders," en daarom moesten zij niet twisten. Zij waren vreemdelingen in het land waarin zij woonden; zij waren bovendien bloedverwanten. Abram was Lots oom, maar er bestonden noch nauwere banden waardoor zij aan elkander verbonden waren. Zij waren dienstknechten van Jehovah, belijders van den waren godsdienst. Zij hadden *een* God, *een* Geest, *eene* hoop en konden dus niet leven in ongenoegen met elkander. Zij waren vreemdelingen niet slechts in het land Kanaan, maar zij beleden gasten en vreemdelingen te zijn in deze wereld; zoekers van een beter vaderland, een stad waar de Vredevorst zijn vredeschepter zwaait, over een land waar vrede vloeit als eene rivier. Hoe konden zij dan op reis derwaarts, hunnen kostelijken tijd verbeuzelen door te twisten bij den weg? Zij waren "mannen broeders" aan elkander verbonden door de teeder-

ste liefdebanden, en zij konden die banden niet losrukken door de ruwe hand van twist. Zij waren "mannen broeders" geroepen uit kracht van broederschap elkander te troosten, te bemoedigen en te versterken op den weg des levens; en zij konden niet beantwoorden aan deze roeping wanneer zij in ongenoegen leefden. Zij waren "mannen broeders" als broeders waren zij geroepen om te strijden tegen den gemeenen vijand, zij moesten zich dus dicht aaneensluiten, opdat de vijand geen voordeel op hen zou behalen. Zij waren "mannen broeders" die de wateren des levens moesten drinken uit dezelfde fontein, en God heeft zulk een verband gelegd tusschen broederliefde, en de gemeenschap met God dat hij die zijn broeder niet lief heeft, de liefde Gods in zijn hart niet ontvangen kan. "Die zegt, dat hij in het licht is, en zijnen broeder haat, die is in de duisternis tot nog toe. Die zijnen broeder lief heeft, blijft in het licht, en geene ergernis is in hem. Maar die zijnen broeder haat, is in de duisternis, en wandelt in de duisternis, en weet niet, waar hij henengaat; want de duisternis heeft zijne oogen verblind." (1 Joh. 2 : 9—11). Hij die in ongenoegen leeft met zijnen broeder, hem onbekwaam maakt te drinken uit de fontein des levenden waters; moet ook zelf in dorheid versmachten. Dit wist Abram en daarom luidt het: "laat er toch geene twisting zijn tusschen mij en u; want wij zijn "mannen broeders" Hier hebt gij dus de oorzaken Gel.! van het ongenoegen tusschen Abram en Lot: uitbreiding van bezitting, gebrek aan weiland en waterputten. Hier hebt gij de verzwarende omstandigheden; deze twist geschiedde in het midden van de wereld. De Kanaanieten en Ferezieten woonden toen in dat land. Maar wat nog erger is: Zij waren vreemdelingen in een vreemd land; ja wat meer is, zij waren van dezelfde familie, en bovenal zij waren belijders van denzelfden godsdienst. Niettegenstaande deze nauwe banden, begon het twistvuur reeds te ontvonken, en zou spoedig ontbrandt zijn, indien de scherpe blik van Abram die zwarte wolken niet gezien had, en zijne groote zelfverloochening hem niet in staat gesteld had, dien dreigenden storm af te wenden, eer hij door zijn verderfelijken invloed de aartsvaderlijke familie verwoest had. Toepassing zullen wij overlaten

voor een ieders geweten. Smeekende ondertusschen den H. G. dat hij zelf deze geschiedenis toepasse op ons als volk, als gemeente, en op ieder lid in het bijzonder; opdat ook wij naar het voorbeeld van Abram zeggen moge: "laat toch geene twisting zijn tusschen mij en u, "want wij zijn mannen broeders"—broeders uit hetzelfde land, broeders in belijdenis.

II.

Abram had gezegd: laat toch geene twisting zijn tusschen mij en u; want wij zijn mannen broeders." Hij was echter niet tevreden met te klagen dat het jammer was dat er ongenoegen bestond tusschen broeders, niet tevreden met het bepaald af te keuren; maar hij toont de oprechtheid van zijne afkeuring, door handen aan het werk te slaan. Hij maakt zich op, gaat naar Lots tent, niet om zijn recht te handhaven, of de schuld op Lot en zijne herderen te werpen; maar met de vermaning: "laat er geene twisting zijn tusschen mij en u; want wij zijn mannen broeders." En dat deze vermaning wel gemeend is toont hij door daden: "Is niet het gansche land voor uw aangezicht? Scheidt u van mij; zoo gij ter linkerhand kiest, zoo zal ik ter rechterhand gaan; en zoo gij ter rechterhand, zoo zal ik ter linkerhand gaan." Het zou eene moeielijke taak worden T.! om een ander voorbeeld zelfs in den bijbel te vinden waarin het practische leven, het beeld van Christus in zulke levendige kleuren gezien werd. Hier wordt het openbaar tot wat hoogte van edelmoedige zelfverloochening, de gevallen mensch door Gods genade in staat is. Het was geen kleine zaak voor Abram, de keus dus in handen van Lot te geven. Het grootste deel van zijnen rijkdom bestond in vee, hiervoor had hij niet alleen weide, maar waterputten noodig. Hij toonde dus dat hij de vrede wilde koopen, ten koste van zijn tijdelijk bestaan; ja liever zag dat zijn vee gebrek aan de noodige behoeften des levens had, dan twist met zijnen broeder. Maar om u deze daad van Abram naar waarde te doen schatten, zullen wij u eens schetsen hoe een wereldsch mensch, ja vele christenen in gelijke omstandigheden gesproken zouden hebben. Zouden velen onzer niet op de volgende wijze geredeneerd hebben: het spijt mij zeer dat er ongenoegen onstaan is, maar hoe kan ik het helpen? God heeft

mij gezegend, mijn vee is uitgebroken in menigte; en indien er geen weide of water genoeg is voor ons beiden, er is ten minste genoeg voor mijn vee; en het spreekt dus van zelf dat mijn broeder eene andere plaats moet zoeken. Hij is als kind des huizes behandeld, en nu zoude het immers gansch onbetamelijk zijn, dat ik plaats zou maken voor hem. Het land is mij van God gegeven, ik heb er dus het eerste recht op, en dit recht moet door Lot erkend worden; en indien hij dit niet verkiest te doen, zoo is hij verantwoordelijk voor de gevolgen. Ik heb het recht aan mijne zij, meer begeer ik niet, maar mijn recht moet ik hebben. Het spijt mij echter dat wij in ongenoegen komen, maar wat zal ik doen; ik kan toch mijn vee niet afschaffen, want daarin bestaat mijne roeping. Duizenden welke zich Christenen noemen, zouden zoo geredeneerd hebben. Het heeft waarlijk eene schoone schijn, want het rust geheel op eigen liefde, het eigen IK is de ziel van zulk eene handelwijze; het heeft meer van Kains beeld: "Ben ik mijns broeders hoeder?" dan van het zelfverloochenende beeld van Christus. Maar dit beeld van Christus wordt in al deszelfs luister gezien in Abram. Zijn gedrag openbaarde nederige zelfverloochening. Hij was de oudste van hun beiden, de persoon van het grootste belang, die door God zelf erfgenaam gemaakt was van het gansche land. Hij had dus recht om de keus voor zich zelven te houden, en van Lot gehoorzaamheid te vragen; maar in plaats van dus zijn gezag te handhaven, doet hij nederig afstand van alles, opdat hij vrede mocht hebben met zijnen broeder. Edelmoedige daad! Gode gelijk. Hoe zelden wordt gij gevonden onder de menschen! Hij vraagt niet eens een gelijke verdeeling van het land, maar geeft het alles in handen van Lot: kiest gij ter rechter-, zoo zal ik ter linkerhand gaan. Wie kan in ongenoegen komen met zulk eenen man. De wereld moge hem als onnoozel beschouwen, de engelen Gods zien met welgevallen neer, daar het beeld van God weer zoo luisterrijk schijnt in den gevallen, maar door genade hersteldem mensch. Ja, dit is groot te worden in vernedering, dit is toe te geven aan menschen, opdat wij de goedkeuring van God mogen hebben. Maar het gedrag van Abram was niet alleen eene zelfverloochenende nederigheid,

afstand doende van zijn wettig recht om vrede te hebben ; maar dit afstand doen van zijn recht ging vergezeld met tijdelijke schade. Hij wist heel goed dat het land hen beide niet houden kon, en dat er veel onderscheid was tusschen de rechter en de linkerhand. Hij wist heel goed dat de gansche vlakte der Jordaan was als de hof des Heeren, en niettegenstaande dit alles biedt hij Lot de volle keus aan ; opdat er geene twisting mocht zijn, " want zij waren mannen broeders." Hoe ver streeft den vader der geloovigen zijne geestelijke kinderen vooruit. Hoe menigeen leeft niet in onvrede met zijnen broeder, omdat hij dien broeder beleedigd heeft door woord en daad, en die niet zooveel liefde voor vrede heeft, noch zooveel achting voor het gebod van Christus : " Zoo gij dan uwe gave zult op het altaar offeren, en aldaar gedachtig wordt, dat uw broeder iets tegen u heeft, laat daar uwe gave voor het altaar, en ga heen, verzoen u eerst met uwen broeder, en kom dan en offer uwe gave." Het was dus volgens den Mond der Waarheid niet geoorloofd voor den Jood, zijne tijdelijke gave op het wereldlijk altaar te leggen, met het gevoel in den boezem dat zijn broeder iets tegen hem had. Zoude het dan geoorloofd zijn voor een Christen zijne knieen te buigen voor God, en de geestelijke gave des gebeds, te offeren op den geestelijken altaar in den hemel, terwijl hij weet dat zijn broeder iets tegen hem heeft? Ga heen, zegt Christus, verzoen u eerst met uwen broeder, en dan zal uwe gaaf aangenaam zijn bij God. " Ga en zeg met Abram : " Laat er geene twisting zijn tusschen mij en u, want wij zijn mannen broeders." Wordt het echter zoo zeldzaam gevonden vrede te zoeken door schuldbelijdenis, wanneer men vrede verbroken heeft ; o, hoeveel zeldzamer wordt het onder hen, die zich geloovige kinderen van Abram noemen gevonden om gelijk hij de vrede te zoeken met opoffering van recht ; wanneer ze uit kracht van ouderdom, wereldlijke, ja goddelijke wetten, het recht aan hunne zijde hebben, om dan de voetstappen van Christus en den Vader der geloovigen te drukken ; " die als hij gescholden werd niet wederschold, en als hij leed niet dreigde," en met Abram heen te gaan naar den man die ons beleedigd heeft, of met wien wij in ongenoegen leven en zeggen : " laat er toch geene twis-

ting zijn tusschen mij en u; want wij zijn mannen broeders." Zoo laag kan den mensch, wat zeg ik, de Christen niet bukken. Neen, om het beeld van God, die zijn eigen Zoon vernederde tot de schandelijke dood des kruizes, zoo luisterrijk te vertoonen, daartoe is de wereld niet in staat, noch wereldschgezinde Christenen. Het wordt gevonden in den Zoon van God, en den vriend Gods; maar indien wij discipelen van den eersten, en kinderen van den laatsten willen heeten, zoo moet het toch ons doel zijn al is het ook vallende en opstaande, ja kruipende deze voetstappen te volgen, zullen wij bij het einde onzer reis in de woningen komen door onzen Heer bereidt, en aanzitten in den schoot van Abram. Indien wij nu bij dezen bijbelschen maatstaf: "indien gij niet vergeeft, zoo zal uw Vader die in de hemelen is, ook u uwe misdaden niet vergeven," het tegenwoordig Christendom, en een ieder onzer zijn eigen hart meten, hoe weinig vertoonen wij in het opgeven van ons recht, in het hartelijk vergeven van onzen broeder, het beeld van Christus en dat van den vader der geloovigen.

Ofschoon wij in het gezicht van deze waarheid zoo beschaamd zijn, dat wij onze oogen niet durven opslaan, en zoo ten achteren blijven, dat wij de voetstappen van den vader der geloovigen nauwelijks kunnen vinden; zijn voorbeeld leert ons nog een grootere les. Wij moeten niet alleen de vrede zoeken, ja koopen ten koste van ons recht; maar wij moeten het doen ten koste van onze tijdelijke bezitting. Ons recht op te geven, en bovendien schade te lijden in onze tijdelijke bezitting en dat in die bezitting waarin ons bestaan gelegen is, hierdoor toonen wij dat wij de waarde van vrede kennen en liefhebben het gebod van God: "Jaagt den vrede na met allen" en het voorbeeld van Abram volgen: "Is niet het gansche land voor uw aangezicht? zoo gij ter linkerhand kiest, zoo zal ik ter rechterhand gaan."

Edelmoedige daad! hoe zullen wij u naar waarde beschrijven? Goddelijke daad! hoe zullen wij u naar waarde bewonderen? Benijdenswaardige Abraham! Gij zijt het waardig, de vader der geloovigen te zijn! en in uwen schoot de verlosten des Heeren te ontvangen. Bewonderenswaardige Abraham! het verwondert

ons niet dat gij de vriend van God genoemd wordt, want gij toont dat de vriendschap Gods u meer waard is, dan al de schatten der aarde. Gij toondet dat gij waarachtig eene vreemdeling waart op aarde, en verstond hetgeen meer dan 2000 jaren na uwen tijd door een Apostel gezegd werd: "Heb de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is." Gij verstond reeds hetgeen door uw Heer, wiens dag gij door het geloof aanschouwd hebt gezegd is: "En zoo iemand met u rechten wil en uwen rok nemen, laat hem ook den mantel. Hebt uwe vijanden lief; zegent ze die u vervloeken; doet wel degenen die u haten; en bidt voor degenen die u geweld aandoen, en die u vervolgen; opdat gij moogt kinderen zijn uws Vaders die in de hemelen is; want Hij doet zijn zon opgaan over boozen en goeden, en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Want indien gij lief hebt, die u liefhebben, wat loon hebt gij? En indien gij uwe broederen alleen groet, wat doet gij boven anderen? doen ook niet de tollenaars alzoo? Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, die in de hemelen is, volmaakt is." Nogmaals benijdenswaardige Abram, die ons zoo ver vooruit streeft op de baan der zelfverloochenende gehoorzaamheid, dat wij u slechts van verre kunnen nastaren.

Velen onzer vinden hun beeld in Lot. Laat ons dat beeld voor een oogenblik beschouwen, en getrouw met onszelven handelen; opdat wij weten mogen of wij de voetstappen van Lot of die van Abram drukken, en wij in hun deel het onze moge zien. De geschiedenis zegt: "En Lot hief zijne oogen op, en hij zag de gansche vlakte der Jordaan; dat zij die geheel bevochtigde: eer de Heere Sodom en Gemorrah verdorven had, was zij als de hof des Heeren, als Egypteland, als gij komt te Zoar. Zoo koos Lot voor zich de gansche vlakte der Jordaan, en Lot trok tegen het oosten; en zij werden gescheiden de een van den ander." Lot ontdekt ons hier zijne zielsrichting, en het is een treurig bewijs hoe laag eigenliefde de mensch, ja zelfs de kinderen van God doet zinken. Het was zijne roeping volgens menschelijke en goddelijke wetten de keus aan zijnen Oom te geven. Het was Abram die van God geroepen was zijn vaderland te verlaten, en te gaan naar het land dat de Heere hem wijzen zou. Het was Abram die onder Gods

bescherming het land doorwandelen kon. Het was Abram, om wiens wil, als de vriend Gods, de hemel van boven, zijne zegeningen uitstortte, en de aarde van beneden vruchtbaar maakte. Maar Lot was slechts reis-tehuis en deelgenoot van deze zegening. Nu er schaarschheid van weide kwam, moest hij de eerste geweest zijn om plaats te maken. Hij deed het echter niet. En toen Abram kwam, en hem het beschamende voorstel deed, was hij reeds zoo verblind, dat hij niet merkte, dat hij gedaan moest hebben wat Abram deed. Anders zou hij dadelijk neen gezegd hebben; gij zijt de oudste, het hoofd van het huisgezin; gij hebt de grootste bezitting; gij zijt de erfgenaam van het land. De keus komt u toe. Of ten minste, indien hij niet zooveel edelmoedigheid bezat, zou hij gezegd hebben, laat ons het land rechtmatig verdeelen—echter niets van dit alles. Maar hij schijnt blijde geweest te zijn dat hem gelegenheid gegeven werd, zijn begeerlijk oog te voldoen. Hij maakte gebruik van Abrams edelmoedigheid, om zijn wereldlijk doel te bereiken; ja, maar ook om zich diep te verlagen, en het oog niet slechts van God en zijn volk, maar zelfs in het oog van een rechtschapen wereld. De nageslachten bewonderen niet alleen de edelmoedigheid van Abram, maar zij verfoeien de lage hebzucht van Lot. Abram had niet zoodra zijn vredelievend hart ontdekt, of Lot is bereid zijne begeerige oogen op te slaan, vervuld van eigenliefde denkt hij niet eens dat zijn oom toch ook schapen en runderen had die gevoed moesten worden; neen, hij slaat zijne oogen op, aanschouwt de vlakte der Jordaan, en dat die gansche vlakte overstroomd werd door de vruchtbaarmakende wateren der Jordaan; ja dat ze was als den hof des Heeren, als het vruchtbaar Egypteland. Bekoorlijke landstreek voor een herder-vorst! Hoe zag het begeerig oog van Lot, die gansche vlakte bedekt met zijne kudden; hoe zag hij zijn vee daar grazen bij den oever der Jordaan, en de lammeren huppelen bij de fonteinen der wateren. Het is natuurlijk dat Lot wiens hart op dat oogenblik ver van God, en vol van de wereld was, die verzoeking niet overwinnen kon. "Zoo koos Lot voor zich de gansche vlakte der Jordaan." Hij dacht niet aan zijn oom, noch aan diens kudde, noch aan de weldaden die hij ontvan-

gen had, noch aan de beloften Gods, dat Abram, en niet hij, de erfgenaam van het gansche land was. Abram had hem immers de keus gegeven, en nu stond het hem vrij te kiezen waar hij wilde! En nu kon hij immers zijn geluk niet met ondankbaarheid van hem stooten, door het kiezen van schrale landen en drooge waterputten. Neen, hij zou de vlakte der Jordaan, hij zou die gansche vlakte kiezen opdat hij ook in de toekomst onbezorgd zijne bezitting mocht uitbreiden. Hij gunde Abram de eer van edelmoedigheid wel, en de roem dat hij de vrede kocht voor zoo een duren prijs. Hij zou deze kans waarnemen om zich een stil en gerust leven te verschaffen in de vruchtbare vallei der Jordaan. Een stil en gerust leven? arme man, hoe heeft de wereld u verblind! wist gij dan niet, dat hij die goederen vermeerdert, smart vermeerdert? Een stil en gerust leven hebben? daar gij u afscheidt van de vriend Gods? van de familie waar Jehovah woont? van Bethel, het huis Gods? van den altaar waar de naam van Jehovah wordt aangeroepen? wist gij dan niet dat de vriendschap der wereld vijandschap Gods is? Een stil en gerust leven hebben? daar gij u begeeft in het midden der grootste zondaren? Arme Lot! wij hebben medelijden met u. Wij zien reeds de zwarte wolken van Gods ongenoegen te zamen pakken over uw hoofd. Gij hebt nauwelijks uwe voeten in de vlakte der Jordaan gezet; nauwelijks uwe tenten opgeslagen; of zie daar, gij ondervindt het dat gij gescheiden zijt van den man om wiens wil, God koningen bestrafte! dat gij u verwijderd hebt van het huis Gods, en van onder de dekkende vleugelen des Almachtigen. Gij moet nu lotgenoot worden met uwe godvergetenden buren, met hen wordt gij in ballingschap gevoerd; uw have wordt u ontrukt van uit de vruchtbare vlakte der Jordaan, en gij zelf zijt gevangen in de strikken van uw begeerlijk hart. Want Abram en het huis Gods verlatende, zijt gij in de tenten der goddeloosheid gekomen; "want hij (Lot) woonde in Sodom," zegt de geschiedenis. Nadat Abram hem verlost had, en zijne have; alsmede den koning van Sodom, zoo betuigde deze koning dankbaarheid aan Abram, maar Lot? de geschiedenis zwijgt. Neen, hij gevoelde zich niet gemakkelijk in de tegenwoordigheid van Abram, hij wist hoe hij

hem behandeld had. En in plaats van met schuldbelijdenis, de tegenwoordige verlossing dankbaar te erkennen, met zijn oom te trekken om op den altaar des Heeren zijn dankoffers te leggen; keert hij andermaal terug tot de tenten der goddeloosheid, maar om ook andermaal zijne rechtvaardige ziel te kwellen met de gruwelijke goddeloosheden van Sodom. Nochtans hij blijft in Sodom, de vruchtbare vlakte der Jordaan is toch zoo bekoorlijk voor zijn begeerlijk oog; het is zoo moeielijk om van de begoocheling der wereld verlost te worden. Echter God zal hem verlossen, doch alzoo als door vuur. De maat der ongerechtigheid van zijne stad was vol, maar eer het vuur van den hemel regende. Het geschiedde echter toen God de steden dezer vlakte verdierf, dat God aan Abram dacht, en hij leidde Lot uit het midden dezer omkeering. God gedacht dus aan Abram, en mogelijk had Abram den ganschen nacht doorgebracht in het gebed voor zijnen broeder, en de Heere gedacht aan Abram en hij leidde Lot uit de omkeering dier steden. Daar ziet gij de man nu vluchten om zijns levens wil, uit die vruchtbare vlakte der Jordaan, welke hij met zulk een begeerlijk oog beschouwd had, en zich zulke goede dagen beloofde! Daar ziet gij hem vluchten, met het strenge gebod niet eens om te zien, wat achter hem gebeurd! En zijne kudden? zijne tenten? zijne juweelen? zijne bezitting waaraan hij zoozeer gebonden is? 't Wordt alles door het vuur des hemels verteerd! en hij mag noch geen medelijdende blik terugwerpen, opdat het openbaar mocht worden, dat hij ten laatsten zoover gespeend was van zijne bezitting, en de goddelooze plaats zijner woning, dat hij zijn tijd niet wilde verkwisten met terugblikkende wenschen. Maar hij haast zich om zijns levens wil! Zelfs in Zoar vondt zijne ontroerde ziel geen rust; hij vlucht naar het gebergte,—verbergt zich in een spelonk. Wel mogen wij zeggen: Zie den man! In plaats van een stil en gerust leven, heeft hij niets anders gehad van het oogenblik dat hij Abram verliet, dan moeite en ellende. In plaats van zijne bezitting uit te breiden in de vruchtbare velden der Jordaan, woont hij in eene spelonk! zijne geliefkoosde weilanden, veranderd in eene ziltige vloed, dragende tot op dit oogenblik de teekenen van Gods wraak! zijn vee? verteert door

hemelvuur! zijne vrouw? een zoutpilaar, een teeken van Gods rechtvaardig ongenoegen! Arme Lot, uw lot is bitter! Daar zit hij in de eenzame spelonk! verlaten van menschen, berooft van alles wat hij het zijne kon noemen! En had hij nu nog maar eene vrije toegang tot God, maar ook dit schijnt hem te ontbreken. Ten minste het gebeurde in die spelonk .... Wij zullen het niet ontwikkelen, maar het predikt niet veel goeds. Het is genoeg indien wij uit zijn voorbeeld geleerd hebben, wat ons lot zal zijn indien wij kinderen Gods zijn, Hem en zijn dienst verlaten, de wereld en het eigen IK de drijfveeren en het brandpunt van onzen handel en wandel zijn. Gedenk aan de vrouw van Lot! Gedenk aan de geschiedenis van Lot!

III.

Maar laat ons voor een oogenblik zien hoe Abram het maakt. Hij was de minste geweest, had zijn recht opgegeven, had vrede gekocht ten koste van zijne tijdelijke bezitting. Hoe gaat het hem nu in de schrale landen, hem door Lot aangewezen? Wat zegt de geschiedenis: "En de Heere zeide tot Abram, nadat Lot van hem gescheiden was: hef uwe oogen op, zie! zie wat schrale landen hem van Lot gegeven zijn? Neen! maar: "Zie van de plaats waar gij zijt, noordwaarts en zuidwaarts, en oostwaarts en westwaarts. Want al dit land, dat gij ziet, zal Ik u geven, en aan uw zaad tot in eeuwigheid." Abram had het beeld van God geopenbaard, en zou dat onbeloond blijven? Neen, hij had Lot voorbij gestreefd in edelmoedigheid, maar zijn God? O, die streeft hem zoo ver voorbij! Abram had vrede gezocht, door het opgeven van zijn recht en de vruchtbare velden der Jordaan. Maar nauwelijks heeft Lot de ongelukkige stap gedaan, of de Heere ontmoet Abram, en dit alleen zoude eene rijke belooning geweest zijn voor den vriend Gods; hij kon de zeer vette vallei wel missen, zoo hij gemeenschap mocht hebben met zijnen God. Dat was hem genoeg, daarin was hij rijk; want hij was immers een vreemdeling op aarde, en zocht de stad die fondamenten heeft. Indien hij nu op reis derwaarts de gunst van Jehovah mocht genieten, gemeenzamen omgang hebben met zijnen hemelschen vriend, zoo kon hij de goederen der aarde wel missen. Maar deze

gemeenschap met Jehovah, hoe dierbaar ook voor Abram, was te gering in de oogen van God! Abram had zijn recht, en bezitting veil gehad, en dit wilde de Heere beloonen. "Hef uwe oogen op," zoo luidt het. "Zie oostwaarts, westwaarts, zuidwaarts en noordwaarts. Maak u op, wandel door dit land, in zijne lengte en breedte; want Ik zal het u geven." En Ik zal het niet alleen u geven, "maar uw zaad in eeuwigheid." Hier is het waarheid wat Christus zeide: "dat niemand verlaten zou huizen en akkers, die niet honderdvoud weder ontvangt: huizen en akkers in dit leven, en het eeuwige leven hierna."

O, hoe zalig zal de vrome man zich gevoeld hebben! en met welk eene blijde tevredenheid zal hij dat oogenblik herdacht hebben, toen hij de minste kon zijn in het oog der wereld, opdat hij groot mocht zijn bij God; toen hij zijn recht mocht opgeven voor de menschen, opdat hij het mocht handhaven voor God; toen hij vrede mocht koopen ten koste van zijne bezitting; opdat hij vrede met God mocht hebben, en bij vernieuwing erfgenaam worden van het gansche land. Hoe zal die dankbare boezem van Abram geklopt hebben, met de belijdenis van zijn kleinzoon: "Ik ben geringer, dan al deze weldaden, en dan al deze trouw die gij aan uwen knecht bewezen hebt." Ja, zoo beloont God, de geringe offers zijner dienstknechten; zoo vaart de man, die zegt: "laat er toch geene twisting zijn, tusschen mij en u; want wij zijn mannen broeders." Die recht en bezitting durft opgeven, om de vrede te koopen, en het met den Heere durft te wagen, hij wordt nimmer bedrogen; want God is goed. Hij laat zich niet om niet dienen. Dit ondervondt Abram in zijn eigen geweten; in de goedkeuring Gods; in de uitbreiding van zijne bezitting. Hij ontving wat Lot zocht—een stil en gerust leven. De geschiedenis zegt: "En Abram sloeg tenten op, en kwam en woonde aan de eikenbosschen van Mamre, die bij Hebron zijn; en daar bouwde hij den Heere eenen altaar." Hij had wat van zijn God genoten, en nu moet er een altaar wezen, waarop hij het offer zijner dankbaarheid kon brengen. Zoo eindigt de geschiedenis. Lot die alles begeerde, van alles verlaten en berooft in de spelonk; Abram die alles overgaf, bezitter van alles; wonende in Mamre, de heili-

ge plek waar hij Jehovah eenigen tijd later gastvrij zoude ontvangen. Daar vinden wij de zalige man in gemeenschap met God, en het altaar rookende met de dankbare gave, die opstijgt als eene liefelijke reuk tot den troon der genade, om bij vernieuwing neder te dalen op het hoofd van Abram, met den zegen des hemels.

God geve ons nu genade, eenvoudigheid en zelfkennis, opdat wij mogen weten wiens voetstappen wij drukken, Abram of Lots; en die voetstappen volgende, zoo zullen wij met Lot in de spelonk, of met Abram bij het altaar des Heeren komen. B.! laat ons God bidden dat wij verwaardigd mogen worden, om het voorbeeld van Abram te volgen en te zeggen: "Laat er geene twisting zijn, tusschen mij en u; want wij zijn mannen broeders," Amen.

VIII.

De Noodzakelijkheid der Wedergeboorte en waarin zij bestaat.

De Noodzakelijkheid der Wedergeboorte en waarin zij bestaat.

TEKST. JOHANNES 3 : 3.

"Jezus antwoordde en zeide tot hem: Voorwaar, voorwaar zeg ik u : tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het koninkrijk Gods niet zien."

Onze tekst is een gedeelte van de zamenspraak tusschen een leeraar in Israel, en de Leeraar van God gezonden. Waarom Nicodemus in het nachtelijke uur tot Jezus kwam, zullen wij nu niet onderzoeken. Een ding is zeker, dat hij kwam om onderwijs te ontvangen, van hem, die hij geloofde, dat van God gezonden was. En wellicht is er eene stille hoop in zijne ziel geweest dat dezen Leeraar van God gezonden de beloofde Messias was; die nu, het aan de vaderen beloofde Godsrijk zoude oprichten, en Israel verlossen van de overheersching der vreemden, en het verheffen tot het hoofd der natien.

Met dit geloof in zijnen boezem, en de daaruit voortvloeiende begeerte, om de natuur van dit koninkrijk beter te verstaan, begaf hij zich tot Jezus. Of hij nu deze begeerte te kennen gegeven heeft, dan of Christus dezelve in zijn hart zag, doet weinig ter zaak; het antwoord van Christus toont ons klaar dat Nicodemus de natuur van dat Godsrijk niet verstond. Christus verklaart met een plechtig voorwaar, dat het burgerrecht van Gods koninkrijk niet bestaat in uitwendige voorrechten, maar in geboorte uit God, eene geheele verandering; en dat niet alleen voor den Heiden,

maar voor een ieder die deelgenoot van dit rijk wenscht te worden —en dus ook voor ons.

Laat ons daarom in dit oogenblik onderzoeken:

I. De noodzakelijkheid der wedergeboorte.

II. Waarin de wedergeboorte bestaat.

III. Aantoonen, hoe het den mensch geschikt maakt voor het koninkrijk Gods.

I.

De noodzakelijkheid der wedergeboorte vloeit uit de onbekwaamheid van den mensch, om aan de vereischten van Gods rijk te beantwoorden, en de onmogelijkheid om in eigen kracht ooit deze bekwaamheid deelachtig te worden. Het eerste hoofd-vereischte tot het burgerrecht des hemels, is rechtvaardigheid, want de "on rechtvaardigen zullen het koninkrijk Gods niet beerven." Die dus geene rechtvaardigheid heeft, welke voor God bestaan kan, wordt door het Woord van God buitengesloten. Het tweede hoofd-vereischte, is heiligheid: "Jaagt den vrede na met allen, en de heiligmaking, zonder welke niemand den Heere zien zal." (Heb. 12: 14). Boven de poort van het nieuw Jeruzalem staat geschreven: "Zijt heilig, want ik ben heilig." Hier wordt dus niets binnen gelaten hetwelk onrein is. Dat niemand deze twee eigenschappen bezit, is openbaar, volgens de stem van ons eigen geweten, van het leven dat wij leiden; en van het getuigenis des bijbels: "dat de gansche wereld verdoemelijk is voor God." De vraag is dus hoe zullen wij deelachtig worden hetgeen wij niet bezitten, en nochtans hebben moeten, zullen wij het koninkrijk Gods aanschouwen. Wij moeten de wet van Gods rijk kennen, en ons leven moet volmaakt met dien maatstaf overeenkomen; zoodat de Rechter over het huis Gods, (en Hij doorzoekt harten en nieren) in ons leven zijne wet, welke zijn beeld is, in woorden uitgedrukt, terugvindt. Gij ziet dus Gel.! dat het onmogelijk is, dat de mensch bij eigen licht en eigen kracht, deze kennis bekomen kan, noch zijn leven inrichten overeenkomstig hare voorschriften. Een mensch zonder de openbaring Gods, in het duister omdolende in den maalstroom der zonde, bobbelende uit de bedor-

ven fontein des harten, is zoo onbekwaam om zich zelven uit dien toestand te redden, als een schip is om de gewenschte haven te bereiken, dat in den duisteren nacht met gespannen zeilen, zonder roer of stuurman, in het midden der wateren door de stormen heen en weder gedreven, totdat het tegen de rotsen verbrijzeld, of door de diepte verslonden wordt! Maar God zij geloofd, Gel.! wij hebben eene openbaring; de maatstaf waarbij wij geoordeeld zullen worden is in onze handen. Boven de Wet des Heeren staat in gouden letters, door den Rechter zelf geschreven: "God lief te hebben boven al, en den naasten als ons zelven," is de eisch der wet. Aan de rechterzijde leest gij: "Doet dit, en gij zult leven." Aan de linkerzijde staat geschreven: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen." Kom nu, braaf en deugdzaam mensch, die reeds jaren arbeidet, om eene gerechtigheid op te bouwen welke vóor God bestaan kan, wat denkt gij van u zelven? leest nogmaals het opschrift: "God lief te hebben boven alles, en den naasten als u zelven." Zijt gij beschaamd? veroordeelt uw geweten u? Gedenk dat God meerder is dan uw geweten, en dat Hij in de verborgen schuilhoeken van het hart ziet. Gij zijt dus niet alleen, waar gij waart, toen gij voor de eerste maal de wet overtreden hadt, d. i.: onder den vloek, maar gij hebt dien vloek vertiendubbeld. En zal de toekomst niet dezelfde waarheid leeren? zal het bedriegelijk hart u niet ter zijden afleiden? Kan het schip ooit de gewenschte haven bereiken, dat, ja wel, helm en stuurman heeft, maar een bedorven kompas, hetwelk niet getrokken wordt naar de ware magneetsteen? de schipper moge gebieden, de stuurman moge de helm wenden, hij vindt zich telkens van het doel zijner reis. Zoo gaat het met den mensch, zoolang het hart, de genegenheden der ziel, niet getrokken worden naar de ware magneetsteen. Hierboven, moet zijn levenskoers noodwendig vervreemding van God zijn, en voor eeuwig verloren gaan, tenzij dat het hart vernieuwd en met God vereenigd wordt. Dit is wedergeboorte zonder welke niemand het koninkrijk zal zien. "Want uit de werken der wet zal geen vleesch gerechtvaardigd worden."

Maar zal mogelijk iemand zeggen wij zijn niet onder de wet,

maar onder het evangelie, in hetwelk ons de rechtvaardigheid Gods geopenbaard wordt. Weet het, Gel.! dat er geen onderscheid is tusschen de gerechtigheid welke de wet eischt, en die van het evangelie, beide eischen van den mensch God lief te hebben boven alles, en den naasten als onszelven. Het onderscheid tusschen wet en evangelie is hierin gelegen, dat de wet ons geen bron aanwijst buiten onszelven, om de gerechtigheid Gods deelachtig te worden, terwijl het evangelie ons wijst naar eene gerechtigheid die buiten ons ligt in een ander. Hij die dit evangelie door het geloof omhelst, wandelt in de vrijheid der kinderen Gods, en heeft de gerechtigheid welke de wet vordert. Hij die het niet aanneemt wandelt onder het juk der wet. En dat niemand dit evangelie omhelst zonder wedergeboorte is openbaar. Wat baat het den blindgeborene, dat het licht der zon hem bestraalt, zoolang de schellen niet van zijne oogen genomen worden. Wat voordeel heeft de mensch van het licht des evangelies, zoolang hij de duisternis liever heeft dan het licht. Wat baat het Gel.! dat de liefdestem des evangelies gehoord wordt, indien wij geene ooren hebben om te hooren. Paulus zegt: "Het bedenken des vleesches is vijandschap tegen God; want het onderwerpt zich der wet Gods niet, want het kan ook niet." (Rom. 8: 7). Het is dus onmogelijk, volgens Paulus, dat de natuurlijke mensch zich aan Gods wil kan onderwerpen. En deze onmogelijkheid ligt niet buiten den mensch, maar in hem; het is het gevolg van de verwoesting der zonde in zijne ziel; hij kan niet liefhebben hetgeen hij haat, zonder verandering, of in het gehaatte voorwerp, of in de genegenheden van zijne ziel, en deze verandering is wedergeboorte. Wij hebben dus gezien dat den mensch ontbloot is van die gerechtigheid zonder welke niemand het koninkrijk Gods zien kan; dat hij niet verkrijgen kan door de gehoorzaamheid der wet, omdat de zonde hem onbekwaam gemaakt heeft de wet te gehoorzamen; dat de natuurlijke mensch, zelfs met het evangelie in zijne handen, de rechtvaardigheid Gods, welke in hetzelve geopenbaard wordt niet in eigen kracht deelachtig wordt; omdat het voor zijn oog verborgen is, en het bedriegelijk hart hem verleidt. Hieruit zien wij dus duidelijk, dat de onbekwaamheid des

menschen om eenig goed te doen, ja zelfs *eene* goede gedachte te koesteren, gevonden wordt in het hart. Zoolang deze fontein vanwaar de uitgangen des levens zijn, bedorven is, zullen de wateren welke er uitvloeien doodelijk zijn. Het hart moet dus vernieuwd worden, en deze vernieuwing is wedergeboorte. Wedergeboorte is dus volstrekt noodzakelijk ter verkrijging van die gerechtigheid welke voor God bestaanbaar is.

Het tweede hoofd-vereischte, om het koninkrijk Gods te zien, is heiligheid. Gerechtigheid geeft hem eenen ingang in het rijk Gods; heiligheid geeft hem het karakter des hemels. Dat deze heiligheid noodzakelijk is, leert ons den bijbel overvloedig, "Zijt heilig, want ik ben heilig." (1 Pet. 1: 16). Zonder heiligmaking zal niemand den Heere zien, want in het nieuw Jeruzalem zal niet inkomen, iets dat onrein is. Van dit getuigenis der Schrift leeren wij dat heiligheid noodzakelijk is; en dat de heiligheid welke geldende is in Gods koninkrijk, eene overeenkomst moet hebben, met Gods heiligheid. Hieruit is het zonneklaar, dat de goede werken van den besten mensch niet voor God bestaan kunnen. "Doch wij allen zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed." (Jes. 64: 6). De heiligheid Gods verteert als het vuur den stoppel, alles wat met zonde bevlekt is. Heiligheid moet dus in den persoon gevonden worden; ziel en lichaam moeten rein zijn, zal de mensch in Gods Huis kunnen leven. De hand dus in den boezem, het oog in het hart; indien het onreine zuurdeesem der zonde daar gevonden wordt, het verontreinigd lichaam en ziel; vervullende het eerste met vuile lusten, en de ziel met booze gedachten. Dit wordt naar buiten gezien in de vruchten der ongerechiigheid. Het hart is dus de fontein. Vanhier zijn de uitgangen des levens. De mensch is dus wat zijn hart is. Vandaar dat Christus zegt: "Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien." Zoolang dus de fontein bedorven is, zullen de wateren bitter zijn; zoolang het hart onrein is, zal de persoon zondig zijn; zoolang de boom wild is, zullen de vruchten zuur zijn. De melaatschheid is in het hart. En wie zal het reinigen? de mensch? zal hij zijn natuur veranderen? zal de melaatsche zich zelven reinigen? "Zal ook een

moorman zijne huid veranderen? of een luipaard zijne vlekken? zoo zult gijlieden ook kunnen goed doen, die geleerd zijt kwaad te doen." (Jer. 13: 23). En leert de natuur niet hetzelfde? Wordt de fontein gereinigd door het water dat er uitvloeit? Wordt de natuur des booms veranderd door de vrucht die hij draagt? Deze dingen zijn uit de natuur der zaak onmogelijk; en zoo onmogelijk is het, dat uitwendige hervorming het hart kan reinigen. Het is zoo onmogelijk voor den mensch om door eigen werk die heiligheid deelachtig te worden welke voor God bestaan kan, als het is voor een landman, om eenen akker vervuld met doornen, door bemesting en arbeid te veranderen in een veld golvende met vruchtbaar koren; zijn arbeid moge de doornen een schooner aanschijn geven, het blijven echter doornen. Hij zal geene vruchten plukken, totdat hij dien akker bezaaid met goed zaad, overeenkomstig de natuur der vrucht welke hij wenscht te oogsten. Wij hebben dus gezien dat geen onreine voet de straten van het nieuw Jeruzalem bezoedelen zal. Dat het zuurdeesem der zonde in het hart gevonden wordt, en vandaar dus den ganschen mensch verontreinigd. Dat hervorming des levens nimmer het hart kan reinigen. Hieruit zien wij dus de noodzakelijkheid van een hart, hetwelk naar Gods beeld herschapen is, en dit is wedergeboorte.

II.

Wij zullen ons niet ophouden met eene beschrijving waarin het niet bestaat. Alle menschelijk werk is ten eenenmale uitgesloten, gelijk wij u getoond hebben. Het is eene moeielijke taak om duidelijk te beschrijven, wat in de verborgen kamer des harten gewerkt wordt; ja het is zoo onmogelijk te beschrijven hoe de ziel dit nieuwe leven ontvangt; als het is om aan te toonen hoe wij ons natuurlijk leven ontvangen. Christus zegt: "De wind blaast waar heen hij wil, en gij hoort zijn geluid, maar gij weet niet, vanwaar hij komt, en waar hij heen gaat; alzoo is een iegelijk, die uit den Geest geboren is." Wij moeten ons dus geheel, aan de leiding van Gods Woord toevertrouwen. Hier vinden wij wie de auteur, der wedergeboorte is. God de Heilige Geest. Johannes zegt van de geloovigen dat ze: "niet uit den bloede, noch uit den wil des vleesches, noch uit den wil des mans, maar

uit God geboren zijn." Paulus zegt: "door het bad der wedergeboorte en vernieuwing des Geestes" heeft hij ons zalig gemaakt. Het middel waardoor de H. G. de wedergeboorte werkt in de ziel, is Gods Woord; menschelijke wijsheid, noch philosophie, hebben iets te doen in dit werk. Petrus zegt: "Gij die wedergeboren zijt niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwigblijvend woord Gods." Jakobus zegt: "Naar zijnen wil heeft Hij ons gebaard door het woord der waarheid." Het onderwerp waarin deze geboorte plaats heeft is de ziel, of liever, wat de bijbel noemt, het hart." "En Ik zal u een nieuw hart geven, en zal eenen nieuwen geest geven in het binnenste van u; en Ik zal het steenen hart uit uw vleesch wegnemen, en zal u een vleeschen hart geven." (Ez. 36 : 26). De zaak zelve wordt genoemd, wedergeboorte; een scheppen naar Gods beeld; een baren door het woord Gods; een roepen uit de duisternis tot het licht; een levendmaking uit den dooden. Hetgeen geboren wordt, wordt genoemd, een nieuw schepsel; het beeld Gods gelijk het zich in Adam openbaarde; het maaksel Gods in Christus Jezus; een zaad dat niet kan zondigen. Van dit getuigenis des bijbels moeten wij den waren aard der wedergeboorte leeren kennen. Het leert ons dat de H. G. de werkmeester is; Gods Woord het middel waardoor Hij werkt; en hetgeen dus door den H. G. herschapen wordt in den mensch wordt het beeld Gods genoemd. Wedergeboorte is dus niet een scheppen van nieuwe redelijke vermogens der ziel; deze zijn niet verloren door de zonde. De mensch is ook na den val een redelijk schepsel; maar het is herscheppen van hetgeen in Adam verloren is. Hij was geschapen in het beeld en naar het gelijkenis Gods, d. i.: daar was een flauw afdruksel in de ziel van Adam, van Gods mededeelbare deugden. Dit maakte hem goed, heilig en rechtvaardig. Hierdoor bestond er dus een band van gemeenschap, langs welken de genegenheden van Adams ziel hemelwaarts getrokken werden. Toen echter de zonde dit beeld van God in Adam verwoestte, (hoe kunnen wij niet verklaren) bleef hij nochtans door de zorg van God een redelijk schepsel. Het beeld van God dat hem goed maakte, en zijne genegenheden opwaarts voerde tot deszelfs oorsprong was vernie-

tigd; en het beeld des satans in deszelfs plaats gekomen. Dit dompelde hem in diepe duisternis, en zijn natuur was nu vervreemd van God, en uit de aarde aardsch; terwijl hij dood was voor al wat goddelijk is. Hetgeen wij allen dus door de zonde verloren hebben, wordt in den uitverkoren zondaar, door den H. G. in de wedergeboorte hersteld. Dit beeld Gods wordt ons in Gods Woord onder allerlei beelden vertoond, opdat wij het aan alle zijden zouden bezien, gelijk het den geheelen mensch vernieuwt; en dus uit deszelfs vruchten zouden kennen. Wanneer de wedergeboorte genoemd wordt "een leven uit den dooden" zoo leert het ons dat hij die voor God en geestelijke zaken dood was, nu opgewekt is tot een leven in God en voor zijnen dienst. Wanneer het heet: "een wegnemen van het steenen hart, en het geven van een vleeschen;" zoo leert het ons dat het hart dat ongevoelig was, en gesloten voor Gods Waarheid, nu door Gods Geest geopend, teeder en vatbaar gemaakt is, om de waarheid te ontvangen, zooals van Lidia gezegd wordt. Als Johannes het een zaad noemt, dat niet kan zondigen, dan leert hij ons de natuur van dit nieuwe beginsel kennen, dat het heilig is. En hij vergelijkt het hart bij een akker welke door den H. G. bezaaid wordt d. i.: de ziel wordt met een grondbeginsel begiftigd welks oorsprong in God is, en daarom heilig. De genegenheden dus vernieuwd, oefenen eene werkdadige kracht om verstand en wil, ja den geheelen mensch hemelwaarts te trekken; overeenkomstig zijne natuur als een redelijk vrijwerkend wezen. Want hoewel dit nieuwe beginsel in het hart, een genadig geschenk is van Gods Geest, zoo is het nochtans geen vreemd beginsel, hetwelk hem overheerscht tegen zijnen wil; maar het heeft zich op een wonderbare wijze vereenzelvigd met hem, zoodat het zijn eigendom is. Paulus noemt het "de wet des gemoeds." En ofschoon deze hemelplant dikwijls gevonden wordt in het midden van veel onkruid, en vele stormen des levens moet verduren, eer het tot volle ontwikkeling komt, zoo kan het echter nimmer in onkruid veranderen, want het uit God geboren deel kan niet zondigen.

Laat ons de wedergeboorte nog onder een ander beeld beschouwen. Petrus noemt het een "roepen uit de duisternis, tot Gods

wonderbaar licht." Hier hebben wij het onder de gelijkenis van iemand die in nachtelijke duisternis gehuld is. Het licht der zon moge hem aan alle kanten beschijnen, hij ziet het niet; en dat niet, omdat hij geen oogen heeft, maar omdat hij het gezicht verloren heeft; juist als Christus zegt van de Farizeen: "Oogen hebbende ziet gij niet." Dus heeft de ziel het vermogen verloren, om geestelijke dingen te zien; de Zon der Gerechtigheid moge schijnen met goddelijke stralen in het evangelie, het is te vergeefs zoolang de ziel geen gezicht heeft het te zien. Wedergeboorte bestaat dus volgens dit beeld, in dat werk van den H. G. waardoor Hij in de ziel herschept het gezicht om geestelijke zaken te zien; zoodat den mensch met den blindgeborene belijdt: "hoe mijne oogen geopend zijn weet ik niet, maar een ding weet ik dat ik blind was, en nu zie." Volgens deze beelden gelooven wij dat wedergeboorte bestaat in dat werk van den H. G. waardoor Hij op een voor ons onbegrijpelijke wijze, het beeld Gods herschept in het hart van den uitverkoren zondaar; door middel der waarheid Gods, waaruit nieuwe beginselen en genegenheden vloeien; dus aan den mensch een nieuwe natuur mededeelende, waardoor hij lief heeft wat hij vroeger haatte, en haat wat hij vroeger lief had. Dit nieuwe leven ontwikkelt zich in al de vruchten der gerechtigheid, totdat het rijp geworden is voor het paradijs hierboven.

III.

Het getuigenis van onzen tekst sluit alle onwedergeborenen uit. In dit getuigenis ligt opgesloten dat zij die deze weldaad deelachtig zijn, Gods koninkrijk zullen zien. En geen wonder, Gel.! wedergeboorte heeft hen nieuwe schepselen gemaakt in Christus Jezus; door het geloof met Christus vereenigd, bestaat er geen verdoemenis meer voor hen, want zij hebben vergeving van al hunne zonden. De volmaakte gerechtigheid van Christus is door toerekening hun eigendom geworden, waardoor zij een recht ten eeuwigen leven hebben. En alhoewel het eene genadige gift is, voor den persoon die het ontvangt; zoo heeft hij nochtans zulk eene volmaakte rechtvaardigheid, als of hij in eigen persoon den eisch der wet volmaakt gehouden had. De wedergeboren mensch

heeft dus uit genade door het geloof, die gerechtigheid ontvangen, welke het koninkrijk Gods vordert. En heeft hij in de wedergeboorte, de gerechtigheid des hemels ontvangen; hij heeft ook het kleed des hemels. Wij hebben gezien, dat de ziel in de wedergeboorte een heilig beginsel ontvangt. Deze hemelplant oefent haar reinigenden invloed op al de vermogens der ziel, en door deze vermogens der ziel, wordt wederom het nieuwe leven gevoed, door de invloed des Geestes; de kracht der waarheid; en het licht van de Zon der Gerechtigheid; totdat hij overgeplant wordt in het paradijs hierboven, waar hun de lange witte kleederen worden omgeworpen, gewasschen en wit gemaakt in het bloed des Lams. Zij zullen voor eeuwig met hem wandelen omdat zij het waardig zijn; omdat zij zoo volkomen heilig zijn door het bloed van Christus en den Geest Gods, dat zij voor het oog van God, die harten en nieren doorziet, kunnen verschijnen zonder vlek of rimpel of iets dergelijks. Wedergeboorte geeft dus een beginsel van die heiligheid, welke eindigt in volmaakte heiligheid. Wanneer wij de wereld aanschouwen in deszelfs schoonheid; en zien het aardrijk bekleedt met het groen tapijt der lente, doorvlochten met bloemen van de treffendste kleur, en doorsneden met rivier en beek, wier stroomen zachtkens langs den oever vloeit; en de vogelen hunne stem doen hooren, van tusschen de takken der boomen; dan bekennen wij terstond, dat deze dingen geschapen zijn voor den mensch, die gezicht en gehoor heeft om hare schoonheid te waardeeren. Voor wie is dan het paradijs Gods, de lusthof des Heeren hierboven, met de stroomen des levenden waters, en de boom des levens beladen met hemelsche vruchten? voor wie anders, Gel.! dan voor hen die wedergeboren zijn; wier oogen geestelijk geopend zijn, zoodat zij de schoonheid van de Godsstad waardeeren kunnen. Zij, die bekwaam zijn het Licht te beschouwen, hetwelk hen hier uit de duisternis geroepen heeft, en de eerste stralen daarvan genoten, welke de beginselen en bewijzen zijn, dat zij het hierboven in volle glorie zullen aanschouwen. En voor wie is dat water des levens, en die wonderboom beladen met vruchten? voorzeker voor niemand anders, dan voor hen, die in de wedergeboorte een nieuwe geestelijke smaak hebben ontvangen; die hier

de droppels ontvangen als voorsmaak en onderpand, dat zij bereid worden om eenmaal met volle teugen te drinken. De begeerte om van dit levende water te drinken, ontvangt den mensch in de wedergeboorte, en hij roept met David: "Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstroomen, alzoo schreeuwt mijne ziel naar God. Mijne ziel dorst naar God, naar den levenden God." Zal deze dorst, deze begeerte nimmer vervuld worden? Gewis. Er zijn rivieren Gods, welke overvloeien, en ze zijn voor de dorstigen. Er is dus eene behoefte in het wedergeboren hart, die slechts in het koninkrijk Gods vervuld kan worden. De bijbel leert ons dat er kroonen zijn in het koninkrijk Gods; en voor wie zijn zij bereid? Voor trouwe strijders. Ook dit karakter wordt in de wedergeboorte geschonken; er ontstaat een strijd tusschen vleesch en geest, licht en duisternis, zonde en heiligheid; welke niet zal eindigen dan in de overwinning van het uit God geboren leven. De mensch uit God geboren, heeft trouw gezworen aan zijnen nieuwen Koning. Hij ziet door het geloof den Oversten Leidsman hierboven, met de gouden kroon in zijn hand; hij hoort hem reeds roepen: "Zijt getrouw tot den dood, en ik zal u geven de kroon des levens." Wie kan twijfelen, Gel.! dat die kroonen hier boven gemaakt zijn voor zulke strijders, die hier uit het nieuwe beginsel van liefde tot God, en haat tegen de zonde, hun leven niet dierbaar achten om Gode te behagen. Hoort wat Paulus zegt: "Ik heb den goeden strijd gestreden, ik heb den loop geeindigd, ik heb het geloof behouden. Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke mij de Rechtvaardige Rechter in dien dag geven zal." Het is dus wedergeboorte die den mensch bekwaam maakt, wettiglijk te strijden, en die dus strijden zullen de onverwelkelijke kroon der heerlijkheid behalen; want al wat uit God geboren is overwint de wereld.

Ten laatste, Gel.! Wanneer de Bijbel de onuitsprekelijke weldaden, welke God aan zijn volk wil schenken, in *een* woord noemt, zoo is het eene erfenis welke geen oog gezien, noch oor gehoord heeft. Wie zijn nu de erfgenamen? wie anders dan kinderen, wier moeder het Jeruzalem hierboven is. Zij die dus uit God geboren zijn, hebben in deze geboorte, het onwedersprekelijk bewijs, dat

zij deelgenooten zijn van de erfenis in 't Huis des Vaders. Indien gij een vader ziet met groote bezitting, en God hem met kinderen gezegend heeft, zoo weet een ieder wie de erfgenamen zijn. Het kindschap is een waarborg voor de erfenis. Zoo is het met hen die uit God geboren zijn. Het doel hunner geestelijke geboorte was, om hen erfgenamen te maken. Hoort wat Petrus zegt: "Geloofd zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, die naar zijne groote barmhartigheid ons heeft wedergeboren, tot eene levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de dooden. Tot eene onverderfelijke, en onbevlekkelijke, en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is voor u." (1 Pet. 1 : 3, 4). Welke voorrechten zijn dus niet aan de wedergeboorte verbonden. Wie kan zich een denkbeeld vormen, van de zegeningen welke eeuwig zullen vloeien uit deze nieuwe geboorte. Paulus zegt: "Indien wij kinderen zijn, zoo zijn wij ook erfgenamen, erfgenamen Gods, en medeerfgenamen Christus." Ja, Gel.! Christus is erfgenaam van alle dingen, door een wettig recht, en die uit God geboren en met Christus vereenigd zijn, zijn erfgenamen door hem.

Dus hebben wij gezien, Gel.! dat niemand zonder wedergeboorte het koninkrijk Gods zien kan, omdat de mensch door de zonde ontbloot is van die gerechtigheid en heiligheid welke voor God bestaan kunnen, en dat het onmogelijk is voor den mensch om door eigen hervorming deze eigenschappen deelachtig te worden. Wij hebben gezien dat wedergeboorte het herscheppende werk is van den H. G. door het Woord Gods, waardoor hij de genegenheden der ziel losmaakt van het stof, en hereenigt met God, waaruit een nieuw geestelijk leven vloeit. Wij hebben gezien dat wedergeboorte hem deelgenoot maakt van Christus met al zijne weldaden, hem eene gerechtigheid en heerlijkheid schenkt, welke voor God bestaan kan; dat hij in zijnen geestelijken honger en dorst, zijn strijd tegen de zonde, en zijn verlangen naar God, het bewijs in zich zelven omdraagt, dat deze behoeften der ziel vervuld zullen worden met de goederen welke in den hemel bereid zijn. De groote vraag is nu zijn wij deze wedergeboorte deelachtig? Wij vragen niet hoe of wanneer gij wedergeboren zijt, deze

dingen zijn dikwijls voor den waren Christen verborgen. Maar de vraag waar het op aan komt is deze: hebt gij een nieuw leven ontvangen? Kunt gij met den blindgeborene zeggen: "een ding weet ik, dat ik blind was, en nu zie?" Wat is het brandpunt waar u ziel zich vestigt, is het de aarde met hare goederen, of is het God in Christus, de onzienlijke goederen der eeuwigheid? Wat zijn de begeerten van uw hart, waar vloeien uwe genegenheden, beneden, of naar boven? Een wedergeboren mensch is zeer begeerig naar de redelijke en onvervalschte melk, gevoelt gij deze begeerte in meerdere of mindere maat? Bedrieg u niet met uitwendigen vorm, hetzij kerkgaan of bijbellezen; voedt u de waarheid, hebt gij er smaak in? Wij kunnen u niet al de kenteekenen der wedergeboorte opnoemen; indien gij de verklaring verstaan hebt, dan weet gij wat het bijbel-denkbeeld is. Wat denkt gij dus van u zelven? Laat zulk eene gewichtige zaak niet met een onzeker misschien berusten. De zaak is te gewichtig. Het staat in verband met het eeuwig wee of wel uwer ziel. Zeg nu niet in uw hart, dat is een ernstig woord: "Ik moet wedergeboren worden of kan het koninkrijk Gods niet zien," doch heden staat mij nog te veel in den weg; ik zal op volgenden, en meer gelegener tijd, mijn hart tot den Heere brengen, en vragen de genade der wedergeboorte. Och! geloof het toch, dit is zelfmisleiding; die waarlijk wil wedergeboren worden, wil het *terstond*, omdat hij er de dringendste behoefte aan gevoelt. Het is eene gevaarlijke list van den boozen om u zeker te houden onder de banden des verderfs, Wat! zult gij, als die gelegener tijd gekomen is, wel een hart hebben dat tot zulk een werk genegen is. Zal uw uitstellen van bekeering, niet gevolgd worden door verharding in uwe zonden, hetwelk er de natuurlijke vrucht van is. Of zal God uw lichtachten van zijn Woord, met uw "voor ditmaal ga heen," niet straffen met nooit weer te hooren, het dierbare Woord Gods, dat u toeroept: "Bekeert u, bekeert u! want waarom wilt gij sterven?"

Dat overtuigd zijn van de noodzaak der wedergeboorte, en toch afwijkend uitstellen om voor God neer te vallen, is een bewijs, dat wel het verstand overreed, en de conscientie kloppende is; maar toch het hart afkeerig van de vernieuwing door wedergeboorte, omdat dan de afgoden moeten buiten geworpen worden.

Is iemand onzeker aangaande den staat van zijn hart, of hij wel, of nog niet is wedergeboren; geef u niet toe aan het koesteren van eene trage, hartelooze, onbestemde hoop, dat het misschien wel eindelijk goed met u zal uitkomen; maar hoor, en gehoorzaam het woord van den Apostel: "benaarstig u om uwe roeping en verkiezing vast te maken." En ga daartoe tot de bron van geestelijke kennis, het Woord van God; en tot de bron van hemelsch licht, den Heiligen Geest; biddende met allen ernst er om, in de geloofsverwachting dat de "Hemelsche Vader den H. G. zal geven, dengenen, die er om bidden, veel meer dan een vader onder de menschen, goede gaven geeft aan den zoon die er om vraagt."

Eindelijk, volk van God! wiens voorrecht het is "te loven den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, die naar zijne groote barmhartigheid u heeft wedergeboren, tot eene levende hoop," leeft waardiglijk die hoop, en die roeping Gods tot zijne gemeenschap. Strijd den goeden strijd des geloofs tegen het oude leven der zonde, dat u nog kwelt, opdat het nieuwe leven duidelijk te voorschijn trede." "Laat uw licht schijnen voor de menschen, dat zij uwe goede werken mogen zien, en uwen Vader die in de hemelen is verheerlijken." Wanneer het aardsche huis dezes tabernakels gebroken wordt, zal ook met het vleesch, de laatste besmetting der zonde sterven. In het toekomstige leven kwelt geene zonde of zwakheid meer. En als de wedergeborene gemeente zal opwaken, zal ze Gods aangezicht in gerechtigheid aanschouwen en met zijn beeld verzadigd worden.

IX.

De Opstanding van Christus beschouwd in haar practisch belang voor de Kinderen Gods.

De Opstanding van Christus beschouwd in haar practisch belang voor de Kinderen Gods.

TEKST. MATTHEUS 28 : 1—6.

"En laat na den sabbat, als het begon te lichten, tegen den eersten dag der week, kwam Maria Magdalena, en de andere Maria, om het graf te bezien. En ziet, er geschiedde eene groote aardbeving: want een engel des Heeren, nederdalende uit den hemel, kwam toe, en wentelde den steen af van de deur, en zat op denzelven. En zijne gedaante was gelijk een bliksem, en zijne kleeding wit gelijk sneeuw. En uit vrees van hem zijn de wachters zeer verschrikt geworden, en wierden als dooden. Maar de engel, antwoordende, zeide tot de vrouwen: Vreest gijlieden niet: want ik weet, dat gij zoekt Jezus, die gekruisigd was. Hij is hier niet; want hij is opgestaan, gelijk hij gezegd heeft. Komt herwaarts, ziet de plaats, waar de Heere gelegen heeft."

De opstanding van Christus is eene zaak van zoo veel belang dat Paulus zegt: "Indien Christus niet opgewekt is, zoo is dan onze prediking ijdel, en ijdel is ook ons geloof; zoo worden wij bevonden valsche getuigen Gods te zijn . . . . . En indien Christus niet opgewekt is, zoo is uw geloof te vergeefs, zoo zijt gij nog in uwe zonden. Zoo zijn dan ook verloren die in Christus ontslapen zijn. Indien wij alleenlijk in dit leven op Christus zijn hopende, zoo zijn wij de ellendigste van alle menschen." Dus M. T.! indien Christus niet opgestaan is, het heerlijk gebouw, de geestelijke tempel van het huis Gods, rustende op het fundament van Profeten en Apostelen, Jezus Christus als den uitersten hoeksteen is verwoest; want Profeten en Apostelen zijn valsche getuigen, en Christus een dooden Zaligmaker van wien wij geen hulp kunnen verwachten. En gij, kinderen Gods, die tot dit gebouw uw toevlucht genomen hebt, om veilig te zijn tegen den komenden storm, wordt verpletterd onder de ruine van dit huis, gebouwd op

eenen zandgrond. Maar indien het tegenovergestelde waar is, dat zeker door u niet betwijfeld wordt, dat Christus opgestaan, en de eersteling geworden is dergenen die ontslapen zijn, dan zijn wij bereid M. G. om de opstanding van Christus te beschouwen als eene zaak, zwanger van de heerlijkste waarheden, vruchtbaar in rijke vertroosting, en de onwankelbare rots waar wij onzen voet mogen zetten niet alleen in het midden van de stormen des tegenwoordigen levens, maar ook voor de toekomst.

Het is thans niet mijn oogmerk om u de historische waarheid der opstanding voor te houden, immers, dit is buiten het bereik van uwe ontkenning, en gij allen gelooft het; maar ons doel is om ulieden te wijzen op de opstanding van Christus, in haar practisch belang voor den waren Christen. Geve God dat diegene mijner hoorders, die nog nooit de kracht der opstanding van Christus in hun ziel gevoeld hebben, door Gods Geest geleid mogen worden in deze dierbare waarheid; terwijl wij u wijzen op de opstanding van Christus, als:

I. Het bewijs zijner goddelijkheid.

II. Het onderpand onzer rechtvaardigmaking, en

III. Het onderpand onzer zalige opstanding.

I.

De uitroep van Israels koning: "Ben ik dan God, om te dooden en levend te maken," is slechts de ontboezeming van een gevoel, dat diep in het hart van elk mensch gevonden wordt; dewijl hij zich overtuigd houdt dat het Gods werk is, om te dooden en levend te maken. Jehovah, alleen, is de bron en oorsprong van alle leven. Toen het lichaam van Adam op eene wonderbare wijze uit het stof der aarde gemaakt was, lag het daar als een schoon werktuig, gemaakt door Gods vinger, echter ontbloot van geest en leven, totdat de Almachtige den adem des levens in zijne neusgaten blies, en zoo wierd den mensch eene levende ziel. Deze waarheid, dat het een goddelijk werk is om levend te maken, wordt zoo duidelijk in Gods Woord geleerd, dat de Heer er zich op beroept als iets, waardoor Hij onderscheiden wordt van nietige afgoden. Hoort Hem in Deut. 32: 38, 39, waar Hij sprekende

van de valsche goden, zegt: "Dat zij opstaan en u helpen;" van zich zelven sprekende, zegt hij: "Ziet nu, dat Ik, Ik die ben, en geen God met mij! Ik doode en maak levend, Ik versla, en Ik heel; en er is niemand die uit mijne hand redt!" In 1 Sam. 2: 6: "De Heer doodt en maakt levend; Hij doet ter helle nederdalen, en Hij doet weder opkomen." Dus de Bijbel leert duidelijk dat het Gods werk is om levend te maken. En wat de Schrift leert, wordt door het licht der rede bevestigd, en de dagelijksche ondervinding predikt het zoo duidelijk dat het moeielijk geloochend kan worden. Hij daarom, die voor zich zelven getuigt dat Hij macht heeft over leven en dood, moet God zelve zijn, of, indien hij een schepsel is, zoo heeft hij alle zedelijkheid verloren; want een mensch, die bij elken ademtocht en iedere polsslag gevoelt dat hij den adem des levens in zijne neusgaten draagt, kan nooit tot zulk een verwaandheid komen, om te gelooven dat hij zijn eigen leven in zijne hand heeft, veel minder om het leven te geven aan een ander.

Laat ons nu bezien wat Christus van zich zelven getuigt, en wij zullen hem verwelkommen uit het graf, "Als de Heere, onze gerechtigheid." In Joh. 10: 18, sprekende van de aflegging zijns levens, zegt hij: "Niemand neemt hetzelve van mij, maar ik leg het van mij zelven af; ik heb macht hetzelve af te leggen, en hetzelve wederom te nemen." Hier getuigt hij duidelijk macht te hebben over zijn eigen leven om het af te leggen en het wederom te nemen. Hij belooft aan zijne volgelingen de opstanding uit den dooden. Joh. 6: 40 "En ik zal hem opwekken ten uitersten dage." Hij getuigt van zich zelven in Joh. 11: 25, "Ik ben de opstanding en het leven," toen hij daar stond te weenen bij het graf van zijnen vriend; en bewees het door Lazarus in het leven te roepen, hoewel hij reeds vier dagen in het graf geweest was. Dus M. G., blijkt dat Jezus aanspraak heeft op de macht over leven en dood. Maar de Joden, die niet wilden gelooven, en nochtans niet konden ontkennen, dat, indien Jezus macht had over leven en dood, hij waarlijk God moest zijn, zeiden dat hij in verband stond met den vorst der duisternis, en eischten daarom een teeken van den hemel. Jezus zeide dat hun geen teeken ge-

geven zoude worden dan het teeken van Jona den profeet. Bij eene andere gelegenheid zeide hij: "Breekt dezen tempel af en in drie dagen zal ik dezelve weder oprichten." Deze twee teekenen hebben hetzelfde doel, en zijn dus door Jezus zelf gegeven als het bewijs dat hij waarlijk was, wat hij voor gaf te zijn; en zij zijn met goddelijke wijsheid gekozen, want het bewijst dat Jezus eene bijzondere voorkennis had van zijnen dood en al zijne omstandigheden; want let op zijne woorden, hij zegt niet "dus zegt de Heere;" maar "Ik zeg breek dezen tempel," hetwelk zoo veel was als, ik weet alles van de toekomst, ook alles betreffende mijne persoonlijkheid." Hij sprak daarom, uit de diepte zijner goddelijke kennis. De sterkte der bewijskracht dezer teekenen voor Jezus Godheid, moet gezocht worden in het middel waardoor dezen tempel zoude opgericht worden; het zal niet geschieden door uitwendige kracht, maar "Ik zal denzelven oprichten." Wat, kan een ingestorte tempel zichzelve herbouwen? Een dood mensch zichzelven het leven geven, nadat hij drie dagen in het graf geweest is? Onmogelijk, indien hij niet meer dan mensch is; echter hangt Christus het feitelijke van zijn komst als Gods Zoon, aan deze schijnbare onmogelijkheid; want hij wist dat zijne goddelijke natuur waakte over het lichaam in het graf, want het behoorde aan den God-mensch, en hij wist, dat hij, die aan het einde der wereld het stof der duizenden, verspreid door al de elementen der aarde, verzamelen zal; ook macht heeft om zijn eigen lichaam uit het stof te roepen, en hij werd niet teleurgesteld. Want vroeg in den morgen, als de dageraad aan de oosterkimmen gezien werd, op den eersten dag der week, zie! een engel des Heeren daalt af als een hemelsch gezant; zijne gedaante is als de bliksem, en zijne kleeding wit als sneeuw. De aarde beeft voor zijn aangezicht, de bergen sidderen, de rotsen splijten, terwijl de boomen des hofs met ruischende stem de komst van dien hemelbode verkondigen, die in spijt van wacht en zegel, Pilatus en Cæsar den steen wegwentelde van de deur des grafs, en de Vorst des levens gaat uit als overwinnaar van graf en dood, hebbende zijne beloften vervuld, en zijne getuigenis bevestigd. Hij is dus "krachtiglijk bewezen te zijn de Zoon van God, naar den Geest

der heiligmaking (of zijn goddelijke natuur), uit de opstanding der dooden." Daarom, M. G.! indien de macht over leven en dood een goddelijke eigenschap is, dat niemand kan ontkennen, dan hebben wij in de opstanding van Christus het ontegensprekelijk bewijs, dat onze Zaligmaker God is; want hij heeft niet alleen anderen het leven gegeven, maar hij heeft graf en dood overwonnen in zijn eigen persoon.

De opstanding van Christus wordt echter meer beschouwd als het werk des Vaders, en dit laat zich gereedelijk denken, indien Jezus waarlijk de gezant des Vaders was, die kwam om 's Vaders wil te doen, zelfs tot den schandelijken dood des kruizes; niet alleen omdat de Vader in de goddelijke huishouding alles besloten heeft, en beloofd dat zijn Heilige geene verderving zoude zien; maar indien Jezus Gods Zoon is, zoo was het des Vaders werk om den smaad van den schandelijken dood uit te wisschen met goddelijk gezag, en dit heeft Hij gedaan in de opstanding zijns Zoons. Laat ons daarom de opstanding van Christus beschouwen als het werk des Vaders, en wij zullen bevinden dat dit bewijs zijner Godheid, dezelfde kracht heeft als het eerste.

Wij hebben gezien dat Jezus zich goddelijke macht toeeigende over leven en dood; maar dit was niet het eenigste; neen, er was niet *een* eigenschap der goddelijke natuur, die hij zichzelven niet toeeigende. Daar, laat ons bij *een* slechts stilstaan. Hij noemde zichzelven *Gods eigen Zoon,* hetwelk hem noodzakelijk een deelgenoot der goddelijke natuur maakte. Dat de Joden het zoo verstonden, is duidelijk, omdat zij hem op dien grond als een Godslasteraar veroordeelden; hetwelk hij alleen kon zijn, indien hij slechts een mensch was, terwijl hij voor den Hoogepriesterlijken rechterstoel beleed Gods Zoon te zijn; en tot bewijs zeide hij: "Van nu aan zult gij zien den Zoon des menschen zittende ter rechterhand der kracht Gods." Dit antwoord van Jezus toont ons dat de Joden de meening van de uitdrukking "Zoon van God" verstonden en dat Christus dus beleed, gelijk te zijn met den Vader. Nu, M. G.! kan het bestaan met de natuur van God, die jaloers is over zijne eer, en gezegd heeft: "Ik zal mijne eer aan geen ander geven" om een bloot mensch op te wekken, die

de goddelijke Majesteit onteerd had, door zichzelven goddelijke eer toe te eigenen? Is het bestaanbaar met de heiligheid van Gods Wezen, indien Christus slechts een mensch was, om door zijne opstanding, het goddelijk zegel te drukken op dit teeken, hetwelk Jezus de Joden gegeven had als het bewijs zijner Godheid? Kunnen wij gelooven dat God een wapen in de handen van Christus discipelen zoude geven, door hunnen Meester op te wekken, indien hij niet waarlijk Gods Zoon was hetwelk zij met zooveel bekwaamheid leerden en verdedigden, dat zij binnen weinige jaren de gansche wereld als aanbidders voor zijnen troon brachten, gevende Jezus goddelijke eer? Heeft die God, welke eens zeide: "Hoort Israel! de Heer uw God is een eenig God," zijn beginsel vergeten en den stroom van afgoderij over de wereld verspreid door de opstanding van een mensch, die gezegd had: "Dat zij alle den Zoon eeren, gelijk zij den Vader eeren," en evenzeer hem aan zijne rechterhand geplaatst, waar hij het voorwerp van aanbidding geweest is voor meer dan achttienhonderd jaren en zijn zal, totdat hemel en aarde niet meer zijn? . . . Neen, M. G.! moeten wij niet tot het besluit komen, indien Jezus slechts een mensch is dat door zijne verrijzing uit het graf, niet alleen afgoderij over de wereld verspreid is, maar gebracht in den hemel der hemelen, zelf tot den troon van God, want daar ontvangt Jezus goddelijke eer. "Hem, die op den troon zit, en het Lam, zij dankzegging, en eer, en de heerlijkheid, en de kracht in alle eeuwigheid, en de vier dieren zeiden: Amen. En de vierentwintig ouderlingen vielen neder, en aanbaden dengenen, die leeft in alle eeuwigheid." Neen, M. G.! deze dingen zijn onmogelijk, en laten zij, die de Godheid van onzen Zaligmaker loochenen, weten dat zij verantwoordelijk zijn voor de schrikkelijke gevolgen. Wij willen hem aanbidden, nu en eeuwiglijk als de Heere onze God, want van hetgeen Christus van zichzelven getuigde en voor de natuur des Vaders, hebben wij in de opstanding het onwankelbaar bewijs, dat Jezus waarlijk Gods Zoon was, en daarom God, boven al te prijzen in der eeuwigheid. Wij hebben dus gezien dat de opstanding van Jezus een bewijs is van zijn Godheid.

II.

De komst van Christus had ten doel om God te verheerlijken, en zijn volk volkomen zalig te maken. Nadat de zonde den mensch gebracht heeft in openbaren opstand tegen God, en Gods eer moet gehandhaafd worden in zijne bedreiging tegen de zonde, zoo moest in stede van zaligmaken, zijn toorn als een bliksem des hemels vallen op den naakten schedel van elken zondaar. Indien derhalve de zondaar zalig zal worden, moet niet alleen de straf worden afgewend, maar hij moet eene dadelijke heiligheid hebben; het beeld Gods moet hersteld worden in zijne ziel; er moet eenheid komen met de bron. Hier hebben wij dus het doel van Christus komst. Hij plaatste zichzelven als onzen Borg onder de wet, en werd dus eenen vloek voor ons; want al de zonden zijns volks werden op hem gelegd, en wanneer hij daarom verscheen, als ons vertegenwoordigend hoofd, eischte de wet van hem de betaling van al de schuld zijns volks, en eene volmaakte gehoorzaamheid aan God. In die betrekking als Borg volgde hem de wet door zijn leven metende elke daad bij de volmaaktheid der goddelijke wet. Zijn leven was zoo volmaakt, dat hij zeggen kon: "Wie van u overtuigt mij van zonden." De schuld onzer zonden heeft hij 33 jaren gedragen en maakte zijn leven een bitter lijden; het bracht hem in Getsemane, de worstelplaats, waar hij met zijn bloedig zweet het stof doorweekte, den toorn zijns Vaders als onzen Borg droeg en uitriep: "Mijne ziel is geheel bedroefd tot den dood toe." Ja, kinderen van God! de vloek der wet om uwe zonden, bracht Jezus niet alleen in het stof, maar op Golgotha; heeft hem opgeheven tusschen hemel en aarde aan het vervloekte hout, en deed hem nederdalen in het duister graf. Daar, ja daar in de spelonk zal de wet hem voor eeuwig houden, indien hij niet de laatste penning betaald heeft; want (hoort het zondaar) de wet kent niet anders dan volmaakt werk, en zij houdt elken schuldenaar met eene ijzeren hand onder den toorn Gods, gesteund door het gezag van Gods eeuwige Majesteit. Doch God zij geloofd, dat onze Borg God was; daarom was zijn werk volmaakt, en het graf kon hem niet houden, omdat hij onze zonden aan zijn kruis had genageld, en het handschrift dat tegen ons

was, uitgewischt met zijn eigen bloed, en zijn offerande ging op als eenen liefelijken reuk tot in het hemelsch Heiligdom; daar voor den troon van God, werd het aangenomen als eene volmaakte voldoening voor al onze zonden. Op den derden dag kwam Christus als ons vertegenwoordigend hoofd uit het graf, hebbende dood, zonde, duivel en hel overwonnen. De Vader verzegelde in de opstanding zijns Zoons, dat de wet voldaan, en Gods eer gehandhaafd was. De deuren des hemels werden geopend en den uitverkoren zondaar niet alleen verzoend door den dood van Christus, maar gerechtvaardigd in zijn hoofd. Daarom zegt Paulus: "Welke overgeleverd is om onze zonden en opgewekt tot onze rechtvaardigmaking." De groote verborgenheid werd nu opgelost, "Hoe God rechtvaardig zij, en rechtvaardigende dengenen die uit het geloof van Christus is." En dit alles hing af van de opstanding van Christus; "Want indien Christus niet opgewekt is, zoo is uw geloof te vergeefs, zoo zijt gij nog in uwe zonden." Maar nu Christus is opgewekt uit de dooden, hebben wij het zegel en onderpand des hemels, dat hij voor al zijn volk eene eeuwige gerechtigheid verworven heeft, en verhoogd aan de rechterhand des Vaders. Op dien troon der genade zit hij als de levendige Zaligmaker, altoos bereid om den zondaar, die tot den Vader komt, in zijnen naam te ontvangen; zijn kwijtbrief te toonen: "Vader, ik wil niet dat deze in het verderf dale," en de Vader verklaart den zondaar rechtvaardig. Hij gaat uit als een vrijverklaarde, en de zegeningen des hemels volgen hem al zijn leven en brengen hem eenmaal veilig in de haven der rust, want, ofschoon de geloovige moet sterven, hij heeft in de opstanding van Jezus het zeker bewijs zijner zalige verrijzing. En dit brengt ons tot de beschouwing van ons derde stuk.

III.

"Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien," is een waarheid, M. G., die niemand beter verstond dan den landman in Palestina, wanneer hij de eerstelingen met een dankbaar hart, onder eene juichende schare, naar Jerusalem bracht, om ze op den eersten dag der week den Heer voor te stellen in zijnen tempel;

want hij weet dat indien de eerstelingen aangenomen zijn, den ganschen oogst geheiligd is. Maar deze eerstelingen, en dien eerste dag der week, en dat voor den Heer stellen in het heiligdom, hadden voor den waren Israeliet eene diepe geestelijke meening, en deed hem met blijdschap hopen, zelfs in den dood, op dien morgen, wanneer de gansche uitverkorene gemeente, als de oogst der wereld voor den Heer gesteld zal worden in het hemelsche heiligdom. Maar het werd hen niet gegeven de Eersteling van dien geestelijken oogst te zien, "alzoo God wat beters voor ons voorzien had." " Maar nu Christus opgewekt is uit den dooden, en is de eersteling geworden dergenen die ontslapen zijn." Let wel, de uitdrukking " Eersteling ;" het toont aan dat er anderen zijn die volgen ; de eersteling heeft een vertegenwoordigend karakter ; de gansche oogst is eigenlijk daar, en indien de eersteling geheiligd is, de gansche oogst moet noodzakelijk volgen. Deze dingen zien wij duidelijk in Christus en zijn volk. Hij is hun vertegenwoordigend hoofd en Borg, zoodat toen hij stierf, zijn volk in hem stierf; toen hij opstond als het hoofd, de gemeente die hij vertegenwoordigde, verrees in en met hem ; toen hij als de Eersteling het graf verliet, de gansche oogst was daar. Het is echter niet alleen deze Borgtochtelijke eenheid tusschen Christus en zijn volk die zijne opstanding het onderpand van hunne opstanding maakt, daar is eene geestelijke eenheid ; hij die in Christus gelooft, heeft den Geest van Christus en deze eenheid is zoo innig en nauw als die, welke er bestaat tusschen het hoofd en de leden. Indien nu het hoofd verheerlijkt is, zoo moeten de leden deelen in de heerlijkheid van het hoofd ; indien dit hoofd niet alleen opgestaan en verheerlijkt is, maar is in zichzelven de opstanding en het leven ; zal niet de stroom des levens, vloeiende van het hoofd, al de leden levend maken? Ja, kinderen van God! zoo onmogelijk als het is om een dood lichaam te vereenigen met een levend hoofd, zoo onmogelijk is het dat gij in het graf zoudt blijven. Ja, leden van Christus lichaam, gij hebt zulk een zeker onderpand uwer opstanding, in de verrijzing van uw hoofd, als gij hebt van het leven uwer lichamen, zoolang het bloed met volle stroomen door de aderen vloeit. " Want indien de Geest desgenen, die Je-

zus uit den dooden opgewekt heeft in u woont, zoo zal hij, die Christus uit den dooden opgewekt heeft, ook uwe sterfelijke lichamen levend maken door zijnen Geest, die in u woont."

Er bestaat nog eene andere eenheid die de opstanding van Christus het zeker onderpand onzer opstanding maakt, en dit noemen wij eenheid der natuur. Christus was geen engel, ook geen goddelijke Geest, maar hij was mensch, waarachtig mensch, ons vleesch en been, daarom de "Eersteling," en toen hij opstond, verrees onze natuur. De verheerlijkte menschheid is reeds hier boven in den persoon van onzen oudsten Broeder, "want dewijl de dood door eenen mensch is, zoo is ook de opstanding der dooden door eenen mensch." Daarom terwijl de Eersteling met ons vleesch en been is ingegaan in het hemelsche heiligdom, zoo hebben wij in hem het onderpand des hemels, dat de gansche oogst zal volgen. "Want indien er geene opstanding der dooden is, zoo is Christus ook niet opgewekt." Daarom kinderen Gods! erfgenamen der onsterfelijkheid! kinderen der opstanding! het hoofd naar boven, wij hebben in de verrijzing van ons vleesch en been, onzen oudsten Broeder, het onderpand onzer zalige opstanding; "want indien wij gelooven, dat Jezus is gestorven en opgestaan, alzoo zal ook God degenen, die ontslapen zijn in Jezus wederbrengen met hem."

Wij zullen deze redevoering besluiten met eenige practische aanmerkingen. In de eerste plaats, de opstanding van Christus is eene bron van rijke vertroosting voor Gods volk. Zij hebben door genade zichzelven leeren kennen, alsmede hunne vijanden, en zij gevoelen dat zij tegen deze menigte niet bestand zijn in eigen kracht, en daarom geene hoop hebben ooit hunnen wensch te verkrijgen, indien zij niet gedekt worden door eene machtige hand. Ook kunnen zij niet vertrouwen op eenig schepsel, zelfs geen engel uit den hemel, want hunne ooren zijn geestelijk geopend, en zij hooren gedurig: "Vervloekt is de man, die op een mensch vertrouwt, en die vleesch tot zijn arm stelt. Gij gevoelt, kinderen van God! dat indien gij het land der rust als overwinnaars zult binnentreden, gij op goddelijke armen gedragen moet worden. Het was de sterkte van Jezus, toen hij het erfdeel des

Heeren in Kanaan bracht, hem den Vorst des Heeren ontmoette, en hem de overwinning beloofde. Deze Vorst, M. G.! was niemand anders dan de Overste Leidsman van het geestelijk Israel Gods; hij, de verrezene Zoon van God is aan het hoofd, en hij heeft niet alleen eene volkomene overwinning beloofd, maar heeft in zijne opstanding u de gewisse verzekering geschonken, dat hij al uwe vijanden heeft overwonnen, en zij kunnen u slechts wonden, indien gij afdwaalt van onder den vaandel van uwen goddelijken leidsman. Vreest daarom geene der dingen die gij lijden zult in den geestelijken strijd. Jezus is opgestaan; hij is tot den Vader gegaan. Daar in den hemel is hij de levende voorspraak bij den Vader, en gij moogt zonde, duivel en dood, wijzen op de opstanding van Christus, en zeggen: Dit is onze God, en wij willen op Hem vertrouwen. Maar het is alsof ik een bedrukt kind van God hoor zeggen: Mijne zonden! mijne zonden! rijzen voor mijn aangezicht als bergen, en scheiden mij van mijnen leidsman, zoo dat ik hem niet zie, noch zijne voetstappen kan herkennen; en dan, hoor ik niet slechts van *verre,* maar van *nabij* die schrikkelijke stem, welke zich eenmaal deed hooren van den bevenden berg, en wiens geluid terugkaatst van de einden der aarde: "Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al wat geschreven is in het boek der wet om dat te doen." Ja waarlijk, wij zijn schuldige zondaren die het gedurig bederven, doch weet echter, bedrukte broeder en neergebogen zuster, er is *een* plaats op Gods aardbodem waar het donderen van Mozes geen weerklank vindt, het is in een hof, in het ledige graf, hier zinken de vloeken der wet in de algenoegzame voldoening van Christus; hier hoort gij uit den mond van den hemel-bode: "Wat zoekt gij den levende bij de dooden?" Hier vloeien bronnen van vertroosting. Hier hebt gij de verzekering, dat de wet voldaan is voor allen die in Jezus gelooven, anders ware ons hoofd niet als overwinnaar uit het graf gegaan; hier hebt gij het zegel des hemels dat Christus voor al uwe zonden betaald heeft; en terwijl gij, door een waarachtig geloof vereenigd zijt met Christus als uw hoofd, zoo kunnen de vloeken der wet u nimmer treffen; gij moogt dus met Paulus zeggen: "Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het

die rechtvaardig maakt, wie is het die verdoemt? Christus is het die gestorven is; ja wat meer is, die ook opgewekt is, die ook voor ons bidt." Daarom, mijne broeders, de opstanding van Christus is het onderpand onzer rechtvaardigmaking voor God, en als zoodanig is het onzen troost niet alleen in dit leven, maar ook dan wanneer de dood ons ontmoet; want gij moet uwen Meester volgen niet alleen naar het kruis, maar ook tot in het graf; en waarom niet, zijt gij bevreesd om uwe moede leden, aan het einde der reis te verkwikken op het koninklijke bed, geheiligd door Gods Zoon? Gij hebt alreede in het vervloekte kruis een boom des levens gevonden en gij zult in het graf een stille rustplaats van Gods dooden vinden, want gij hebt in de eersteling het onderpand, dat de dood niet eeuwig over u zal heerschen. Uwen Oudsten Broeder is reeds in den hemel, spoedig zal zijn liefeijke stem uwe stille rustplaats binnendringen, en u ontwaken van uwen slaap, opdat gij deelgenooten moogt zijn, zijner eeuwige heerlijkheid. Ja, kinderen van God, weest verzekerd, wanneer dierbare panden u ontrukt worden, en gij de laatste rustplaats voor hen bereid hebt, dat het graf ze niet meer kan houden, dan het Jezus kon opsluiten. Nauwelijks zal de traan der liefde, die gij op hun leger stort, verdroogd zijn, voor de morgen der onsterfelijkheid zal aanbreken. Dit, dit M. G., is de levende hoop door de opstanding van Christus, en deze hoop zal spoedig in aanschouwen veranderen, wanneer de heerlijkheid des hoofds zal schijnen in steeds toenemenden luister door al de leden, en de juichtoon van den grooten Apostel, opgenomen zal worden door de gansche verloste gemeente, ja de hemelzalen zullen klinken van den juichtoon: "Dood! waar is uw prikkel? Hel! waar is uwe overwinning? de prikkel nu des doods is de zonde, de kracht der zonde is de wet, maar Gode zij dank die ons de overwinning geeft door onzen Heer Jezus Christus."

In de tweede plaats merken wij op dat de opstanding van Chris tus zijn volk onder de duurste verplichting brengt om voor God te leven; en dit gewichtig onderwerp kunnen wij slechts aanroeren in dit oogenblik, maar gij gevoelt het allen dat gij dien toebehoort die voor u gestorven en opgestaan is. Paulus zegt "dat hij

alle dingen schade en drek achtte te zijn, opdat hij Christus mocht gewinnen, en opdat hij hem mocht kennen in de kracht zijner opstanding." Dit is eene vernieuwende kracht die ieder Christen deelachtig wordt, die gemeenschap aan zijnen dood heeft; want de Apostel zegt er van: " Wij zijn dan met hem begraven, door den doop in den dood, opdat, gelijkerwijs Christus uit de dooden opgewekt is tot de heerlijkheid des Vaders, alzoo ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden. Want indien wij met hem eene plant geworden zijn, in de gelijkmaking zijns doods, zoo zullen wij het ook zijn in de gelijkmaking zijner opstanding." Gij ziet dus, Gel.! dat Paulus hetzelfde verband, hetwelk er bestaat tusschen den dood en de opstanding van Christus, terug vindt in de ondervinding der kinderen Gods, dat hunne oude natuur met hem gestorven is, en door de kracht van zijnen dood nog dagelijks sterft, zoo zijn zij met hem opgestaan, en door de kracht van zijne opstanding worden zij dagelijks vernieuwd tot heerlijkheid des Vaders naar het evenbeeld des Zoons, " zijnde met hem begraven in den doop, in welken gij ook met hem opgewekt zijt door het geloof der werking Gods, die hem uit den dooden opgewekt heeft," zoodat dezelfde werking Gods door welke Christus opgewekt is, niet alleen uwe sterfelijke lichamen zal levend maken, maar het onderpand uwer dagelijksche opstanding is. En er kan geen sterker drangrede gevonden worden voor den waren Christen, dan " de Heer is opgestaan en heeft ons mede opgewekt, en heeft ons mede gezet in den hemel in Christus Jezus." Hij is het hoofd der gemeente, en wordt verheerlijkt in het lichaam, en het lichaam wordt verheerlijkt door de heiligmaking van ieder lid als een bestanddeel van hem, en elk geloovige moet een paarl worden in den kroon van Gods Zoon als het hoofd der gemeente. Die gemeente heeft hij door zijn eigen bloed gekocht, opdat hij ze hier door zijnen Geest zoude heiligen tot lof en eer van zijnen naam. Daarom, M. G.! indien wij kinderen der opstanding zijn, erfgenamen der onsterfelijkheid en konings-kinderen, hoe onbetamelijk, hoe ondankbaar, hoe laag en schandelijk, indien wij onze harten en genegenheden, die in den hemel moesten zijn, aan deze zondige wereld schenken. Zullen wij ons hier

vermaken met de nietige dingen der wereld, terwijl de kroon der onsterfelijkheid ons wacht aan gindsche zijde des grafs? niet alzoo mijne vrienden, maar "indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zoo zoekt de dingen die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de rechterhand Gods. Bedenk de dingen die boven zijn, niet die op aarde zijn; want gij zijt gestorven, en uw leven is met Christus verborgen in God. Wanneer nu Christus zal geopenbaard zijn, die ons leven is, dan zult ook gij met hem geopenbaard worden in heerlijkheid."

Nog een enkel woord aan u, die nog nooit de kracht van Christus aan uw hart gevoelt hebt, hoe zal ik u huiswaarts laten gaan, sprekende over zoo een belangrijke waarheid, zonder ook u mede te deelen wat gij van Christus opstanding kunt leeren. Terwijl wij met blijdschap de kinderen Gods gewezen hebben op de rijke bronnen der vertroosting vloeiende uit de opstanding van Christus, zoo willen wij u in liefde wijzen op twee zaken welke gij uit deze gewichtvolle gebeurtenis kunt leeren. Merk dan, terwijl wij u op de opstanding van Christus wijzen, niet als het onderpand uwer zalige verrijzing, maar als het vaste bewijs dat deze Jezus, die u nu dit uur, en elken zondag van deze plaats wordt aangeboden als uw Zaligmaker, van God verhoogd is tot Rechter over levenden en dooden. "Daarom dat hij eenen dag gesteld heeft in welken hij den aardbodem rechtvaardig zal oordeelen, door eenen man dien hij daartoe gesteld heeft, verzekering daarvan doende aan allen (dus ook aan u mijne jeugdige vrienden) dewijl hij hem uit de dooden opgewekt heeft." De eenvoudige vraag die gij tusschen God en uw eigen geweten moet beantwoorden is, ben ik bereid om hem als mijnen Richter te ontmoeten; en zoo niet, hebt gij ooit gedacht aan die zonderlinge uitdrukking "de toorn des Lams?" Zijt gij bereidt om het te dragen? Bedrieg uzelven niet, M. G.! met de hoop van ontkoming. Het graf zal u niet dekken. De bergen en heuvelen kunnen u niet verbergen, maar gij moet in de naaktheid van uw schuld voor uwen Rechter verschijnen, en gij hebt de waarborg in de opstanding van Gods Zoon, dat gij daar persoonlijk zult staan, persoonlijk verantwoordelijk zijt voor hem; ja voor hem, die u zoo liefelijk noodigt tot

hem te komen, en gij zult niet beschaamd worden. Gevoelt gij begeerte om u in zijne armen te werpen? met blijdschap kunnen wij u wijzen op de opstanding van Christus, als het bewijs dat hij een volkomen Zaligmaker is. Petrus zegt: "De God onzer vaderen heeft Jezus opgewekt, dezen heeft God door zijne rechterhand verhoogd tot eenen Vorst en Zaligmaker, om Israel te geven, bekeering en vergeving der zonden." Dus, M. G.! gij ziet dat het werk van Christus is, om bekeering en vergeving der zonden te geven. Vlucht daarom tot hem en uwe ziel zal leven; want buiten hem zwerft gij als verlorene schapen over de bergen en rotsen, en zijt ieder oogenblik in gevaar om neder te storten in eenen eeuwigen afgrond. Terug, terug, want het onweder dreigt u van boven. Daarom in dit oogenblik terwijl gij de stem van God in de opstanding van Christus hoort, die u toeroept dat Jezus waarlijk de Zoon van God is, dat hij eene eeuwige gerechtigheid verworven heeft, dat de Vader hem verhoogd heeft om met goddelijke kracht zondaren uit het verderf te rukken, door hen waarachtige bekeering en vergeving der zonden te schenken. Waarom dan wilt gij onder het licht der waarheid uw hart verstokken? als uw vriend, waarschuw ik u. Bedrieg u niet met de hoop van eene toekomstige bekeering; gij zijt nu alreeds ten eenenmale onbekwaam uzelven te bekeeren, en gij maakt u dagelijks onbekwaam. God geeft u nog heden de keus om bekeering en vergeving der zonden uit de hand van Christus als de opgestane en verhoogde Zaligmaker uit vrije genade te ontvangen. Wijst het dan niet af, maar laat de bede van den Profeet weerklank vinden in uw hart: "Heere bekeer mij, zoo zal ik bekeerd zijn, want Gij zijt de Heer mijn God," Amen.

X.

De Zekerheid van de Zaligheid der Geloovigen.

De Zekerheid van de Zaligheid der Geloovigen.

TEKST. ROMEINEN 5 : 10.

"Want indien wij, vijanden zijnde, met God verzoend zijn door den dood zijns Zoons, veel meer zullen wij, verzoënd zijnde, behouden worden door zijn leven."

Indien gij uwen buurman grootelijks beleedigd had, en hem rechtvaardige redenen gegeven, uw vijand te zijn; en terwijl gij volhardet in uwe vijandschap, werdt gij door de Voorzienigheid in zoo een toestand gebracht, dat gij zijn hulp noodig had; en indien hij inplaats van zich te wreken, terwijl het in zijne macht is, de hand die gij opgeheven hebt, om hem te beleedigen met zijn beste zegeningen vervuldet! Ja, al uwe behoeften vervult—wat moogt gij niet van zoo een mensch verwachten, wanneer hij uwen boezemvriend geworden is? Zal hij zijnen vriend niet overladen met weldaden, die zooveel liefde voor zijnen vijand had? De Apostel zegt in het achste vers: "Maar God bevestigt zijne liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren, veelmeer dan, zijnde nu gerechtvaardigd door zijn bloed, zullen wij door hem behouden worden van den toorn." Indien God ons zoo lief had, toen wij vuile zondaren waren, dat Hij zijn Zoon gegeven heeft tot een offer voor ons, opdat wij door zijn bloed van al onze zonden gewasschen, en rechtvaardig voor Hem mochten zijn; hoeveel te meer zullen wij gerechtvaardigd zijnde, bekleed met den mantel der gerechtigheid van Christus, behouden worden van den toekomenden toorn.

Van dezelfde natuur is het bewijs in onzen tekst. De Apostel verklaart dat God eene groote zaak gedaan heeft onder gunstige omstandigheden. Wij vijanden zijnde van God, en daarom God een vijand van den mensch; Christus in een staat van diepe vernedering; en niettegenstaande al deze moeielijkheden, heeft Hij ons met Zichzelven verzoend. Mogen wij niet veelmeer verwachten dat wij behouden zullen worden, onder gunstige omstandigheden? God in Christus is een verzoenend Vader, de verzoenden zijn kinderen gemaakt; Christus in den staat zijner heerlijkheid, op den troon der genade. Wel mocht den Apostel zeggen: "Want indien wij verzoend zijn, door den dood zijns Zoons, veel meer zullen wij, verzoend zijnde, behouden worden door zijn leven."

De Apostel wijst ons in dit vers op drie zaken:

I. De toestand waarin wij door de zonde gebracht zijn, "vijanden zijnde."

II. De toestand waarin wij door den dood van Christus gebracht zijn, "verzoend zijnde."

III. Het besluit dat den Apostel hieruit afleidt, "veel meer zullen wij, verzoend zijnde, behouden worden door zijn leven."

De Apostel verklaart dat den natuurlijken toestand des menschen vijandig tegen God is; echter, zijn oorspronkelijken toestand was niet dien van een vijand, maar dien van een vriend. En wij mogen wel vragen wat is het, dat zulk een verwoestenden invloed uitgeoefend heeft op de vriendschap tusschen God en den mensch? Wat tooverkracht heeft het oog van den mensch zoodanig verblind, dat hij—arm, zwak sterveling, zijn vleeschen arm in vijandige houding opheft tegen den Almachtige? Gij weet het allen, dat dit verfoeielijk monster, *zonde* het gedaan heeft. Ja, deze adem des duivels heeft onze eerste ouders losgerukt, uit de armen van eenen liefhebbenden Vader; hij heeft het beeld Gods van onze ziel gewischt, verwoestende wat ons Gode gelijk maakte; en het is alleen toe te schrijven aan Gods genade, dat wij niet hopeloos door de zonde verwoest zijn. Dit vergif der zonde heeft nochtans onze natuur zoo geheel bedorven, dat het gansche

menschdom hunne vijandschap tegen God openbaar gemaakt heeft in werken, woorden en de overlegging des harten.

Het is waar. Als de heidenen woeden en de volken ijdelheid bedenken, en de koningen der aarde zich stellen tegen den Heere, dat Jehova in den hemel zit, en stofbewoners kunnen Hem niet beschadigen, maar de Heere zal hen bespotten. Nochtans de genegenheden des menschen zijn geheel van God vervreemd. Het kan niet anders zijn; want de zonde heeft niet alleen de genegenheden des harten van de bron des levens afgewend, maar heeft ze aan zulke voorwerpen geschonken, welke in strijd zijn met den wil van God; zoodat al de begeerten van het vleeschelijk verstand, overtreding der goddelijke wet zijn, omdat de begeerten van een zondig hart vleeschelijk, zondig, laag en aardsch zijn; deze maken den mensch niet slechts onverschillig in betrekking tot al wat heilig is, maar plaatsen hem in eene vijandige houding tegen God en alles wat zijn beeld draagt. Deze levenskoers wordt in den bijbel genoemd, "een wandelen naar het vleesch." Paulus noemt het "een bedenken des vleesches (dat) vijandschap is tegen God: want het onderwerpt zich de wet Gods niet; want het kan ook niet, en die in den vleesche zijn kunnen Gode niet behagen." (Rom. 8: 7, 8). Jakobus, sprekende van hen, die hunne zondige begeerten, najaagden, zegt: "de vriendschap der wereld is vijandschap Gods." Hieruit zien wij dat het gansche leven van een natuurlijk mensch in strijd is met God. En indien er iemand hier tegenwoordig is die het niet gelooft, onderzoekt dan uw eigen hart, en indien gij niet ontdekt dat de begeerten van uwe ziel uit de aarde aardsch zijn, zoo zijt gij waarlijk nog in nachtelijke duisternis gehuld. Wat gij echter gelooft, o, noodzaak ons niet, om het u uit de geschiedenis van het menschdom te bewijzen, geschreven in het bloed van Gods kinderen, en wederom uitgewischt door hunne tranen! En dat dit gezocht moet worden in de vijandschap tegen God, leert ons Paulus; sprekende van de verdrukking der kinderen Gods, zegt hij: "Want om uwentwil worden wij den ganschen dag gedood." Ten opzichte van Gods wet, wordt dezelfde vijandschap openbaar in het hart; want de wet is niets anders dan de natuur van God, in woorden geopenbaard. Tegen

deze heilige wet heeft zich het menschdom verzet door alle tijden. Weinige jaren na de schepping getuigde God reeds: "dat de boosheid des menschen menigvuldig was op de aarde, en dat het gedichtsel der gedachten zijns harten ten allen dage alleenlijk boos was, en dat zijn Geest niet in eeuwigheid twisten zou met den mensch." En niettegenstaande God zijne wet geheiligd heeft, door schrikkelijke bedreigingen en heerlijke beloften; het menschdom heeft in alle tijden getoond, dat noch de straffende, noch de zegenende hand van Jehova hen bewegen kon, om zijne wetten te gehoorzamen en de wapenen van op- en tegenstand neder te leggen, niettegenstaande God alle middelen beproefd heeft om de mensch tot erkentenis van schuld te brengen. Hij heeft de roede gebruikt, en de wateren des afgronds geroepen, en de mensch met al zijne afgoden van de aarde verdaan. Hij heeft het vuur des hemels gezonden, en hunne steden in de asch gelegd, als een bewijs van zijne Almacht en haat tegen de zonde. Hij heeft zijne schatten geopend, en het aardrijk verkwikt met zonneschijn en regen; inplaats van met distelen en doornen, de vrucht der zonde, heeft Hij het bekleed met het aangenaam lentegroen, als met een tapijt, en de vruchten des velds, welke hunne harten vervulden met spijs en vrolijkheid; maar zij verachtten den rijkdom zijner goedertierenheid, en verdraagzaamheid, en langmoedigheid, niet wetende dat de goedertierenheid Gods hen tot bekeering leidde. God heeft het menschdom licht en kennis gegeven, opdat zij Hem uit de schepselen zouden kennen, als de weldadige Schepper; en terwijl dit licht hen verlichtte in alle wetenschap die zij beminden, bleven zij in volle duisternis van, en openbaren opstand tegen die God, die het hen geschonken had, omdat hunne werken boos waren. Dus zien wij dat God alle middelen gebruikt heeft, om het menschdom tot bekeering te brengen. De mensch, echter, heeft nimmer een enkele stap hemelwaarts gedaan, en nimmer de begeerte geuit, zijne zonden te belijden, en om genade te smeeken. En terwijl God het schepsel niet noodig heeft, is het eeuwige liefde, dat Hij niet reeds lang een einde met ons gemaakt heeft! Het kan echter niet anders zijn of zulk een snooden opstand tegen God, zijn volk en zijne wet, moest Jehova tot toorn verwekken, en Hem een vijand van den zondigen mensch maken.

Het moet echter verstaan worden, wanneer de bijbel spreekt van Gods toorn en vijandschap, dat er geene gemoedsbeweging in het goddelijk wezen is, overeenkomstig het geen wij in onze vijandschap vinden. Onze vijandschap is de vrucht der zonde—de ingeving des satans—een kwaadaardige koorts, voortvloeiende uit eene vergiftige wond. Maar de vijandschap Gods tegen den zondaar is heilig, want het vloeit uit zijn heilig wezen; het is het noodzakelijk gevolg van Gods volmaaktheden, in tegenstelling met de zonde. En de uitdrukking toorn en vijandschap in betrekking tot God, openbaren ons in menschelijke taal, den grooten afkeer welke God heeft van de zonde, en zijn vast besluit ze te straffen waar zij ook gevonden wordt. Daarom indien God een volmaakt wezen is (en een andere God kent den bijbel niet), indien zonde niet slechts een gruwel is voor God, maar eene overtreding van zijne wet, eene beleediging der goddelijke Majesteit! hoe kan het anders zijn dan hatelijk voor God. Indien God volmaakt heilig is; ja, indien zijn wezen heiligheid is, plaatst deze heiligheid Gods tegenover den zondigen mensch, wiens leven niets anders van natuur is, dan eene enkele zondige daad, welke zich uitgestrekt heeft, over het gansche menschdom, van Adam tot op onzen tijd; eene daad zoo zondig en onrein dat wij dezelve niet kunnen beschouwen, zonder ons te schamen dat wij menschen zijn. Hoe moet God dezelve beschouwen, die te rein is van oogen dan dat Hij het kwade zoude zien; gewis, hij die niet gelooft dat God een vijand is, en moet zijn van zulke zondaars, heeft arme gedachten van Jehova's heiligheid, en van het zondige der zonde.

Indien God rechtvaardig is, en deze eigenschap Gods, een waarborg is, dat Hij recht wil doen aan zijne schepselen, aan zijne wet, en aan Zichzelven, moet Hij de schenders van zijne heilige wet niet tegenstaan? Brengt de geschiedenis van het bloed Abels af, tot op den uitroep: "Zijn bloed zij op ons en onze kinderen," geen tooneel van overtreding voor onze oogen, van hetwelk wij met schrik onze oogen afwenden? Staat niet de wet Gods voor ons gebroken in elk gebod, terwijl wij dit heilige pand beschouwen als mishandeld door de zonde? Onze natuur vraagt onwillekeurig rechtvaardige vergelding voor zulke snoodheid. Indien de over-

treding der goddelijke wet zoo veel afkeuring verdient in onzen boezem, hoe moet God die de rechtvaardigheid zelve is, de zonde beschouwen? Hier hebben wij het geschil tusschen God en den mensch: de mensch is zondig, en God is God. De schuld is geheel aan eene zijde; het recht geheel aan Gods zijde. En het was daarom de roeping van den mensch zichzelven met God te verzoenen, zijne vijandschap tegen zijnen Schepper af te leggen, en der goddelijke gerechtigheid genoeg te doen. Hiertoe is de mensch ten eenenmale onbekwaam, want het menschdom heeft nog nimmer uit eigen beweging *een* stap hemelwaarts gedaan. En indien er in het goddelijk wezen geen andere volmaaktheden waren, dan heiligheid en rechtvaardigheid, zouden wij niet kunnen zien hoe eene verzoening tusschen een heilig en rechtvaardig God, en een zondig Adams geslacht mogelijk ware. Wij weten echter dat God liefde is, en dat Hij zijn volk liefgehad heeft met eeuwige goddelijke liefde, en het is om deze liefde voor zijnen uitverkorenen dat Hij het menschdom gedragen heeft. Deze liefde, in den boezem des Eeuwigen, zelfs eer de zonde ons van Hem losgerukt had, is de Bron van alle zegeningen. En wie weet wat deze hemelsche liefde ter verlossing van zondaren kan doen, gepaard met goddelijke wijsheid? Niemand dan God. Hij heeft gezegd dat zijne liefde voor zondaren zoo groot was, dat Hij zijn eigen Zoon gegeven heeft als den rantsoenprijs hunner verlossing.

II.

"Verzoening," bestaat in de opruiming van een verschil tusschen twee vijandige partijen, zij moge haar oorsprong hebben in wezenlijke beleediging, of in de verbeelding dat men elkander beleedigd heeft. Indien de beleediging aan weerszijden is, dan is de verplichting tot verzoening wederzijds; of, indien de beleediging slechts aan *eene* zijde is, zoo is het de roeping van den beleediger, zich te verzoenen met den persoon dien hij mishandeld heeft, door vergoeding te schenken overeenkomstig de natuur der misdaad. De rechte meening van dit woord "verzoening" kan daarom alleen verkregen worden uit het verband waarin zij voorkomt, en uit de verhouding waarin de partijen die verzoend moeten worden tot elkander staan. Het verband waarin het woord

hier staat eischt zulk een zin, welke de souvereiniteit van Gods onbegrijpelijke liefde, jegens zondige schepselen, in het grootste licht zet. En de verhouding waarin God staat tot den gevallen mensch, is niet dat van twee personen die elkander beleedigd hebben; ook niet dat van eenen vader die wel lief heeft, maar geen achting voor zijn eigen karakter, noch de wetten van zijn huisgezin. Maar de betrekking in welke God beschouwd moet worden tegenover den mensch, is dat van een liefhebbend, heilig en rechtvaardig God, tegenover zijne zondige en afvallige schepselen, die, zijne afgedwaalde schepselen lief heeft met eene onbegrijpelijke liefde, maar die tevens met goddelijke liefde Zichzelven en zijne wetten bemint. De mensch is dus de schuldige partij, en hij heeft behoefte aan verzoening met God. Dit kan alleen geschieden op zulk eene wijze, als bestaanbaar is met Gods rechtvaardigheid, en die eischt iets meer dan eene bloote belijdenis van zonden, hoewel het menschdom nimmer zoo veel gedaan heeft. Ook kan het niet geschieden door de verheerlijking, van Gods liefde ten koste van zijne heiligheid en rechtvaardigheid; want als wij spreken van Gods volmaaktheden, dan verstaan wij hierdoor niets anders dan het goddelijk wezen zelf, zich openbarende naar buiten. Verzoening tusschen de beleedigde Godheid en de zondige mensch kan alleen geschieden op zulk eene wijze, dat al de volmaaktheden van het goddelijk wezen er door verheerlijkt worden; zoodat zijne heiligheid en rechtvaardigheid, niet minder voor het oog van engelen en menschen, dan zijne liefde gezien wordt. Maar deze genoegdoening aan Gods rechtvaardigheid, wordt in den bijbel toegeschreven aan den dood van Christus. Hier hebben wij een tooneel van Gods liefde, heiligheid, en rechtvaardigheid, als te vergeefs gezocht wordt in hemel en op aarde. Hier hebben wij dus het bloed der verzoening. Hier worden wij om "niet gerechtvaardigd uit zijne genade, door de verlossing die in Christus Jezus is. Welken God voorgesteld heeft tot eene verzoening, door het geloof in zijn bloed, tot eene betooning van zijne rechtvaardigheid tot vergeving der zonden. Tot eene betooning van zijne rechtvaardigheid in deze tegenwoordigen tijd, opdat Hij rechtvaardig zij, en rechtvaardigende die uit het geloof van Jezus is."

De dood van Christus was dus een genoegdoening der goddelijke rechtvaardigheid, zoodat Christus den toorn Gods tegen zijn volk gedragen heeft. Het groote hoefddoel van Christus lijden, was de opruiming van Gods ongenoegen tegen den mensch; dit geschied zijnde is God verzoend. Het tweede gevolg van Christus dood is, den uitverkoren zondaar in werkelijk bezit te stellen van deze verzoening, met al hare voorrechten, en deze toepassing der verzoening door den H. G., neemt de vijandschap uit het hart van den mensch, en brengt ieder geloovige in persoonlijke verzoening met God. De verzoening met God is dus het gevolg van Christus verzoenende offerande voor ons. Dit is het denkbeeld en de ziel van elke offerande. God had het bloed gegeven tot verzoening voor de zonde. Wanneer de Jood gezondigd had, zoo wist hij dat God beleedigd was. Om deze beleediging op te ruimen nam hij een lam, offerde het bloed, waarin het leven was, in de plaats van zijn leven, verbeurd door de zonde; dus zichzelven verzoenende met Jehova, door te voldoen aan de eischen der wet. De Israeliet heeft nimmer ondervonden, dat zijne offerande een rechtstreeksche invloed uitoefende op zijne ziel, en dat zijne gemoedsstemming jegens God veranderde. Maar het doel van zijn offer was: de toorn Gods tegen zijne zonde te bevredigen. Dit, namelijk, dat God verzoend moet worden, is duidelijk in den raad van Christus. Hij zegt: "Indien gij gedachtig wordt dat uw broeder iets tegen u heeft, laat daar uw offer, en ga, en verzoen u eerst met uwen broeder." Hoe? door hem genoeg te doen, voor dat *iets* hetwelk hij tegen u heeft. Paulus zegt: "God was in Christus de wereld met zichzelven verzoenende." Hoe? "Hunne zonden hun niet toerekenende." Waarom niet? Omdat Christus voor dezelve genoeggedaan had. God dus verzoend zijnde, door het bloed zijns Zoons, zendt zijne dienstknechten met de bediening der verzoening door de gansche wereld, opdat zij de grootste der zondaren, in Gods naam zouden bidden dat zij zich zouden laten verzoenen. Waar deze boodschap door de herscheppende kracht van Gods Geest geloofd wordt, daar ontvangt den zondaar den Geest der aanneming; wordt opgenomen in het huisgezin Gods; heeft al zijne zonden vergeven. Een goddelijk beginsel is

in zijne ziel geplant, dat hijgt naar God, als het dorstige hart naar de waterstroomen. Want ofschoon zij weten dat hun treurig eertijds vijandschap tegen God was, door het verstand in booze werken, weten zij ook, dat Christus, niet alleen voor anderen; maar ook voor hen, vrede met God gemaakt heeft, door het bloed des kruises. De genegenheden der liefde vloeiende van een vaderhart in den hemel, vinden weerklank in het hart van gehoorzame kinderen op aarde; en deze onderlinge gemeenschap der liefde tusschen God en de ziel, door den Grooten Hoogepriester des N. T., bewijzen duidelijk, dat de verzoening volkomen is, en God eenen verzoenden Vader is, in het aangezicht zijns Zoons. De betrekking dus, waarin de zondaar gebracht is door den dood van Christus is dat van kinderen Gods. Wat een onderscheid tusschen het treurig eertijds, en het gelukkig heden! God die voor den zondaar een rechtvaardig rechter was, een God die alle dagen toornde, is nu niet alleen een vriend, maar een Vader. In plaats van toorn en verbolgenheid, opent Hij zijn eigen boezem, en stroomen des levendigen waters veranderen de dorre woestijn van het menschelijk hart in een vruchtbare vallei, welke inplaats van de doornen en distelen der zonde, de liefelijke vruchten des Geestes draagt. Want de zondaar heeft den Geest der aanneming tot kinderen ontvangen, door welken hij roept: "Abba, Vader!" en hij zegt met David: "Hoe lief heb ik uwe wet, zij is mijne overdenking dag en nacht." Christus die deze groote verzoening bewerkt heeft in een staat van diepe vernedering in deze wereld, is nu in heerlijkheid aan de rechterhand des Vaders. Geen wonder, M. Gel.! dat Paulus tot het besluit komt: "Want indien wij vijanden zijnde, met God verzoend zijn, door den dood zijns Zoons; veel meer zullen wij verzoend zijnde, behouden worden door zijn leven." Want indien God ons zoo liefgehad heeft, toen wij zijne vijanden waren, dat Hij ons niet alleen met zegeningen des hemels en der aarde bezocht; maar zijn eeniggeboren Zoon schonk, niet slechts om een zwerver op deze aarde te zijn, maar te sterven aan het vervloekte kruis; wat mogen wij, wat kunnen wij, wat moeten wij niet gelooven van zulk eene liefde, wanneer die God onzen Vader geworden is, en wij zijne kinderen?

Indien God zoo veel barmhartigheid jegens zijn volk bezat, toen zij van Hem afdwaalden op den weg der zonde, en er niemand was die naar Hem vroeg, dat Hij ze gezocht en gezaligd heeft; wat mogen zij niet van Hem verwachten als zijne kinderen die Hem liefhebben, zijn aangezicht zoeken, wandelen in zijne geboden; ja, die zonder zijne gemeenschap niet leven kunnen? Gewis. Hij zal zijne kinderen niet verlaten, die uit enkele liefde zijne vijanden zocht! Indien de liefde van Christus zoo groot was, dat hij de vreugde die hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en de schande veracht; opdat hij niet alleen het verlorene mocht zoeken, maar vijanden verlossen door den rantsoenprijs van zijn eigen bloed, en ze kinderen Gods gemaakt heeft door zijnen Geest, en erfgenamen des eeuwigen levens; wil deze zelfde Jezus, nu hij gezeten is aan de rechterhand des troons Gods, zijne duur gekochte gemeente niet in 's Vaders heerlijkheid brengen? Indien Christus stervende aan het kruis, zulk eene goddelijke kracht uitoefende dat hij den middelmuur des afscheidsels tusschen God en den mensch gebroken heeft; hoe veel te meer kan den levende Christus bekleed met goddelijke kracht en majesteit, zijne verlossten eene volle zaligheid schenken. Wel mocht den Apostel zeggen: "veel meer zullen wij, verzoend zijnde, behouden worden door zijn leven."

III.

Deze uitdrukking: "behouden worden door zijn leven," is Paulinisch, en toont ons duidelijk aan, dat het oogmerk des Apostels was, het bewijs voor de zekerheid der zaligheid van Gods kinderen, zoo sterk mogelijk te maken; want hij gebruikt de zonderlinge uitdrukking in tegenstelling met het "verzoend zijn door zijnen dood." Hij plaatst als voor onze oogen eenen stervenden Christus aan het kruis, en eenen levenden Christus op den troon in den hemel. Hij verklaart dat de stervende Christus het groote werk gedaan heeft, om de toorn van een rechtvaardig God af te wenden van onze schuldige hoofden. Uit deze zaak besluit den Apostel, dat de levende Christus gewisselijk behouden zal allen die hij door zijnen dood verzoend heeft. En geen wonder, Gel.! Jezus is ten hemel gevaren als overwinnaar, hij heeft gaven

genomen, en den hemel vervult met zaligheid. Gij kunt als kinderen Gods zijne liefde niet betwijfelen, want hij heeft het verzegeld met zijn bloed. Kon de vader van den verloren zoon, nadat hij dien zoon omhelsd had, niettegenstaande zijne vuile kleeren, hem het beste kleed had aangedaan; schoenen aan zijne voeten; een ring aan zijn hand; het gemeste kalf geslacht; de maaltijd bereid; hem nochtans ten laatste van de vreugde des feestes berooven? Neen, onmogelijk! En zal Christus die oneindig meer voor zijn volk gedaan heeft, hen geen volle zaligheid schenken? Ook kunt gij zijne macht niet betwijfelen; want hij is ten hemel gegaan, niet als de man van smarten, maar als God-mensch—de Middelaar, en als zoodanig heeft de Vader alle dingen in zijne handen gegeven. De stervende Christus op Golgotha, verlaten van God en menschen, overwon niet alleen onze zonden, maar de vorst der duisternis met al zijne macht. Overheden en machten uitgetogen hebbende, heeft hij die in het openbaar ten toon gesteld, en heeft over hen getriomfeerd. Indien de held uit Juda's stam zulk eene overwinning behaalde in zijnen dood, wie zegt ons wat de levende Zoon van David kan doen, gezeten op den troon, naar de uitnemende grootheid zijner kracht, naar de werking der sterkte zijner macht, verhoogd zijnde "verre boven alle overheid, en macht, en kracht, en heerschappij, en allen naam die genaamd wordt, niet alleen in deze wereld maar ook in de toekomende?" Zou een koning, die zijne oproerige onderdanen, met gevaar van zijn leven verlost heeft van de macht eens vreemden tirans, ze niet kunnen beschermen, nadat hij den tiran gedood heeft, en de burgers gehoorzaam gemaakt en door liefde aan zichzelven verbonden heeft? En zal de God-mensch, gezeten als overwinnaar op den troon, hebbende de hemelsche heirlegers tot zijne dienaren, en wiens oogen zijn als vlammen vuurs, zijne voeten als blinkend koper, en zijne stem als de stem veler wateren, en uit wiens mond een scherp tweesnijdend zwaard gaat, en zijn aangezicht als de zon schijnt in hare kracht, niet bekwaam zijn, zijn volk te beschermen, en ze behouden in het koninkrijk zijns Vaders te brengen? Wat een onderscheid tusschen de stervende Christus toen hij zijn hulpelooze moeder aan deze Johannes toevertrouwde, die

nu als dood voor zijn aangezicht viel toen hij de levende Christus in zijne heerlijkheid zag! Wat een onderscheid tusschen zijne taal! aan het kruis was het: "Mijn God! mijn God! waarom hebt gij mij verlaten?" hier is het: "Ik ben de eerste en de laatste, die leef, en ik ben dood geweest; en zie, ik ben levend in alle eeuwigheid, amen. En ik heb de sleutels der hel en des doods." Gewis, de levende Christus zal zijn volk zalig maken; want hij zegt: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde, en ik leef, en gij zult leven." Maar Christus is niet slechts in den hemel als de God-mensch; hij is daar als de levendige vertegenwoordiger, het hoofd der gemeente, en hij heeft den H. G. verworven, en door de werking van dien Geest vereenigt hij ieder geloovige met zichzelven, in waarachtige, geestelijke, levengevende eenheid, waardoor zij de leden worden, hij het hoofd; zij de ranken, hij de wijnstok. Nu, is het leven van den wijnstok geen zeker onderpand dat de ranken zullen leven? Gewis. Alle rank door den H. G. geent in dezen wijnstok, heeft een leven gelijk den wijnstok zelf. Maar het leven van Christus is, ten laatste, een onderpand van der geloovigen zaligheid, als Hoogepriester in den hemel. Wil de Zoon van God, die zichzelven vereenigd heeft met onze natuur, opdat hij die natuur, mocht offeren, door den Eeuwigen Geest als een onstraffelijk offer voor onze zonden, niet ingaan met zijn bloed in het hemelsche Heiligdom, hetwelk hij zoo vrijelijk voor ons liet stroomen op Golgotha? Is het mogelijk, M. G.! dat de Zoon van God op deze aarde verscheen, zichzelf omkleede, met al de onzondige zwakheden onzer natuur, was verzocht in alles gelijk wij; opdat hij een barmhartig Hoogepriester zoude zijn, die medelijden kon hebben met onze zwakheid. Is het mogelijk zeggen wij, nadat hij dit alles gedaan heeft, en met zijn eigen bloed is ingegaan in het binnenste Heiligdom, dat hij daar zijnde, zijne arme, onder de verzoeking der zonde, zuchtende broederen, zoude vergeten? Neen, onmogelijk! onmogelijk! ongeloovig als onze harten zijn van natuur. Wij kunnen het niet gelooven! Neen, wij gelooven nimmer, dat de levende Christus in den hemel, geen medelijden heeft met zijne vrienden, die zoo veel liefde voor zijne vijanden had; hebbende eene eeuwige verlossing ver-

worven, is hij gezeten aan de rechterhand des Vaders, als den eeuwig levenden Hoogepriester en Voorbidder zijns volks. Zijne voorbede wordt altijd verhoord, want het is gegrond op zijn eeuwig Priesterdom, op de belofte des Vaders in het eeuwige genadeverbond, op de oneindige waarde van zijne goddelijke offerande. Daarom, kinderen Gods! zoolang als Christus leeft om Priester te zijn, zoolang als God de Vader waarachtig is, in het vervullen zijner beloften, zoolang het verbond der genade niet vernietigd wordt, of de zegeningen des kruises vloeiende in stroomen des levenden waters, van uit den troon Gods en des Lams niet opgedroogd zijn; zoolang is het leven van Christus de waarborg van der geloovigen behoudenis. Hij zal niet toelaten dat eene zijner schapen verloren ga, maar Hij die leeft tot in alle eeuwigheid zal hen geven: "verzadiging van vreugde voor zijn aangezicht, liefelijkheden uit zijne rechterhand, eeuwiglijk en altoos." Het hoofd daarom naar boven, kinderen Gods! in het midden van al de moeielijkheden, ellenden en verzoekingen des tegenwoordigen levens. Nader met vrijmoedigheid tot den troon der genade, en zegt met Paulus: "Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, noch hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel, ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods welke is in Christus onzen Heer," Amen.

XI.

De Invloed der Gereformeerde Waarheid op het Zendingswerk.

De Invloed der Gereformeerde Waarheid op het Zendingswerk.

TEKST. 2 CORINTHEN 4 : 13.

"Dewijl wij nu denzelfden Geest des geloofs hebben, gelijk er geschreven is: Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken; zoo gelooven wij ook, daarom spreken wij ook."

Jehova, heilige deze waarheid aan onzer aller harten; opdat wij gezond in het geloof mogen zijn, en overvloedig in het verkondigen van de Goede Boodschap!

Geliefde T.! Men hoort niet zelden de uitdrukking: het is onverschillig wat men gelooft, indien onze werken maar goed zijn. Dit gezegde vloeit voort uit onkunde van de natuur des geloofs, en den krachtigen invloed welken het uitoefent op den geloovenden mensch. En om u hier van te overtuigen, is het slechts noodig u te herinneren, dat in de natuur elk gevolg afhangt van deszelfs oorzaak.

Zou het geen spotten zijn met uwen dienstknecht, indien gij hem toevoegdet, bij den soberen disch en het harde leger: 't is onverschillig wat spijze gij nuttigt, en op wat rustplaats gij uwe moede leden nedervlijt, indien gij maar veel werkt en wel rust. Gij verwacht dus volgens de wet der natuur, van uw lichaam, uwen dienstknecht en uw land, naarmate het geniet. Juist zoo is het met de ziel. Geeft b. v. een leger het geloof dat zij onoverwinnelijk zijn, en zij zijn het. De landman, die gelooft dat hij maaien zal, naarmate hij zaait, zoekt niet alleen de beste tarwe, maar is vroeg en laat op den akker.

Er bestaat dus hetzelfde verband, tusschen oorzaak en gevolg in de zedelijke wereld, als in de natuurlijke. Maar, dit verband tusschen oorzaak en gevolg, geeft ons een ander gezichtspunt: een lichaam, dat goed versterkend voedsel, en eene zachte rustplaats geniet, en nochtans niet versterkt, noch verkwikt wordt, is dood, of tenminste gevaarlijk ziek. Zoo is het met de ziel. Indien ons geloof geen invloed heeft, overeenkomstig de waarheid die geloofd wordt, zoo is het dood, of in een kwijnenden toestand.

Gij begrijpt dus, T.! het is van het grootste belang, voor ieder mensch en voor de gemeente: *wel* toe te zien wat wij gelooven, maar ook *wel* te onderzoeken, of ons geloof die uitwerking op ons heeft, welke overeenkomt met de natuur des geloofs, en de zaak die geloofd wordt.

Met dit doel zijn wij te zamen gekomen, om te vragen naar den invloed der Gereformeerde waarheid op het Zendingswerk.

De u voorgelezene tekst, wordt door Paulus aangehaald uit den 116den Psalm, waar David zijn vertrouwen op Jehova openbaart, "hoewel banden des doods, en angsten der hel hem omringden." Paulus, was ook altijd "de dooding van den Heere Jezus omdragende in zijn lichaam." Maar hetzelfde geloof, dat David in het midden van zijn lijden deed spreken, van zijn vertrouwen op God, woonde ook in zijnen boezem, daarom was het: "Dewijl wij nu denzelfden Geest des geloofs hebben, gelijk er geschreven is: Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken; zoo gelooven wij ook, daarom spreken wij ook." De tekst erkent dus, dat er een verband bestaat tusschen het geloof en het spreken van Gods kinderen. Dit is het doel waarom wij hem gekozen hebben.

De Gereformeerde belijdenis heeft zekere waarheden in betrekking tot God, den Mensch en den Christen, waardoor zij zich onderscheidt van andere gevoelens. Deze zijn het, welke wij thans onderzoeken moeten. Laat ons dan onderzoeken

I. Wat zij gelooft van God;

II. Van den Mensch, en

III. Van den Christen.

Wij verstaan door Gereformeerd, niet het gevoelen van bijzon-

dere personen; maar die waarheid, welke in den tegenwoordigen tijd bekend staat, als het Calvinisme. In het begin der middeleeuwen, als het Augustinisme. In den Apostolischen tijd zijn Paulus en Petrus de mannen, welke door Gods Geest verlicht en gedreven, deze waarheid het duidelijkst ontwikkeld hebben. Zij rust dus niet op Dordrecht, noch op Calvijn en Augustinus; ook niet op Paulus en Petrus, maar op Gods Geest. Vanhier deszelfs waarde voor, en invloed op den mensch, die ze niet alleen met den mond belijdt, maar met het hart gelooft.

De Gereformeerde belijdenis rust dus niet op menschen, maar op God. Zij is het gevolg, niet van opklimming van het schepsel tot den Schepper, maar van afdaling van de Godheid tot de menschheid.

Haar geloof vloeit dus uit het denkbeeld dat zij van God heeft, en dit haalt zij uit den bijbel; welken zij, in deszelfs geheel, onvoorwaardelijk aanneemt als Gods Boek. Hieruit gelooft zij nu, dat God in zich vereenigt alle denkbare en ondenkbare volmaaktheden. Hieruit vloeit nu dat de Gereformeerde belijdenis gelooft dat God alles wat in den tijd gebeurt, in de eeuwigheid besloten heeft. Dat Hij overeenkomstig dit besluit, en naar zijn souverein welbehagen, uit eeuwige liefde, zich eene gemeente heeft uitverkoren ten eeuwigen leven, tot prijs der heerlijkheid zijner genade. Dat Hij in dat zelfde besluit heeft opgenomen, deze gemeente uit het gansche menschelijk geslacht te vergaderen, door de prediking des Woords, en den verlichtenden wederbarenden invloed des Heiligen Geestes. Wat invloed, moet nu deze waarheid: dat er een onveranderlijk besluit bij God is, tot heil van arme zondaren, tot verheerlijking zijner deugden; en dat Hij dit besluit in en door de gemeente ten uitvoer wil brengen, haar het middel gegeven, waardoor Hij besloten heeft het doel te bereiken; wat invloed zeg ik, moet deze waarheid, op eene haar geloovende gemeente uitoefenen, in verband tot het Zendingswerk?

Volgt mij terwijl ik u wijs op enkele feiten uit de geschiedenis, wat het geloof aan een blind noodlot vermag; (hoewel het niets meer is, in vergelijking met Gods heilige verkiezing, dan een droombeeld.) Mahomed geloofde en leerde, dat alles door een

onverbiddelijk noodlot besloten was. Dit geloof greep stand in den boezem zijner volgelingen; en wat invloed had het op den woesten Arabier? Maakte het hem traag in het verspreiden zijner gevoelens? Angstvallig bezorgd zijn voor zijn leven? Wantrouwend jegens zijne bestemming? Neen, niets van dat alles! Integendeel. Het geloof dat het noodlot besloten had, de leer van Mahomed de godsdienst der wereld te maken,—gaf zulk eenen moed en eene veerkracht aan hem en zijne volgelingen, dat zij alle gevaren trotseerden, nooit gehoorde zelfverloochening en ontbering verduurden; en als een onweerstaanbare stortvloed de wereld overstroomden.

Wat maakte Julius Cæsar zoo koen in zijne ondernemingen, zoo onoverwinnelijk in zijne veldslagen? Wat anders, dan zijn geloof dat hij een zoon des noodlots was, volgens hetwelk hij bestemd was, den schepter over de wereld te zwaaien?

En moeten wij aan dit geloof in noodlot en bestemming, de veerkracht niet toeschrijven, welke in de achttiende eeuw den geesel van Europa bezielde?

Indien nu het droombeeld eener verkiezing zulk eenen machtigen invloed uitoefende op Mahomed en Cæsar, wat zal het geloof aan eene goddelijke verkiezing niet uitoefenen op eene haar geloovende gemeente?—die weet, dat God zijne uitverkorenen verzamelt, uit alle geslachten der aarde. Zal deze zekerheid uit kracht van Gods besluit, de gemeente geen moed en veerkracht, ijver en zelfverloochening schenken? Wat meer is, de gemeente weet dat zij uit kracht van Gods verkiezing bestemd is om de Moeder te zijn, welke in haar geheiligden schoot de uitverkorenen moet verzamelen en kweeken voor de eeuwigheid. Dat zij dus niet op het onzekere kampt, noch in de lucht slaat; maar aan de hand dier bijzondere Voorzienigheid, welke niets anders is, dan de ontwikkeling van Gods eeuwigen raad, hare bestemming met goddelijke zekerheid tegemoet gaat.

Zal deze zekerheid haar moederhart niet doen ontbranden van ijvervuur? Zal zij de lamp des evangelies niet grijpen, en doorzoeken alle volken? Zal zij het zwaard des Geestes niet nemen, en zenden het over de lengte en breedte der aarde; om harde harten

te verbrijzelen, on- en bijgeloof uit te roeien? Neen, T.! het geloof in Gods verkiezing draagt rijkere vruchten, dan de onderwerping aan een noodlot. Het geeft de gemeente eene bestemming die engelen geweigerd wordt. Het maakt de gemeente de schakel, welke Gods eeuwige liefde zamenbindt met de eeuwige zaligheid der uitverkorenen. Het maakt de gemeente, en elk lid derzelve, een draad in dat wonderbare weefsel der goddelijke Voorzienigheid, waardoor Gods besluit in het leven treedt. De gemeente weet dus, dat haar arbeid niet ijdel zal zijn; maar dat er zoovelen gelooven zullen, als er ten eeuwigen leven zijn uitverkoren. Dit geloof moet kracht geven aan onzen zwakken arm, warmte aan onze koude harten; en wij gaan in dit vertrouwen, aan de hand des Oversten Leidsmans overwinnende en tot overwinning!

En wij hopen onzen jeugdigen, die deze waarheid gelooven, en door dit geloof gesterkt, zich overgeven met de woorden van dien grooten Schriftgeleerde: "Wij, zijne knechten zullen bouwen, en de Heere onze God zal het ons doen gelukken," wij hopen hun toe te roepen: vreest geene huilende stormen, noch woedende golven; vreest geene hitte des daags, noch koude des nachts. Ontzet u niet over de hardheid des harten, noch over de kracht des ongeloofs; laat geene eigene zwakheid, noch kracht des duivels u ontmoedigen. Uw levensdraad is in Gods hand, uwe haren zijn geteld, uw werkkring is bepaald, uw kroon is bereid. Strijdt slechts wettig onder dien God, die alle dingen werkt, naar den raad van zijnen wil. Gesterkt door dit geloof: dat gij in Gods weg, Gods raad ten uitvoer brengt, en gij zijt onoverwinnelijk. Het moge dan waarheid zijn wat de Dichter zegt: "Die 't zaad draagt, dat men zaaien zal, gaat weenend voort, en zaait het al." Het zal ook waar zijn:

"Maar hij zal zonder ramp te schroomen,
Eerlang met blijdschap wederkomen;
En met gejuich ter goeder uur,
Zijn schoven dragen in de schuur."

Wij hebben u op enkele voorbeelden uit de geschiedenis gewezen, wat invloed het geloof aan een noodlot vermag. Wij hebben

gezien dat het geloof in Gods verkiezing oneindig rijkere vruchten draagt van werkdadigheid, moed, vertrouwen op God, zelfverloochening, en volkomene overgaaf aan het doel der bestemming, door de verkiezing beoogd.

Wij zullen tot meerdere overtuiging, deze waarheid in het leven aanschouwen van eenen man, die niet alleen geloofde in verkiezing; maar die dieper door Gods Geest, in den boezem des Oneindigen geleid is, dan eenig ander schepsel. Gij begrijpt dat ik den Grooten Paulus bedoel. Zijne edele ziel was vol van deze waarheid: en niemand kan het betwijfelen, of de invloed welke zij op hem had, was de natuurlijke welke er uit vloeit, waar ze geloofd wordt in het rechte verband tot andere waarheden. Nu is het immers daadzaak, dat juist die Apostel, welke het meest geschreven heeft over verkiezing, meer dan allen gearbeid heeft als Zendeling. Hij bezat eenen moed welke door niets verkoeld kon worden, veel minder uitgebluscht. Eene zelfverloochening, waardoor hij eer, rijdom, gemak, verwisselde met schande, armoede, vervolging en allerlei ontbering; zoodat hij, hoewel vrij zijnde van allen, zich nochtans aan allen dienstbaar maakte; en dit alles: "om der uitverkorenen opdat ook zij de eeuwige zaligheid zouden verkrijgen, die in Christus Jezus is, met eeuwige heerlijkheid."

Hij voelde een ijvervuur in zijnen boezem, om de uitverkorenen te verzamelen uit alle volken, waardoor hij zich gedrongen gevoelde om van Jeruzalem af, door Syrie, Klein-Azie, Griekenland, Macedonie, tot Illiricum in Europa toe, het evangelie van Christus te verkondigen. En alhoewel hij nu een oud man werd, en zijn lichaam door al het reizen en lijden verzwakt was; zijne groote ziel vele jaren de zorge van alle gemeenten gedragen had, zwelde de oude borst nochtans van zulke groote voornemens, en tintelden die oogen van zulke vurige begeerten om de Goede Boodschap te brengen, in plaatsen welke noch nimmer door de voeten der vredeboden gedrukt waren. En geene plaats meer hebbende in deze gewesten, strekte zijne edele ziel zich uit naar nieuwe landen; om de Wereldstad niet alleen, maar geheel Europa aan de voeten van zijnen gekruisten Meester te leggen. En

indien hij slechts Methusalems jaren geleefd had, zou hij in eigen persoon het gebod van Jezus volbracht hebben: "Predikt het evangelie aan alle creaturen."

Vergun ons, nog eene andere geschiedenis uit het leven van dezen Apostel u voor te houden, waar zijn geloof in een volstrekt besluit van God, hem zoo ijverig maakte in het gebruik der middelen; dat hij zich niet ontziet om den raad dès hemels, afhankelijk te maken van het gebruik der gewone middelen. Zie hem dan in de Adriatische Zee, herwaarts en derwaarts gedreven, geslingerd door wind en golven; als zon, noch gesternte verschenen in vele dagen, zoodat alle hoop op behoudenis verloren scheen. Daar staat de waardige grijsaard op! en vermaant de angstvallige reisgenooten om goedsmoeds te zijn; "want er zal geen verlies zijn van iemands leven, want in dezen nacht heeft bij mij gestaan een Engel Gods, zeggende: 'vrees niet, Paulus! gij moet voor den keizer gesteld worden; en zie, God heeft u geschonken, allen die met u zijn.' Daarom zijt goedsmoeds mannen! want ik geloof Gode, dat het alzoo zal zijn gelijkerwijs het mij gezegd is." Hier hebben wij dus een besluit des hemels, waardoor zij hunne levens verzekerd hadden; en het werd ten minste door Paulus geloofd. Wat invloed had het nu op hem? Maakte het hem onbezorgd, zoodat hij met Jona in het achterschip ging slapen? Of traag in het gebruiken der middelen? Neen, T.! niets van dat alles! Hij, de eenige misschien in het schip die het besluit geloofde, is ook de eenige die wacht houdt; en nauwelijks maken de scheepslieden eenige toerusting, om het schip te verlaten, of de waakzame blik van Paulus ontdekt het; en roept den hoofdman toe: "Indien deze in het schip niet blijven, gij kunt niet behouden worden." Wat, Paulus! hebt gij niet gezegd, dat het een besluit des hemels was, dat geen haar van ons hoofd zal vallen? en nu zegt gij: indien deze in het schip niet blijven, gij kunt niet behouden worden! Paulus geloofde vast dat zij behouden zouden worden, uit kracht van Gods besluit; maar hij geloofde ook, dat in datzelfde besluit opgenomen was het ophalen der ankers, het losmaken der roerbanden, het ophalen van het razeil, en de matrozen die het doen moesten.

Wij zien dus uit deze geschiedenis: dat het geloof in Gods besluit, den mensch die het heeft, eene vastheid, eenen drijvenden ernst, en ijver geeft in het gebruik der middelen, welke alleen gevonden kunnen worden, daar men uit kracht van een goddelijk besluit weet, dat het doel der middelen bereikt zal worden. Ook wij, T.! als Gereformeerde Kerk, zijn varende op de zee der wereld, in het groote levensschip, geslingerd door den storm der zonde. Ook wij weten, dat er uit kracht van Gods verkiezende liefde, "eene groote schare, die niemand tellen kan, uit alle natien, geslachten, volken en talen, voor den troon van het Lam zal staan, bekleed zijnde met lange witte kleederen." Maar ofschoon wij dat weten, en ook gelooven, wij zeggen nochtans van die zelfde volken en natien: "Hoe zullen zij in Hem gelooven, van welken zij niet gehoord hebben? en hoe zullen zij hooren, zonder die hun predikt? en hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden?" Indien ons geloof in Gods verkiezing, ons niet ijverig maakt in het gebruik der middelen, heeft het niet alleen eene andere uitwerking dan Paulus' geloof; maar is juist daardoor openbaar als valsch, dood, of ten minste ziekelijk.

Nogmaals een blik op Paulus. Daar ziet gij hem, vermoeid van den arbeid, zijn afgemat lichaam, in het wereldberoemd Corinthe ter rust begeven; zijn werkzame geest kan niet rusten, maar blijft in ernstig nadenken verzonken. Hij valt in verrukking van zinnen, ziet een gezicht, en hem wordt toegeroepen: "Vrees niet, maar spreek, en zwijg niet. Want Ik ben met u, en niemand zal de hand aan u leggen om u kwaad te doen; want Ik heb veel volks in deze stad." Hier ontvangt hij de verzekering, dat er uitverkorenen in die stad waren; dat hij onder de bijzondere zorg des hemels was. Op grond hiervan, wordt hem toegeroepen: "Vrees niet, zwijg niet; maar spreek vrijmoedig!

Wat invloed had het op Paulus? Laat de arbeid van een jaar en zes maanden het getuigen! Laten de hoereerders, afgodendienaars, de overspelers, en gierigaards door zijne dienst herschapen in gewasschenen, geheiligden en gerechtvaardigden door den Geest onzes Gods, het prediken hoe ijverig hem deze wetenschap, dat er uitverkorenen in die stad waren, gemaakt heeft.

Zoo zeggen wij, uit kracht van ons geloof in Gods verkiezing, de bestemming der gemeente, en de bijzondere zorg van God over haar: zijt niet bevreesd, zwijg niet, maar spreekt; want God is met u, en hij heeft veel volks in de Heidenwereld. En geve God, dat het op ons dien invloed hebbe, dat wij niet rusten totdat de hoereerders en afgodendienaars der tegenwoordige eeuw, herschapen zijn door de prediking des Woords en den verlichtenden invloed des H. Geestes, tot ware aanbidders van Jehova!

II.

Wij zeiden verder, dat de Gereformeerde belijdenis iets bijzonders geloofde van den mensch. Laat ons onderzoeken wat het is, en of ook dit eenen goeden invloed heeft op het Zendingswerk. Zij gelooft, dat God den mensch geschapen heeft, tot zijne eigene eer en heerlijkheid. Dat Hij, om dit doel te bereiken, den mensch naar zijn beeld geschapen heeft, Adam als het vertegenwoordigend verbondshoofd van alle menschen, een proefgebod gegeven heeft, dat Adam gemakkelijk houden kon; maar op welks overtreding de dood zou volgen. Adam door moedwillige ongehoorzaamheid het gebod overtredende, werd hij, en wij in hem schuldenaars bij God, en onderworpen aan de rechtvaardige straf. Zijne natuur, en de onze in hem, zoo verdorven, dat wij dood in zonden en misdaden geboren worden, met eene neiging om God en onze naasten te haten. Hieruit volgt nu, dat de Gereformeerde Kerk gelooft, dat niet alleen elk Adamskind ter wereld komt, onder den toorn des Almachtigen; maar dat de braafste, wijste en best opgevoede mensch, zonder Gods bijzondere genade geopenbaard in het evangelie, niets kan doen om zichzelven te redden. Wat invloed moet deze waarheid uitoefenen, op eene haar geloovende gemeente? die niet alleen weet, dat het schrikkelijk is om te vallen in de handen des levenden Gods, maar die gelooft, dat zij bestemd is: "het getrouwe en aller aannemenswaardige Woord te verkondigen, dat Jezus Christus in de wereld gekomen is, om zondaren zalig te maken." Zal het geloof, dat alle menschen schuldenaars zijn; dat zonder bloedstorting geene vergeving geschiedt, dat in het evangelie een bloed wordt aangeboden, dat reinigt van alle zonden, geen machtigen invloed hebben om dat evan-

gelie te prediken aan alle creaturen? Is het mogelijk T.! dat gij in het midden van den nacht, bij de brandende woning van uwen slapenden buurman kunt staan, zonder uwe stem te verheffen? Is het mogelijk met de brandspuit in de hand, de knetterende vlam, langs muur en wand te zien kruipen, om elk oogenblik haren vurigen arm om uwen slapenden buurman te slingeren? Anderen mogen gelooven dat hij wakker zal worden, en zichzelven zal redden. Gij belijdt te gelooven dat hij zonder hulp, niet behouden kan worden; hebt het middel in uwe hand, waardoor hij gered kan worden. Uwe eigene belijdenis verdoemt u dus als de moordenaar van uwen buurman; indien gij niet met al uw vermogen hem uit de brandende woning tracht te redden. Zal dan de Gereformeerde Kerk, met haar geloof, dat de mensch dood is in zonden en misdaden, een koele aanschouwer zijn, of zich verdiepen in de vraag: hoe veel kost het? Wat zullen wij eten en drinken? terwijl de God dezer eeuw, de millioenen van arme natuurgenooten, ten eeuwigen verderve leidt! Neen, onmogelijk T.! indien zij gelooft wat zij belijdt, zal dit geloof haar iets van dien ijver schenken, welke den Zoon van God bezielde, toen hij den troon des hemels verwisselde met het kruis, om het verlorene te zoeken. Andere menschen mogen gelooven dat er na dit leven, nog eene hoop voor de blinde heidenen overblijft, en daarom minder ijverig zijn in dit leven; onze eigene belijdenis zal ons verdoemen, indien wij niet met dringenden ernst, ons toewijden aan het gebod des Heeren: "Predikt het Evangelie aan alle kreaturen."

Met dit geloof in den verloren toestand des menschen, en zijne volkomene onmacht om iets ter zijner redding toe te brengen, staat nu in het nauwste verband hetgene de Gereformeerde Kerk van den Christen gelooft.

III.

Laat ons zien, of dit ook een goeden invloed heeft op het zendingswerk.

Zij gelooft, dat God zijne gemeente verkoren heeft, niet naar een voorgezien geloof en goede werken, noch om eenige waarde in hen, zelfs niet omdat zij ellendige zondaren waren; maar uit souvereine liefde, die haren oorsprong heeft in zijn eigen boezem.

Dat Hij ze aan zijn Zoon gegeven heeft, om ze door zijn bloed te rantsoeneren, door de prediking van dezen gekruisten Zoon en de verlichtende, en herscheppende kracht des Geestes te vernieuwen; door een gegeven geloof hen Christus en al zijne weldaden deelachtig te maken. De gereformeerde Christen, heeft dus volgens zijne belijdenis eene zaligheid en redding, welks eeuwige bron genade is! welks verdienende oorzaak, en toepassende kracht genade is! en welks eeuwig genot genade zal zijn!

Hieruit vloeit nu haar geloof, dat waar God zulk een goed werk begonnen heeft, Hij het voleinden zal, dat er dus eene volharding der heiligen is. Zij ontsteekt dus een licht in den duisteren boezem der heidenen, dat nimmer gebluscht zal worden. Zij werpt een onverderfelijk zaad in het hart, dat noch door de verleiding der zonde, noch door de zorgen des levens verstikt kan worden. Zij plant een beginsel uit God in de harten der geloovigen, waardoor het niet alleen onmogelijk wordt voor heidensch on- en bijgeloof, maar voor den duivel zelf om een der uitverkorenen te verleiden. De Gereformeerde Kerk gelooft dus, dat elk mensch, tot God bekeerd, eenmaal zal prijken in de kroon van Christus, onder de uitverkorenen. Stel u nu twee zendelingen voor, bereid om naar de heidenwereld te gaan; beiden hebben zij het evangelie, beiden gaan uit kracht van het gebod: "Predikt het evangelie aan alle kreaturen." Beiden hebben de belofte: dat het Woord niet ledig zal wederkeeren. Maar de eene gelooft in Gods verkiezing, de volharding der heiligen,—de andere niet; beiden gelooven wat zij belijden, beiden hebben de belofte; maar de vervulling der belofte hangt bij den laatsten af van den vrijen wil des menschen; de eerste weet, dat er zoo velen de belofte zullen aannemen als er "ten eeuwigen leven zijn uitverkoren." Beiden gelooven, dat zij van God geroepen zijn tot het werk: de eerste heeft niets meer dan die roeping, de laatste heeft boven die roeping de bron waaruit de roeping gevloeid is: dat God hem van eeuwigheid verkoren heeft tot dit werk. Beiden zien in het blijde vooruitzicht de heidenen door hunne dienst tot God bekeerd; de laatste heeft geen anderen waarborg dat de nieuw bekeerden bestand zullen zijn tegen den stroom van verzoeking, tot afval, dan gevon-

den wordt, in de vastheid des menschelijken wils, en het ernstig gebruik der middelen; de eerste beschouwt ieder geloovige, als geschreven in het boek der eeuwige verkiezing, gegraveerd in de handpalmen der eeuwige liefde, hij weet en glooft, dat zij in de kracht Gods, door het geloof, in heiligmaking des Geestes, bewaard worden tot eeuwige zaligheid. Wie gaat nu met de gegrondste verwachting naar de heidenen? Wie ziet niet het meest onder de Voorzienigheid, een middel in Gods hand tot uitbreiding van zijn rijk? Wie heeft de grootste zekerheid, dat zijn werk niet ijdel zal zijn? Maar op wien rust ook de zwaarste verantwoordelijkheid? De Gereformeerde Kerk is dus, volgens haar geloof, verplicht, vaandeldraagster te zijn in het zendingswerk. En indien andere genootschappen haar voorbij streven, is het alleen toe te schrijven aan het feit: dat zulke genootschappen meer gereformeerd zijn dan zij belijden, en wij minder gelooven, dan wij belijden.

Uit de leer der vrije genade welke de Gereformeerde Kerk gelooft, in verband tot den verlorenen toestand des menschen, vloeit eene andere waarheid, welke eenen sterken invloed op het zendingswerk heeft: het is dankbaarheid. Is het nu waarheid, dat hij, dien veel vergeven is, veel lief heeft; en bestaat de ware liefde in gehoorzaamheid aan hem, die veel vergeven heeft: wie gevoelt zich dan het meest door liefde en dankbaarheid gedrongen tot gehoorzaamheid aan den wil van den Meester: "Predikt het evangelie in de geheele wereld," dan de gereformeerde Christen? Wij moeten dus volgens onze belijdenis geen Simons dankbaarheid oefenen, welke niets meer voor Jezus overhad, dan den vorm van vriendschap; maar de dankbaarheid der veel vergevende vrouw, vloeiende in tranen der liefde, en kostelijke Nardus zalve!

Eene derde waarheid vloeit uit de leer der vrije genade. Zij is dezelfde, welke Paulus er uit afleidt: "want gij zijt duur gekocht; zoo verheerlijkt dan God in uw lichaam, en in uwen geest, welke Godes zijn." Christus heeft dus volgens onze belijdenis, zijne gemeente door zijn eigen bloed gekocht. Hieruit vloeit, dat de gemeente zijn eigendom is, niet alleen in dien zin, dat Hem als Schepper alles toekomt, maar in dien bijzonderen zin van koopen. Wij zijn dus dienstknechten van Christus, leden van zijn lichaam.

Dit eigendom strekt zich uit over alles: ziel en lichaam, kinderen en bezitting, zijn niet het onze, maar het wettig eigendom des Heeren. En dat alles om er God mee te verheerlijken, in de bestemming welke Hij de gemeente gegeven heeft: "Zoek eerst het Koninkrijk Gods." Wij moeten onze lichamen dus zoo gebruiken in den kring waar God ons geplaatst heeft, als aan het doel beantwoordt; onze zielsvermogens ontwikkelen met dat doel. De kinderen ons gegeven, zoo te kweeken, als zij het meest geschikt zullen worden, om Gods rijk dienstbaar te zijn; het zij dan op het land, of op het water; in den winkel, of in de school; op den kansel, of in de heidenwereld. Onze bezitting moeten wij gebruiken, niet naar onzen eigenen wil, noch om schatten te vergaderen, welke mot en roest verteren; maar als Gods goed, ons geschonken met een bijzonder doel, om het juist te gebruiken zoo God wil. Dit, T.! is het gereformeerde geloof, en dit zijn de gevolgen welke er uitvloeien! De leer der verkiezing geeft ons vastheid in God; het doel dezer verkiezing, geeft der gemeente de bestemming om aan de hand van Christus en onder de zorg van die Voorzienigheid, onder welke de verkiezing zelve is in het leven getreden, de uitverkorenen uit alle volken in haren geheiligden boezem te verzamelen. De leer van onzen verlorenen toestand, en volkomene onmacht, bekleedt ons met nederigheid, en vervult ons hart met medelijden voor arme natuurgenooten. De leer der vrije genade en de volharding der heiligen maakt ons dankbaar, geeft elken nieuwbekeerde het zegel des Geestes, en maakt de gansche gemeente met al wat zij heeft het eigendom des Heeren.

Geachte T.! vergun ons eene enkele vraag tot toepassing: Zijn wij in het licht van deze waarheid Gereformeerd? Wij vragen niet of wij verstandelijk instemmen met onze gereformeerde belijdenis, dit weten wij, en wij danken God dat wij in den boezem der Gereformeerde Kerk ook in dit land mogen leven! Maar de vraag is! leeft de waarheid in onze harten? Wordt ze gezien in de gevolgen, door eene volkomene overgaaf der gemeente aan het doel harer bestemming? Leven wij met ziel en lichaam, kinderen en bezitting voor het rijk Gods of voor deze wereld? Verblijden wij ons in de hoop der zaligheid uit vrije genade door Gods eeu-

wige verkiezende liefde? maar verblijden wij ons ook in het doel dier verkiezing? Om een licht te zijn, tot verlichting der Heidenen, een behoudend zout voor een verloren Adams kroost; opdat alle geslachten der aarde, onze goede werken mogen zien, en onzen Vader in den hemel verheerlijken. Maar waarom meer gevraagd. Laten wij ons geloof en deszelfs echtheid toetsen aan dat van Paulus. Geeft het ons slechts eenigermate dien ijver, die zelfverloochening en volkomene overgaaf aan het zoeken van Gods rijk dat hem bezielde, en waardoor hij allen alles werd, opdat hij er eenigen mocht winnen. Dit is voor ons als gemeenten, als bijzondere leden, een betere toetsteen dan de kostelooze belijdenis des monds. Onze persoonlijke, hemelschgezinde, zelfverloochenende wandel; de teedere liefde, en vurige ijver, met welken wij in onze huizen en gemeenten arbeiden tot behoud van zielen; de ernstige, aanhoudende geloovige gebeden; gepaard met milde, gevoelige, op fferende liefdegaven, tot uitbreiding en verzameling van Gods gemeente is de gezonde polsslag der ware Gereformeerde Kerk. En waar het niet, of weinig gevonden wordt, is het geloof dood, of stervende. Een ieder steke de hand in eigen boezem, T.! Slaat het oog op eigene belijdenis! Ziet de millioenen der arme Heidenen, welke volgens hunne belijdenis verloren gaan, die behouden konden worden, door het behoudend evangelie, en de verlichtende invloeden des H. Geestes. Kunnen wij met eigene belijdenis en de Heidenwereld, voor God staan? Bekruipt ons geene stille huivering,—wat zeg ik! rijzen de haren des hoofds niet ten berge als wij gedenken dat er geschreven staat als 's hemels maatstaf voor de gemeente: "Wie heeft, dien zal gegeven worden, en hij zal overvloedig hebben; maar wie niet heeft, (d. i. niet met ijver gebruikt tot het doel, waarvoor het hem gegeven is) van dien zal genomen worden, ook dat hij heeft." Wij zullen in het gezicht onzer belijdenis, en hoe wij die belijdenis beleven, in eigen hart, gemeente en Heidenwereld wel uitroepen moeten: "En ga niet in het gericht met uwen knecht: want niemand, die leeft, zal voor uw aangezicht rechtvaardig zijn."

Wat is in het gezicht dezer waarheid behoefte voor de Gereformeerde Kerk?

Dankbaarheid, dat God ons deze dierbare waarheid geschonken heeft; en dat Hij ons door zijne genade verwaardigd heeft eenige vruchten te dragen, in verband tot Gods Gemeente op aarde.

Meer geestelijk leven, en geloof des harten in de groote waarheden des bijbels. De bestemming der gemeente, uit kracht van Gods eeuwige verkiezing klaar te zien, krachtig te gevoelen; en door Gods hulp en werkende genade, in den geest van Paulus: te vergeten hetgeen achter is, ons uitstrekkende naar hetgeen voor is, jagen naar het wit, tot den prijs der roeping Gods, die van boven is, in Christus Jezus.

In de groote gaaf des hemels niet alleen te zien, de liefde Gods, voor zijne uitverkorenen, maar door die zelfde liefde gedrongen, het evangelie te prediken onder alle volken, als het middel des Geestes tot verzameling dier uitverkorenen in den boezem der gemeente. Het bloed van Christus meer te beschouwen als de prijs, waardoor wij, met alles wat wij ontvangen, in natuur en genade, het wettig eigendom des Heeren zijn; om het biddende toe te wijden aan de komst van Gods rijk op aarde; opdat wij, een ieder in den hem gegeven kring, mogen arbeiden in het werk der bediening tot opbouwing des lichaams van Christus, tot volmaking der heiligen, het doel Gods in de verkiezing mogen bereiken. En wij in den dag aller dagen met de schare die niemand tellen kan uit alle natien, en geslachten, en volken, en talen mogen hooren: "Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht! over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal ik u zetten; ga in, in de vreugde uwes Heeren," Amen.

ANDERE STUKKEN.

I.

De Kinderen des Verbonds en hun Deel aan den Heere.

De Kinderen des Verbonds en hun Deel aan den Heere.

Door kinderen des verbonds, verstaan wij zulke kinderen, welke in een bijzondere betrekking met God staan. Door hun deel aan den Heere bedoelen wij : de voorrechten, welke God aan die betrekking verbonden heeft, en daarom het eigendom van zulke kinderen zijn.

Door een verbond verstaat men gewoonlijk : een onderhandeling tusschen twee partijen, waardoor zij met onderlinge toestemming tot elkander in eene bijzondere betrekking komen, b. v., het verbond des huwelijks, of dat van David en Jonathan. Deze verklaring moge van toepassing zijn op menschelijke verbonden, waar de partijen behoefte aan elkander hebben,—wij betwijfelen hare juistheid in de verbonds-betrekking tusschen God en den mensch, ten minste in zulke verbonds-betrekking, welke meer plechtstatig met een teeken door God verzegeld werd.

Het woord "verbond" wordt zoo onderscheiden gebruikt in de Schrift, dat het onmogelijk is, uit de oorspronkelijke meening des woords, etymologisch afgeleid, tot een algemeen besluit te komen. Het doel Gods, de toestand des volks, de natuur der teekenen, tot verzegeling gegeven, moeten in aanmerking genomen worden, om de natuur der betrekking tusschen God en den mensch, door "verbond" uitgedrukt te verstaan.

De eerste plaats, waar het woord "verbond" gevonden wordt, is : Gen. 6 : 18 : "Maar met u zal Ik mijn verbond oprichten."

Deze belofte wordt na den vloed dus herhaald en uitgebreid : "Maar Ik, ziet, Ik richt mijn verbond met u op, en met uw zaad na u. En met alle levende ziele, die met u is, van het gevogelte,

van het vee, en van alle gedierten der aarde met u." De inhoud des verbonds wordt dus gegeven: "En Ik richt mijn verbond op met u, dat niet meer alle vleesch door de wateren des vloeds zal worden uitgeroeid; en dat er geen vloed meer zijn zal om de aarde te verderven." In deze openbaring van God aan Noach, wordt geen woord gevonden van onderlinge overeenkomst. En nochtans noemt Gods Woord deze belofte aan Noach, zijn zaad en het vee der aarde—een verbond. En verzegelt haar met het teeken van den Boog. De tweede plaats, waar het woord "verbond" voorkomt, is: Gen. 15: 18: "Ten zelfden dage maakte de Heere een verbond met Abram, zeggende: aan uw zaad heb Ik dit land gegeven." Hier geeft God aan Abram het land Kanaan als eene bezitting voor zijn zaad. En verzegelt deze belofte door tusschen de stukken door te gaan in de gedaante van "een rookenden oven en vurige fakkel." Wederom geen woord van onderlinge overeenkomst; maar wel een vrije belofte Gods aan Abrams zaad, door een zichtbaar teeken bevestigd; en zulk een belofte noemt de Bijbel—een verbond.

De derde plaats waar melding van een verbond gemaakt wordt, is: Gen. 17: 1—17: "Mij aangaande, zie, mijn verbond is met u. En Ik zal mijn verbond stellen tusschen Mij en tusschen u. En Ik zal Mijn verbond oprichten tusschen Mij en tusschen u, en tusschen uw zaad na u in hunne geslachten, tot een eeuwig verbond, om u te zijn tot eenen God, en uwen zade na u." Geen woord van overeenkomst, gelijk zij in menschelijke verbonden gevonden wordt, en noodzakelijk is. Neen, God spreekt van *stellen,* als een souverein God; van *oprichten,* als een genadig en almachtig God; die Abram en zijn zaad rijk en gelukkig wil maken. Abrams aanneming is Gods doel en eisch; Abrams bekwaammaking, om door geloof het verbond te omhelzen, door gehoorzaamheid in het verbond te leven, was reeds de vrucht des verbonds zelve. Wij besluiten, uit deze voorbeelden, dat een verbond tusschen God en zijn volk bestaat: *in een vrije belofte Gods, met een zichtbaar teeken verzegeld, verplichtende den ontvanger tot geloofs-aanneming en gehoorzaamheid, hebbende, in zichzelven, de genade welke hiertoe noodig is.*

Dat God zulk een verbond met kinderen *kan* maken, zal wel niemand betwijfelen. Dat Hij het *gedaan heeft* zal wel geen geloovige zoon van Noach, in de negentiende eeuw ontkennen, die, met een zalig vertrouwen, den Boog des vredes aanschouwt aan den dreigenden hemel. Israel kan het niet ontkennen, toen zij, onder de schaduw van wijnstok en vijgeboom de vruchten plukten, in het land der belofte, van deze woorden : " Aan uw *zaad* heb Ik dit land gegeven." De moeders in Israel twijfelden niet aan de verbonds-betrekking harer kinderen, als zij op den achtsten dag, door de schreiende stem van hare lievelingen bepaald werden bij deze woorden : " Een zoontje van acht dagen zal u besneden worden ; en Mijn verbond zal in ulieder vleesch zijn;" en zij met moederhanden de tranen verzamelde, om er in geloofsblijdschap mee te schrijven : " om u te zijn tot eenen God, eu uw zaad na u." Wij gelooven dus, dat God met kinderen een verbond maken *kan*, en, wat meer zegt, ook—gemaakt heeft ; en dat wij dit verbond vinden in het 17de hoofdstuk van Genesis.

Laat ons nu onderzoeken naar de *natuur* en *uitgebreidheid* van dit verbond. Deze worden ons aangewezen door : Het zaad, het zegel, en de belofte des verbonds, met de naamsverandering van Abram en Sarai. Wat moeten wij dus, volgens den bijbel, door Abrahams zaad verstaan? God zeide tot Abraham : " Laat het niet kwaad zijn in uwe oogen, over den jongen, (Ismael) en over uwe dienstmaagd : al wat Sara tot u zeggen zal, hoor naar hare stem, want in Izak zal uw zaad genoemd worden." Doch Ik zal ook den zoon dezer dienstmaagd tot een volk stellen, omdat hij—uw zaad is." Hier maakt God een duidelijk onderscheid, tusschen het zaad der *belofte*, en het zaad des *vleesches*. God bepaalt het verbond dus tot Izak en zijn zaad, en sluit daardoor Ismael en de kinderen van Ketura buiten het verbond. Het verbond stond open voor degenen, welke niet uit Abraham geboren waren : " De ingeborene van uw huis, en de gekochte met uw geld zal zekerlijk besneden worden, van alle vreemden, welke niet is van uw zaad ; en mijn verbond zal in ulieder vleesch zijn tot een eeuwig verbond." Dit beginsel van *uitsluiting* dergenen, welke uit Abraham geboren waren ; en *inlijving* der vreemden heeft God ten allen

tijde gehandhaafd ; en hierdoor het bewijs gegeven dat—natuurlijke geboorte uit Abraham niet noodzakelijk is om deelgenoot des verbonds te zijn. Duidelijker zal ons dit worden als wij het Nieuwe Testament raadplegen. Paulus schrijft aan die van Galaten : "Nu, zoo zijn de beloftenissen tot Abraham en zijn zaad gesproken. Hij zegt niet : En den zaden, als van velen, maar als van een : En uwen zade, hetwelk is Christus." Een weinig verder in datzelfde hoofddeel schrijft hij : En indien gij van Christus zijt, zoo zijt gij dan Abrahams zaad, en naar de beloftenis erfgenamen."

Hier wordt het dus openbaar, dat God in Genesis, door het zaad van Abraham voornamelijk Christus bedoelde ; niet als een op zichzelven staande persoonlijkheid, maar in vereeniging met al zijn volk. Door het zaad des verbonds verstaan wij dus, volgens Gods woord, niet de vleeschelijke nakomelingen van Abram, maar de deelgenooten van Abrahams geloof, als de belijdende gemeente uit Joden en Heidenen, onder de oude en nieuwe Bedeeling, in welke Abraham "de erfgenaam der wereld wordt, door geloof in Christus."

Deze uitgebreide verklaring van het zaad des verbonds komt juist overeen met de naamsverandering, bij deze plechtige gelegenheid aan Abram en Sarai gegeven. Naamsverandering in den bijbel houdt een dierbare belofte in gedachtenis ; zij bepaalt bij een rijke geschiedenis, b. v. de verandering van Jacob in Israel. Zoo hier, Abram meent : groote vader. Abraham meent : vader van menigte volkeren : "Want Ik heb u gesteld tot eenen vader van menigte der volken." Sarai meent mijne princes. Prinses bepaalt door *mijne* tot een bijzonder persoon of volk. God veranderde haar naam in Sara, prinses, wegnemende het bezittelijk voornaamwoord, *mijn*. En God geeft er deze reden van : "Want Ik zal haar zegenen, zoodat zij tot volken zal worden : koningen zullen uit haar voortkomen." Hier zien wij dus, in de naamsverandering van Abraham en Sara, dat God aan dit verbond een uitgebreidheid geeft, welke niet bepaald kan worden tot de Joodsche natie ; maar volkomen overeenkomt met de uitgebreide meening van het zaad, en de verklaring van Paulus, dat Abraham de

vader der geloovigen is, en als zoodanig: "de erfgenaam der wereld."

Door Abrahams zaad verstaan wij dus, volgens Paulus' verklaring: *Gods gemeente.* Hieruit volgt nu noodzakelijk, dat de *natuur* des verbonds, waarin het zaad geboren werd, en waaronder het door de besnijdenis, op Gods bevel, verzegeld werd, geestelijk was. Deze geestelijke natuur des verbonds zal ons duidelijker worden als wij letten op het teeken en zegel des verbonds, en de nevensgaande belofte. God zegt: "En gij zult het vleesch uwer voorhuid besnijden; en dat zal tot een teeken zijn van het verbond tusschen Mij en tusschen u; en Mijn verbond zal zijn in ulieder vleesch, tot een eeuwig verbond." Wat leert ons nu Gods Woord van de beteekenis der besnijdenis? Verzegelde zij tijdelijke voorrechten, of geestelijke weldaden?

De besnijdenis leerde ons volgens Gods Woord, de twee groote waarheden des bijbels. Zij wees den besnedene op zijn onreine ontvangenis en geboorte, uit zondige ouders; zijn wegwerpelijken verlorenen toestand van natuur. Vanhier dat *on*besneden te zijn, of de voorhuid te hebben, in Gods Woord gelijk staat met onreine heiden. Jeremia zegt tot de mannen van Juda: "doet weg de voorhuiden uwer harten." In het Nieuwe Testament staat voorhuid des vleesches gelijk met dood zijn in zonden en misdaden. De besnijdenis leerde dus de ouders: dat zij met hunne kinderen in zonden ontvangen en geboren waren. Zij wees den besneden bondeling, in de wegneming der voorhuid, op de besnijdenis des harten als belofte des verbonds. Vanhier dat wedergeboorte uit God en heiligmaking des Geestes in het Oude Testament, en ook noch onder het Nieuwe zoo dikwijls—besnijdenis des harten genoemd wordt. Mozes belooft aan Israel: "En de Heere, uw God, zal uw hart besnijden en het hart van uw zaad." Jeremia vermaant: "Braakt ulieden een braakland, en zaai niet onder de doornen. Besnijdt u den Heere, en doet weg de voorhuiden uwer harten." Paulus schrijft: "In welken (Christus) gij ook besneden zijt met een besnijdenis die zonder handen geschiedt. Want wij (geloovigen uit Joden en Heidenen) zijn de besnijding; wij, die God in den Geest dienen, en in Christus Jezus roemen, en niet in het vleesch betrouwen."

De beteekenis der besnijdenis was dus—geestelijk, de natuur des verbonds moet met het teeken overeenkomen, d. i.—geestelijk zijn.

De besnijdenis was dus het zichtbaar teeken van Gods genadeverbond onder de Oude Bedeeling. Zij verzegelde zulke beloften, waardoor ieder behandeling, die ze geloovig in de besnijdenis des harten omhelsde—gerechtvaardigd werd. Hierom noemt Paulus de besnijdenis: "een teeken en zegel der rechtvaardigheid des geloofs."

De geestelijke natuur des verbonds wordt verder bevestigd door de belofte: "Om u te zijn tot een God en uw zaad na u."

Abraham had reeds de belofte van den Messias ontvangen, hij was in de belofte erfgenaam van Kanaan geworden. Beide worden in dit verbond herhaald en bevestigd; maar—zijn ondergeschikt aan deze nieuwe toezegging: "Om u te zijn tot een God en uw zaad na u." In deze rijke belofte, welke God nooit te voren aan eenig mensch gegeven had, stelt Hij zich tot Abraham en zijn zaad in een bijzondere betrekking. Welke? Niet een absolute, onvoorwaardelijke toezegging aan Abraham en zijn zaad van eeuwige zaligheid. Abraham was reeds voor dezen door 't geloof gerechtvaardigd; en van zijn zaad zouden alleen diegene zalig worden, "welke niet alleen uit de besnijdenis zijn, maar ook wandelen in de voetstappen des geloofs van onzen vader Abraham." Ook was het geen belofte, om Abraham en zijn zaad het land Kanaan te geven, deze was hem reeds gegeven en verzegeld, eer hij dit verbond ontving. Bovendien hebben wij alreede gezien, dat het teeken des verbonds geestelijke weldaden verzegelde; daarom moet de belofte van dezelfde natuur zijn, als het teeken, d. i. geestelijk. Wij gelooven daarom, dat wij in deze woorden: "Om u te zijn tot een God en uw zaad na u," een nieuwe bedeeling van het genadeverbond hebben, door welke God Abraham en zijn zaad afzondert van de wereld, om in hen de zichtbare gemeente op te richten. En dat God in deze belofte aan die ge meente *voorwerpelijk* geeft, en door het teeken des verbonds verzegelt: Christus met alle beloften, instelling en weldaden zijner genade, algenoegzaam tot zaligheid voor ieder, welke ze door ge-

nade, met Abraham geloovig aanneemt. Deze zichtbare gemeente in 's Heeren wijngaard op aarde, in welken Hij zijne uitverkorenen wil kweeken voor eeuwige zaligheid. Zij is het koninkrijk Gods in de wereld. Die in dit koninkrijk geboren worden, *zijn* burgers, d. i. bondelingen, en als *zoodanig*, moesten zij op Gods bevel besneden worden. Die er door belijdenis van buiten inkwamen *werden* burgers, en als *zoodanig* ontvingen zij het teeken des verbonds. Er was dus volstrekt geen onderscheid in de verbondsbetrekking, *voorwerpelijk* beschouwd tusschen een volwassen persoon en een kind van acht dagen; beide werden potentieel als Gods kinderen beschouwt, totdat het tegendeel door ongeloof openbaar werd. Hierom is het, dat God zoo wel van de kinderen der gemeente zegt: "Mijne kinderen;" als van de volwassenen: "Mijn volk."

God heeft zich dus in Abraham en zijn zaad, een gemeente van de wereld afgezonderd, en haar gegeven: de aanneming tot kinderen, en de heerlijkheid, en de verbonden, en de wetgeving, en de dienst van God, en de beloftenissen; en deze verzegeld met het teeken des verbonds aan—"een zoontje van acht dagen." Hier hebben wij dus: De kinderen des verbonds, en hun deel aan den Heere onder de oude Bedeeling.

Wij zijn nu bereid om te onderzoeken, of de kinderen der gemeente, onder de nieuwe Bedeeling, in hetzelfde verbond geboren worden, en daarom van Gods wege recht hebben tot het teeken des verbonds, d. i. gedoopt moeten worden.

Het Oude Testament is zwanger van vele dierbare beloften, welke in de toekomst vervuld moesten worden. De dichter zingt: "De aloude profetieen zweven met deze galmen de eeuwen door." Deze beloften zijn Israel gegeven, *of* als Joodsche natie, *of* als gemeente Gods. Nu spreekt het van zelf, zijn de beloften aan de Joden als natie gegeven, dan moeten zij aan hen vervuld worden, en de heidenen hebben geen deel noch lot in de vervulling der beloften, welke alleen den Jood gegeven zijn. Zijn hun de beloften gegeven als gemeente uit Joden en Heidenen, dan moeten zij aan de gemeente vervuld worden, en dan hebben wij in het ontvangen der beloften onder het Oude Testament en de vervulling

onder het Nieuwe de duidelijkste bewijzen van de eenheid der gemeente onder beide bedeelingen; b. v. Jesaja roept: "Zing vrolijk, gij onvruchtbare! . . . . want de kinderen der eenzame zijn meer, dan de kinderen der getrouwde, zegt de Heere." Wie is die eenzame? Zekerlijk niet de Joodsche natie, maar Gods gemeente onder de oude onvruchtbare bedeeling. En vanwaar al die kinderen? "Uw zaad zal de heidenen erven," zegt de profeet. Deze belofte wordt door Paulus toegepast op de gemeente van Galatie, en hij besluit die toepassing met deze woorden: "Maar wij, broeders! (uit Joden en Heidenen) zijn kinderen der belofte, als Izak was." Hier wordt dus door Paulus de eenheid der gemeente erkend met die uitbreiding tot de heidenen, welke Abraham beloofd was, en al Gods werken kenmerkt. Het zaad breidt zich uit tot golvend graan; uit het mostaardzaad groeit een groote boom; het kind wordt jongeling en deze een man. Deze eenheid der gemeente wordt ons door Paulus geleerd onder het beeld van een' olijfboom. Die olijfboom is het beeld van Gods gemeente, geworteld in de vettigheid van Abrahams verbond. Hierdoor waren de Joden, als geboren bondelingen, de natuurlijke takken, die door ongeloof afgehouwen werden, of zoo Paulus het uitdrukt: "uitgeroeid zal worden uit den volke," d. i. Gods gemeente. Er was dus in der Apostelen tijd afhouwing en uitroeing, niet van den *boom zelven*, noch van *al de takken*, maar van de *ongeloovigen*. De heidenen, zegt de Apostel, zijn als wilde takken, (d. i. vreemdelingen van Gods verbond) ingeent in den ouden olijfboom, de wortel en vettigheid des olijfbooms mede deelachtig. Dus, "niet meer vreemdelingen en bijwoners, maar medeburgers der heiligen, en huisgenooten Gods." Dus—*een* gemeente! En wanneer "de volheid der heidenen zal ingegaan zijn, en alzoo geheel Israel zalig zal worden," dan zal het tot God bekeerde Israel, niet een van de Christelijke Kerk afgezonderde gemeente worden, maar in dien ouden olijfboom ingeent worden, die geplant is in Abrahams verbond. Jood en Heiden met God en elkander verzoend in *een* lichaam—*een* herder en *een* kudde. Deze eenheid der gemeente leert ons Christus onder het beeld van een wijngaard. De eigenaar is God; de landlieden in de dagen van Christus waren de

Overpriesters en Ouderlingen ; het doel des wijngaards was vruchtbaarheid. Aan dit doel beantwoordden de landlieden niet, maar beschouwden den wijngaard als hun eigendom, mishandelden de dienstknechten, en doodden den zoon. Wat zal de heer des wijngaards met zulke landlieden doen? Hij zal den kwaden een kwaden dood aandoen, en zal den wijngaard aan andere landlieden verhuren, die hem de vrucht op haren tijd geven. Wat bedoelt Jezus door dien wijngaard? Zeker niet de Joodsche natie als volk. De heerschappij over de Joden was reeds in de handen der Romeinen, niet om Gode vruchten te dragen, maar om vertreden, onderdrukt en over de wereld verspreid te worden. Noch minder kon hij het Joodsche land bedoelen ; dit is ook den heidenen gegeven, niet om Gode vruchten te dragen, maar in woeste ledigheid te rusten, vertreden te worden door den onheiligen voet van Arabier en Saraceen! Wat anders kan Hij door dien wijngaard verstaan, dan—Gods gemeente. Deze was de wijngaard des Heeren, geplaatst onder de zorge van Ouderlingen en Overpriesters, door hen verwaarloosd, van hen genomen, gegeven aan Apostelen, Evangelisten en Leeraars, uitgebreid tot alle volken, vruchtdragende door den dauw des Geestes tot heerlijkheid Gods. De wijngaard des Ouden Testaments is dus niet met de natie verloren gegaan; hij is dezelfde gebleven, hoewel de landlieden veranderd zijn. Deze verklaring wordt door Jezus bevestigd als hij zegt: "Daarom zeg Ik ulieden, dat het koninkrijk Gods van u zal weggenomen worden en een volk gegeven dat zijne vruchten voortbrengt."

Tegen deze eenheid der gemeente onder beide bedeelingen, ontstaat een bezwaar voor eenvoudige bijbellezers, dat opgeruimd moet worden. Men zegt, de Profeten beloven de afschaffing des ouden verbonds en de oprichting van een nieuw verbond, en dat met de verachting des verbonds ook verandering der gemeente noodzakelijk is. De Christelijke gemeente staat dus niet in het verbond met Abraham, maar in dat nieuwe verbond door de Profeten beloofd; b. v. Jeremia zegt: "Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik met het huis van Israel, en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken." Wat de Heere door

dit nieuwe verbond bedoelt, leert Hij ons eerst ontkennend als Hij zegt: "Niet naar het verbond dat Ik met hunne vaderen gemaakt heb, ten dage als Ik hunne hand greep, om hen—*uit Egypteland uit te voeren.*" Bevestigend als Hij zegt: "Maar dit is het verbond, dat Ik na die dagen met het huis van Israel maken zal, spreekt de Heere: Ik zal mijne wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart inschrijven, en *Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn.*" Duidelijk is toch wel voor ieder verstandig lezer, dat door oud verbond niet bedoeld wordt het verbond met Abraham, maar dat van Mozes, waarvan Paulus zegt in het achtste hoofddeel der Hebreen:—"Als Hij zegt: een nieuw verbond, zoo heeft Hij het eerste oud gemaakt; dat nu oud gemaakt is en veranderd, is nabij de verdwijning." Door nieuw verbond bedoelt Hij: de meer uitgebreide, geestelijke bedeeling van Abrahams verbond onder het Nieuwe Testament. De geestelijke weldaden verzegeld in Abrahams verbond, zouden door den Heiligen Geest aan de harten geheiligd, en dus *on*derwerpelijk geschiedenis des harten worden, wat *voor*werpelijk in de belofte van Abrahams verbond gegeven was: "Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn." Dus—*een* verbond, *een* gemeente.

Wij zien dus, dat de Christelijke gemeente niet naar de oudtestamentische, of in derzelver plaats gesticht,—maar uit haar geboren en in haar geent is. De Joden, die in Christus geloofden, bleven dus als natuurlijke takken in hun eigen olijfboom; de heidenen werden door het geloof geent en in denzelfden olijfboom, d. i. deelgenooten van Gods verbond, leden zijner gemeente.

Nu hebben wij gezien, dat kinderen in dit verbond geboren, op Gods bevel, het teeken des verbonds moesten ontvangen, d. i. leden van Gods gemeente waren.—Zijn onze kinderen nu nog dezelfde voorrechten deelachtig? Zoo niet, dan moet hun dit ontnomen zijn onder het Nieuwe Testament. Dan is het oordeel Gods: "uitgeroeid worden uit den volke," d. i. de gemeente, uitgesproken tegen de ongehoorzamen, gevallen op de kinderen der geloovigen. Dan heeft God door het Evangelie, de *blijde boodschap* gebracht tot de heidenen, dat zij geroepen werden tot de

gemeenschap zijns volks; en door hetzelfde evangelie de *treurige* boodschap gebracht tot de gemeente dat hare kinderen van nu aan beschouwd moesten worden als: "vervreemd van 't burgerschap Israels, en vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende, en zonder God in de wereld." Wie kan zulks gelooven! Neen, en nog eens neen! Eer wij zulks gelooven, moeten wij het duidelijk in Gods Woord lezen. En dan, hoe onverklaarbaar ons zulk een daad des Souvereinen ook wezen moge, onze tranen verbergen, onze zuchten smoren, de hand op den mond leggen, en—Gode zwijgen. Heil ons! Zulk een woord des Souvereinen wordt nergens gevonden. Niet in de woorden der waarheid des Eenigen, noch in de woorden der Apostelen, noch in de natuur der nieuwe Bedeeling; maar wel het tegendeel. Jezus heeft gezegd: "Laat de kinderkens tot Mij komen en verhindert ze niet;"—waarom niet? Zij kunnen toch niet in Jezus gelooven, zoo spreekt menschelijke dwaasheid. "Want derzulken is het koninkrijk Gods," zoo spreekt goddelijke wijsheid en eeuwige liefde. Jezus spreekt van zuigelingen, (ta Brefee) deze zijn burgers van een koninkrijk. Dat koninkrijk kan toch volgens het gebruik des woords in den mond van Jezus wel niets anders meenen dan zijne gemeente; de koning van dat rijk niemand anders dan Jezus; en daarom staat er dan ook: "En hij omving ze met zijne armen, en de handen op hen gelegd hebbende—zegende hij dezelve." "Mijne kinderen," zoo sprak God tot zijn volk onder de oude Bedeeling. "Laat ze tot Mij komen,"—zoo spreekt God onder de nieuwe Bedeeling.

Maar Jezus heeft ook gezegd: "Predik het evangelie aan alle kreaturen. Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden." Hieruit besloot men eerst: dat gelooven noodzakelijk is tot doopen, en dan: kinderen kunnen niet gelooven, en daarom mogen ze niet gedoopt worden. Maar Jezus heeft ook gezegd: "Die niet geloofd zal hebben zal verdoemd worden." Hieruit besluiten wij eerst: gelooven is noodzakelijk tot zaligheid, en dan: kinderen kunnen niet gelooven, en daarom niet zalig worden. Ellendige Schriftverklaring! Zij begint met onze kinderen buiten de gemeente te sluiten en eindigt, logisch uitgedacht met eeuwige

verdoemenis. Hoe gelukkig, dat er onderscheid is tusschen de Schrift en hare verklaring! Wanneer men een tekst uit zijn verband neemt en op kinderen toepast, wat voor volwassenen geschreven is, dan bewijst zulks dat men naar de Schrift gaat in 't harnas van zijn stelsel en men hoort haar klagen: "Ik kan in dezen niet gaan, want ik heb het nooit verzocht."

En toch is deze tekst de eenige plaats, in de woorden van Jezus, waaruit men bewijzen wil: dat onze kinderen geen recht hebben op het teeken des verbonds. Jezus heeft dus de lammeren der kudde niet van zich verstooten, maar in zijn armen vergaderd. De Apostelen mogen de kinderen van Jezus geweerd hebben, toen zij hunne verharde harten hadden; maar na de uitstorting des Geestes nimmer. Petrus bemoedigde de Joden tot bekeering en geloof in Christus met deze woorden: "want u komt de belofte toe en uwe kinderen." Hier erkent hij der kinderen deel aan de belofte zoo goed als der ouderen. Welke belofte? De belofte des Geestes, door Joel beloofd, hoewel niet eerst aan hem gegeven. Waar moeten wij dan deze belofte zoeken? Laat Paulus ons bij de hand nemen en leiden naar den vader der geloovigen. Hij zegt in Galaten: "Christus heeft ons verlost van den vloek der wet." Opdat (doel Gods in die verlossing van den vloek der wet) de zegening van Abraham tot de heidenen komen zou in Christus Jezus, opdat einddoel dier zegening) wij de belofte des Geestes, d. i. den beloofden Geest, verkrijgen zouden door het geloof. (Hier hebben wij dus de genade welke het verbond in zichzelven heeft, om de bondelingen bekwaam te maken tot geloofsomhelzing en gehoorzaamheid.) Van deze belofte zegt Petrus: "zij komt u toe en uwe kinderen." Hij erkent dus onbewimpeld der kinderen deel aan de zegening van Abraham. En op deze belofte, hun en hunne kinderen als het zaad des verbonds gegeven, grondt hij de vermaning: "Bekeert u en een iegelijk van u worde gedoopt in den naam van Jezus Christus, tot vergeving der zonden."—Kon het nu deze ouders, dus aangesproken en bemoedigd, in het hoofd komen dat hunne kinderen hun deel in de belofte verliezen zouden en vreemdelingen worden van de zegeningen Abrahams, op dat oogenblik als de ouders haar door het geloof omhelsden? En was

zulk een bemoediging geschikt den Israeliet, die geen grooter voorrecht kende, voor zichzelven en zijn kroost, dan Abrahams zaad te zijn, te bewegen tot aanneming van Petrus' prediking, indien hij wist dat door zijn geloof, zijne kinderen hun deel in het verbond der vaderen verliezen zouden? Neen, Petrus wist van die uitsluiting der kinderen, niets. En toch had Jezus hem beloofd, den Heiligen Geest te zenden, die hem in alle waarheid zou leiden.

Paulus erkent de verbondsheiligheid der kinderen onder de nieuwe Bedeeling, in 1 Cor. 7: 14. Hij heeft in het 12de en 13de vers geleerd, dat een geloovige geen vrijheid heeft een ongeloovige echtgenoot te verlaten, indien deze gewillig is met de geloovige te leven in huwelijks-eenheid. Deze waarheid te bewijzen is zijn doel in het 14de vers. "Want (redegevend) de ongeloovige man is geheiligd door de vrouw, (letterlijk *in* de vrouw, d. i. in huwelijks-eenheid met de vrouw) en de ongeloovige vrouw is geheiligd door (in) den man." Hij rust dus zijn gebod om niet te verlaten, op een zekere heiligheid welke de ongeloovige deelachtig wordt in de huwelijks-eenheid met een geloovige. En dat die heiligheid werkelijk in zulke huwelijken bestaat bewijst hij met een ander redegevend want: "Want anders (indien de heiligheid niet bestond) waren uwe kinderen onrein, maar nu (zij bestaat) zijn zij heilig. Dit is duidelijk des Apostels redeneering. Wat moeten wij door dat woord "heilig" verstaan? Door heilig verstaat de bijbel: iets dat Gode gewijd is, en uit kracht van deze wijding in een bijzondere betrekking tot God komt. De uit- of inwendige, meerdere of mindere heiligheid hangt af van de natuur dier wijding. Een ongeloovige echtgenoot, in gewillige huwelijks-eenheid levende met een geloovige, ontvangt in die eenheid, in welke hij God en de gemeente dient, een wijding waardoor hij tot God en de gemeente in zulk een betrekking komt, dat het den geloovige niet geoorloofd is te scheiden. Juist als Jezus zegt van den tempel en het goud, Matt. 23: 17. De tempel is geheiligd als Gods huis, het goud wordt tot versiering met den tempel vereenigd, en—daardoor geheiligd. De geloovige is geheiligd als de tempel des Geestes, de ongeloovige wordt tot hulp met dien tempel vereenigd, en—daardoor geheiligd.

Indien deze heiliging niet bestond waren zulke kinderen onrein, maar nu zijn zij heilig. De Apostel erkent dus het bestaan van tweeerlei kinderen, *onreine* en *heilige*, en beschouwt dezen toestand als het gevolg van de betrekking, in welke hunne ouders staan tot God en de gemeente. Wat bedoelt hij met deze woorden, *onrein, heilig?* Zeker niet den onderwerpelijken toestand der kinderen; allen worden zij in zonden ontvangen en geboren, zijn daarom *onrein;*—zeker niet, onecht of echt, wettig of onwettig. Het woord *heilig* heeft nergens deze meening; bovendien, de Apostel had niet noodig de burgers van Corinthe te leeren, dat kinderen der ongeloovigen, geboren uit een wettig huwelijk, wettig waren; dit wisten zij zoo goed als hij. Wat anders kan de Apostel door onreine kinderen bedoelen, dan kinderen welke in geen bijzondere betrekking met God staan, ongewijde kinderen; b. v. gemeenbrood, is in den bijbel het gewone tafelbrood—heilig brood, is het brood van Gods tafel. Zoo hier, geheiligde kinderen, zijn kinderen die tot God in een gewijde betrekking staan, d. i. tot Gods gemeente behooren. Dus openbare erkenning van de verbondsheiliging onzer kinderen. Wanneer men ons nu zou tegenwerpen, dat een ongeloovig echtgenoot ook geheiligd genoemd wordt, en dus ook door huwelijks-eenheid een bondeling worden zou, zoo antwoorden wij dat dit besluit geen grond heeft. Er is meerder en minder heiligheid, b. v. de Leviet was geheiligd om in den Tabernakel te dienen; indien hij hieruit zou afleiden dat zijn heiliging hem recht gaf om te offeren, zou hij zich zwaar bezondigen; de Priester was geheiligd om te offeren, maar indien hij besluiten zou om in het heilige der heilige te gaan, zou hij zijn valsche redeneering met den dood betalen; allen waren geheiligd, ieder in zijn maat, ieder tot zijn werk. Bovendien, God heeft nergens het huwelijk verordend als een middel om in zijn verbond te komen, en gerechtigd te worden tot deszelfs teekenen en zegelen, maar wel geboorte uit bondelingen. Wij hebben dus duidelijk gezien: dat het deel onzer kinderen aan den Heere, hun door God in Abrahams verbond gegeven, en door het teeken aan een zoontje van acht dagen verzegeld, hun—niet ontnomen is, noch door Jezus, noch door zijne Apostelen, maar wel door allen erkend.

De wegneming der verbonds-voorrechten onzer kinderen vloeit ook niet uit den aard der nieuwe Bedeeling. Gods wegen met zijn volk kenmerken zich niet door achteruitgang, inkrimping of bekorting der voorrechten, maar wel door vooruitgang, uitbreiding en volmaking. Het zou dus in strijd zijn met al de werken des Heeren en de gangen onzes Gods in zijn heiligdom, om door het evangelie de zegeningen van Abraham tot de heidenen te brengen, en de kinderen der gemeente van die zegeningen uit te sluiten; den Geest des gebeds overvloediger uitstorten over zijne gemeente, en dan het gebed zelf, voor eigen kroost, in den boezem der ouders te smoren, door den grond des gebeds in de belofte te vernietigen. En dit alles moet men gelooven omdat er niet letterlijk staat in het N. Testament: de kinderen der gemeente moeten gedoopt worden; b. v. de slaven in ons land hebben hun vrijheid ontvangen. Vooronderstel nu, dat uit kracht van wet, de kinderen van zulke onders, *voor* die vrijverklaring vrij geboren werden, kon er dan in die vrijverklaring geschreven worden: uwe kinderen zijn ook vrij? Neen, alhoewel de kinderen der slaven volgens de wetten des lands als slaven geboren werden, staat er toch, zoo ver mij bekend is, geen woord van der kinderen vrijheid, omdat de betrekking der ouders die der kinderen bepaalt. "Een zeker Gereformeerd leeraar, met een Baptist over deze zaak strijdende, vroeg aan laatstgenoemde, of een weduwe, die jaren lang door een rijk en mild heer met hare kinderen van al het noodige, en ook van een eigen woning voorzien was, en nu bevel ontving om een door haren vriend gebouwd en beter ingericht huis te betrekken, ook nog afzonderlijk bevel noodig had dat zij hare kleinen mocht medenemen? Hij antwoordde hierop ontkennend." De toepassing laat zich denken.

Een direct gebod om kinderen te doopen was dus niet noodig, ja, kon niet verwacht worden, om de voldoende reden dat in de oprichting des verbonds de kinderen werden opgenomen, en op Gods bevel met het teeken des verbonds verzegeld.

Het besluit uit dit alles is dit: *de kinderen der gemeente worden in verbondsbetrekking met God geboren, zijn leden zijner gemeente, hebben voorwerpelijk in de belofte, des verbonds deel aan*

den Heere, en moeten daarom, op Gods bevel, met het teeken des verbonds verzegeld worden als zijn eigendom.

Wij hebben ons tot hiertoe alleen bij Gods Woord bepaald, en met opzet ons onthouden van alle menschelijke formulieren. Nu wij echter tot het bovengenoemde resultaat gekomen zijn als de leer des bijbels, kan het zeker niet ondienstig zijn voor den eenvoudigen lezer, om de belijdenis onzer Gereformeerde Kerk te vergelijken met deze leer der Heilige Schrift.

In ons dierbaar Doops-formulier wordt de doop der kinderen gegrond op Abrahams verbond: " Gelijk God spreekt tot Abraham, den vader der geloovigen, en over zulks mede tot ons en onze kinderen, Gen. 17 : 7, zeggende: "En Ik zal Mijn verbond oprichten tusschen Mij en tusschen u, en tusschen uwen zade na u in hunne geslachten, tot een eeuwig verbond, om u te zijn tot een God, en uwen zade na u." Hier zien wij dus dat de Gereformeerde Kerk hare kinderen doopt uit kracht van Abrahams verbond. Dit verbond bestaat volgens het Formulier " in twee deelen," welke niet bestaan in een onderlinge overeenkomst tusschen God en den mensch, maar in vrije beloften Gods door den doop verzegeld, in welke " God de Vader betuigt, dat Hij met ons een eeuwig verbond der genade opricht, ons tot zijne kinderen en erfgenamen aanneemt;—de Zoon ons verzegelt, dat hij ons wascht in zijn bloed van al onze zonden;—de H. Geest ons verzekert, dat Hij bij ons wonen wil en tot lidmaten van Christus heiligen." Onze zijde bestaat volgens het Formulier hierin: " dat wij van God door den doop vermaand en verplicht worden tot een nieuwe gehoorzaamheid, namelijk dat wij dezen eenigen God, Vader, Zoon en H. Geest aanhangen, betrouwen en liefhebben, enz. enz." Juist overeenkomende met de natuur van Abrahams verbond, verzegelende de weldaden des genade-verbonds en verplichtende den bondeling tot geloofsgehoorzaamheid.

De beteekenis des doops, volgens het Formulier, komt volkomen overeen met die der besnijdenis, met uitzondering van het bloedige der besnijdenis, eigen aan de typische natuur der oude Bedeeling; dit schaduwachtige kon in den doop niet meer bestaan en moest daarom afgeschaft worden. De besnijdenis beteekende de

onreinheid des menschen uit kracht van natuurlijke geboorte uit zondige ouders. De doop beteekent, volgens het Formulier: "dat wij met onze kinderen in zonden ontvangen en geboren zijn, ja, der verdoemenis zelf onderworpen zijn." De wegneming der voorhuid in de besnijdenis beteekende en verzegelde de besnijdenis des harten door den Geest Gods; de doop betuigt en verzegelt ons de afwassching der zonden door Jezus Christus," volgens het Formulier. Het verbond van Abraham beschouwt de kinderen des verbonds van natuur gelijk met alle andere kinderen, d. i. in zonden ontvangen en geboren. Het verbond erkent dus de eenheid der menschheid in Adam; maar dat het zaad van Abraham, in verbondsbetrekking met God, van de wereld is afgezonderd, den Heere geheiligd is en toebehoort, en daarom als zijn eigendom het teeken des verbonds moest ontvangen. Het Formulier gelooft: "Hoewel onze kinderen in zonden ontvangen en geboren zijn, en daarom allerhande ellendigheid, ja de verdoemenis, zonder hun weten, in Adam deelachtig zijn, dat zij ook alzoo (in verbondsbetrekking) wederom in Christus tot genade aangenomen en geheiligd zijn, en daarom als lidmaten zijner gemeente behooren gedoopt te wezen." Hoe schoon de harmonie tusschen het Formulier en Abrahams verbond! Hoe duidelijk scheidt het Formulier zich af, aan den eenen kant van alle Pelagiaansche of Arminiaansche dwalingen, miskennende, geheel of ten deele, de erfzonde, onder welke onze kinderen geboren worden, uit kracht van verbondsbetrekking uit Adam, maar ook aan den anderen kant van alle Baptistische dwalingen, miskennende de heiliging onzer kinderen in Christus, uit kracht hunner verbondsbetrekking met God. Het verbond van Abraham kent geen onderscheid in de voorwerpelijke verbondsbetrekking tusschen kinderen in het verbond geboren, en volwassenen die, tot jaren van onderscheid gekomen, door belijdenis in het verbond werden opgenomen; beiden moesten op Gods bevel het teeken des verbonds ontvangen, beiden werden beschouwd als afgezonderd van de wereld, en het eigendom des Heeren te zijn; beiden moesten zouden zij zalig worden, de belofte des verbonds onderwerpelijk door het geloof omhelzen in de besnijdenis des harten door den H. Geest, en dit

openbaar maken niet door hunne besnijdenis, noch belijdenis, maar—"door te wandelen in de voetstappen des geloofs onzes Vaders Abrahams." Het Formulier kent geen onderscheid tusschen het lidmaatschap der kinderen in het verbond geboren, en dat der belijdende volwassene gemeente; beiden zijn gedoopt in den naam van Vader, Zoon en H. Geest, beiden worden door den doop afgezonderd van de wereld en als het eigendom des Heeren beschouwd; beiden ontvangen zij in den doop de verzegelde belofte van een Drieeenig God, beiden moeten, zullen zij zalig worden, deze belofte door een zaligmakend geloof in hunne harten ontvangen, dus door den H. Geest toegepast "'t gene wij in Christus hebben, namelijk de afwassching onzer zonden, en de dagelijksche vernieuwing onzes levens, totdat wij eindelijk onder de gemeente der uitverkorenen in 't eeuwige leven onbevlekt zullen gesteld worden." Op grond van deze eenheid der kinderen met de gemeente spreekt het Formulier aldus: "Wij danken en loven U dat Gij *ons en onze kinderen* door het bloed uwes lieven Zoons Jezus Christus al onze zonden vergeven hebt, en ons (ouders en kinderen als een gemeente) tot lidmaten uwes eeniggeborenen Zoons en alzoo tot uwe kinderen aangenomen hebt, en ons datzelve met den heiligen doop verzegelt en bekrachtigt." Het Formulier beschouwt de kinderen der gemeente niet als gedoopte heidenen, die vreemdelingen zijn van het burgerschap Israels, geen hoop hebbende en zonder God in de wereld; van welke men niets anders verwachten kan dan opgroeiing in zonde en wereldgelijkvormigheid; neen, het verwacht van de kinderen, naar hunne vatbaarheid, de zelfde vruchten des geloofs en der goede werken, die ieder lidmaat moet dragen als bewijs van de oprechtheid zijns geloofs. Het verwacht deze vrucht van de kinderen des verbonds, niet uit iets goeds in hen zelven, noch uit hunne geboorte uit vrome ouders; genade loopt niet in het bloed maar uit kracht van Gods verbond en de werking des Heiligen Geestes, die dat geloove werkt en—"den kinderen niet weiniger dan den volwassenen toegezegd wordt." Op grond van deze toezegging bidt het Formulier aldus: "Wij bidden u ook, dat Gij deze gedoopte kinderen door uwen Heiligen Geest altijd wilt regeeren,

opdat zij christelijk en godzaliglijk opgevoed worden, en in den Heere Jezus Christus wassen en toenemen, opdat zij uwe Vaderlijke goedheid en barmhartigheid, die Gij hun en ons allen bewezen hebt, mogen bekennen." . . . .

Er is dus harmonie tusschen het verbond met Abraham gemaakt, en het Doopsformulier der Gereformeerde Kerk.

II

Psalmen.

Psalmen. (*)

De bundel der Psalmen is een gedeelte dier Schriften, welke door het Woord Gods geopenbaard, door den Heiligen Geest ingegeven, in geheiligde menschenharten gevoeld, en door Gods Voorzienigheid voor ons bewaard zijn. En zij zijn niet slechts een gedeelte dier Schriften, maar wel een voornaam deel.

Psalm is een Grieksch woord, 't welk beteekent *aanraken ;* door het aanraken van snaren muziek maken; van hier een lied. Door Psalmen moet men dus verstaan: Lofzangen, gezangen ter eere van God, gepaard met muziek. Het Hebreeuwsche woord heeft dezelfde beteekenis. De Psalmen zijn meest gedicht in den bloeitijd van Israels letterkunde en geestelijk leven.

De voornaamste dichter was David, de man naar Gods hart; begaafd met een verheven dichterlijken geest, fijn muziekaal gevoel, rijpe ondervinding, diep gevoel van zonde en eigen schuld, ware droefheid met hartgrondig berouw, groote behoefte aan vergeving met kinderlijk vertrouwen op God, volkomene wijding aan den Heere met innige liefde voor Israel. "Elke engel van droefheid en vreugde zweefde over de snaren van Davids harp," en de harten van "al Gods kinderen streden en worstelden in zijn boezem." Zulk een man, door God uitverkoren en gezalfd, kon met recht van zichzelven getuigen: "David, de zoon van

(*) Dit en het voorgaande stuk, heb ik uit DE HOPE overgenomen. Het eene dagteekent van 1869; het andere van 1875. Om hunne belangrijkheid dunkt ons, zijn zij een plaatsje verschuldigd in dit werk. Dank aan Dr. SCOTT, en Rev. HULST, die ze welwillend voor dit doel gaven.—Uitg.

Isai, zegt," "en de man, die hoog is opgericht, de gezalfde van Jacobs God, en liefelijk in Psalmen Israels, zegt: De geest des Heeren heeft door mij gesproken, en zijne redenen zijn op mijne tong geweest." Met hem vinden wij, als makers der Psalmen: Mozes, de knecht des Heeren; Salomo, Heman, Asaph en Ethan; mannen van wijsheid en godsvrucht, de geestelijke helden van Israel, en de pilaren in Gods tempel. Van de psalmen, welke naamloos zijn, weten wij dat velen door David zijn gedicht, omdat zij aan hem worden toegekend in het Nieuwe Testament.

De opschriften der psalmen hebben betrekking op den voorzanger, opperzangmeester genoemd, aan wien de leiding van 't gezang en der muziek was toevertrouwd, op het muziek-instrument, 't welk gebruikt moest worden bij den psalm, b. v. *Neginoth* beteekent waarschijnlijk een pijpmuziek; *Negiloth*, een snaar-instrument; *Shemith*, de achtste, misschien de octaaf-toon.

Sommige opschriften wijzen ons op de gelegenheid, bij welke de psalm gemaakt is, en geven ons niet zelden een diepen blik in des dichters hart; b. v., Psalm 56 wordt genoemd: "Een gouden kleinood van David, voor den Opperzangmeester, op Jonath Elem Rechokim, als de Philistijnen hem gegrepen hadden te Gath." Jonath Elem Rechokim, dat is, een zwijgende duif in een vreemd land. Hoe schoon drukt het zijn in- en uitwendigen toestand uit. Den derden Psalm heeft hij, volgens het opschrift, gedicht als hij vlood voor zijn zoon Absalom. Hoe sterk moet zijn vertrouwen op God geweest zijn, dat hij bij zulk eene gelegenheid kon zeggen: "Ik lag neder en sliep; ik ontwaakte, want de Heere ondersteunde mij. Ik zal niet vreezen voor tienduizenden des volks die zich rondom tegen mij zetten." Hoe duidelijk wordt het door dit opschrift, dat zijn haastige vlucht uit Jeruzalem niet geschiedde uit gebrek aan moed of vertrouwen op God. Psalm 18 heeft hij, volgens het opschrift, gedicht, toen de Heere hem verlost had uit de hand van al zijne vijanden, en uit de hand van Saul. Hoe legt hij ons zijn toestand open, beide uit- en inwendig. Wij zien hem "in strikken des doods;" in "beeken Belials;" in "banden der hel;" wij hooren hem uit die ellenden roepen tot God; wij zien den Heere hem te hulp komen,

hem optrekken uit "groote wateren;" hem "in de ruimte" zetten; hem tot "een hoofd der heidenen" verheven; wij hooren hem in den triomf des geloofs uitroepen: "De Heere leeft, en geloofd zij mijn rotssteen, en verhoogd zij de God mijns heils!" Veel zulke voorbeelden zouden wij kunnen aanwijzen, waar de opschriften ons als 't ware in den toestand des dichters verplaatsen; menige geschiedenis ophelderen, welke anders maar moeielijk te verklaren zou zijn, en den sleutel geeft om den Psalm zelf te verstaan.

Door wien en wanneer de Psalmen tot eenen bundel vergaderd zijn, is niet met zekerheid te zeggen. Zij zijn, gelijk wij gezien hebben, bij onderscheidene gelegenheden gedicht; en wel voornamelijk in de dagen van David. Waarschijnlijk heeft hij, of een van de Opperzangmeesters, er velen te zaam gevoegd, voor 't gebruik van den openbaren godsdienst. Ook weten wij, dat de vrome Hiskia de spreuken van Salomo liet uitschrijven, en het is daarom niet onwaarschijnlijk dat ook hij er nog velen verzameld of toegevoegd heeft aan den reeds bestaanden bundel. Ezra, de wetgeleerde, heeft er de laatste hand aan gelegd, toen hij de Canones des Ouden Testaments, volgens het algemeen gevoelen, gesloten heeft. Zeker is het, dat Psalm 137 gedicht is in of na de Babylonische gevangenis, waaruit ook blijkt, dat in de verzameling niet gelet is op tijdorde, inhoud, noch schrijvers; maar naar behoefte of omstandigheid, welke wij niet kunnen verklaren.

De geheele bundel laat zich, volgens het gebruik der Joden, gemakkelijk verdeelen in 5 afdeelingen. De eerste sluit met een dubbel "Amen" aan 't einde van Psalm 41. De tweede sluit met Psalm 72, een dubbel "Amen," en de bijvoeging: "De gebeden van David, den zoon van Isai, hebben een einde." De derde afdeeling loopt tot Psalm 89 en sluit weder met: "Amen, ja Amen." De vierde eindigt met Psalm 106, en sluit met: "Amen Hallelujah!" En de vijfde afdeeling sluit het geheel met den nagalm aller Psalmen: "Alles wat adem heeft, love den Heere! Hallelujah!"

De Psalmen kunnen ook verdeeld worden volgens hunnen *inhoud:* In *Geschiedenis*-psalmen, b. v. 78, 105, 106, en meer an-

deren. In dezen worden de groote daden Gods bezongen, welke Hij voor de vaderen gedaan heeft, tot leering, vermaning, waarschuwing en bemoediging hunner kinderen ; en wijzen ons met Gods vinger op de waarde der geschiedenis. *Gelegenheids*-psalmen, welke gedicht zijn in bijzondere omstandigheden en een rijke bron van raad en troost voor ons hebben, wanneer wij in dergelijken toestand zijn. Neemt, b. v. Psalm 42 en 84, welke hij gemaakt heeft, verstoken zijnde van Gods heiligdom. Welk een heerlijk getuigenis voor de hooge waarde van den openbaren gemeenschappelijken godsdienst, zijn ontboezemingen als deze: " Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstroomen, alzoo schreeuwt mijne ziel tot U, o God ! Mijne ziele dorst naar God, naar den levenden God ; wanneer zal ik ingaan en voor Gods aangezicht verschijnen?—Hoe liefelijk zijn uwe woningen, o Heere der heirscharen." Daar zijn Psalmen 51 en 32, welke gedicht zijn bij gelegenheid van zijn zware zonde, en de komst van Nathan met zijn : " Gij zijt die man !" Welke grondige, zuivere kennis van zonde, welk een diep en innig gevoel van schuld ; welk een smachtend verlangen naar vergeving van zonde en reiniging des harten ; welk een behoefte aan vernieuwde gemeenschap met God; welk een geloovig omhelzen van Gods vergevende liefde openbaart hij in deze woorden : " Gij zijt mij eene verberging ; Gij behoedt mij voor benauwdheid ; Gij omringt mij met vrolijke gezangen van bevrijding." Hoe veel moed, sterkte en troost Gods kinderen uit deze twee psalmen geput hebben, is alleen den Alwetenden bekend.

Voltaire ondernam het eens om met Psalm 51 te spotten ; hij las hem nauwkeurig om goed bekend te worden met zijn inhoud, ten einde beter zijn doel te bereiken ; dus lezende, werd hij zoo aangegrepen door zijn ernstige vrome taal, dat hij zijne pen weg wierp, en half bewusteloos, in bange wroeging, op zijn rustbank nederzonk.

Daar zijn Psalmen 57 en 142, welke gedicht zijn in de spelonk, toen hij vluchtende was voor Saul. De toestand, in welken hij verkeerde in die akelige plaats, drukt hij dus uit : " Mijne ziel is in 't midden der leeuwen ; ik leg onder stoke-branden, menschen-

kinderen, wier tanden spieren en pijlen zijn, en hunne tong een scherp zwaard."

De groote Hervormer was in zulk een toestand, toen hij te Worms voor den Rijksraad stond, en zijn mannelijke geloofstaal verdient terecht de bewondering der gansche christenheid. Maar wat zullen wij dan van Davids geloofs-triumf zeggen, als wij hem in de duistere spelonk hooren zingen, en dat in 't midden der grootste gevaren: "Mijn hart is bereid, o God! mijn hart is bereid; ik zal zingen, en psalmzingen. Waak op, mijne eer! waak op, gij luit en harp! ik zal in den dageraad opwaken. Ik zal u loven onder de volken o Heere! ik zal u psalmzingen onder de natien." Gelijk de leeuwerik zich zingende boven alle gevaren verheft, zoo zien wij David uit de diepte opstijgen, en zich door 't geloof verbergen onder de vleugelen des Eeuwigen. En 't was zeker niet alleen voor hem, dat de Heere hem in zulke wegen leidde, maar om hem te stellen "tot een voorbeeld dergenen, die in Hem gelooven zullen ten eeuwigen leven." Hoe dierbaar zijn deze Psalmen geweest voor hen, welker de wereld niet waardig was, die gedoold hebben in woestijnen en op bergen, in spelonken en de holen der aarde. Hoe moet men onze beproeving nog verzwaard en ons geloof versterkt worden, eer wij deze spelonk-psalmen verstaan kunnen, en hun rijken schat van troost blijmoedig genieten. Dan hebben wij nog de zoogenaamde *Messiaansche* psalmen, in welke de Heilige Geest ons den Gezalfden des Heeren beschrijft in zijn persoon, ambten en staten. Zij laten zich gevoegelijk verdeelen in: *Lijdens*-psalmen, b. v. Ps. 16, 22, 40. *Koninklijke*-psalmen, in welke ons beschreven wordt: de uitgebreidheid zijner heerschappij over de gansche aarde; de heerlijkheid van zijn rijk; de rechtvaardigheid zijner regeering; de bloei, rust en vrede zijner onderdanen, en zijn volkomen overwinning over alle zijne vijanden, b. v. Ps. 2, 8, 45 en 72. *Priester*-psalmen, in welke hij optreedt, als een eeuwig priester naar de ordening van Melchizedek, b. v. Ps. 110. Deze psalmen werpen een dierbaar licht op het kruis van Golgotha, de geschiedenis, uitbreiding en heerlijkheid van Gods rijk op aarde.

Er is nog eene soort van Psalmen, van welke wij iets moeten

zeggen: De *oordeels*-psalmen, in welke David 's Heeren, en daarom, zijne vijanden vreeselijke straffen verkondigt en afbidt van God. Men noemt ze gaarne *vloek*-psalmen, en beschouwt ze dan als losbarsting van persoonlijke wraak tegen eigen vijanden, en dan zet men dat op rekening der oude Bedeeling, en plaatst er tegenover de woorden van Jezus: "Zegent ze, die u vloeken; doet wel dengenen die u haten, en bidt voor degenen, die u geweld aandoen." Deze oppervlakkige, onuitlegkundige tegenstelling moet ieder mensch van gezond oordeel dadelijk in 't oog springen; het onderscheid tusschen beider bedoeling laat geen vergelijking toe; trouwens, Jezus spreekt over onze menschelijke roeping jegens onze vijanden; en David, als de onderkoning van Jehova en de persoonlijke type van den Messias, wat God als rechtvaardig rechter zal doen aan zijne vijanden. Davids gedrag jegens zijn persoonlijke vijanden logenstraft zulk een wraakgierig hart. Ook is de taal des vangelies tegen Gods vijanden niet minder streng dan die des Ouden Testaments. En dit was te verwachten, omdat Gods liefde heerlijker uitkomt, en de mensch, die haar moedwillig vertreedt, grooter zondaar wordt en daarom zwaarder straf ontvangen zal. Is het herhaalde: "Wee u, gij Schriftgeleerden en Farizeers, gij geveinsden," dan zoo veel zachter? De rechterlijke uitspraak van Jezus: "Gaat weg van Mij, gij vervloekten! in het eeuwige vuur," minder streng dan Davids taal? Heeft Paulus niet geschreven: "Alexander, de kopersmid, heeft *mij* veel kwaads betoond; de *Heere* vergelde hem naar zijne werken." Moet dit ook al persoonlijke wraakzucht heeten? Op een andere plaats schrijft hij: "Indien iemand den Heere Jezus Christus niet lief heeft, die zij eene vervloeking, Maranatha!" Is dit ook al in strijd met het gebod der liefde?—Ja, uit den hemel zelf komt de bede: "Hoe lange, o heilige en rechtvaardige Heerscher! oordeelt en wreekt gij ons bloed niet van degenen, die op aarde wonen?" Of zouden de gezaligden hun persoonlijken haat medegenomen hebben in den hemel der liefde?—En toen deze bede verhoord was, riep een engel uit: "Gij zijt rechtvaardig Heer, dat gij dit geoordeeld hebt; dewijl zij het bloed der heiligen en der profeten vergoten hebben, zoo hebt gij hun ook bloed te

drinken gegeven; want zij zijn het waardig." Al deze uitdrukkingen moeten niet toegeschreven worden aan *gebrek* van liefde, maar aan den heiligen gloed der vurige liefde welke vreeselijk toornen kan, wanneer zij moedwillig vertreden wordt.

Het gebruik, 't welk de christelijke kerk ten allen tijde gemaakt heeft van de psalmen, zal ons duidelijk worden, indien wij eenige voorname mannen laten spreken uit alle tijden.

De psalmen zijn onwaardeerbaar voor de christelijke kerk. Zij werden in den openbaren godsdienst gebruikt van de eerste tijden af, en in de grootste eer en achting gehouden door christenen van de hoogste verlichting en grootste geestelijke kracht. Om de christelijke kerk in den huiselijken of openbaren godsdienst uitsluitend te bepalen tot de psalmen, zoude eene dwaling zijn, welke onkunde verraden zou van de nieuwe Bedeeling, maar het zou zeker grooter dwaling zijn, de psalmen geheel te verdringen door een menigte van gezangen. De psalmen zijn het fondament van alle christelijke gezangen, en wij mogen er bijvoegen van een groot deel der gebeden, opkomende in de harten van Gods volk en uitgestort in 't verborgen of in 't openbaar.

De eerste christenen zongen de psalmen. In de vijfde eeuw, toen de onkunde onder de menigte zeer groot was, werden de psalmen gebruikt; zij werden van buiten geleerd en opgezegd of gezongen, en oefenden een gezegenden invloed uit. De Schotsche kerk met de Gereformeerde kerk van het vaste land braken los in psalm-gezamg, ten tijde der Hervorming, en zijn er nog niet moede van.

De geheele kerk van Christus heeft getuigenis gegeven: dat de psalmen niet gemaakt zijn voor eene, maar voor alle eeuwen; niet voor eene plaats, maar voor alle plaatsen; niet voor eene ziel maar voor allen; tijd, plaats en personen komen alleen voor zoo ver in aanmerking als zij vereenigd waren met de toeleidende oorzaken, niet om hen los te rukken van de volgende geslachten der kinderen Gods, welke geboren werden door denzelven geest en het zaad des Woords, 't welk eeuwig blijft.

Het is opmerkelijk, welk een groote plaats de psalmen gehad hebben in 't hart van de meest voorname christenen. Athanasius

en Chrysostomus verheugden er zich in. Ambrosius van Milaan zegt: "Hoewel het gansche Woord Gods genade ademt, zijn de psalmen toch bij uitnemendheid zoet." Augustinus verhaalt met diep gevoel in zijn Belijdenis welk een schat de psalmen voor hem geweest zijn in zijne bekeering. Sprekende tot God zegt hij: "Hoe innig was mijn gemeenschap met U, als ik Davids Psalmen las, gezangen vol geloof, sluitende allen hoogmoed uit; hoe werd mijne liefde opgewekt, mijne begeerte verlevendigd om ze te lezen voor de gansche wereld, als een getuigenis tegen 's menschen hoogmoed." Luther sprekende van de stormen der zonde, de moeiten des levens, de teleurstellingen ondervonden, de hoop gekoesterd, de liefde gevoeld, het geloof geschud en versterkt, doet de vraag: Wat vindt men nu in de psalmen? Ernstige waarschuwingen in 't midden van den storm, uitdrukking van vreugde in psalmen van lof en dank. Gij ziet, als 't ware, in 't hart der heiligen als in een schoonen aangenamen tuin, ja in den hemel zelf. Gij hoort er de jammerlijkste klachten, de dierbaarste hoop, de schoonste verwachting, woorden van de diepste beteekenis, gelijk geen kunstenaar kan schilderen, noch de welsprekende Cicero kon beschrijven. Hij noemde de psalmen "zijn kleine bijbel, de inhoud van het gansche Oude Testament.

Calvijn, die nu in waarheid gezegd kan worden, misschien meer dan eenig mensch in den geest der psalmen te zijn doorgedrongen, zegt er van: "Niet zonder grond heb ik den inhoud der psalmen de ontleedkunde der menschelijke ziel genoemd, omdat niemand eenige ondervinding kan hebben, welke hij niet in dezen spiegel aanschouwen kan. De Heilige Geest zelf geeft ons hier een levende schilderij van de droefheid, vreeze, twijfeling, hoop, zorgen, verlegenheid, ja van al de beroeringen, welke het gemoed schudden." De godzalige A. H. Franke getuigt van de psalmen: "de man, die den geest van Christus niet heeft, zichzelven niet verloochent, noch zijn kruis dagelijks opneemt en Christus volgt, heeft geen smaak voor de Psalmen. Zij verblijden zijn hart niet door innerlijke vreugde, maar schijnen hem dor en versleten. Maar laat hij in gelijke omstandigheden van lijden en beproeving komen; laat hem de hoon en spot der wereld ondervinden om

Christus wil; laat hem gewaar worden hoe moeielijk het is alle bezwaren van binnen en van buiten te overwinnen, en nochtans den Heere dienen in geest en waarheid; laat hij voornemens zijn en in beoefening brengen om zichzelven te verloochenen, de wereld met al haar pracht en rijkdom vaarwel te zeggen met de gunst der menschen, en nemen het Woord Gods als zijn eenige gids, bewarende den vrede Gods in zijn geweten tot op zijn sterfbed, dan zal hij ondervinden welk een scherpe strijd hiertoe noodig is en bekwaam zijn om de psalmen te begrijpen en ze naar waarde te schatten en lief te hebben."

Onze onvergetelijke Mr. Is. Da Costa zegt: De psalmen maken in het Boek der boeken een afzonderlijk boek uit. Wij mogen dit boek een dierbaar kleinood en uitnemend werk des Heiligen Geestes noemen. De psalmen toch zijn voor al de eeuwen der christenheid, zelfs onder de heerschappij van den antichrist, de lievelings-liederen der geloovigen van alle landen, maar bijzonder van Schotland en Nederland geweest. God had ze vele eeuwen te voren toebereid voor alle personen en toestanden. Er is geene uitdrukking, die het geloofsleven behoeft of medebrengt, welke men er niet door God in voorbereid vindt. Daarom weergalmen ook Davids Psalmen tot aan 's werelds einde, en het is een teeken van bederf, waar zij als uitdrukkingen van het geestelijk leven, en als huis- en tempelzangen niet meer geacht, of wel geheel afgeschaft worden. Ik ben niet tegen gezangen. Ik houd niet van bekrompen denkbeelden, maar dat alles op zijn waren prijs gesteld worde. Doch de gezangen worden gewoonlijk *op* iets gemaakt, maar psalmen zijn *uit* iets gemaakt; zij zijn alle van de ondervinding van David en de andere heiligen uitgegaan. Zij zijn dus allen, geen enkele uitgezonderd, door het hart gegaan en daarom zijn zij ook voor het hart. Voor zoo ver dan ook de gezangen niet in koele bespiegeling op bestaande zaken of bekende waarheden vervaardigd zijn, maar uit eigene levendige ondervinding zijn voortgevloeid, hebben zij ook blijvende waarde. Een goed lied is uit de psalmen geboren. Ja, ware geestelijke liederen zijn kinderen der psalmen, en dus weder psalmen, of galmen, uitbreidingen en vervolgen er van."

Nog een getuigenis uit latere tijden, geschreven in 't laatst der vorige eeuw, van J. J. Moser, een man beroemd beide als staatsman en als geoefend Christen: "Zij, die nooit een groot en langdurig lijden naar ziel en lichaam ondervonden hebben, zijn niet bekwaam om de psalmen te verstaan, noch te gebruiken. Zoo heb ik het zelf ondervonden gedurende vele jaren. Ik dacht, dat ik de woorden verstond, maar zij waren voor mij een verzegeld boek. Gedurende een geruimen tijd had ik geen lust om de psalmen te lezen; dat roepen uit de diepte, die jammerlijke klachten beschouwde ik als overdrevene, naargeestige uitdrukkingen; en mijn gansche ziel walgde van Davids begeerte om zich te wreken op

zijne vijanden. Enkele verzen, in bijzondere omstandigheden waren mij somtijds tot leering, vertroosting en vermaning. De schat der ondervinding, diepe wijsheid, uitgebreide kennis van 't menschelijk hart; die vermaning tot eerlijk en nauwkeurig onderzoek des harten, tot vertrouwen op God, zijn almacht en liefde; dat vasthouden aan Hem in twijfel en onzekerheid; dat aanschouwen van zijn vaderhart met de diepste overtuiging van eigen onwaardigheid; dat uitwerpen van het anker des geloofs in woedende stormen; met hoe veel zekerheid wij ons klemmen mogen aan de reusachtige keten der ondervinding van duizend jaren, en met tranen van geestverrukkende blijdschap roemen mogen in de hoop, waarvan hare overdenking ons deelgenooten maakt, om met David en alle heiligen onze stemmen te vereenigen in den lof en de aanbidding eener zalige eeuwigheid; dit alles werd mij langzaam opgehelderd, en wekte mij tot ootmoedigen dank voor de psalmen, wanneer ik verkeerde in groote in- en uitwendige verdrukking, benauwheid en verzoeking. O, hoe dierbaar was mij dan het bezit der psalmen; hoe veel troost, licht en kracht hebben zij in mijn bezwijkende ziel gestort. Wanneer ik niet slechts den weg verloren had, maar zijn spoor geheel verdwenen was en ik als versteend nederzat, was een woord uit de psalmen mij een lichtstraal; gelijk de leeuwerik plaatste ik mij op de vleugelen des adelaars, en door hem gedragen zweefde ik in de hoogte en zag *beneden mij* de wereld met al hare en *mijne* zorgen. Ik leerde denken, treuren, bidden, wachten, hopen en spreken in den geest van David: "Ik dank u, o Heere! dat Gij mij vernederd hebt." Ik leerde God in zijne rechten erkennen; 'k verstond zijne bedoelingen van liefde en getrouwheid met ieder mensch, maar voornamelijk met mijzelven; zijn oneindige wijsheid jegens ons, zijne schepselen, in dezen tijd onzer beproeving, en de gezegende weldaden en noodzakelijkheid der verdrukking tot reiniging, heiliging en volmaking. Ik achtte mij zelfs gelukkig dat ik *waardig* gekeurd werd om verdrukking te lijden.—Ik verkreeg eene betere beschouwing van Gods wijsheid en liefde, van de waarheid der Schrift en de onveranderlijke getrouwheid zijner beloften, den rijkdom zijner barmhartigheid en de lankmoedigheid; van mijne afhankelijkheid, ongenoegzaamheid, nietigheid en onmacht zonder Hem; van de boosheid en het bedrog van eigen hart, de wereld, den mensch; en van de ondoorgrondelijke wijsheid Gods in de vereeniging van kwaad en goed. Ik werd minder in eigen schatting; meer toegevend, vriendelijk en vergevensgezind jegens anderen, en meer gestreng jegens mijzelven. Ik leerde God meer vertrouwen in al mijne wegen, en vaarwel zeggen aan roem, eer en gemak. Het was voedsel mijner ziel, te *kunnen* zeggen: "Heere, laat ik U slechts hebben. En ik vraag niet meer van het tijdelijke dan Uwe wijsheid goedvindt en noodig voor mij oordeelt."

Ik leerde meer gematigd worden in mijne begeerten en vermaken, en met hartelijkheid danken voor weldaden, welke ik vroeger niet als verbeurde zegeningen beschouwde, maar als mijn deel en recht. Indien mijn ziel nu feesthoudt, zijn de psalmen mijn tempel en altaar. Naast de Schriften des Nieuwen Testaments, zijn de psalmen mijn meest geliefd en meest dierbaar boek—de gouden spiegel, de algemeene schat der meest gezegende vrucht der kennis en ondervinding voor mijn leven. Om de psalmen grondig te verstaan, zullen wij een eeuwigheid noodig hebben, en ons verheerlijkt leven zal hunne verklaring zijn."

Bisschop Jeremy Taylor "vond in de psalmen zoo vele schoone beloften, zulk een zonderlinge verscheidenheid van uitdrukking der barmhartigheden Gods, zoo vele vertroostende gezangen; de herinnering van zoo vele uitreddingen van gevaren, dood en vijanden, zoovele wonderen van ontferming en genade, dat hij overtuigd was, dat er geen verdrukking groot genoeg was om al den rijkdom der vertroosting uit te putten, welke in den schat der psalmen te vinden was."

Maar waarom alleen groote mannen genoemd? Wie zal ons zeggen, hoe vele eenvoudige christenen, onbekend in de wereld maar dierbaar bij God, wier namen in den hemel zijn opgeschreven, welke door de psalmen geleerd en vertroost zijn. Waar is de Christen, die eenige mate van geestelijk leven en gevoel heeft, die de psalmen niet lief heeft? En niet alleen het boek in zijn geheel bemint, maar ook zijne geliefkoosde psalmen niet heeft, die de teederste snaar van eigen hart raken? Laat ons echter niet alleen onze geliefkoosde psalmen hebben, maar door den ganschen bundel wandelen, en onze weg zal ons leiden door veld en vloed, over Basans heuvelig gebergte, in de schaduwachtige vallei, door de klagende woestijn, in diepe wateren, door bruischende golven, dan in liefelijke dalen, langs de oevers van zeer stille wateren tot bekeering, geloof, nuttige zelfverloochening, heerlijke overwinning, geduldig lijden, blijmoedig hopen, heilige oefeningen; voorwaarts gaande met al de verlosten des Heeren tot de vreugde der eeuwige zaligheid. Met de predikers des evangelies gaat, in onzen tijd, de Hebreeuwsche Bard de wereld door, vereenigende God en den mensch, verdrijvende de vrees en droefheid, gietende den balsem der vertroosting in de harten van kranken en armen, verlatenene weduwen en weezen.

Zing, o Christen! op den weg ten hemel. Loof God in zijn heiligdom; loof Hem in het uitspansel zijner sterkte; loof Hem met psalmgezang en orgel. "Alles, wat adem heeft, love den Heere! Hallelujah!"